

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizelési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Ut a siralomház felé...

Magyarország belügyminisztere: *Kozma Miklós* bélyegezte meg e keserű szavakkal az *egyét*: a magyar pusztulás és megsemmisülés legfőbb okát. Ut a magyar siralomház felé...

"Háborút elveszteni lehet, de minden háborus veszteséget pótolhat az a nemzet, amelynek anyái tudják kötelességüket!"

E klasszikus szavak ott dübörögnek a magyar anyák elaltatott, bünhős lelkiismeretén, de sürgős cselekvésre hívják fel magát az államot, az önkormányzati testületeket és az egész társadalmat!

A nemzet életébe vágó fontosabb kérdés nincs. A család, a társadalom, a nemzet jövője és boldogulása fiaiban gyökerezik. Ezt alamizsnálkodással, aprócseprő segélyekkel, kizárólag az Anyaszentegyház valláserkölcsi szigorával és lelki hatásaival megoldani nem lehet.

A gyermekvédelem, mondhatnánk a nemzetvédelem kettős.

Minden lehető eszközzel elősegíteni a születéseket, másodsorban pedig megfelelő szociális intézkedésekkel odahatni, hogy a gyermekek felnevelése a kellő anyagi segítséggel biztosítva legyen.

Az eredmény elérése gyors és gyökeres ténykedést kíván az államtól, közületektől és társadalomtól egyaránt

MI AZ ÁLLAM KÖTELESSÉGE?

A költségvetésben olyan hatalmas fedezetet biztosítani, hogy abból az intenzívebb anya- és csecsemővédelem, a gyermekek erősítése és okszerű nevelése érdekében szükséges anyagi és egészségügyi intézmények, a sokgyermekes családok részére folyósítandó családi pótlékok folyósítást nyerjenek.

Nem lehet egyszerűen tudomásul venni a pénzügyi kormányzat évről-évre elhangzó mentségét, hogy "az állam mai nehéz helyzetében fedezet nincs".

Erre fedezetet kell biztosítani. Inkább más költségvetési tételeknél kell lefaragcsálni, ha pedig nem volna lehetséges, akkor olyan speciális adónemet bevezetni, amelyik a nagyobb jövedelmű gyermektelen, 1-2 gyermekes családokat terhelné.

Vegyük például a tisztviselők helyzetét — Már évek előtt megírta és illetékes helyre juttatta e cikk írója alábbi tervezetét:

Uj alapon rendezzék a tisztviselők fizetését. A jelenben folyósított fizetésekből újabb levonást eszközöljenek. Még pedig a IX. fizetési osztálytól kezdődően ettől 6—, a VIII-tól 8—, VII-től 10—, a VI-től 12—, a V-től 14, s ezenfelül 16%-ot. Az így megtakarított összeg tekintélyes hányadában fedezné a felemelt családi pótlékokat, amelyeknek megoldását ekként vélem:

Csak az a nő kapna saját személyére pótlékot és lakbért, aki nincs fizetéses állásban. A feleség havi díja 20 pengő volna. A gyermekek után fizetendő családi pótlék növekedő lenne azért, hogy a születések szaporodását elősegítse. Egy gyermek után 10, a másik után 15, a harmadik után 20, a negyedik és az ezt követő gyermekek után 25 pengő volna a havi családi pótlék.

Adókedvezményt és taníttatás esetén külön kedvezményt nyernének a háromnál több gyermeket nevelő szülők. Azon szegény iparos és földmunkás szülők pedig, akik háromnál több gyermeket nevelnek, a negyedik gyermektől felfelé 5-5 pengő havi segélyt kapnának a 12. élet év betöltéséig, tehát a keresőképesség kezdetéig.

A tekintélyes kiadást terhelő alapnak jelentős bevételt nyújtana a bevezetendő új „gyermeknevelési járulék”. Fizetnék a házasságban nem élők, s az egy-két gyermekes házastársak. Még pedig a házasságban nem élők és gyermektelenek összes adójuk 10, az egy gyermekes házastársak fizetésük 8, a két gyermekesek fizetésük 6%-át

Ugyancsak erre használható volna fel a fogyasztási és fényüzési adó 20-30%-a.

A pénzügyminisztérium illetékes szakemberei meggyőződhetnének, hogy a bevétel és kiadások tételei és összege közel állanak egymáshoz. De nemcsak a pénzügyi kormányzattól, hanem más Minisztériumoktól is alapos és sürgős intézkedést vár e fontos kérdés.

A régi szabadkőműves-liberális felfogásnak és törvényalkotásnak revíziót kívánó gyenge alkotása az a törvény és képtelen jogalkalmazás hogy magzat-gyilkosságokért jelentéktelen büntetést szabnak ki.

Igazságügyminiszter Úr! Nagyméltóságod kiváló jogérzéke bizonyára megtalálja a módot és alkalmat, hogy új törvényjavaslat sürgős

előterjesztésével az élő, védtelen magzatok gyilkosai, sok hivatalos esküjéről és hivatásáról megfeledezett orvos, bába, még több lelketlen apa és anya súlyosabb büntetést kapjanak, mint más szándékos emberölést elkövetők, kik felnőt, tehát önmagukat védenitudo emberek életét pusztítják el

Belügyminiszter Úr! Excelenciád általánosan nagyra értékelt fajszeretétől várjuk, hogy koraszüléseknél kívánatos orvosi „műbeavatkozások” csak szülőotthonokban, klinikákon, vagy legalábbis tisztiorvosok jelenlétében történhessenek. Intézkedést kérünk, hogy a szörnyű erkölcsi rombolást előidéző u.n. orvosi tanácsadó és nemi felvilágosító könyvek csak előzetes cenzura engedélye után nyerjenek terjesztési jogot. Szigorú rendelkezést kérünk arra, hogy a gyermekáldást megakadályozó „óvszerek” és koraszülést előidéző „orvosságok” a gyógyszerárakban, sőt más helyeken is szabadon ne árusíttassanak.

MIT VÁRUNK A KÖZÜLETEKTŐL?

Szociális munkát és gondoskodást. Foglalkoztatását, elhelyezését, támogatását a sok gyermekes családapáknak. Erőteljesebb felkarolását az egészségvédelemnek. Ellenőrzést arra, hogy az épülő házak ne a régi szűk, egészségtelen és sokszor nagy lelki rombolást előidéző lakások mintájára készüljenek. Iskola, fürdők létesítését, rendszeres orvosi vizsgálat és ellenőrzés biztosítását. A végzett ifjuság elhelyezkedésének erőteljes támogatását. Fontosak az utak, fontos a villanyvilágítás, de legfontosabb az emberi élet és a nemzet gerincének, az ifjuságnak a megmentése.

ÉS MIT VÁRUNK A TÁRSADALOMTÓL?

Krisztus parancsának teljesítését: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat”. — *Ha az az összeg, amelyet Szilveszter napján az országban dárídókra, itatra, ruhára elköltöttek, befolya a gyermekvédelmi alapba, felcsillogna a Pénzügyminiszter ur arca, mert volna fedezete a magyar gyermekvédelemnek!* Nagyszerű eredményt várhatnók a társadalom egyöntetű fellépésétől a gyermekáldástól szándékosan irtózók és menekülőkkel szemben. Egyik békési mágus mondta évek előtt

(9 gyermeke volt!), hogy a társadalom nem igazságos. Bezárja az ajtaját a sikkasztók, csalók, „nyilvános-nők” előtt, s ugyanakkor befogadja azokat, akik elsikkasztják az Isten legnagyobb ajándékát, az emberi életet, dédelgeti azokat, akik minden szégyenérzet nélkül bevallják, hogy ők megelőző intézkedéssel védekeznek attól, s így tulajdonképpen a házasság szentségét a prostitúció mocsaráig alacsonyítják le. Az anyát, a nőt magas piedesztálra emelte a kereszténység, de csak az Isten törvényei szerint élő, becsületes hitveseket és anyákat!

Emberek! Körülöttünk minden irányban a pusztulást és nyomort jelentő szovjet kráter dübörög. Ha kitör, vége a nyugodt életnek, vége a nagyszerű jövedelemnek, vége a fényűzésnek, a mulatozásnak, talán vége a földi életnek is. Legalábbis a kereszténység Irgalmat nem talál náluk! Aki a mexikói, a moszkvai és madridi eseményekből nem tanul, az meg is érdemli gyászos végétét.

De nemcsak rólunk, hanem *csontka hazánkról van szó!* Ezt a kicsiny darabkát, amelyet a Gondviselés — a mi minden tunyaságunk, könnyelműségünk és patópáloskodásunk mellett is meghagyott nekünk, még sem volna szabad eltékozolni?!

Ebben az országban nem szabad engedni kitenyészni a vörös rémuralom fellobbanását sóvárgó szegénylegényeket:

1918-ban azért vesztettünk, mert az ország vezetői között egyetlen világosanlátó és tettekre kész ember nem volt, aki élreállva elfojtotta volna kellő időben a kezdődő forradalmi tüzet!

Ez örök szégyen lesz az országunknak!

Most még veszedelmesebb a helyzet. A szuronyok ereje nem elég biztosíték. 1918-ban több katonánk és hatalmasabb felszerelésünk volt. És nem volt közelünkben Moszkva és a prágai propaganda-fiók!?

Emberséges életet, a megélhetés lehetőségét, a magyar jövő ujoncainak világrajöttét kell biztosítani minden erővel és igyekezettel!

Sürgős kormányintézkedést kér és vár a magyarság, komoly segíteniakarást követel egyaránt közületektől, társadalomtól, egyénektől a magyar jövő!

CSERNUS MIHÁLY.

KATOLIKUS AKCIÓ

Mérleg 1936-ról

A múlt évi bőséges termés nagy áldása nyomán azt várhattuk volna, hogy a lelki-ekben, erkölcsiekben is erőteljes lendületet vesz a hállátérző hivek Istenhez térése és megújodása.

A statisztikai adatok tanulságától nem lehetünk elragadtatva. A háború és forradalmak okozta erkölcsbomlasztó folyamat nem állt meg, hanem szörnyűségesen pusztít különösen a fiatalabb nemzedékben. Legjobban rávilágít erre a születések számának állandó és nagyarányú csökkenése.

Az elmúlt napokban dr. Kovács Alajos, a magyar statisztika atyamestere szomorúan állapította meg, hogy az ország egyik legszebb népfajtáját, a tolnamegyei sárköz népét az egyke teljes kipusztulással fenyegeti. „A legszomorúbb — írja a tudós — hogy a sárközbe bevándorló katolikus elem, amely a pusztuló reformátusság helyét elfoglalja, fokozatosan maga is beleesik abba a bűnbe, amely a reformátusságnál népszokássá vált, eltanulja az egykezést és hamarosan arra a sorsra fog jutni, mint a törzslakosság.”

Hasonló helyzetet látunk a Körös vidékén is. Tíz-husz év előtt még a protestáns községek és városok lakosainál jelentkezett az egyke. Endrőd katolikusai bevándoroltak Gyomára, Mezőturra, Szarvasra, Békésre, Kondorosra és szorgalmukkal, takarékos életmódjukkal, 6-8-10 gyermekük munkáskezeléssel sok ezer holdat megszerettek maguknak.

Most már más és szomorú a helyzet. Földet vásárló endrődi ember ritka holló. Nem, hogy pénze volna, de adóssággal küzdök nagy része. Most a háború utáni családokban legtöbb helyen 1-2, legfeljebb 3 gyermeket látunk, de a megnövekedett igények miatt, a száműzött egyszerűség és takarékoság elvesztésével az egy-két gyermeket sem tudják oly életfeltételekhez juttatni, mint régen a 8-10 gyermeket.

„Kényelmes az ember, urhatnám az asszony” — mondta bölcsen az egyik öreg endrődi gazda a mostani fiatalabb gazdákra.

Az az eskü, amelyet az oltárnál tettek, hogy Isten

parancsa és az anyaszentegyház törvénye szerint élék a szent házasságot, eltemetve van. A régi család a társadalom alappillére, a nemzet bástyája, az anyaszentegyház szent otthona, az Isten termő kertje volt. Most sok helyütt a kék olcsó örömtanyája, ahonnan kivészett az Isten félelme, a lelkiismeret parancsszava, a legszentebb szülői hivatás megbecsülése, a házaseslet tisztaságának és nemes kötelességének hűségese és felelősségteljes megőrzése.

Endrődön 1914 előtt születések száma 600-on felül, s az évi szaporulat 320-350 között mozgott. Az elmúlt évben 218 születéssel szemben az elhunytak száma 210 volt. S ha számítjuk, hogy 10 gyermek halvaszületett, akkor kettővel több halt el, mint amennyi megkereszteltetett.

Pedig kár ezért a népért. Munkaszeretete, világos, józan észjárása, istenfélelme, hithűsége erkölcsi élete, takarékosága, szorgalma meszsze földön híres volt.

Amióta azonban fiai a négy éves háború sok-sok bűnével megismerkedtek, amióta a leányai a városok divatját és rossz erkölcsét majmolják, amióta a ruházkodás minden keresetet felemésztt, azóta teher a gyermek, azóta kényelmetlen a szülés, azóta nem kell a bölcső Endrődön sem.

Azt vetik, ha „az urnak szabad, akkor nekik is lehet”

Ime a középosztály szörnyű bűne nemzeti veszedelmé válik az egész országban!

Adj a Isten, hogy az anyák méhe ne temető, hanem a magyar faj áldott életfája legyen!

Házasságot kötött 105 jegyospár. Itt is csökkenés mutatkozik. Tiszta katolikus volt 94 jegyospár, vegyes házasságot kötött 9 akadály miatt nem köthetett egyházi házasságot 2 jegyospár. — Az összes vegyes-házasságok a katolikus vallás javára kötöttek.

Elhunyt 210. — 109 férfi és 101 nő. A felnőtt elhunytak közül az utolsó szentségben részesült 129, anélkül halt el 6.

A husvéti szentgyónáshoz járult Endrődön 5100, Kon-

dorostanyán 911, összesen 6011 hívő.

Az egész évi szentáldozások száma az anyatemplomban 45.050, a külterületi iskolákban és betegek áldoztatásával 1200, Kondoros-tanyán 10.376, összesen 56.626.

Egyházunk tagjai sorába lépett az elmúlt évben három egyén, hűtlenné vált Krisztus Egyházához 1.

A szegények javára a Szent Antal-perselyből, gyűjtésekből, adományokból közel 1000 pengő értéket osztottunk ki. Ez csökkent azért, mert a segélyezés egységesítése miatt

hívőink tekintélyes része a Zöldkereszt vezetőségéhez és a községi szegényügyi bizottsághoz juttatta el segélyadományát.

A tavaszi lelkigyakorlaton a Manrézában 12, az őszi helyi zárt-lelkigyakorlaton 80 férfi katolikus vett részt.

A polyákhalmi kápolná-iskola létesítése régi vágyát valósította meg a szarvasi határmentén templomunkhoz messze lakó katolikus hit-testvéreinknek.

Adj a Isten, hogy az 1937. évről örömteljesebb beszámolót irhassunk!

Karácsonykor

Édesapám, azt tanultam,
Hittan órán azt hallottam:
Hogy az édes kis Jézuska,
A világnak Megváltója,
Isten, király hatalmas volt,
Előtte mindenki hódolt,
Ember, állat, csillag és hold!

Tanító Ur azt is mondta,
Hogyha Jézus úgy akarta,
Az angyalok egész kara
Szárnyra kapott s röptül arra,
Ahol Istensége mellett
Bizonyoságot tenni kellett
S győzni akart sátn felett.

Nem értem hát, édesapám,
Mért született hideg szalmán
Elhagyatott istállóban,
Barmok mellett a jászolban?
Mikor angyali seregek
Körülötte ott repdestek
És glóriát zengedeztek.

Mért nem vitték fehér ágyba,
Meleg, fűtött palotába?
Patyolat tiszta párnácskát,
Pihe-tollas kis dunnácskát
Az angyalkák mért nem hozták?
Hogy erre nem is gondoltak,
Talán bizony restek voltak?

A kis Jézus — ugye apám —
Könyekre is fakadt talán,
Mikor ott, az istállóban
Kicsi szive elsőt dobbant
S ragyogó két kis szemével
Nézegetett szerte-széjjel,
Csillagfényes csendes éjjel

Endrőd, 1936. december 26.

HARSÁNYI LÁSZLÓ

Ugy-e sirt, hogy szegénységet
Talált bibor-bárony helyett,
Mi őt bizony megillette
S hogy hódolni Ő előtte
Nem jelentkeztek királyok,
Bölcsék, nagyok, hatalmasok,
Csak a szegény jó pásztorok?

Édes fiam! A Jézuska,
Mindnyájunknak Megváltója.
Gazdag, király, hatalmasok,
Hej, kevés van, számuk nem sok.
Földhöz ragadt szegény ember
Száma oly nagy, mint a tenger
Világnézete, mérhetetlen.

Ha Jézusunk e világra
Tükrös, fényes palotába
Jött volna el, a szegények
Rongyos ruhás bűnös lények
Bölcsőjéhez el nem jutnak,
Mert azok ám a kapusnak,
Kapupénzt adni nem tudnak.

Sirni, sem sirt, de ha arcán,
Peregtek is cseppek talán,
Nem könnyecseppek voltak ezek,
Hanem drága kincs s gyöngyszemek
S összefogta kis markába,
Széjjel szórta a világba,
Kunyhóba és palotába.

Szórta-szórta mindenkinek két kezével
Nem nézte azt csodás fényű kis szemével,
Hogy ki milyen ruhát: selymet, rongyot visel.
Azon éjjel! Csillagfényes csendes éjjel!

Karácsonyi segélyezés

A „községi segélyügyi bizottság” az ünnep előtt 131 családnak osztott ki 827 kg. lisztet, 1301 kg. burgonyát, 274 kg. borsót, 113 kg. kölest, 15 kg. sertéshúst, 52 kg. szalonnát, és 304 kg. kenyeret.

Békésvármegye főispánjának és Endrőd társadalmának adományaiból 348 szegény gyermeket láttak el ruháneművel: 170 leányruhát, 27 leánykakabátot, 15 kötényt, 136 láb-
belit, 26 fiuöltönyt, 14 fiukabátot,

14 fiunadrágot, 14 fiualsónadrágot, 77 fiuinget, 15 pár harisnyát, 3 sapkát, 22 zsebkendőt, 11 kalapot, 22 párnacihát, 12 törülközőt, 1 pokrócot és 2 férfiruhát osztottak ki.

A nagyarányú segélyezést főként dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán áldozatkészsége, valamint a községi szegényügyi bizottság, a Női Liga és Endrőd község társadalmának megértő támogatása tették lehetővé.

Külterületi istentiszteletek sorrendje:

Január 17-én a polyákhalmi kápolna iskolában és a varjasi iskolában, 24-én a csejti és az öregkerti kápolna iskolában mutatunk be szentmiséket.

Egyesületi értesítés.

Szent Ferenc III. rendje január 24-én, az Oltáregyesület január hó 31-én d. u. fél 4 órakor, a Leányegyesület és Leány-klub február hó 4-én d. u. fél 5 órakor, a Férfi-Liga február 6-án d. u. 5 órakor tartja havi ájtatosságát.

A Jézus Szive Szövetség csoportvezetői havi összejövetelüket január 31-én, d. e. 8/4 9 órakor tartják a polgári iskolában.

Figyelem! A gyermekekért megkezdett nagykilenced januártól októberig tart. Akik január hónapban elfoglaltságuk miatt nem kezdhették meg, azok kezdjék most február 5-én, az első pénteken. - Szándék: „a modern bűnökben selymülő katolikus magyar családoknak Istenhez térését, az Isten áldásának megbecsülését és örömmel fogadását, továbbá azoknak a szegény gyermekeknek a Szent Szív kegyelmét és oltalmát kieszközölni, akik hitetlen környezetben nem ismerik, mert távol tartják őket Krisztustól és a Szent Szív nagy ígéreteitől“.

Istenünk dicsőségére, a Szent Szív vigasztalására, a magyar családok boldogságára és a jövő nemzedék áldásos életére ajánljuk fel a nagykilenced ájtatosságát!

Az Egységes Munkás-Otthon

1937. évi január hó 6-án tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen a következő tisztikart választották:

Elnök: Hornok István, ü. v. al-elnök: Salamon Mihály, pénztáros: Lipták Lajos, ellenőrök: Gyuricza Imre, Huszár János, Puskás János, jegyző: dr. Csókási Béla, helyettese: Szalócai Antal, könyvtáros: Nagy Imre, gazda: Tóth András. Számvizsgáló bizottsági tagok: Hornok Lajos Bukva Pál, ifj. Gonda Pál, Vig Sándor, Csik Mihály. Választmányi tagok: Orbók József, Németh János, Faggas Imre, Gonda István, Timár Vince, Kardos Elek, Kovács Mihály, Gonda Gergely, Sóczó Sándor, Uhrin Vince, Kiszely Imre, ifj. Németh János, Tóth István. Vigalmi bizottság: Elnök: Vig Sándor, tagjai: Szalócai Antal, Puskás János, Bukva Pál, Timár Vince, Timár Mátyás, Gonda Elek, Gyuricza Máté, Gonda Gergely, Gonda Pál, Tóth István, Kovács Mihály, ifj. Uhrin Vine.

A SZENT ATYA ÜZENETE

Éberem dolgozzatok és egyesüljök minden jóakarató ember azokkal a törekvésekkel és ellenséges hatalmakkal szemben, amelyek újból és újból felütik a fejüket az emberi társadalom, a család és az egyes ember legfontosabb javainak kárára ...

Aki megkísérli, hogy a kereszténységbe és az isteni kinyilatkoztatásba vetett hitet az emberek szívében és mindenekfölött az ifjúságban csorbítsa és kioltsa, aki olyan vakmerő, hogy Krisztus Egyházát, az isteni kinyilatkoztatások őrzőjét, a népek isteni rendelés folytán hivatott nevelőjét, odaállítsa, mint a nemzetek virágzásának és haladásának nyilvánvaló ellenségét: az nemcsak nem teremt jobb jövőt az emberiségnek és a maga országának, hanem szétrombolja a leghatásosabb és legdöntőbb védelmi eszközöket a

rettegett baj ellen és így — ha nem is tudatosan — kezére jár azoknak, akik ellen küzdeni vél, vagy azzal hivatkozik, hogy küzd ellenük!

Állhatatosan és könyörögve ismétljük atyai aggodalommal eltelt szívünk mélyéből azt a nyomatékos és bensőséges kérést, amelyet többször intéztünk az egész világ hívóihoz, az isteni Szív és az Egyház érdekei iránt odaadó lelkekhez, valamennyi egyházmegyéhez és a szerzetekben élő papsághoz, valamint az egész világi hívó sereghöz: dolgozzanak a keresztény hit iránti megértéssel és szeretettel teljes buzgalommal Krisztus érdekeiért a Katolikus Akció különféle szakosztályaiban az apostoli hierarchia szellemében!

(Részletek a Pápa karácsonyi rádió-szózatából.)

A Vöröskereszt Egylet

endrödi fiókegyesülete január hó 8-án tartotta rendes közgyűlését, amelyen felolvasták a központ közzönő levelét a mult évi eredményes működésért. A fiókegyesület kétirányú karitatív munkán fejtett ki. Egyrészt a Zöldkereszt akcióval kapcsolatban, másrészt pedig tüdőbetegek segélyezésével. A tüdőbetegeknek 620 l. tejet, a sokgyermekes anyák jutalmazására 20 P-öt juttattak. A pénztáros jelentéséből kitűnik, hogy az egyesület tiszta vagyona 1295.49 pengő.

Az új tisztikar: Elnök: Csernus Mihály, női társelnök: özv. dr. Maác Jánosné, alelnök: Harsányi László, női alelnök: Orbók József-

né, titkár: Hunya Irma, gondnok: vitéz Baranyai Istvánné, jegyző: Magyar Anna, pénztáros: vitéz Baranyai István, ellenőr: Walthier György, orvos! dr. Cseh József, — választmányi tagok: özv. Vörös Ferencné, Alapy Andorné, dr. Cseh Józsefné, Nádhera Lászlóné, Palotai Ferencné, Hunya Béláné, Vörös Julia, dr. Uhrin Nándorné, Klinghammer Lászlóné, Walthier Györgyné, Lesniczky Józsefné, Kovács Mátyásné, dr. Csókási Béláné, Fehérváry Ferencné, Tóth Józsefné, Hunya Lajosné, Dienes Izráné, dr. Hanyecz Vinczéné, dr. Varga Ferencné, Vörös Klára, Timár Menyhértne, Kovács Ferencné, Knap Endréné, — számvizsgáló bizottsági tagok: Bencke Sándor, dr. Uhrin Nándor, — vármegyei kiküldöttek: Csernus Mihály és dr. Cseh József.

Az adózók kötelezettségei 1936. év január és február havában

JANUÁR HÓBAN:

Mindazok, kiknek keresete, jövedelme, vagyona az 1936. évben számvizsgáló mértékben csökkent, általános kereseti-, jövedelem- és vagyoadójuknak újbóli kivetését kérhetik, felmondás folytán, kevellás utján legkésőbb január hó végéig.

Akiknek 20 katasztrális holdat meghaladó feles, harmados, negyedes, hasznobéres földbérletükben változás állott be, szaporodott vagy fogyott az ingatlan, kötelesek azt január 25-ig bejelenteni.

Akik az 1936. év őszén történt adóösszeírás után vállaltak feles, v. hasznobéres földet, avagy azóta szünet meg, illetve változott a bérelt ingatlanuk területe, a tetület bármilyen nagyságu volt, vagy lett, szintén kötelesek azt legkésőbb január 25-ig bejelenteni.

Akinek bármilyen természetű kereseti foglalkozása, (iparos, kereskedő, földbérlet) véglegesen meg-

szünet, saját érdekükben jelentsék be január hó 25-ig, mert ellenkező esetben továbbra is megadóztatnak.

Az ebtulajdonosok ebeiket január végéig kötelesek bejelenteni.

A gazdasági cselédváltozások januárban ugyancsak bejelentendők és a baleset biztosítási díjak haladéktalanul be is fizetendők.

FEBRUÁR HÓRA:

Mindazok, akik ipari, kereskedői, földbérlet foglalkozásukat az 1936. évben kezdték meg, kötelesek bírság terhe alatt február hó végéig ált. kereseti, jövedelem-vagyoadó bevallást adni.

Ugyancsak kötelesek február hó végéig új bevallást adni azon adózók is, akik bármiféle kereseti foglalkozásukat az 1935. év valamelyik hónapjában kezdték meg és annak alapján adóztatásuk a foglalkozás megkezdésének hónapjától kezdve az 1935. év végéig elért kereset

alapján, nem pedig teljes évi kereset alapján történt.

A cselédváltozás haladéktalanul bejelentendő és az összeirt, valamint pótlólag bejelentett cselédek után a baleset biztosítási díj befizetendő.

Az 1936. év végéig hátralékban maradt, valamint az 1937. év I. negyedére esedékes adótarozások végrehajtás terhe alatt február 15-ig befizetendők.

Endröd, 1937. január 11.

Községi Elöljáróság.

„Szentmiséket!“

Tiszteletreméltó Avilai Jánostól, amidőn már halálához közel volt, megkérdezték hozzátartozói, hogy mit kívánna, hogy tegyenek emlékére a halála után. A nagy lélek gondolkodás nélkül válaszolta:

— Szentmiséket szeretnék! Sok-sok szentmisét mondassatok érettem!

Bizony, az Istenhez költözött lelkeknek óriási segítség a szentmise. Ebben a fenséges áldozatban Jézusnak újra végbenemő keresztáldozatát tartjuk oda az irgalmas Isten trónusa elé és erre a keresztáldozatra kérjük az Atyát, hogy irgalmazzon a szenvedő lelkeknek.

Ha mi emberek a keresztre tekintünk, lehetetlen, hogy meg ne hatódjon a szívünk. A bűnösökért ártatlanul szenvedő Jézus fájdalma tekint le reánk onnan. Lehetetlen dolog az is, hogy az irgalmas isteni Szív ne hajoljon arra a kérésre, amelyet Jézus keresztáldozatának bemutatásával bocsátunk eléje.

Szomorú dolog, hogy sok katolikus nem érti meg ezt. A szentmise mondatása, a szentmise-hallgatásnak a megholtakért való felajánlása mindinkább kezd ritkább és ritkább lenni. Bizonyítéka az, hogy hitünk főnséges eszközeit és nagy léleksegítő tényeit nem használjuk ki eléggé.

Az ausztráliai szenátus világértelmezését kívánja a nemzetközi nyelv bevezetéséért

Több ausztráliai szenátor javaslatot nyújtott be a szenátusban, melyben az angol király által összehívandó nemzetközi kormánykonferencia egybehívását ajánlják, hogy a különböző nemzetközi egyezmények mintájára egyezményben fogadjanak el egy nemzetközi nyelvet, melyet kizárólag külföldiekkel való használatra minden iskolában tanítsanak. A szenátus 19 szavazattal 5 ellenében elfogadta a javaslatot, melyet a Népszövetség elé akarnak terjeszteni. A Népszövetség már egyszer elfogadott egy javaslatot, mely szerint a nemzetközi távirdaforgalomban az eszperantó minden más nyelvvel egyenranguan használható.

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Főispánunk esküvője. Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla vármegyénk közszeretben álló, népszerű főispánja január 21-én tartja esküvőjét Inkey Gabriellával a királyi palota várkapornájában. A törvényhatóság nagyobb küldöttséggel vesz részt a násztünnepen. Endrőd népe hálatelt szívvvel gondol nemeslelkű jövendőjére és Istentől sok-sok kegyelmet, boldogító áldást kér az ifju párra.

Változások a vármegyén. Dr. Schauer Fábör nyugalomba vonuló szarvasi főszolgabíró helyett a főispán dr. Ugrin László vármegyei tb. főjegyzőt helyettesítette be. A vármegyei törvényhatósági közgyűlése februárban választja meg a szarvasi főszolgabírót. Hir szerint dr. Ugrin László megválasztása bizonyos dr. Uhrin László helyére, amelyre több pályázó van, dr. Heinrich Dezső vm. tb. főjegyző megválasztása valószínű.

Ima a pápáért. Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás elrendelte, hogy egyházmegyéjében minden szentmisében könyörgést mondjanak a beteg Pápáért, a szentmise utáni ugynevezett Leó-ima után pedig 3 Mialyánkot és Üdvözlégyet végezzenek ugyanezen szándékkal.

Az uralkodói család gyásza. Mint a napilapokból ismeretes, Frigyes főherceg, a világháború egyik fővezére Magyaróváron, az ottani birtokán meghalt. Élete egy lelkilég is nemes embernek élete volt, aki mindenkor vallásosságával és az Egyház ügyeinek felkarolásával tűnt ki.

Eljegyzés. Schüssler Irénke okl. tanítónőt (Eger) eljegyezte Kalmár Ákos r. k. tanító (Endrőd) 1936. december hó 26-án (Minden külön értesítés helyett.)

Endrődi vadásztársaság. Megalakult az endrődi vadásztársaság, amelynek elnöke dr. Tüköry József, úv. alelnöke Kovács Mátyás.

Szörnyű gyermekszerencsétlenség történt Debrecenben. A Pázsit-utca 9. számú házban Temesvári Irén 4 esztendő kisleányt egyedül hagyták a szülei a konyhában. A gyermek játszani kezdett a tűzzel, a ruhája meggyulladt és amikor sikoltozására édesapja és édesanyja berohantak, mint lobogó fátyla szaladgált a szerencsétlen kisleányka. Az égő ruhát eloltották, de addigra a kisgyermek már olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy meghalt. Édesanyja a szörnyű jelenet óta ideggörcsökben fekszik.

Még 12.400 darab sertés szállítható ez évben Németországba. A Németországgal kapcsolatos sertésexport szállítások a legnagyobb megelégedéssel bonyolódhatnak le. A 25.000 kontingensből 10.000 drb. ment ki és most folyamatban van 26.000 drb. majd a hátralevő 12.400 drb. kiszállítása. Január hó 15-éig pedig újabb 15.000 darabos tétel lesz szállítható a már megkötött szállítási és értékesítési feltételek mellett.

A METILALKOHOL

Szilveszter estéjén egy teli üveget talált a fővárosban két munkanélküli. Megszagolták és megkóstolták: olyan jó volt, mint a pálinka. Rumot öntöttek hozzá egy pálinkamérésben és hazavitték a Hajléktalanok Menhelyére, ahol laktak. Ott aztán 14 munkanélküli társukkal szilveszterestét csaptak a talált „itókából”. Másnap kórházba kellett szállítani mind a tizennegyet. Kettő közülök még ujév napján meghalt: tizenkettő pedig szörnyű kínok között viaskodik a halállal a kórházi ágyon.

Ami ittak, metilalkohol, vagyis faszesz volt. Ez színre és szagra olyan, mint a pálinka, izre is hasonló az erős szesz italhoz, mert epügy kaparja a torkot és első érzésre epügy melegíti a gyomrot. Amikor aztán felszívódik a szervezetbe és belekerül a belekbe, megkezdődik szörnyű romboló hatása: összemarja a belső részeket, tönkreteszi az embert.

A metilalkoholnak a hatása az emberi testre nagyon hasonlít ahhoz a munkához, amit a szociáldemokrácia végez a társadalom szervezetében. A metilalkoholon nem venni észre, hogy mérge. épigy a szociáldemokrácia is a dolgozó és szegény emberek segítőjének, a kizsákmányoltak pártfogójának látszik. Amikor aztán a szociáldemokrácia tanai behatolnak a lelkekbe és emberei urrá lesznek a hatalmat jelentő pozíciókban, megkezdődik pusztító hatása. Legelőször kiüti az emberekből a hitet, lealjasítja az erkölcsöket, fölszabadítja a gyűlöletet, tönkreteszi a tulajdont és mindezek tetejébe összezilálja a gazdasági életet is. Jólétet ígér a szegényeknek, uri életet a munkásnak és ahol csak uralomra jutott a vörös ember, a dolgozók nyomora még nagyobb lett, mint azelőtt volt. Egyes munkásvezérek dűskalkodó urakká lettek, de a milliók élete még keservebbé vált.

Ez nem szóbeszéd csak! A tények mutatják, hogy amint a metilalkohol az emberi test mérge, éppúgy mérge a szociáldemokrácia az emberi boldogság számára.

Hírek Spanyolországból.

A leírhatatlanul borzalmas spanyol vérfürdőből a következőket közöljük: *Passionaria, a nőstény farkas.* Passionaria asszony, aki vezető szerepet játszott a női kommunista szervezetben, összegyűjtötte és hadbaszólította az asszonyokat: — „Nők, ragadjatok fegyvert, ölni ti is tudtok!” Passionaria asszony „amazonjai” feladták a Szalézianus-rendház kriptáit, a koporsókat, porladó csontokat ki szórták, mondván: Hadd szellőzzenek az öreg csontok, nem árt nekik a napfény.” Egy alkalommal a San Francisco el Orande templomba terelték a tuszul ejtett papok egy csoportját, több napig éhezettették őket, majd a legnagyobb szörnyűségekre szólították fel. A papok hangosan imádkozva hátat fordítottak a női pribékeknek. A papok magatartása annyira felbőszítette Passionara asszonyt, hogy őrvongva rávetette magát egy imádkozó görnyedthátú, őszhajú szerzetesre és átharapta torkát. Majd felszóltották a papokat párancsuk teljesítésére, de a papok nem mozdultak, annál buzgóbban imádkoztak. Ropogtak a fegyverek, az összes tuszul ejtett papokat kivégezték. *Hihetetlen számok:* Hogy mennyi emberéletet oltottak ki a spanyol frontokon, azt nem lehet tudni. Egy azonban bizonyos, hogy a polgárháború belső frontján, a tuszok frontján, többen véreztek el, mint a harcokban. Madridban júliusban és augusztusban közel 50.000 embert végeztek ki, Barcelonában ennek hatszorosát. December végén a spanyol polgárháború halottainak száma, a belső frontokon kivégzettek tömegét is beleértve, 400.000 körül mozog.

Jézus Szive vár...

Van Indiában egy nibus nevű madár, amelyről azt mondják, hogy szép időben, amikor a nap süt, elbűjlik. Viszont, ha vihar van, akkor repül a sötét felhők között, többnyire tönkre is megy. Ez a szegény madár nem oka a szerencsétlenségnek, merthiszen valószínűleg a szemében van valami hiba, amely nem tűri a napfényt, mely minden élő lényre vár, azért, hogy életet adjon.

Mennyivel szomorúbb az, hogy vannak emberek, akik ugyanígy cselekszenek ok nélkül. Jézus szive az éltető napsugár, mely szeretetet és kegyelmet áraszt. Jézus Szive mindenkit vár és mégis vannak olyan nibus madárlelkű emberek, akik elbűjnek előle. Inkább keresik a sötétséget, mint a világosságot, pedig náluk nincs a lélek szemében hiba, hanem csupán saját akaratuk van. A hit igazságait megláthatja mindenki, aki szántszándékkal nem hűnyja le szeméit, mert hisz az Egyház feltárja, tanítja és magyarázza az igazságokat. Így megadja nekünk a Szent Szív tisztelet tanítását, kinyilatkoztatásait is és csak rajtunk áll, hogy befogadjuk azok éltető erejét.

Ne legyünk nibus-madarak, akik elzárkóznak a Jézus Szívétől áradó kegyelemsugár elől és azért azután el is vesznek az életnek és léleknek viharaiban.

Koszos Mesterversenyre készül a magyar kézművesiparosság

Az Országos Iparegyesület ez év szeptember hó első felében rendezi immár ötödikben az aranykoszos mesterversenyt az Országos Kézművesipari Kiállítás keretében. A koszos mesterverseny a magyar kézművesiparosság nagy olimpiásza, melyre már most nagy gonddal készítenek remek darabjaikat a koszos mester címre pályázó kiváló magyar iparosok. Ennek elősegítése érdekében a magyar kézművesiparosság bizik abban, hogy úgy a közintézmények, mint a magánvállalatok és általában a nagyközönség a remekdarabok elkészítésére a pályázóknak rendeléseket ad fel és így egyrészt lehetővé teszi kitűnő iparosok számára a versenyen való részvételt, másrészt a rendelő is kiállítási mintadarab birtokába jut.

A kormány kifejleszti a tanyai postaszolgálatot és a rádiózást

— A kormány a jövőben évenként 10–10.000 pengőt állít be a költségvetésbe a tanyai postaszolgálat fejlesztésére. A postaügynökségek számát állandóan emelik. Az utolsó két évben 533-ról 581-re emelték. A telefonok szaporításáról is gondoskodik a kormány. A rádió illetőleg is igyekszik a falusi lakosság rendelkezésére állni. Akció indul meg a vidéki lakosságnak rádióba való bekapcsolása érdekében. A mozgalom lényege az, hogy a szegény tanyai lakosság számára olyan detektoros készüléket hozzanak forgalomba, amelyek kombinált árában az olcsó előfizetési díj is benne lesz. Sajnos, a modern igényeknek megfelelő népvévi hálózati készülék ma még körülbelül 80–90 P-be kerül. (Részlet Bornemisza Géza kereskedelmi és iparügyi miniszternek a felsőházban elmondott beszédéből.)

A tanácskérő.

A p a n a s z o s: Tanácsot kérek bíró úr, hogy mit tegyek? Egy emelettel lejjebb egy fiatal ember lakik, aki nap-nap után azt éneklí: „Kati gyere ki!” Az idegeim már nem bírják! Mit tegyek?

B í r ó: Önt Katinak hívják?

P a n a s z o s: Nem.

B í r ó: Hát akkor — ne menjen ki!..

A viziló.

A kocavadász Afrikából hazaérkezve, ottani vadászkalandjaival dicsekszik a baráti lárságban.

— Képzeltétek — mondja, — egy alkalommal egyetlen lövéssel leteríttem egy vizilót.

— T e s t v é r g y i l k o s, — jegyezte meg az egyik barát.

Utolsó utasítás.

Az asszonyka zöldbe megy. Még a kupéból odakiáltja a férjének:

— Minden nap szidd ám össze a cselédeket, — különben ellesznek kényeztetve mire hazajövök.

EGYHÁZKÖZSÉGI ALAKULÓ GYÜLÉSÉT

tartotta január 8-án az endrői egyházközségi képviselőtestület. Az új rendes tagok január 3-án, a nagymisén tették le az előirt hivatalos esküt, amikor is Csernus Mihály apát-plebános meggyőző erejű beszédben fejtekte ki az eskü jelentőségét, s a képviselőtestületi tagok fontos hivatását.

A többmint 100 tagból álló hatalmas testület egyhanguan Kalmár Vince gazdálkodót választotta világi elnökéül immár hatodizben. Bensőséges valláserkölcsi életét, közvetlen, barátságos magatartását, az egyház ügyeinek lelkes szolgálatát kívánta megbecsülni a képviselőtestület. Meghatott szavakkal köszönte meg Kalmár Vince a képviselőtestület kitüntető bizalmát. Amikor az egyházat szolgálja, akkor Krisztusnak dolgozik, ezért értékeli nagyra megválasztását. De az egyházközség kiváló egyházi elnöke mellett könnyű és örömteljes is ez a munka, melyet az alkotások és a hitközség gyönyörű fejlődése dicsér legjobban.

A képviselőtestület két alelnököt is választott Varju József és Uhrin Sándor gazdálkodók személyében. Egyházközségi gondnok-titkárrá Orbók József elemi iskolai igazgatót választotta meg a képviselőtestület az elhunyt, régi érdemes titkár: Kresznerics Ferenc helyére. A jegyzői bizottságra Kovács Mátyás tanítót, ig. z. helyre test, kisegítő jegyzőül dr. Varga Ferenc tanítót, míg az egyházközség pénztárosául Giricz János érdemes iparost választották.

Majd az egyházközségi tanács, mint iskolaszék 20 tagját választották meg a következők személyében: Dr. Cseh József, Csurár Mihály, Dinya Vilmos, Duda Lajos, Hunya Antal, Kalmár Imre, Kalmár Károly, Kovács Ferenc, Mészáros János, D. Timár Mihály, D. Timár János, Timár Menyhért Uhrin Á. József, Uhrin Gáspár, Uhrin Mátyás, Uhrin Sándor, Uhrin M. Vendel, Varju J. Imre, Varju József és Vaszkó Pál.

A „Gazdasági Bizottság” tagjai lettek: Kalmár Vince, dr. Cseh József, Dinya Vilmos, Kalmár Imre, Kovács Ferenc, Mészáros János, Uhrin M. Vendel, Varju József, Vaszkó Pál és Csurár Mihály.

Számvizsgáló-bizottság tagjai: Hunya Á. István, Kalmár Imre és Szabó Frigyes.

Igazoló-Bizottság: Walthier György, Hunya E. Mátyás és Uhrin Benő

Felzólalási-választmány tagjai: Kalmár Vince világi elnök. Szurovecz György, Kurilla Mihály, Gellai István és Hunya Á. István.

Hitbuzgalmi szakosztály tagjai: Kalmár Vince, Varju J. Imre, Balázs István, Uhrin Mátyás, Tóth G. János, Klinghammer Ferenc, D. Timár Mihály, Varga Imre, Orbók Józsefné, vitéz Baranyai Istvánné, Uhrin I. Sándorné, Özv. Zlehovszky Pálné, Kurilla Mihályné, Özv. Hunya Béla-

né, Uhrin Benőné, Timárné Dinya Veronika.

Szociális-charitativ szakosztály tagjai: Alapy Andor, Kalmár Imre, dr. Cseh József, Uhrin Sándor, Kovács Vince, Varju József, Kovács Ferenc, Németh János, Walthier Györgyné, Palotai Ferencné, Kovács Mátyásné, Timárné Dinya Veronika, Timárné Kugler Mária, Kovács Ferencné, dr. Cseh Józsefné, Timár Menyhértné.

Kulturális-sajtó szakosztály tagjai: Harsányi László, Walthier György, Lesniczky József, Bencze Sándor, Bencze József, Dinya Vilmos, Klinghammer László, dr. Varga Ferenc, dr. Maác Jánosné, Tóth Józsefné, Dienes Izráné, Hunya Irma, Magyar Anna, Lesniczky Józsefné dr. Varga Ferencné és Vörös Klára.

Elnök a hitbuzgalmi szakosztály titkárául Szuromi András káplánt, a szociális-charitativ szakosztály titkárául Kalmár Józsefet, a Kulturális-sajtó szakosztály titkárául pedig Fölföldy Béla káplánt nevezte ki.

A képviselőtestület ezután több iskolai és egyházi ügyet tárgyalt. Elnök felhívására Walthier György polgári iskolai igazgató ismertette a vitéz Borsfay Géza távozásával megüresedett és törvényes formák között meghirdetett polgári iskolai állásra beadott pályázatokat. Tekintettel arra, hogy egyházközségi képviselőtestület határozata szerint a megüresedett férfi-tanári állásra csak férfi pályázót fogad el, egy nő pályázó iratait kénytelen volt visszaküldeni annál inkább, mert ennek mellék tárgyai nem feleltek meg a pályázat feltételeinek. Három férfi pályázó akadt: Szegfű Endre és Takács Antal okl. polgári iskolai tanárok és dr. Hunya Sándor okl. középiskolai tanár. Ismertette a pályázók iratait, szaktárgyaikat s a beszerzett információkat. Ezek szerint egyik pályázó végleges megválasztását sem javasolja a képviselőtestületnek.

A két polgári iskolai tanár szaktárgyai, különösen pedig a nálunk feltétlenül fontos és kívánatos mellék tárgyai nem felelnek meg a pályázati feltételeknek. De a beszerzett információk sem olyan megnyugtatók, hogy választásukat javasolhatná. Dr. Hunya Sándor megválasztásának egyetlen akadálya az, hogy nem polgári iskolai, hanem középiskolai oklevele van. A fennálló rendelet szerint pedig polgári iskolához véglegesen középiskolai tanár nem választható meg és államsegélyt nem nyer. Azt indítványozza tehát, hogy a folyó tanévre átmenetileg a helybeli dr. Hunya Sándor bizassék meg mint óraadó tanár, részére méltányossági alapon képviselőtestület kérje az ötödik állás után esedékes és elvben engedélyezett államsegélyt, a tanév végén pedig az állás végleges betöltésére hirdessen új pályázatot.

Elnök javasolja a kérdés illetlen megoldását, annál inkább, mert november 1. óta dr. Hunya Sándor

megelégedésre helyettesít és látja el az eltávozott Borsfay tanár tanítási-körét. -- Képviselőtestület egyhanguan dr. Hunya Sándort választotta meg a folyó tanévre óraadó tanárnak, s kimondotta, hogy a tanév végén új pályázatot hirdet a megüresedett állásra.

Majd elnök előterjesztette a mirhói „Munkás-ház” kérdését. Az Egyházközség 1750 P-ért vásárolta meg „Munkás-ház” és a Zöldkereszt ebédeltetési céljaira az Egységes Munkás-Otthon jelenleg bérelt házat. A fontos kettős cél egy nagyobb terem és munkahelyezőiroda építését teszi szükségessé. E mintegy 3600 pengő kiadást jelentő építkezéshez — főispánunk pártoló közbenjárására — Kozma Miklós belügyminiszter 2000 P építkezési-segélyt adományozott az Egyházközségnek. Ujabb felterjesztésében a segély felemelését kérte.

A tervet — Főispán ur intézkedésére — az Államépítészeti Hivatal vizsgálja felül s ennek történetével megtörténik a pályázat kiírása. Egyházközség képviselőtestülete a szükséges előmunkálatok végzésével az Egyháztanácsot bizta meg.

A Szent Imre-iskola melletti „Népház” építésével is foglalkozott a képviselőtestület Készséggel vállalja azt a nemes szociális-charitativ feladatot, hogy az Öregkerti munkástömegek hazafias és valláserkölcsi gondozása érdekében az iskola melletti nagy telken gazdasági-Népházat, s ebben a Zöldkereszt ebédeltetési akciójának megfelelő helyiséget adjon; vállalja a Földművelésügyi Minisztériumtól kívánt feltételeket, hogy az építendő Népházat más célra nem használja, azt el nem idegeníti, kéri azonban a kilátásba helyezett 1000 P építési segélyt legalább 3000 pengőre felemelni. Az építési költség a legegyszerűbb felszereléssel felülhaladja a 4000 pengőt. Az egyházközség a mirhói részen építendő „Munkásház” költségeire 3500 pengőt már áldoz. Anyagi helyzete nem engedi meg, hogy itt is hasonló kiadást vállaljon.

Élénk nivós vitát keltett a peresi legelőn tervezett ártézikut furása.

Fontos közgazdasági érdek, hogy az e környéken lakó többszáz kisgazda és földműves család tehene megfelelő legelőhöz jusson. Ha az egyházközség a peresi legelőt szántaná és vetné, évenként 80—100 q. buza többlet-bevételt nyerne. Kizárólag közgazdasági és szociális szempontból hozta meg 30 év óta az igen tekintélyes áldozatot. A legelő minősége elsőrangú. Érdemes arra, hogy az ártézikut vízával öntözhető legyen, s így e környék jószágtenyésztése fellendüljön. Képviselőtestület az elmúlt évben 10.000 P államsegélyt kér e célra a Földművelésügyi Minisztériumtól. Főispánunk közbenjárására hivatalos szemle után a Földművelésügyi Miniszter ur a költségek részbeni fedezésére 5000 P 4%-os, 20 év alatt törlesztendő kölcsönt engedélyezett. Vaszkó Pál, Dinya Vilmos, Varju J. Imre, Dienes Izra és Hunya Lajos felszólalása nyomán képviselőtestület akként határozott, hogy hálás köszönetét nyilvánítja dr. Darányi Kálmán földművelésügyi miniszter urnak, a község állattenyésztését erőteljes fellendítését célzó és elősegítő állami-kölcsönének kilátásba helyezéséért, mely tisztelettel kéri azonban a rendelet felülvizsgálatát és módosítását akként, hogy a szakértői vizsgálat szerint közel 15000 pengő kiadást jelentő kuffurás és öntözési felszerelés munkálatainak költségeihez legalább 12000 pengős 20 év alatt törlesztendő kamatmentes államkölcsönt nyerjen az Egyházközség.

Örömmel vette tudomásul Egyházközség képviselőtestülete az Öregkerti Hangya-szövetkezet templomépítési akciójának megindítását. Kimondotta, hogy amennyiben úgy az itteni, mint a csejti lakosok látható elégséges anyagi jelét adják tervük komolyságának és életrevalóságának, nem zárkozik el az elől, hogy évenként az egyházi költségvetésben némi hozzájárulást biztosítson a terv megvalósítására.

Végül öntudatos munkára, hitvalló és példaadó katolikus életre hívta fel képviselőtestület tagjait az elnök s a gyűlést berekesztette.

VIZKERESZT

Fehér szellők söprik az égről —
A szivárványos lány havat,
S béke hull a langyos havak közé:
Égi jóság és akarat . . .
Angyalszívek ülnek a fényben,
Bennük ezer könny szendereg,
Dús hitüknél a fázó télben
Melegedjünk meg emberek!

Nagy hívást küld a csillagoktól, —
Jászolából kis Betlehem,
És szent titkú bús indulások
Égnek tőle a lelkeken.
Melegségén halkan mozognak
A csokros-szárnyú fellegek,
Térdeljünk le mi is előtte
És tisztuljunk meg emberek!

Messzi-útú napkelet csöndjén
Végiglebeg egy fénysirály;
S kincs-málhákkal keresni indul —
Istenét három vén király.
Csillagmécsek festik az éjt be,
S városok csöndje hív, remeg,
Szedjük össze bűneink szennyét, —
S induljunk mi is emberek!

Királyi diszt mi nem vihetünk,
De várja Ő a könnyet is,
Hozzánk borul, ha sajog a sziv,
S velünk sir, velünk könnyezik . . .
S király-díjjal lesznek megáldva
A gyógyuló, bús kék szemek,
Mert a Jézus örül a könnynek,
Vigyük hát Hozzá, emberek! . . .

BARTHA ANDRÁS

Mentsük meg a munkásságot...

írja vasárnapi cikkében a nagy szociális apostol: Bangha Béla Jézus-társasági atya.

„Verjük vissza a világgyújtogatók támadását, a bolsevizmus és a szövetségében dolgozó szociáldemokrácia emberpusztító merényleteit: de magának a munkásságnak az érdekében és védelmében is.”

A munkásság — állapítja meg a kiváló tudós — bizonyos szempontból még többet veszíthet a bolsevizmus terjedése, tehát a szociáldemokrácia révén, mint a polgárság. Mert a polgárság csak az életét s a vagyonát veszti el vele, a munkásság ezenkívül még egyebet is: az eszét, az erkölcsi értékét, az emberi becsületét.”

A szovjet nem tekinti az egyént, az egyes ember vagy család értékét és boldogulását. Szerinte „az embertárs nem arra való, hogy megbecsüljük és támogassuk, hanem megcsaljuk, kifosszuk, ha kell, megnyuzzuk, esetleg tömegesen agyon is löjük”.

A munkásság szánandó sorsa int és figyelmeztet minden vezető tényezőt. A munkásság hihetetlen szellemi és erkölcsi veszedelemben forog. Hát szabad ezt a szegény, nagyrészt kisebb műveltségű, de alapjában jólelkű és becsületes „emberanyagot” átengedni a tudatos félrevezetőknek? Meg szabad engedni, hogy szegény munkásaink, ha már az élet s a magasabb kultúra javaiból nagyrészt ki vannak zárva, ha már kemény testi-lelki vergődésben kell küzdeniök a mindennapi kenyérért (ha ugyan munkát egyáltalán találnak!); még mind ezen felül a népfélrevezetés rekordeinek, a barcelonai tömeggyilkosok cinkosainak, a szovjet lelkiismeretlen ügynökeinek jóvoltából a józan eszük és becsületük utolsó foszlányaiból is kifosztassanak? Hogy a saját romlásuk előmozdítóiban, mint valami prófétákban higgyenek, minden gonoszságért lelkesedni tanuljanak s lassankint maguk is hozzájuk aljasuljanak le?”

És felveti a kérdést P. Bangha, hogy mit tesz az állam és a társadalom a munkásság védelméért, mit tesz a munkást józan ítélőképességétől, becsületéből, hitéből, lelkiismeretéből, erkölcséből, hazafias érzéséből kiforgató elemek megfékezéséért?!

Sürgős védelmet kér nagyszerű cikke végén P. Bangha a magyar munkásságnak.

„Adják vissza munkástestvéreinket az önálló, becsületes, magyar gondozásnak! Szabadítsák ki a tömegfertőzések karmaiból! Ne engedjék, hogy a magyar munkás egy része a száraz kenyér, a munkátlanság réme, a hajléktalanság és tüdővész veszedelme mellett még azt a szörnyű jelzöt is megkapja, hogy gyilkosok anarchisták szövetségese!”

Igen nagyszámu tenyészállatot jelentettek be a Tenyészállatkiállításra

A március 17—22. napjain rendezendő országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár iránt az azon részt venni kívánó gazdák körében máris az előző évek szép sikerei kiállításai előtt tapasztaltat meghaladó nagyfoku érdeklődés mutatkozik. A bejelentések száma már a határidők lejártá előtt az összes tenyészállatcsoportokban meghaladta a tervezett kereteket.

Az eddig átvizsgált bejelentésekből is már örömmel lehet

megállapítani, hogy a kiállítás állattenyésztésünk örvendetes továbbfejlődéséről fog számot adni, a gondosan kiválogatott és felülvizsgált tenyészanyag kivétel nélkül igen magas szintjét képvisel és egészen rendkívüli teljesítményű állatok is fognak szerepelni a kiállításon.

A kiállítás bejelentési határidejét a rendezőbizottság (címe: Budapest, IX., Köztelek utca 8. sz., telefon: 18-79-54) a többi csoportokban február 1-ében állapította meg.

Hirek a gabona-piacról

Ani után a magyar gazda hosszú évek óta vágyott, végre eljött: 20 pengőt ér vidéken a prima tiszavidéki buza. Boldog valóság papíron. A gazdák 80—90 %-a ugyanis még a 14—15 pengős árakon kényszerültek termésük eladására, s most láthatják, hogy mennyit keresnek buzájukon a kereskedők.

Ezért fontos a közraktár intézménye, s lombard-kölcsön a beraktározott gabonára.

A takarmány árpa ára a gyomai piacon 13—, a zab 17—, a morzsolt tengeri 11 pengő körül mozog.

Állatárak

Az elmúlt napokban a 120 kilón felüli fiatal zsirsértékekért 1 pengőt, a 70—80 kilós angol hussértékekért 105—110 fillért fizettek a vidéki piacokon. A választási malacok ára Kondor-

roszon 30—35 pengő körül mozgott páronként. A szopósborju ára is felülhaladja az 1 pengőt kilógrammonként. Aki nek eladó jószágga van, nem panaszkodhatik.

Törökországban

hálálra ítélték egy gyilkos borbélyt, akinek a kivégzés előtt utolsó kívánsága az volt, hogy megborotválhassa az ügyészt, akinek vádbeszéde alapján ítéletet mondtak fölötte. Az ügyész hála-lásan megköszönte a felajánlott ingyen-szolgálatot s a próféta szakállára megesküdött, hogy egy órával előbb tett fogadalma értelmében többé az életben nem borotválkozik.

VASUTI MENETREND

Gyomára érkező vonatok:

Budapestről	—	2.21
Békéscsabáról	—	5.38
Budapestről	—	6.34
Déaványáról	—	6.55
Békéscsabáról gyors	—	10.06
Budapestről	—	10.27
Déaványáról	—	11.47
Budapestről gyors	—	11.57
Békéscsabáról gyors	—	14.20
Déaványáról	—	16.51
Békéscsabáról gyors	—	16.58
Budapestről	—	20.39
Déaványáról	—	22.00
Békéscsabáról	—	23.56

Gyomáról induló vonatok:

Budapestre	—	0.05
Békéscsabára	—	2.31
Déaványára	—	3.43
Budapestre	—	5.45
Békéscsabára	—	6.35
Budapestre gyors	—	10.07
Békéscsabára	—	10.35
Békéscsabára gyors	—	11.58
Déaványára	—	12.45
Budapestre	—	14.30
Budapestre gyors	—	16.59
Déaványára	—	17.41
Békéscsabára	—	20.49
Déaványára	—	20.50

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T., Endrőd
Fiókinézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamat mellett.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett 8 kishold föld, a Nagyperes dűlőben; Décs-páskumon 2000 négyszögöl, Dávid-dűlőben 2340 négyszögöl szántó. — Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Házassága

**Boldog lesz:
Ha jeggyűrűt
Nálam vesz!**
Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára!

GRUBER

órás MEZŐTUR—ENDRÖD

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron
VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

ujján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Valthier György

Kongorác János könyvnyomdája
Törökszentmiklós, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

MAGYARORSZÁG FŐPAPJÁNAK ÜZENETE

Régi szokás, hogy az Egyház főpapjai időnkint „pásztorlevél” alakjában szólnak híveikhez. A nagyböjt elején csaknem valamennyi egyházmegye főpásztora körlevélben inti és tanítja hívő-nyáját, hogy a nehéz idők legfontosabb kérdéseiről Krisztus tanítása szellemében milyen felfogást alakítson ki önmagában és környezetében. Nem lesz érdektelen, ha kivonatban

DR. SERÉDI JUSZTINIÁN
biboros, Magyarország hercegprimása böjti körlevelét ismertetjük, aki a mai idők legnagyobb veszedelméről: a kommunizmusról ad igen tartalmas, a világhírű tudóshoz méltó tanítást.

Most, hogy a nagyböjt elénk állítja Krisztus kinszenvedését, lehetetlen nem gondolnunk az Egyház szenvedéseire, ma is vérző sebeire és azon emberekre, kik az Egyházat ép oly engesztelhetetlen gyűlölettel üldözik, miként Krisztust az ő ellenségei annak idején üldözték. De míg Krisztus ellenségei és az Egyház régebbi üldözői hittek Istenben, sőt szolgálatot vélték teljesíteni Istennek azzal, hogy megölték Krisztust és tanítványait (Jn. 16, 2), addig a mostani krisztusüldözők tulnyomó része már Istenben sem hisz.

És itt elsősorban a kommunizmusra gondolok, melynek követői a nyílt istentagadást tették hitvallásukká. A kommunizmus elméleti megalapítója tanításának alaptételévé avatta az ú. n. történelmi materializmust, magyarul anyagelvűséget, melynek számára nincs Isten, nincs lélek, csak anyag, és anyagi erők léteznek. Hívei azonban nem maradtak a pusztá elméletnél, hanem gyakorlatban is az istenhit és minden vallás kiirtására törekednek. A kommunizmus apostolai ezt ugyan a múltban tagadták, hogy így az egyszerű, hívő tömegek gyanakvását legyőzzék. Ámításul azt hirdették, hogy a vallás magánügy, ők azt nem bántják. Azóta azonban a bezárt vagy felégetett templomok ezrei, a kegyetlenül legyilkolt vagy fogságban tartott egyházi férfiak és szerzetesnők tömegei, a kommunista államok iskoláiban folyó vallásellenes oktatás, a hivatalos támogatással működő istentelen propaganda, a

kommunista sajtóban megnyilatkozó istenkáromlások, az Egyház ellen folyó rágalmozások szennyes árja, a hívőket kísérő állandó guny és gyanakvás hangosan hirdetik, hogy a kommunizmusban a vallás nem békében türt magánügy, hanem sátáni gyűlölet célpontja és hogy abban az istentelenség soha nem látott türelmetlenséggel érvényesített közügy.

— Kedves Híveim! Ha a kommunizmus ellen felszólalok, azt nem politikából teszem, sem azért, mint ha a kommunizmus közvetlen veszedelme fenyegetne bennünket. Népünk józan felfogása, vallásos lelkiülete és a közelmúltban tett szomorú tapasztalata Isten kegyelmével megóv ezen csapástól. Azonban *fel kell vértetniünk magunkat* a kommunizmus által terjesztett *hitetlenség és erkölcsetelenség métegyével szemben* és lelki-állást kell foglalnunk a határainkon kívül dúló azon nyílt harcban, mely a hit és hitetlenség között folyik, hogy így a mi állásfoglalásunk is bátorítsa és erősítse létükben fenyegetett katolikus testvéreinket.

— A kommunizmusról meg kell állapítanunk, hogy a legjobb esetben *telki vakaságot* tanusít, mert a teremtett világot látva, nem akarja a Teremtőt hinni, ki nélkül a világ rendje és szépsége, a természet bölcs és gondos berendezése fel nem érthető és meg nem magyarázható.

— Mi azt mondjuk: „Hiszek egy Istenben, a mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében!”

— A kommunizmus azt hirdeti: „Nincs Isten, nincs teremtő; a világ magától lett, a véletlen műve!”...

Egy kasza, kapa nem lesz magától, hanem értelmes alkotót kíván, pedig csak két darabból áll. És akkor például a szem, mely tökéletesebb műszer minden fényképezőgépnél, a fül, mely bámulatosan bonyolult szerkezet útján alakítja át a levegőhullámokat hanggá, a többi szervek és az egész élő emberi test, mely nem két darabból áll, hanem millió és millió sejtéből, melyek mindegyik csoportjának megvan a maga sajátos célja, a céljának megfelelő összetétele és alakja és amelyek bámulatos összhangban épülnek fel egy magasabb egységbe, hogy így szolgálják az értelemmel és szabad akaratú felruházott lelket, — értelmes alkotó nélkül, csak úgy véletlen műve lett volna?

Ahol rend van, ott bölcs rendezőnek is kell lennie. A házi rend is felborul, még inkább a közlekedés vagy állam rendje, ha nincs erőskező rendező. Csak a világrend jött volna létre és állna fent magától, pusztá véletlenségből?

Sokszor hasonlították a nagy természetet egy nyitott könyvhöz, melyből még az irástudatlan is kiolvashatja, hogy van Isten és hogy ez az Isten végtelen, hatalmas, bölcs és jóságos. Szent Pál apostol szinte kézzelfoghatónak, szinte láthatónak mondja Istent a természetben és hangoztatja, hogy akik mégis tagadják azok számára nincs mentség! (Rom 20.)

A magyar ember a hitetlenséget nemcsak esztelensége miatt vetette meg mindig, hanem főleg azért mert mögötte gonoszsgát sejt.

„Istentelen” a mi nyelvünkön annyit jelent, mint gonosz. Istentelenre nem bizzuk pénzünket, annál kevésbé életünket, jövőnket, gyermekeinket. Az istentelenség ugyanakkor, mikor növeli az emberi gőgöt, kiöli a felelősség tudatát; azt a tudatot, hogy egykor minden tettünkért számot kell adnunk az Örök Birónak, ki a jókat jutalmazza és a gonoszokat bünteti; és így fék nélkül hagyja, szabadjára ereszti a szenvedélyeket és aljas ösztönöket. Minden nép mindenkor ragaszkodott Isten eszméjéhez, mert ösztönösen érezte, hogy Isten nélkül a gonoszság tengere fogja elönteni a világot és kegyetlen zsarnok gyanánt fognak nyakán ülni azok, kik őt önzetlenül és lelkiismeretesen kormányozni tartoznának. Miként egy bölcs mondotta: aki kiüresíti Istentől az eget, ördögökkel tölti meg a földet. Isten nélkül nem lehet fenntartani az erkölcsi törvényeket, erkölcsi törvények nélkül nem lehetséges a szociális élet. Azért van az, hogy még a régi pogányok, görögök és rómaiak is halállal büntették az istentelenséget és azoknál nem fordult elő, hogy egy templomot büntetlenül lehetett volna bemocskolni vagy felégetni.

És a kommunizmus mégis azt a feladatot tűzte ki maga elé, hogy ő Isten nélkül, sőt Isten ellenére fog berendezni egy jobb és tökéletesebb társadalmi rendet! Hogy a létező bajokat orvosolni fogja: de nem a tizparancsolat és evangélium alapján, mely minden egészséges alkotmánynak és társadalmi berendezkedésnek mindenkor alapját képezte, hanem annak éppen ellenkezőjével, Belzebubbal akarja az ördögöt kiüzni.

Nemcsak a tulajdonjog tagadásával teszi azt, hanem következetesen az összes erkölcsi parancsok fordítottjának hirdetésével. *Mi azt mondjuk: tiszteld atyádat és anyádat! És ő azt mondja* (hallottuk mi is, mikor nálunk is tanította): *hogy a gyermek szüleit tisztelni nem tartozik, hálára velük szemben nincs kötelezve, mert hisz őt nem szeretetből, hanem testi gyönyör gyümölcseként hozták a világra. Mi hirdetjük: hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen! Ó azt vallja* (ezt is hallottuk vezérférfiai ajkáról): *hogy szabad a hazugság, szabad a hamis vád a polgári rend hívei ellen. Mi azt tanítjuk: szeresd felebarátodat, sőt szeresd ellenségeidet is. És a kommunizmus jele, az ökölbe szoritott felemelt kéz azt hirdeti: gyűlölj! Gyűlöld, öld, irtsd nemcsak ellenségeidet, de mindenkit, aki nincs veled, aki valamiképp utadban áll, aki keresztet vet, akinek házában szentkép van, akiben tehát te nem bízatsz.*

— És a gyümölcssei ennek a borzalmas tannak?

Az istentelenek gonoszsgát termelnek. (I. Reg. 24, 14.) *Százezrekre megy az ártatlanul kivégzettek száma, újabb százezrek sanyalódnak fogságban; és Oroszországban milliók haltak éhen, különösen a föld népéből, mert kárpótlás nélkül elvették utolsó szem gabonájukat. És akkor még nem számoltuk a kommunizmus okozta polgárháborúk veszteségeit emberéletben, anyagaikban és műkincsekben. A kommunizmusban nincsen kegyelet!*

Azt a gyermeket, aki szüleit beárulja, kitüntetik! Nincsen bizalom: az egymásra féltékeny vezetők egymás életére törnek. Nincsen szemérem, ezt polgári előítéletnek tartják. A nő tisztességnek elmúlt a becse. Nincsen az a szülő, aki fiu- vagy leánygyermekét a romlástól megóvni tudná, mert a kommunista iskola maga vált az erkölcsi szabadság hirdetőjévé és előmozdítójává. A házasság szentsége sárba tiporva: a férfiak a kommunista törvény szerint sűrűbben változathatják feleségüket mint ruhájukat és az asszonyok hasonlóképp járhatnak el férjeikkel. *Egy új rém ütötte fel fejét a kommunizmus nyomán: a keresztetellen, elhagyott, züllésnek és nyomornak kitétt gyermekek csavargó tömegei.* Ezek hirdetik a hitetlenség „erkölcsi rendjének” gyümölcseit.

— A kommunizmust úgy szokták feltüntetni, mint a szegényeknek, az

élet számkivetettjeinek és a munkásoknak barátját. És valóban úgy látszik, mintha a szegényeknek, a nincstelenségnek a kommunizmusban legalább is nem volna veszíteni valójuk, a munkások pedig ennek a társadalmi rendnek kiváltságosai lennének. A valóságban azonban a szegények vesztesége a legnagyobb a kommunizmus által sokat ígért paradicsomban. *Kenyeret aligha fogunk többet és jobbat kaptani, — a tapasztalat legalább ezt bizonyítja.* És azért a kevesebbet, amit kapnak, cserébe kell adniok üdvösségüket. A kommunizmusban nem szabad ég felé emelni a szemeket a szenvedések idején és a betegnek nem szabad a vallás vigasztát kérni halálalaggyán. Ott nincsenek ünnepek, legfeljebb jelentőség nélkül való szürke nyugalmi napok. A családi fészkek melegét nem biztosítja semmi, lévén a kommunizmus a családnak és házastársi hűségnek ellensége. Nincs szólásszabadság: néma gép gyanánt kell dolgozni, mert minden munkahelyen ott áll a hatalom egyenruhás öre vagy fizetett kéme. Az a lelkiismereti szabadság, melyet a kereszténység juttatott diadalra a pogány cészárok önkényével szemben és amelyért, mint nagy kincsért, a történelem folyamán oly sok néme lélek feláldozta életét, vagyonát, a kommunizmusban üldözendő ellenség. Csak egy szabadság van: a testnek szabadsága, az ösztönök féltelensége, mely az embert lealacsonyítja, állati emberré teszi.

A legnagyobb érték, melyet Krisztus nekünk adott, az emberi méltóság tudata! Az a tudat, hogy halhatatlan lelkekünk van és hogy Isten gyermekei vagyunk! Erre a tudatra támaszkodva szüntette meg az Egyház a rabszolgaságot. Ezen a tudaton alapszik az ember jogi tisztességes bánásmódja, méltó munkabérére, szellemi emelkedésre, igazságra, könyörüleetre, szeretetre. És ezt az emberi méltóságot semmisíti meg a kommunizmus, mikor tagadja a halhatatlan lelket és ezzel az embert az állatok sorába lealjasítja. Az a tanítás, mely csak testet ismer, de lelket nem, ellensége Istennek, aminek egész természetes következménye, hogy ellensége az embernek is, legfőképpen az ellagytottságában és jogtalanságában sokszor egyedül Istenre utalt szegény embernek.

A kommunizmus harca elsősorban nem gazdasági, hanem világnézeti harc, az Antikrisztus egy újabb és méreteiben az eddiginél hatalmasabb támadása Krisztus országa ellen. A pokol fejedelmének gyűlöletét látjuk lángolni ebben a harcban és az ő hazug lelkét ismerjük a felkommunista propagandában, mely gazdagságot, kincset ígér e földön mondván: „Mindezeket neked adom, ha engem leborulva imádsz.” (Bójt. I. vas. ev.)

A pokol kapui azonban nem fogynak erőt venni az Egyház szikláján, amint nem vettek rajta erőt az eddigi viharok sem. De mérhetetlen szenvedés és veszteségeket okozhatnak, ha nem vigyázunk és imádkozunk, miként Krisztus kinszenvedése előtt apostolait figyelmeztette. Imádkozunk tehát! Ne feledkezzünk meg imáinkban a külföldön sok országban hitükért szorongatott katolikus testvéreinkről sem! És vigyázzunk! Legyünk résen, nehogy a hitetlenség és a velejáró erkölcsatlenség nálunk is megfertőzze a lelkeket! Sajnos, a tapasztalat mutatja, hogy ügyes propagandával a legdurvább tévelyek is tudnak hívó,

sőt fanatikusan hívó tömegekre találni ott, ahol a hitnek világossága csak gyéren pislog és ahol bajtól vagy szenvedett igazságtalanságtól elkeseredett emberek minden újítástól valami jobbat várnak.

Tehát több hit, több igazság, több szeretet a legjobb ellenszere a kommunizmusnak.

Rámutatok minden szociális bajnak gyökerére: a nagy emberi önzésre. Erre az önzésre teszi fejsz-

KATOLIKUS AKCIÓ

FAULHABER bíboros az ifjúság neveléséről.

Bajorország főpapja böjti pásztorlevelét a német katolicizmus iskola-kérdéseinek szenteli. Meggyőző, világos tanítást ad a szülők jogairól és kötelességeiről a gyermekneveléssel kapcsolatban. Tudvalevő dolog, hogy a német nemzeti szociálista irányzat óriási agilitációval, gyűlésekkel, szervezkedéssel, hivatalos nyomással kényszeríti a szülőket arra, hogy ne a katolikus, hanem az egyházellenes állami és községi iskolába irassák be és járassák gyermekeiket. Ugyanez a katolikus vezetőket és papságot eltiltja a védekezés és ellenpropaganda minden eszközétől. Sem sajtóban, sem a szószéken, sem egyesületeikben, vagy gyűléseken nem szabad iskoláik és az ifjúság vallásos nevelése érdekében dolgozniok. Faulhaber sem beszélhet nyíltan, mert körlevelét elkobozná, őt pedig a börtön várná, azért pásztorlevelében az orosz és spanyol kommunizmus rendszereit támadja, de a német katolikusok tudják és értik, hogy súlyos érvei a keresztényellenes nemzeti szociálista diktátúra kulturárához is érintik.

A nemzeti szociálistákkal ellentétben kifejti Faulhaber, hogy a gyermekek nevelése nem kizárólag állami feladat, hanem közösségi munka, amely az Egyház, a család és az állam között oszlik meg.

„A Természetjogi rendnek megfordítása volna, ha nem a szülőket említenénk az első helyen a gyermekek nevelésével kapcsolatban. Az egészséges emberi értelem borzadva szemléli a *kommunisták tébolyodott családkerkölcsi felfogását, hisz a kommunisták ki akarják ragadni a gyermekeket a családból, hogy az államkommunizmus gyermekmenhelyein (lelencházakban) közösen neveljék fel őket.*”

„Az államnak el kell ismernie a családnak a gyermek feletti jogát, hisz a gyermek legelőször is a családba születik bele. A nevelési kérdésben a szülők akaratát nem hagyhatja meghallgatás nélkül és nem bízhatja a gyermekek nevelését — a szülők akaratá ellenére — az állami iskolai hatóságokra.

Az állam szabályozhatja a család nevelő munkáját a köz érdekében, az *Egyháznak Istentől adott és biztosított német jogait* azonban nem rabolhatja el.

Minél jobban kikapcsolja a jelenlegi állami iskola a hitvalló kereszténységet tananyagából, annál *súlyosabb kötelesség hárul minden katolikus családra és szülőre, mert a vallástani és nevelést a családnak magának kell helyettesítenie.*”

Álljatok résen keresztény szülők — fejezi be rövidesen kivonatolt

jét az Egyház, amikor nagybőjt elején önmegtadadásra figyelmeztet és Izaiás próféta szavaival (58, 6) hozzászólsz: *Ez az igazi bőjt: oldd meg az istentelenség köteleit, oldd le a szorongató kötelet, bocsásd szabadon az elnyomottat és törj össze minden ígát. Szegd meg kenyeredet az éhezőknek és a szegényeket és bujdosókat fogadd házadba; mindön meziteltet látsz, földd be őt és ne nézd te a testedet.* — Amen.

pásztorlevelét a Biboros, — *hogy gyermekeitektől Istent el ne rabolják.* Mert aki a fiatalságot elidegeníti az istenhittől, *aki visszatartja az istenisztelettől, aki megnehezíti a gyónást és az áldozást, az magát az Istent rabolja el az ifjúságtól.*

Dr. Glatfelder Gyula csanádi püspök

nagybőjti szózatában az istentelenség nagy és kiméretlen harcára hívja fel híveinek figyelmét „Lázadás tört ki az Isten ellen és az ő országának megdöntésére indítja elkeseredett támadásait az ördög által sugalt istentelenség.

Az Ur templomainak felégetését és lerombolását, szent oltárainak feladulását, papjainak, apácáinak leölését sem társadalmi baj, sem a nyomorúság nem indokolja. E kegyetlenségek a népek sorsát nem javítják. A valóság az, hogy amit kétszáz év óta elméletben hirdettek a társadalmi és szociálista istentagadók, azt most valóságra változtatja a kommunizmus.

„*Az istentagadás a bolszevizmus szálláscsinálója.* Értse meg mindenki, hogy az Istenhívők és istentagadók félelmetes világháborújában senki sem szabad gyáván félreállania, mert különben nemcsak a kereszténység, hanem a haza, a család, az otthon és minden tisztesség összeomlik.

A program az: Vissza az Istenhez és az ő evangéliumához, akkor ez a szörnyű idő, mint egy rossz álom fog elmúlni és Isten gyermekei testvéri szeretetben, zavartalan békében boldogabb jövőt fognak látni.

Bérmálás. A nagyváradai csonka-egyházmege apostoli kormányzója: dr. Lindenberger János preláta-kanonok, apostoli kormányzó ur elrendelte, hogy az endrődi esperesi kegyület plebániáján május közepén a bérmálás szentségében részesülnek mindazon ifjak, akik legalább az első szentgyónást elvégezték és az Ur Jézus szent testéhez járultak. Mint értesülünk, dr. Zdravetz István felszentelt püspök ur jön le a bérmálás szentségének kiszolgáltatására. Előre figyelmeztetjük a bérmálandók hozzátartozóit, hogy bérmászlóikról csak egyháziilag érvényes házasságban élő, tisztességes, vallásos életű katolikusokat válasszanak és kérjenek fel.

A húsvéti szentgyónás és szentáldozás kötelező parancsa és ideje nagybőjt első vasárnapjától — Szentháromság vasárnapig tart. „Vegyétek és egyétek, mert ez az én testem” — mondotta az isteni üdvözítő. — „Jöjjetek hozzám mindnyájan” — buzdít mindnyájunkat. Testvéreik! Hallgassunk a jó Pásztor hívó szavára, nyissuk meg büntől letarolt, terméketlen lelkünket az is-

leni kegyelem csodás hatása előtt. Ne felejtjük Krisztus szavát: „*aki nem eszi az ő szent testét, nem lesz élet abban!*”

Leleki gyakorlat Kondorostanyán. A Szalézi Atyák március 11-én 3 napos lelki gyakorlatot tartanak a kondorostanyai híveknek. Az első szentbeszéd március 11-én d. u. fél 5-kor lesz. A lelki gyakorlat március 14-én reggel szentbeszéd és közös szentáldozás zárja be.

Asszonyok! Leányok! A Szalézi Atyák március 14-én délután fél 6-kor kezdik két napos lelki gyakorlatukat az endrői nők részére. Naponta 2 beszéd lesz, amelyen férfiak nem, csak nők vehelnek részt! Március 17-én reggel tartják az utolsó szentbeszédet, amikor meggyónatják azokat a férfiakat is, akik idegen gyónatást várnak.

Nagybőjti előadások. A nagybőjt minden szerdáján d. u. fél 6-kor az Egységes Munkás Olthonban Szurogy András káplán az Öregkerti Kat. Körben Fölföldy Béla káplán tart nagybőjti előadásokat. A Munkás Olthonban ugyanakkor vetített előadások is lesznek.

Az anyatelepiomban minden pénteken d. u. 3 órákor és vasárnap d. e. 10 órákor Csernus Mihály apátplebános mond szentbeszédet.

Tanyai szentmisék sorrendje: Február 21-én a varjasi és polyák-halmi iskolákban, február 28-án a varjasi és öregkerti kápolnási iskolákban, március 14-én a tanítófalvi és öregkerti kápolnási iskolákban mutatunk be szentmiséket. Akik az anyatelepiomban nem tudnak bejönni, szentmisék előtt a külterületi iskolákban is elvégezhetik a húsvéti szentgyónást és áldozást.

Egyesületi hírek. A Jézus Szive Szövetség csoportvezetői február 28-án fél 9 órákor tartják havi gyűlésüket a poigári iskolában. Szent Ferenc III. rendje február 21-én d. u. fél 3, az Oltáregyesület február 28-án d. u. 4, a Leányegyesület és Leány-club március 4-én d. u. 5, az Eucharisztikus Férfi-Liga március 6-án d. u. 5 órákor végzik havi ájtatosságukat a templomban.

Újraéled az endrői Katolikus Legényegylet. Olvasóink emlékeznek még arra, hogy 1922 őszén, az akkor Endrődre jött Csernus Mihály plebános 120 taggal megalapította az endrői katolikus Legényegyletet. Giricz Vendel elnökle alá közel négy évig szép sikerrel és nagy kulturális eredménnyel működött is az Egylet, de az új, s az egész ifjúságot magabafoglaló Levente-egyesület megalapításával nem akarta az erőket szétforgácsolni, s illetékes helyen bejelentette, hogy egyesületi működését szünetelteti.

Két év előtt Kiss László káplán a Népszövetségi Kisgazda Kör ifjúsági csoportja cím alatt kezdték újra szervezkedésüket ifjaik, míg aztán a múlt év december végén Ugrin József földink és Fölföldy Béla káplán irányításával nagy lelkesedéssel hozzáfogtak a régi Katolikus Legényegylet feltámasztásához.

Ma negyven legényt számítal az egyesület, s 12 már is résztvevő a szegedi „legény-tanfolyamon.” A lelkesen vállalkozó ifjak nevével közöljük: Gubucz István, Kalmár Elek Ugrin Dezső, Timár Vince, Jánosik Vince, Pap István, Timár Imre, Varju Vendel, Pintér József, Farkas Imre, Harnos Lajos, Ugrin Mihály.

Legényeink erősen fogadják, hogy hamarosan 100-an lesznek és húsvétmánapján nagy ünnepséggel tartják meg az alakuló gyűlést.

Harc a templomokért

A mexikói katolikusok csak most ébrednek keserű öntudatra, amikor saját bőrükön tapasztalják a szociáldemokrata-kommunista irányzat valástalan és istentelen voltát, amelyet az ő támogatásuk és szavazatuk juttatott uralomra Mexikóban.

Amíg csak a papokat vetették börtönre és gyilkolták le, addig — a jobb érzésük tiltakozásától eltekintve — élvezettel nézték „a felvilágosult közszellem” szokatlanul radikális akcióit.

Amikor azonban reájuk került a sor, mert a legcsekélyebb vallásos vagy hazafias érzés megnyilatkozásaért üldözés, börtön, sőt halál volt a vörös uralom jutalmazása, amikor azt látták, hogy az előkelő és zsiros állások, kinevezések csak a szélsőséges, gyakran semmirekellő vörös agitátoroknak jutnak osztályrészülni, az ő teherviselésük, adójuk nemhogy csökkent volna, de még több, viszont egyéni, gyülekezési és vélemény szabadságuk erősen megnyirbáltatott, akkor eszméltek a vörös diktatura kellemetlen voltára és kezdték sajnálni „a régi maradi idők” jóságát és kellemességét.

Ma már olyasmit olvasunk a mexikói katolikusokról, hogy bátor öntudattal kezdenek szembeszállni a vörös istentagadókkal. Cordobában 5000 katolikus elkergette a tüzoltókat, akik a lourdesi Szűzről elnevezett székesegyházat — a kormány rendelkezésére elfoglalták és laktanyává alakították át. Erős kormánycsapatok vonultak ellenük és szorították ki a hiveket a templomból, de másnap, harmadnap mindig nagyobb s nagyobb tömeg kísérelte meg a templomba való behatolást.

Orizabában mind a tíz templomot megszállotta a vörös katonaság. 15.000 katolikus rendezett menetben vonult fel a kormányzósági palota elé és követelte a templomok visszaadását. Négyet sikerült visszakapniok, de ezzel nem elégedtek meg, hanem valamennyi templomuk visszaadását követelik.

Máshol éjjel vonulnak nagy tömegekben a bezárt templomok elé. Élűzik az öröket, kitakarítják a templomot, virágokkal díszítik, gyertyát gyújtanak és úgy végzik ajtatosságukat.

Magyar katolikusok! A ti templomaitok várnak és hívnak benneteket. Nyitva áll jó és bünös előtt egyaránt. Miért kerültek? Isten ne adja, de a ti könnyelmű és meg gondolatlan politikai viselkedétek még bezárhatja a templomok ajtaját. Akkor majd megtanuljátok a saját bőrötökön, hogy mit jelent a templom az élet nagy rabságában silylő, szerencsétlen embernek?

A Katolikus Népszövetség Orsz. Temetkezési Pénztárgye-süllete elhatározta, hogy az 1937. évben azoknak a szülőknek, kik legalább egy éve mindketten tagját az Egyesületnek, minden újszülött gyermek után 30 P. jutalomsegélyt ad. Az ikrek duplán kapnak! Rajta magyarak!

A Nemzeti Egység Pártja szervezeteihez

Darányi Kálmán a Nemzeti Egység Pártjának vezére felhívást intézett, amelyben rámutat a pártszervezetre váró feladatokra.

„A nemzet korszerű pozitív és építő cselekedeteket vár tőlünk, — mondja többek között felhívásában Darányi Kálmán. — Ehhez szükséges a nemzeti erőknél belső egységbe foglalása. — A feladatok, amelyeknek megoldása a nemzetre hárul, olyan súlyosak, hogy a törvényhozás alkotmányos tényezői és a kormány nem nélkülözhetik a nemzeti társadalom támogató együttműködését. Nem elkülönítő mozgalom tehát a Nemzeti Egység mozgalma, hanem összefogó és éppen ezért nem tartalmaz ellenséges szándékot azok ellen, akik ma még e szervezet keretein kívül, de tiszta szándékkal igyekeznek a nemzetet szolgálni. A becsületes meggyőzés eszközeivel kell szervezeteinknek a mozgalmunktól ma még távolálló tömegeket munkatársainkul megnyerniök.”

Iványi Béla elnöki körlevelében felhívja a párt vidéki tisztviselőit, hogy változatlan beosztásukban és hatáskörükben továbbra is lelkesen folytassák eddig is önzetlenül végzett munkájukat.

Figyelmezteti a pártszervezeteket, hogy a párt szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy kizárólag csak olyan tagjai legyenek, akiket tiszta meggyőződésük hozott a pártba. „A

Nemzeti Egység Pártja titkos választásra készül, — írja Ivády Béla többek között a körlevelében — erőt és értéket a párt számára csak azok a tagok jelentenek, akik a párt programját meggyőződéssel teszik magukévá. Függségi viszony, vagy kényszerhelyzet soha sem lehet a pártunkba való belépésnek indoka.”

Felhívja a szervezetek figyelmét az ország különböző részeiben észlelt nemzetietlen irányu titkos propagandára.

„A szélső politikai kilengések — írja Ivády Béla — a tekintélyrombolás, a nélkülözhetetlen fegyvelem és rend megbontására irányulnak és ezzel az ország nyugalalmát, békés munkáját veszélyeztetik, amelyeknek megóvását és biztosítását a Nemzeti Egység Pártja legelsőrendű kötelességének tartja.

Nemcsak a párttal, de a nemzettel szemben is kötelességet teljesítenek tehát szervezeteink akkor, amikor az ország lakosságát ettől a szélsőséges propagandától megóvni iparkodnak.

Végül annak a biztos reményének ad kifejezést, hogy a Nemzeti Egység pártja szervezetei és hivei, akik önzetlenségüknek, áldozat- és munkakészségüknek négy éven át olyan tiszteletreméltó módon adták tanujelét, a keresztény és nemzeti irányu politika érdekében kötelességeiket ezentul is maradéktalanul teljesíteni fogják.

Olcsó összeköttetést Gyomával!

Régi igazság az, hogy egy község fejlődése szoros összefüggésben van azzal, hogy miként közelíthető meg. A régmúlt időkben a vízi út volt a legolcsóbb és legkönnyebb, ép ez okból alakult ugyyszólván minden nagyobb város folyók mellett, vagy tengerparton.

Endröd a vasútvonal lefektetésekor kimaradt a fejlődés vonalából s ezzel fejlődési lehetőségei súlyos kárt szenvedtek. Amíg lakosainak száma a maig el nem érte, és szűkreszabott határainak a kisebb lakosság megélhetését biztosítani tudta, addig a szomszédos községekkel s rajtuk keresztül az ország távolabbi vidékeivel az összeköttetés hiányát nem éreztük annyira, mint ma, amikor a lakosság igen nagy hányadának másutt kell megkeresnie a mindennapi kenyerét. Vegyük csak a nagyszámu munkásságnak a helyzetét, akik a községen kívül találják meg megélhetésüket, hányan és hányan költöznek el végleg közülünk csak azért, mert megfelelő olcsó közlekedési eszköz hiányában kénytelenek a könnyebben megközelíthető községekben megtelepedni, pedig szívük, nevelésük és családi összeköttetésük minden szála ide huzza őket. Gondoljuk meg, hány ezer és ezer pengő kereset gazdagít ennek folytán más községeket, mely pedig igazságszerint minket illetve és a mienk is maradna, ha községünkben a szomszéd községek területén levő munkahelyek jól könnyen és főleg

olcsón megközelíthetők volnának.

De a munkakörüket községünkben megtaláló gazdák, iparosok, kereskedők és szellemi foglalkozásuaknak is fontos érdeke a jó és olcsó összeköttetés, hiszen községünk gazdasági élete össze van forrva a szomszéd községek és az ország gazdasági életével. Ma már a gazdák sem tartanak és nem is tarthatnak annyi igavonót, hogy a községen kívüli hatóságokkal való érintkezés, a termény árak és egyéb fontos gazdasági események iránti érdeklődés, előnyösebb, kisebb bevásárlás stb. okából a fontos gazdasági munkálatoktól igáikat elvonhassák.

Igaz gyalog is közlekedhetünk. De ha valamikor úgy épen korunkban áll a közmondás, hogy az idő pénz. Emellett a gyalogközlekedéssel elpazarolt energia is sokkal jobban és előnyösebben volna értékesíthető a rendes munkakörben.

Lapunk, mely évek óta harcol Endröd község gazdasági és szellemi fellendüléseért, ezennel megindítja az akciót egyenlőre a Gyomával való jó, biztos, gyors és olcsó közlekedés megoldásáért. Mielőtt terveinkkel is a nagy nyilvánosság elé lépünk, a kérdést nyilvános vita alá bocsátjuk és felkérünk mindenkit, akinek a cél elérésére kívítható gondolatai vannak, közölje szerkesztőségünkkel. H. B.

Egymást falják a fenevadak

Hónapok óta ismerteti a világsajtó az orosz-szovjet nagy válságát: Sztalin és ellenségeinek véres viaskodását. Sztalint, a szovjet vezérért új cárnak, keleti zsarnoknak, „katonabarom”-nak, „paraszt-hóhér”-nak nevezték el Trockij, a száműzött bolsevista vezértárs hívei, míg Sztalin emberei „fascista brigantik”-nak titulálják Trockijt és a vele szövetező forradalmi népbiztosokat.

A moszkvai nagy perben, amelyből csak két népbiztos-vádlott mentette meg életét csekély 10 esztendő szibériai fogházzal, a vádlottak „kényszervallomásaiból” megtudtunk valamit.

Azt nevezetesen, hogy Sztalin a „műveletlen, szűk látókörű nacionalista” orosz bolsevizmust, orosz zsarnokságot csinál az oroszok számára fegyverrel, erőszakkal, mindent letipró elnyomással. Amint a cárok idejében a pánszlávizmus egységesítő eszméje körül csoportosították az összes szláv államokat és népeket, most a vérgőzös forradalom gázmámorába akarják folytani Európát, Ázsiát egyaránt. Jólpenzelt agitátorai, kémei, ügynökei, gazdagon megvásárolt újságjai, írói, rádiói, a bőven csörgedező rubelt szóró diplomatái és emigránsai tíz és tizezer számban ezt a célt szolgálják és terjesztik.

Az egyik fővádlott, Radek azonban Trockijt is leleplezte. Kitérta a világ elé, hogy e száműzött népbiztos, aki egykoron százereket-milliókat küldött vesztőhelyre az orosz mágnásokból, tisztviselőkből, parasztokból, papokból, s akit hidegen hagyott a spanyol kommunisták forradalom szörnyű vérengzése, most felhördül és megfenyegeti Sztalint, amikor az ő népbiztos-fajtestvéreit vitte vágóhídra. Örült és árulónak bélyegezték Trockijt, aki pár év előtt még a szociálista-kommunista eszméket az egész világra ki akarta terjeszteni, hogy igazi és életképes legyen, most pedig szövetekezett a liberális-radikális: kapitalista és szociálista sajtóval egyaránt, s ezek támogatásával akarja lerombolni a kommunizmust magában Oroszországban is, hogy helyette bevezesse a szociáldemokrata uralmat.

Nem is rossz cselfogás. A kommunizmust a legtöbb ország kormányzata üldözi, agitációját nem tűri meg. Erőszakkal és fegyverrel ma még nem boldogulhatnak a polgári társadalom és ilyen berendezkedésű államok ellen. A szociáldemokraták azonban Orosz és Németország kivételével mindenütt szabadon mozoghatnak és terjeszkedhetnek. Az „ikertestvérek” ruháiba kell tehát átöltözni, s amikor az agitáció — a liberális nagytöke és munkástömegek megszervezésével mindenféle politikai erőre és hatalomra tesznek szert, akkor változnak át újra szélsőséges, forradalmi vörösökké, mint nálunk 1919 márciusában.

Sztalin és Blum már is készítik elő a szociáldemokraták és kommunisták egyesülését, s közös frontját kialakító „internacionalé”-t. Vigyázat! Csak a nyakravaló más, de az eb veszett!

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Kozma Miklós belügyminiszter lemondott. Február 3-án Magyarország Kormányzója vitéz leveldi **Kozma Miklós** magyar királyi titkos tanácsost belügyminiszteri állásától saját kérelmére felmentti, s második kéziratában szokatlannul meleg hangon „a belügyminisztérium élén fáradhatatlan buzgalommal, önzetlen odaadással és körültekintő energiával kifejtett igen értékes és kiváló szolgálatai újabb elismerésül a magyar országgyűlés felsőházának tagjává élethossziglan” kinevezte. Kozma Miklós belügyminiszternek nemcsak a társadalmi rend és közbiztonság megszilárdítását és a népegészségügy felkarolását eredményező belügyi munkásságát figyelte élénk érdeklődéssel a falu népe de Endröd lakossága nagy hálával, és szeretettel gondol mélyszéges faj- és emberbaráti szeretetről tanuskodó magatartására az endrödi gyászos sortűz idején. Hogy a szerencsétlenül jártak hozzátartozói és árvái tekintélyes anyagi kárpótlást és nehéz órákban emberileg vigasztalást nyertek, abban Kozma Miklós jószívének volt oroslán része. Sajnáljuk távozását, de reméljük az ország és a magyar nép érdekében, hogy még viszontlátjuk őt a kormányzati fórumon.

Főispánunk hazaérkezett. — Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla vármegyénk főispánja olaszországi nászútjáról ifju hitvesével szerdán, február 17-én jsszaérkezett Gyulára. — A fiatal pár utközben Nápolyt, Rómát és Velencét is érintette, majd San Remóban töltötték hosszabb időt. Rómában felkeresték az apostol-fejedelem: szent Péter sírját és buzgó imában kérték közbenjárását Krisztusnál szegény magyar hazánk érdekében. — A gyomai állomáson a járás vezető emberei élén báró Maasburg Kornél tb. főszolgabíró üdvözölte a dr. Sorbán Jenő főbíró kíséretében utazó és az otthonába térő főispánunkat, s gyönyörű virágcsokorral kedveskedett a „Méltóságos és Nemzetes Főispán Asszonyának.” —

Dr. Vajay Károlyt, a belügyminiszter személyi titkárát, Horthy Miklós kormányzó miniszteri tanácsossá nevezte ki. Kiváló szakembert, rendkívül szeretetreméltó egyéniséget ért a magas kitüntetés. Vajay tanácsos — Kozma belügyminiszter kíséretében ismételten megfordult Endrődön, s nagy megértéssel volt falunk és népünk iránt. Meleg szívvel köszöntjük!

Julianna holland trónörökös és férje, Bernhard herceg két napot Budapesten töltöttek. A királyi menyecske nagyon kíváncsi volt a kecskeméti „barack-pálinkára”. Megkóstolta, s bár alaposan megköhögtette az erős ital, de azért megdicsérte.

A képviselőház megkezdte az ajánlási rendszer reformjának a tárgyalását. **Darányi Kálmán dr.** miniszterelnök nagy beszédben indokolta meg a képviselőjelölés gyakorlatban fiaskót vallott régi rendelkezéseinek megváltoztatását célzó új törvényjavaslatot. Soltész János kisgazda a javaslat ellen, Antal István v. államtitkár a javaslat mellett tartott nagy figyelmet keltő beszédet.

A mezőgazdasági továbbképző fiiskolába a községi iskolaszék f. hó 11-én megtartott gyűlésében Hunya Lajos tanítót az ismétlő iskola igazgatójává választotta meg.

Községi főjegyzőt és Szabó József tűzoltó parancsnokot a légvédelmi teendők pontos és részletes elsajátítása céljából a felettes hatóság a f. hó 16-án Budapesten tartandó, illetve kezdődő három napos tanfolyamra kirendelte.

Dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró ur első évnegyedi hivatal vizsgálatait f. hó 8—10 napjain a községházán lefolytatta. A vizsgálat eredménye felett a legteljesebb megelégedését nyilvánította.

A kisállási haszonbér a községi előjáróság közbenjöttével szerves mozgalmat indítottak, hogy a már 20 év óta évenként bérelt lovag Wachtler Lothár féle birtokot hosszabb — 15—20 évi — haszonbérletre nyerhessék el. A tárgyalások folyamatban vannak.

Méhészeti tanfolyamot tartottunk az elmúlt napokban három napon keresztül a méhészeti felügyelőség által.

A spanyol harcterekről az utóbbi napokban nagy győzelmeket jelentettek a nemzeti csapatok. A malagai tartomány elfoglalásával végleg javukra döntöttek el a forradalom sorsát. Legutóbb a madridi frontszakaszon a nemzetközi vörösdandár egy zászlóalját semmisítették meg. — A nagy számban elfogott foglyok között 40 angol alatvaló is volt.

Hailé Szelasszié, Abesszinia trónjavesztett négusa állítólag Nőgrádmegye megszállott részén akar nagyobb birtokot vásárolni. Ezzel az eseménnyel kapcsolat írta meg vidám stófiát a nagyszerű krokiri: dr. Liszt Nándor Utólagos engedélyével közöljük is:

Szánt az ökör, recece, lhaj, csuhaj, recece,
Csörög-csattog a járom. Bebuvík a zekébe.
Birtokot vesz Szelasszié Daruszóru tevét fog
A nyáron. Az ekébe.
Ha Nőgrádban a legelőt Puli helyfelmajom örzi
Kaszálja. A nyáját...
Minden lánynak, recece, Ráncha szedi, recece,
Tátva marad a szája... Szép fekete gatyáját.

Ha megveti, recece,
Főbirtoka alapját,
Félrecsapja abébai
Kalapját...
Kipederi a szakállát
Hegyesnek...
Akik látják, recece,
Ijedtükben elesnek...

Pick Adolf dollárhamisítót háromévi fegyházra ítélte a budapesti büntetőtörvényszék. Az ítélet nem jogerős.

Domonyi Miksa szeszgyárost és két alkalmazottját szeszjövédéki kihágás miatt 240.000 pengő pénzbüntetésre ítélte a balasagyarmati törvényszék.

Ököllel verte agyon feleségét Somogyi József sárkezi gazda, mert a házuk eladásából kapott 1600 pengőt nem akarta engedni, hogy elmulassa. A csendőrség letartóztatta.

Tiltott műtét miatt 8 havi börtönrre ítélte a kalocsai törvényszék dr. Scherer Tibor kalocsai orvost, aki két fiatalkoru leányt bűnös módon szabadított meg terhétől. A két leány csak 3—3 havi fogházbüntetést kapott. Szomorú jelenség, csekély büntetés.

Megalakult a Gyümölcsstermelők Egyesülete. Január 3-án hosszas előkészület után véglegesen tömörültek az endrödi gyümölcsstermelők és megalakították a Békésvármegyei Gyümölcsstermelők Egyesületének helybeli taggyeületét. Az ideiglenes vezetőségbe elnökül Harsányi László főjegyzőt, ügyvezető elnökül pedig Hunya Lajos tanítót választották meg. Az alapszabályokat egyhangulag elfogadták, melynek fő lényege az, hogy minden gyümölcsstermelő, vagy gyümölcsöst létesíteni szándékozó lakos évi 1 pengő tagdíj mellett rendes tag lehet. Eddig több mint 200-an iratkoztak be. Beiratkozni lehet Hunya Lajos és Palotay Ferenc tanító uraknál. A tagdíjakat a községház tanácstermében Hunya Á. István törvénybíró ur naponta beszedi. Hivatalos helyisége egyelőre a községháza 4-es számú szobájában van, ahol minden hónap első vasárnapján a publikáció után a vezetőség és a tagok az időszerű munkálatok megbeszélésére egybegyűlnek. — Ugyanitt háromféle szaklap áll a tagok rendelkezésére. — Február 24-től 28-ig gyümölcsfa-teresztési és védelmi tanfolyamot tart az egyesület, mely a tagok részére teljesen díjtalan. Az előadásokat Gally János vm. gyümölcsstermelési intéző fogja tartani. Felkéri az egyesület azokat a tagokat, akik a tanfolyamon részt óhajtanak venni, hogy f. hó 20-ig Hunya Lajos és Palotay Ferenc tanító uraknál részvételi szándékukat feltétlenül jelentsék be, de egyben kötelesek igazolni, hogy tagsági díjukat lefizették.

A polgári légoltalom. Magyarország honi légvédelmét a Honvédelmi Miniszter vezeti és irányítja. Legfőbb szerve a m. kir. országos légvédelmi parancsnok. A légvédelmi szempontjából az ország területe a szerint bíraltatik el, amint az, vagy annak egyes részei, területei katonai, gazdasági, közlekedési és egyéb szempontokból fontossággal bírnak. Tehát a légvédelmi hatályosabb ott, ahol érzékeny és fontos menteni valók vannak. Pld. katonai székelyek, raktárak, gyárak, hidak, vasutak, stb. Egyes helyeken tehát a megszervezés különös fontossággal bír. A légoltalom megszervezésére az u. n. légoltalmi közületek szolgálnak, azaz a városok, a községek, ipartelepek, stb. Ezek az előbb említett szempontokból osztályoztatnak és szervezés és irányítás szempontjából be vannak be vannak osztva a légvédelmi kerületekbe. Endröd község szintén légoltalmi közületnek van minősítve és a szegedi légvédelmi kerülethez tartozik.

Minden légoltalmi közület, tehát jelen esetben Endröd község légoltalmának előkészítése a légoltalmi vezető kötelessége, aki a községi főjegyző. Ő vezeti és irányítja a szervezést, fejlesztést a légvédelmi kerület utasításai alapján és súlyos felelősséggel tartozik a község légoltalmi berendezkedésének helyességéért és célszerűségé-

ért. Ebben a munkában segítségére van elsősorban a légoltalmi parancsnok, aki magát a tényleges légvédelmet és az e célból szervezett osztagok felett parancsnokol, illetve azokat irányítja. Másod sorban segítségére van az ugynevezett légoltalmi bizottság, melybe a parancsnokon kívül bele tartozik a vitézi hadnagy, községi orvosok, tűzoltóság, Vöröskereszt, összes jegyzők és egyes meghívott tagok, társadalmi egyesületek. A bizottság tanácsadó szerv a légoltalmi vezető mellett s így a szervezési munkálatokban hathatósan közreműködnek. Ez a bizottság Endröd községben már megalakult.

Sáros az utcátok, a rosszabb járjon hozzátok a sötétben...

Nem duhaj jókedvünkben idézzük a népdal szövegét, sőt! Az őszi és téli esőzések folytán tudod ajkunkra a nóta, de bizony csak fogunk közt morzsolva, amint nekiindulunk a beton nélküli utcák egyikén. Jó-jó, beton nem jut mindenhová, de — úgy látszik — nem is jár mindenkinek, de azok a téglák — úgy hisszük — azért vannak a „járdás” oldalon szétszorva, hogy a község nemes vezetői szorgalmas munkáskézekkel összeillesztessék, hogy az a „járdás” oldal tényleg járdás legyen. Mert most csak az jár azon az oldalon, aki egy kis lábfejemot, avagy — kinek-kinek guszta szerint — némi nyaktörést megkockáztat. Milyen másképpen volna, ha a községi képviselők a nóta első sorából nem a második sorbeli következtetést vonnák le! (H/B)

Érdekes kisregények. Boris leányzó, — az endrödi sajtófőnök — az elmúlt hetekben ügyes kiállítású regényfüzetekkel kedveskedett az olvasóknak. Az Új Élet regénytár 10 filléres füzetét ajánlotta az ifjúságnak. Megkérdeztük az Apáturat, hogy mi a véleménye a regény kiadásáról. Néhányat magam is átolvastam — felelte lelkipásztorunk — melegen ajánlhatom mindenkinek.

JÓSZIVŰ VENDÉG.

Vendég lős: Miért tette le a kávé a székre?

Vendég: Mert olyan gyenge a kávé, hogy — ki kell pihennie magát.

MENTSÉG

Az urnó éjjel 11 óra után jön haza a színházból s meglepetve látja, hogy a cseléd még akkor is fenn van és olvas, mégpedig két gyertya mellett.

— Ejnye-ejnye, Anna, hát maga még most is fenn van és regényt olvas és hozzá még két gyertya mellett!

— Nem kettő ez, nagysága kérem. Egy volt ez, — csak kettő törtém.

A községi képviselőtestület

f. évi január 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a tagok csaknem kivétel nélkül megjelentek. A nagy érdeklődés nem volt indokolatlan, mert komoly és nagy horderejű kérdések foglalkoztatták a közgyűlést.

Elsősorban is meleg szeretettel és lelkesedéssel üdvözölte a közgyűlés vármegyénk Főispánját házasságkötése alkalmából. A nyugalomba készülő Kiss Nagy Sándor irodatiszt részére április 30-ig újabb szabadságot engedélyezett azzal, hogy ezen idő alatt köteles nyugdíjaztatását kérelmezni.

A községi igazgatás terén az utóbbi évtizedben keletkezett terhes és nagy munkatöbbletet zavartalan ellátása, az adóügyek könnyebb és gördülékenyebb biztosítása, a községi háztartás okszerű vitele és községi főjegyzőnek a vezetési teendők intenzívebb ellátása érdekében lehető tehermentesítése céljából a közgyűlés elhatározta az önálló községi adóhivatal létesítését, továbbá a számvényi jegyzői állást átszervezte közigazgatási jegyzői állássá és a közigazgatási ügyeket, melyek eddig csaknem teljes egészében főjegyző ügykörébe tartoztak, átutalta közigazgatási jegyző hatáskörébe. Viszont a számvényi teendők és a háztartási ügyek főjegyző ügykörébe kerülnek, melynek sikeres megoldása céljából főjegyzőből, javadalmi ellenőről, községi gazdából és fogsztási adókezelőből megalakította a javadalmi hivatalt. Végül az újjászervezett bel- és külterületi rendőrség szolgálati és fegyelmi ügyeinek a község érdekeit kielégítő ellátásával egy rendőrbiztosi állást szervezett. Az előbb említett átszervezések szükségessé tették a munkakerő létszámának két fővel való szaporítását, ami azonban feltétlenül maga után vonja az ideiglenes munkakerők beszüntetését.

Megállapította a községi rendőrség szolgálati szabályzatát és ezzel a községi rendőröknel az államrendőrséggel azonos ranglétrát honosította. Az egészségvédő ház céljára a főjegyzői lakást véglegesen kijelöltte. Ezen épületnek megfelelő berendezésére és átalakítására úgy a vármegyétől, mint az államtól segélykérését határozta el. Vármegyénk alispánja a Csernus Mihály apát-urból és főjegyzőből álló segélykérelmezése céljából előtte megjelent küldöttségnek f. hó 5-én ezt a segélyt meg is írte. Az egészségvédő ház a szegénysorsú nép egészségvédelmét és a tuberkulózis, gyermekhalandóság, vérbajok, trachoma s egyéb népbetegségek elleni intenzív védekezést fogja szolgálni. Ezen intézmény szükségessé tette a főjegyzői lakás kérdésének megoldását s e célra a közgyűlés a törzsvagyon alapot rendelte felhasználni azzal, hogy a volt csendőrlaktanya helyén új főjegyzői lak építtessék.

Elfogadta a közgyűlés a módosított husvizsgálati és hirdetési szabályrendeletet. Lényegesen mérsékelte a hatósági huszék költségeit és vendéglősök kocsmárosok részére a helyszínén való vágást a husvizsgálati kötelezettség fenntartásával megengedte. A HONsz helyi csoportja részére a Kenyeres-féle ház megvételét elhatározta. A nagylaposi iskolát megszervezés és felépítés céljából a Róm. Kath. Egyháznak

átengedte, miután a község ismételt kérelmére az állam ezen iskolához segítséget nem adott.

A községi területek vadászati jogát az Endrődi Vadásztársaságnak szabadkézből 12 évre bérbe adta évi 650 pengő haszonbérért, szoros és szigorú olyan irányú feltételek mellett, melyek a vadállomány szaporodását lehetővé teszik. A kondorostanyai székház és piactér megvételére, valamint fásítási munkálataokra 5000 pengő függőkölcsön felvételét határozta el. Özv. Szeles Istvánné, Németh János, Fülöp András, Alt Imre, Szujó Elek volt községi alkalmazottak részére rokkantsági, illetve öregségi nyugdíjat folyósított. Hornok János földbérletnek hátralekos haszonbérének megfizetésére komoly indokokból halasztást engedélyezett. Kulik György kártalanítási kérelmét, mint alaptalan elutasította. Megállapította a gyám- és pénztári kösös kamatkulcsot f. év első felére. — Négy darab bika és 5 drb. tenyészkán beszerzésére államkölcsön felvételét mondta ki. Szakállós Lajos Apponyi-uccai italmérőnek a szabályozási vonal által telke előtti elterülő 8 □-ölnyi terület eladta.

Végül a néhai Nagy József-féle Király-uccai házat szabadkézből — Hangya Pál és neje 865 pengőért eladta s elfogadta özv. Nagy Istvánné kocsorhegyi lakos ajánlatát, aki ingatlanát Vidaházba való helyezése ellenében a községnek ajánlódta.

Az endrődi Honsz fiók közgyűlése

Az endrődi hadirokkantak, özvegyek és árvák január hó 31-én évi rendes közgyűlést Tóth István elnök nyitotta meg, amelyen résztvett darásporpáci Darás Sándor dr. nyug. kultuszminiszteri főtanácsos, a Honsz orsz. központjának kiküldötte, Csernus Mihály apát-plebános, Harsányi László közs. főjegyző, dr. Hanyecz Vince közs. jegyző, az előjáróság és képviselőtestület több tagja. Dr. Darás Sándor közp. kiküldött felszólalásban külön is megköszönte a helyi hatóságnak azt a jóindulatú atyai gondoskodást, amelyet Harsányi László főjegyző kezdeményezésére a hadigondozottnak érdekében kifejt. Harsányi László főjegyző meleg szavakkal köszöni meg a közgyűlésnek kiuntetó bizalmát, hogy díszelőknek választották. Végül Csernus Mihály apát-plebános kiartásra, egymás szereitére és megbecsülésére buzdította a tagokat. A Himnusz hangjaival ért véget az impozáns lefolyású közgyűlés, amely után a Hősök emlékművéhez vonultak: dr. Darás központi kiküldött megkoszorúzta a vitágháború hősi halottainak emlékét hirdető szobrot.

Az Endrődi Vöröskereszt-Fiókegylet

február hó 8-án a katolikus Népházban rendezte szokásos műsoros táncestjét. Igen nagyszámu közönség töltötte meg a Népház nagytermét, közöttük dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró és neje, valamint az endrődi intelligencia csaknem összes tagja és a helyi iparos- és gazdatársadalom számoztató tagjai.

A műsort Farkasinszki Imre zenekarának nyitánya vezette be. Az endrődi ifjusági Vöröskereszt ének-kara Benke Lajos vezetésével nagy sikerrel adta elő Benke: Cíci kom cickom c. dalát. Duda Klára hatásos szavalaia

után Magyar Anna tanárnő a Vöröskereszt békebeli feladatairól beszélt. Az Endrődi Iparos Dalkör Benke Lajos vezetésével Mozart: Szövetségi dalát énekelte disztíngált finomsággal. Dr. Hunya Sándor tanár a Vöröskereszt háborús feladatait méltatta, majd Fölföldy Béla igen nagy hatással énekelte Apáczai István dalokat zenekari kísérettel. Harsányi László főjegyző humoros rádiós hírei igen sok kacajt váltottak ki a közönségből, amely után az endrődi ifjusági Vöröskereszt ének-kara Benke: Hej, görbénye, görbénye c. dalát adta elő, majd „A se-lyempincsi“ c. tréfával mulattatták a nagyszámu előkelő közönséget. Az Iparos Dalkör vegyeskarának precízen előadott Tánckanonja és Farkasinszki Imre zeneszáma zárta be a nivós műsort, amelyet tánc követt — virágos jó hangulatban — a hajnali órákig.

Az Alföldi Zöldmező Szövetség-be

tömörült endrődi gazdatársadalom január hó 30-án délután 4 órakor a községi tanácstermében népes év-záró értekezletet tartott. A vármegye képviselőtestületben megjelent Dr. Sorbán Jenő főszolgabíró úr, a szövetséget pedig Tolvaj Z. Géza igazgató képviselte. Ott volt a községi előjáróság teljes számban és a Zöldmező gazdák, mintegy 200-an. Kalmár Imre bíró megnyitó üdvözlése után Kovács Sándor zöldmező titkár olvasta fel a tevékenységi jelentést, melyben kézzelfogható módon változott a szövetség áldásos tevékenységét. Utána Tolvaj Z. Géza igazgató nyújtotta át Kovács Sándor titkárnak törzsttkárrá történt kinevezéséről szóló díszes oklevelet, és meleg szavakkal méltatta Kovács Sándor zöldmező tevékenységét, mely ritka eredményeket mutat azon rövid pár év alatt, amióta a szövetség működését Endrődön megkezdte. Üdvözölte a törzsttkárt Dr. Sorbán Jenő főszolgabíró is és községi főjegyző. Járási főszolgabíró ugyanez-er osztotta ki az O.M.G.E. díjait a megyei buzakállítás endrődi nyerteseinek. Dr. Tükör József bronz-éremet, Fülöp József kisgazda pedig díszoklevelet kapott. Főjegyző zárószavai és a himnusz elénekülésével ért véget a lélekelmélő évzáró ünnepség, melyet este a Kisgazdakörben 150 terítékes társas vacsora követett, ahol kitünő és meleg egyet-értésben találkozott nem csak a zöldmezőgazdák, hanem a falu vezetői is.

Szarvasmarha törzskönyvezés iránt már régóta folyik a tevékenység és a küzdelem községünkben. A zöldmező mozgalom megerősödésével itt is célhoz jutott a község gazdaközönsége. Hosszas és többszöri utánjárás által és járási gazdasági felügyelő úr hathatós közreműködésével folyó hó 5-én és 6-án megtörtént a törzskönyvezés. A szarvasmarha tenyésztők országos és megyei egyesületének, a mezőgazdasági kamara kiküldötteinek és gazdasági felügyelő részvételével a felhajtott 140 drb. marhából 68 drb-ot soroztak törzskönyvezésre alkalmasnak s így ezeket törzskönyvezték is. A kiküldöttek meg voltak elégedve az endrődi jószággallomány viszonylagos minőségével és ha a törzskönyvezett állatok a megadott utasítások szerint fognak megfelelő bándmódban és takarmányozásban részesíteni, minden remény meg van arra, hogy a község szarvasmarha tenyésztése a közeli években jelentősen fel fog lendülni.

Az állati vér okszerű felhasználása

a néptáplálkozásban egyre nagyobb tért hódít és különösen kívánatos, hogy a szegényebb néprétegek az állati vérben rejlő nagy tápértéket minél jobban igénybe vegyék. Az állati vérnek nagy része értéknélkül elpocsékolódik, tehát felhasználása nagyon indokolt, mert ingyen vagy csekély árért beszerezhető. Felhívjuk a lakosság figyelmét az állati vér lehető kihasználására azzal, hogy a vágással foglalkozó baromfi szállítókat és a községi vágóhidat vérszerzés céljából keressék fel. Közlünk néhány receptet, melyek a vér izletes elkészítését lehetővé teszik.

R E C E P T E K.

1. **Libaaprólék vérrel**: Megölt liba véret felfogjuk egy edénybe és kevés ecetet meg sőt vegyítve hozzá, addig kevergetjük, míg kihül. A liba aprólékot zöldséges és sós vízben puhára főzzük. Ha ez megtörtént 2 kanál lisztből és 1 kanál libaszirból rántást keverünk, feleeresztjük pár kanállal abból a léből, amiben a liba főtt 1/4 óráig főzzük. Ekkor beleszűrjük a vért, kevés citromlével ízesítjük, belehelyezzük az aprólékot és pár percig együtt főzzük. A levét, ha kell, tetszés szerint szaporíthatjuk azzal a lével, amiben az aprólék főtt.

2. **Marha hus vérrel bevonva**: Vágd ki egy darab husból a csontot és mócsingot, sulykold meg keményen, végy borsot, szegfűvet, apróra vagdalt citrom héjat, majorannát, zuzd össze, keverd egy marék só közé, a hus tőrögöld be vele és engedd egy éjjel így állni, másnap mosd le róla a felesleges söt, tégy egy serpenyőbe nagy kockára vágott szalonnát a hus fölé, tedd kemencébe és süsd 1/4 óráig, azután kend be csibe, vagy galamb vérrel, süsd tovább, de a vérrrel kenést tovább kell ismételni. Ha már kérget kapott a hus, önts rá 4 dcl. bort, ugyannyi ecetet és 1 meszely (kb. 4 dcl.) vizet, fedd be nedves papirossal és párolj 3 óráig, ezután készíts hozzá olyan mártást, aminőt a rostélyoshoz szokás, szüred keresztül szítán, a hus alkalmazd tátra és a mártást öntsd rá.

3. **Csirke vérmartalékban**: Ha megööld a csirkét, végy egy kis fazékba egy kis ecetet eresz bele a vért és keverd meg jól az ecettel, hogy meg ne aludjék, azután tisztogasd meg és készítsd el a csirkét, sózd meg, tedd pároló edénybe néhány szelet szalonnával, keitéhasogatott és szegfűvel megtüzdelt vöröshagymával és néhány szem borssal és szegfűborssal és párolj úgy, hogy meg ne barnuljon, azután vedd ki és hintsd meg, eresz fel híg lével, adj hozzá egy kis citrom levét és főzd el jól együtt, akkor szüred át szítán, add bele a csirkét és süsd benne addig, míg eléggé meg nem puhul. Azután keverd a vért a lé közé és főzd el együtt néhány minutumig.

4. **Libavér**: 1 libavér, 6 kanál tej, 1 áztatott zsemle, 1 tojás, bors, majoranna és izlés szerint vöröshagymás zsírban megsütni.

5. **Vérleves**: Hagyma, vérlepény lepirítva, vízzel fele eszve, tetszés szerint ízesítve (piros paprika, egész bors, ecet, babérlevél) lehet habarni tejfellel vagy kevés rántással elkészíteni.

6. **Vérvagdalt**: Adagonként 10—15 dkg. vérlepény ledaráva, zsemlye morzsával, áztatott zsemlyével, tojással összeállítva, ugyanúgy ízesítve, mint a vagdalt hus.

KÖZGAZDASÁG-MUNKÁSKÉRDÉSEK

HIRDETÉSEK

Földmunkásvállalkozó-szövetkezet

alakul Endrődön. Régi vágya az endrődi kubikusmunkásoknak, hogy munkavállalkozó szövetkezetet alakítsanak, s ekként nagyobb munkalehetőséget biztosítsanak maguknak az endrődi 1300 kubikus munkáscsaládnak. Tíz év előtt Csernus Mihály apát-plebános már érintkezésbe lépett a tiszántuli földmunkás-vállalkozó szövetkezetek vezetőségével és az országos elnökséggel, akkor azonban elmaradt a szövetkezés. Most Sorbán Jenő főszolgabíró és Harsányi László főjegyző kezdeményezésére a szövetkezetek országos vezére: dr. Steuer György ny. államtitkár érkezett február 18-án Endrődre, hogy a munkások vezetőivel megtárgyalja a szövetkezet alakításának lehetőségét és feltételeit. Nem kell mondanunk, hogy mily rendkívüli fontosságú munkásaink elhelyezését tekintve a vállalkozó-szövetkezet alakítása, hiszünk, hogy munkásaink kellően megfontolják és értékelik az ügy fontosságát és nem ülnek fel demagóg félrevezetésnek.

Rendkívüli tenyészállatbeszerzési kedvezmények a mezőgazdasági kiállításon

A március 17-én megnyíló országos mezőgazdasági kiállításon a tenyészállatbeszerzést ebben az évben a következő nagyrértékű rendkívüli kedvezmények szolgálják:

A kiállításon vásárolt tenyészállatok hazaszállításának vasuti fuvardíját teljes egészében a rendezőség fogja viselni és csak a fuvardíjon kívül felmerülő kisebb költségek (állatorvosi díj, esetleg a kísérő díja) fizetendők. E rendkívüli szállítási kedvezmény révén a legtávolabbi vidékek is vásárolhatnak a kiállítás gazdag és értékes anyagából, mert a vételárát nem terhelik a szállítás egyébként jelentős költségei.

A kiállítás vásári forgalmának további értékes támogatását jelenti, hogy a földmivvelésügyi minisztérium a magántenyésztők számára kedvezményes tenyészállatbeszerzési hitelt engedélyezett. Aki ezt a hitelt igénybe óhajtja venni, igénylését legkésőbb február 25-ig jelentse be a rendezőbizottságnál (Budapest, IX Köztelek utca 8.)

Végül rendkívüli kedvezményben fognak részesülni a községek és közbirtokosságok vásárlásai is, amennyiben a földmivvelésügyi minisztérium a gazdasági felügyelőségek közbejöttével történt vásárlásaiknál az apaállatok vételárából 20 %-ig terjedhető, átlagban 15 % rendkívüli árvisszatérítést engedélyezett.

A m. kir. kereskedelemügyi minisztérium az OMGE kérésére a

március 17-22. napjain tartandó országos mezőgazdasági kiállítás megtekintésére a felulazó közönség részére 50 %-os kedvezményt biztosított a M. Kir. Államvasutakon és a kezelésében lévő helyiérdekű vasutakon. A kedvezményes utazásra jogosító igazolvány ára a MÁV és az összes többi közlekedési társulatok vonalaira szólóan egységesen 1.30 pengő. Az igazolványt ennek az összegnek postabélyegben való bevétele ellenében, az igénybevevő nevének és a kiinduló állomásnak a közlése mellett, az országos mezőgazdasági kiállítás rendezőbizottságától (Budapest, IX., Köztelek utca 8. szám) kell igényelni, de beszerezhetők az igazolványok az utazási irodák, gazdasági egyesületek, gazdákörök és szövetkezetek útján is.

A kedvezményes utazásra jogosító igazolvány a Budapestre utazásra március 11-től—22-ig, a visszautazásra március 17-től—március 31-ig bezáróan érvényes és használható; bármelyik kocsiosztályban feljogosít az 50 %-os kedvezményre. Az 50 %-os kedvezményes utazás lehetőségét tehát a huzvétot Budapestben tölteni kívánók is élvezhetik, mert az ünnep után az igazolvány és az ideutazási jegy birtokában díjmentesen utazhatnak haza.

Parcellázás

Nagyszénás község határában — gróf Festetics Sándorné szül. gróf Károlyi Julia 4900 kat. holdas nagy birtoka eladóvá tétel, s azt az Olasz-Magyar Bank felparcellázás céljából megvette. A megkötött szerződést a m. kir. Földmivvelésügyi Minisztérium jóvá is hagyta.

Értesülésünk szerint az Olasz-Magyar Bank a parcellázást oly módon hajtaná végre, hogy a lejegyzett ingatlan rész 40 százalékát a szerződés aláírásakor, 60 százalékát pedig tíz év alatt — 5 százalékos kamattal — kellene kifizetni.

A nagyszénási (Békés m.) rk. plé-

bánia hivatalhoz kérünk minden címzést, hol az ügyet azonnal elintézzik s felvilágosítást nyújtanak.

Gabonapiac. Az elmúlt hetekben nagy áresésekről számolhatunk be. A buza (80-as) 20—, az árpa 16—, a zab 18—, a tengeri 12 pengő körül mozog budapesti paritásában.

Az állatpiacon a 130 kilós zsirsértés 120, a könnyű zsirsértés 110—116—, az angol hussértés 120—124 filléres áron kelt. A szoposborjuért 96—112 fillért adtak minőség szerint.

Tavaszi búzát eladásra kínál a Tiszántuli Gazdák Állattenyésztő és Értékesítő Rt. Budapest, V., Nádor-u. 38. Tavaszi buza vetőmagot eladásra kínál Nagy Sándor gazdasága Kemenesfalva, up. Jánosháza, Vas megye.

Akik olcsó és kitűnő minőségű takarmányrépamag és takarmánycukorrépa magot akarnak beszerezni olcsó áron, azok e hónapban szükségleteiket jegyeztessék elő a Nép-házi Szövetkezetben

Házadómentesség és tatarozási kedvezmény 1937. évre

Néhány nap múlva lejár a jelenleg évenyben lévő házadómentességi rendelet és úgy az építők, mint az építetők sürgették a házadómentesség meghosszabbítását.

Az új rendelettervezet már elkészült. Az új építési házadókedvezmény elsősorban területi vonatkozásban tér el az eddigitől. Az adómentességet csak egy-utvonalakra, egyes háztömbökre, illetve házakra fogják engedélyezni, míg az általános adókedvezmény szűkebb térre szorítkozik. Az új rendelet elsősorban a városrendezési érdekeket tartja szem előtt.

Ugyint a múltban, ezéven is ki fogják adni a tatarozási rendeletet.

Az új házadómentességi rendelet a legrövidebb időn belül nyilvánosságra kerül. (14.566—13.)

VASUTI MENETREND

Gyomára érkező vonatok:

Budapestről	—	2.21
Békéscsabáról	—	5.38
Budapestről	—	6.34
Déaványáról	—	6.55
Békéscsabáról gyors	—	10.06
Budapestről	—	10.27
Déaványáról	—	11.47
Budapestről gyors	—	11.57
Békéscsabáról gyors	—	14.20
Déaványáról	—	16.51
Békéscsabáról gyors	—	16.58
Budapestről	—	20.39
Déaványáról	—	22.00
Békéscsabáról	—	23.56

Gyomáról induló vonatok:

Budapestre	—	0.05
Békéscsabára	—	2.31
Déaványára	—	3.43
Budapestre	—	5.45
Békéscsabára	—	6.35
Budapestre gyors	—	10.07
Békéscsabára	—	10.35
Békéscsabára gyors	—	11.58
Déaványára	—	12.45
Budapestre	—	14.30
Budapestre gyors	—	16.59
Déaványára	—	17.41
Békéscsabára	—	20.49
Déaványára	—	20.50

Endrőd-Gyomai

Takarékpénztár R.-T., Endrőd

Fióközpont: Gyoma. Tel.: ENDRÖD 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

ELADÓ HÁZ. Özv Timár Péterné II., 549. szám alatt levő háza eladó.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett 8 kishold föld, a Nagyperes dűlőben; Décs-páskumon 2000 négyszögöl, Dávid-dűlőben 2340 négyszögöl szántó. — Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szép ékszert

J ó ó r á t

Mezőturon és

Endrődön

Gruber ád.

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztárgyak. Óra-ékszer javítás pontos alkatrészekkel, jótállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron

VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési

Segítőpénztára

utján mindenki könnyülhet

az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást

szerezhet magának és családjának

— ladjának —

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai

Takarékpénztár Rt.-nél

Endrődön. Tag lehet minden

14-65 év közötti egyén

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Főmunkatárs:

Csernus Mihály

Kongorác János könyvnyomdája

1.őrök-szentmiklós, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15 én.

FELVÉDELÉS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

NAGYBŐJT VÉGÉN

Nagypéntek, a kínok és keservek passió-utja a megfeszített Jézushoz vezeti a hívő embert.

A keresztény lélek előtt e napon megismétlődik az Üdvözítő szenvedésének története. Mintha előtte roskadozna súlyos keresztje alatt a megkorbácsolt, elerőtlenedett Jézus, akit sokan nem értettek, elárultak és meggyaláztak. Látja megcsufoltan, de főnséges megnyugvással, csodás odaadással függni a keresztfán, mintha most is azt suttogná: látod bűnös, a te és embertársaid tengersok vétkéért mily iszonyú szenvedést és gyötrelmes halált kell vállalom!

És csak annak tudata enyhíti részvevő fájdalmunkat, hogy Krisztus győzött, s a kínhalált boldog föltámadás követte.

Jóleső érzés hallani a husvétii harangok zengő szavát, amikor a világ minden tája és minden népe felé hirdetik, hogy az emberiség Megváltója föltámadt és él!

Örömünkbe azonban mégis keserű üröm vegyül, mert az emberiség hétköznapjai inkább a nagypénteki szenvedést ujtják és nem a föltámadás örömeiből táplálkoznak.

A föltámadt Krisztusban való hit az üdvösség hajnala és feltétele, s népek, országok félrevezetett tömegei a keresztre feszítik azt!

Krisztus örök tanai az emberi élet legnagyobb kincsei, amelyeket emberi agy és tudás soha ki nem talált volna, s gyarló, hitetlen analfabéták félremagyarazzák, kiforgatják és meghamisítják.

A krisztusi erkölcs és erény átélése a világ legragyogóbb ideáljait produkálta, s most az erkölcsi igazságokat hazugságba fojtják, a tiszta jellemet sárral piszkítják, az erényt, a tisztességet gunytárgyává teszik.

Ami szép, jó és nemes kiárad az evangéliumból, azt homályba borítják a tagadás és testiség bűnös apostolai.

Az istentagadás és hitközöny minden nap keresztet ácsol, hogy újra megfeszítse Krisztust, letörölje a földszínről Egyházát, kiirtsa a szí-

vekből tanítását és élje a maga öntudatlan, állatias, embertelen, vértől gőzölgő vandál életét.

Nagypéntek sötétségét akarják ráborítani a katolikus hitre és meggyőződésre, hogy az levegőt ne kapjon, a katolikus tiszta családi életre, hogy azt beszennyezzék, az egész keresztény társadalomra, hogy azt megfojtsák...

De minden romlottság és hanyatlás, minden anyagiasság és eszeveszettség között sem vesz erőt rajtunk a keserű csüggedés, a gyáva lemondás és meghunyászkodás érzete, mert érezzük és biztosan tudjuk, hogy e sivár kor fekete éjszakáján áttör a husvétii föltámadás diadalmos fényugara és a kereszténység megdöbbenhetetlen bástyája mindvégig menhelye és védője lesz azoknak, akiknek lelkében él és tettekben megnyilatkozik a föltámadt Krisztusban való erős hit! A zengő husvétii harangok — most mint vészharangok ébresztik az alvó katolikusok millióit, hogy szent hitünk és egyházunk védelmére, lelkünk mentésére csatasorba álljanak és öntudatos, tevékeny, bátor, hitvalló élettel emeljenek gátakat az istentagadás hömpölygő hullámainak.

Krisztus sziklára építette anyaszentegyházát, melyet a pokol kapui sem döntenek meg. — Ne féljünk hát, ne bujjunk el, mint a gyáva apostolok, hanem lássunk munkához, s önmagunkban, családjunkban, társadalmi körzeteinkben dolgozzunk Krisztusért, saját és felebarátaink erkölcsi és lelki értékeinek megmentéseért!

Krisztus kétezeréves öröksége: az evangélium, — Szent István szelleme, az évezredek magyarság régi nagysága és dicsősége kötelez bennünket arra, hogy a trianoni rab magyar-ifjuság ne örökös nagypénteki keserűségben és szenvedésben szynlődjön, hanem Szűz Mária boldog országában diadalmos husvétii ünnepet is megéljen!

Magyarság kettős Szentéve

Irta: HUSZÁR KÁROLY nyug. m. kir. miniszterelnök.

XI. Pius pápa kegyességéből és a római Egyház erre illetékes világszervezetének egyhangu határozata folytán két éven át mind az öt földrésznek közfigyelmébe Magyarországra és főképen Budapestre irányul. 1938. május 25-30-ig lesz az Eucharisztikus Világkongresszus Budapesten. Négyszázmillió katolikus hívő és az egész művelt világ már most lázasan készülődik az isteni és emberi szeretet nagy nemzetközi ünnepeire, amelyre valamennyi keresztény nemzet elküldi a maga szellemi kiválóságait és buzgó zarándokait. Százezernyi külföldi vendég érkezik gyönyörű fővárosunkba, hogy itt tanubizonyítást tegyen redithetetlen istenhitéről. Az Oltárszentség magaslatos gondolata elnémitja a nagy társadalmi és faji ellentéteket és a hívők milliói a szeretet jegyében bizonyítást tesznek Krisztus mellett. A kor égető nagy problémái a világ legtudósabb és legragyogóbb szónokai által nyernek megvilágosítást Budapesten és az atheista és világforradalmi borzalmak sötét éjszakájába beleragyogtatjuk a Krisztus evangéliumának fényességét.

Szent István királyunk megdicsőülésének és a Patrona Hungariae tiszteletének kilenczázados jubileuma alkalmából kapta meg Magyarország gyönyörű fővárosunkat a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust székhelyül. A nagy világvárosok és a nagy birodalmak után most Budapestre jutott a sor és ez rendkívüli nagy megtiszteltetés hazánkra és népünkre. A hit és szeretet eszméje fog ragyogni mindenekben, de szavakkal ki sem fejez-

hető az az erkölcsi, anyagi és minden irányú haszon, amely ebből hazánkra fog származni.

Azok a százvezrek, akik idegenből ide sereglenek, megismerik országunkat és nemzetünket, csak természetes, hogy mind barátainkká válnak. Felbecsülhetetlen szolgálatot tesz ezzel a katolicizmus a hazának. Nem fogunk gyűléseinken politizálni, de az a felemelkedett magaslatos érzület, amely az ilyen eucharisztikus kongresszusok eredménye szokott lenni, jótékonyan fogja éreztetni a maga hatását nemzetközi vonatkozásokban is. A lánggalobbanó katolikus szolidaritás lesz az égi jutalma imádságos fáradozásainknak.

Csúcspontja az ünnepeknek 1938 május utolsó hetében lesz, amikor a Szent Imre-évet messze fölülmuló ünnepek és ajfatosságok lesznek, nevezetesen a Szent Korona közszemlére való teteje, egy félmillió hívő közös áldozása egy misén, hajóskörmenet az Oltárszentséggel a Dunán, a Szent Jobb hódoló körmenete az Ándrássy-uton és a külföldi és hazai közönség külön és közös diszgyűlései. Ezenkívül nagy művészi események, kiállítások, hangversenyek, népünnepélyek. Csodás látványokat ígér az ősi történelmi disz, az egyház ragyogó pompája és valamennyi nép nemzeti viselete. Öt világrész minden szépsége fog felvonulni Budapest utcáin.

Magyar Testvérek, éreztétek át szívetekben, hogy az ország-építő, az állam-szervező, apostoli nagy király még halála után kilencszáz évvel is így segíti és áldja az ő nemzetét.

NAGYCSÜTÖRTÖK

Nagycsütörtök estén
Kék ibolyák terhén
Bolyhoz a fény gyászt és
Csodasíró fodrot:
Óh, te Isten-Ember, —
Szegény, fájó, boldog:
Harminc ezüst pénz csak
Emberséged ára,
S csak anyád kísér el
A Kálváriára...
Bánatok esorognak;
Durván arcucsapnak,
É magad maradsz meg
Bús tűrő magadnak,

Ijedt, levert néped...
Mind, mind megtagadnak —
Halk szenvedésedben
Csak gúny nyög előtted,
És te, Uram, mégis
Megcsókolod őket!
Szidnak, megkötöznek,
Bibor-rongyot löknek
Felsebzett válladra
És kezébe nádat,
S röhögő bitangok
Köpik le orcádat,
Mert sok ósdi szennyet
Meg tudtál tagadni,

S Igéd árnyán kellett
Csúfos halált halni.

Nagycsütörtök estén
Kék ibolyák terhén
Bolyhoz a fény gyászt és
Csodasíró fodrot,
S Veronikás-kendőt
Nyujt minden, leomlott...
Ha meg is tagadtunk,
Egy volt, messi nyárba,
Ma elmegyünk Hozzád
A Kálváriára!...

Bartha András

KATOLIKUS AKCIÓ

Egyházmegyei tanácsülést

tartott Békéscsabán, március 16-án a Katolikus Kulturház nagytermében a nagyváradi csonkaegyházmegye A. C. tanácsa dr. Lindenberger János apostoli kormányzó elnöklelte alatt.

A tanács szép számban megjelent papi és világi tagjai nagy éljenzéssel figyelték a gyűlésen megjelent vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispánt, aki nagy érdeklődéssel hallgatta a tanácsülés gazdag és tartalmas programjának nívós vitát eredményező tárgyalását.

Mellau Márton pápai prelátus, a Katolikus Akció egyházmegyei igazgatója nagyvonalú előadói beszédében körvonalazta az Eucharisztikus Világkongresszus és Szent István jubileumi ünnepséggel kapcsolatos egyházmegyei és egyházközségi teendőket. Nemcsak tömegfelvonulásokat, hanem Krisztus szeretetétől lángbaborult lelkek tudatos vallás-erkölcsei megújítását, a lelkiélet elmélyülését, a katolikus magyar családok levegőjének teljes megtisztulását sürgeti a világraszóló, legfeljebb egy-egy században előforduló kettős ünneplés.

A cselekvésrekész katolikus tábor munka-irányítását az egész országban egységesen az Országos Központ végzi. Az Egyházmegyei tanácsnak az a feladata, hogy felkészítse, talpraállásra ösztönözze az egyházközségek különféle szakosztályait.

Majd a szakosztályok legközelebbi teendőit vázolta. Beható tárgyalás után Egyházmegyének főpáστοra az alábbi tanács határozatokat hirdet meg:

1. A hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi szakosztály missziót rendez mindazon egyházközségekben, ahol 3 évnél régebben volt ilyen. — Ahol mostanában tartottak missziót, ott vagy az év őszén, vagy a jövő év tavaszán az Oltárszentségben élő Krisztus imáadására rendeznek 3 napos lelki gyakorlatokat.

Általánosítani kívánja a több helyen szépen bevált „arató-ünnepek” rendezését „Veni Sancte” vagy hálaadó istentiszteletek keretében. Elfogadható dátumok szent László király vagy Szent Péter apostol, esetleg Szent Boldogasszony ünnepe az aratás előtt, vagy a cséplés befejezése után szent István király ünnepe.

Kéréssel fordul a Központoz, hogy az Eucharisztikus ünnepségek szentmiséjének magyar szövegét és az énekeket kellő időben — költség nélkül — küldjék szét betanulás és egyöntetű közös éneklés céljából.

Felhívja az egyházmegyei tanács az egyházközségeket, hogy a szentévkben külön ünnepség keretében állítsanak emléket akár templomban, akár középületekben, vagy iskolákban az országalapító Szent István királynak.

2. A kulturális és sajtó szakosztály feladata leendő ismertetni a néppel a nagy király törvényhozói működését, kimutatni annak bensőséges kapcsolatát a katolikus anyaszentegyház erkölcsi törvényeivel, ismeretterjesztő előadásokon bemutatni és magyarázni Szent István fiához: szent Imréhez intézett örökbecsű intelmeit, első szent királyunknak az Egyház Fejével való bensőséges viszonyát.

Sürgeti a Központot, hogy pályázatok kiírásával megfelelő szindarabokat irasson a katolikus írógárdával, mert műkedvelő ifjúságunk nagy hiányát érzi a nívós, vallás-erkölcsi tekintetben is kifogástalan, falun is előadható színműveknek.

Nagy örömmel üdvözli és széles körben terjesztésre ajánlja az Uj Élet kiadásában megjelenő olcsó regényeket. A Palládus kiadásai igen népszerűek lettek mindenfelé, kívánatos, hogy a 10 filléres új regénysorozat is hasonló téma-körben mozogjon.

Ezzel kapcsolatban mindenütt megvalósítandónak tartja a „Katolikus Népkönyvtárak” létesítését. A Szent István-társulat kiadványaiból 50%-os kedvezményének biztosítását kéri kieszközölni a Központtól.

3. A szociális-charitatív osztály sürgősen tegye vizsgálat tárgyává a nép vallás-erkölcsi és szociális helyzetét. Míg egyrészt minden alkalmat és módot meg kell ragadni a nép anyagi helyzetének segítésén, másrészt komoly erkölcsi életfelfogásra, a vállalt munka pontos és helyes teljesítésére kell ránevelni a katolikus munkástömegeket. Az állam telepítési akciójában alig vehetnek részt a katolikus munkástömegek, mert hiányzik náluk az a csekély tőke is, amelytől a telepítésben való részvétel függ. A megszorított munkástömegek tekintélyes hányadának elhelyezését a katolikus nagybirtokosok és egyházi javadalmak kezelőinek figyelmébe ajánlja a tanács. *Vizsont elvárja, hogy szegényt ne hozzanak falujokra és egyházukra, mint legutóbb az ujirazi káptalani birtokon történt.*

Ajánlja a sok, kiskoru gyermeket anyák jutalmazását és egyházi segélyezését. Amikor a vagyonos és tehetőss asszonyok megfedkednek szülői hivatásuk, esküjük és hazafias, nemzetfenntartó kötelességükről, méltán tarthatnak számot kivételes tiszteletre és jutalomra a szegény, nélkülöző munkásasszonyok, akik az Isten életfakasztását — a régi magyar anyák példájára — most is ki-tüntetésnek és Isten áldásának tartják.

Mivel pedig a különféle „normák” bevezetésével a felnőttek segélyezése többé-kevésbé biztosítva van, az egyházközségek segélyakcióját a szegény iskolásgyermekek istápolására óhajtja irányítani az egyházmegyei tanács.

Sürgős feladatnak tekinti még a házi betegápolás és családgondozás gyakorlati megszerzését, különös figyelemmel a polgári és vadházasságokban élő párok megmentésére, s mindkét nembeli ifjúság helyes nevelésére.

Elsőrangú feladatnak írja elő a „Katolikus Légényegyletek” megalakítását. Kerkai István jézustársasági atya nagyvonalú és meggyőző ismertetése alapján a legény-tanfolyamok végzését sürgeti elsősorban megindulási alapul.

Életrevaló eszmének tartja azt az eljárást is, hogy az iparostanoncokat kiemelve a levente-tömegből cserkészcsapatokba sorozzák be.

A nagyszerű munkaprogram megvalósítását csak úgy tartja keresztülvihetőnek, ha az egyes szakosztályok öntudatos irányításával a családmegbizottak lelkes odaadással munkába állanak Isten dicsőségére és a lelkek javára.

Gyűlés előtt megalakult az egyházmegyei papság „missziós egyesülete”. Főpáστοrunk az egyesület vezetőjéül Fetzer József szarvasi esperes-plebános, pápai kamarást nevezte ki. A tisztikar és választmány megalakulásával megkezdte munkáját az új egyesület, hogy az egyházközségek híveinek missziókat és lelki gyakorlatokat tartson mindazon helyen, ahová szerzetes atyák nagy elfoglaltságuk miatt eljutni nem tudnak.

Lelki gyakorlatok. Az endrődi női és leány hitbuzgalmi egyesületek tagjai részére tartott szépen sikerült triduumot Balázskovics József igazgató, szaléziánus atya. — A beszédeken igen szép számu hallgatóság vett részt és nagy tömegben járultak a közös szentáldozáshoz. — A fiatalabb asszonyok és leányok közül azonban még sokat nem láttunk az áldozató oltárnál! — Jézus őket is hívja!

Kondorostanyai templomunkban március 11–14 napjain tartottak a lelki gyakorlatok. Marton Béla szalézi atyát a hívek szép száma hallgatott állandóan nagy figyelemmel és áhítattal. A lelki gyakorlat igen szép eredményeket könyvelhet el, mert a gyermekeket nem számítva, csak felnőttek több mint 700-an végezték el a szentgyónásukat, s a felnőttek szentáldozásainak a száma a lelki gyakorlatok alatt kb. 1000 volt. Márc. 14-én vasárnap közös szentáldozással fejeződött be a lelki gyakorlat. Lélekemelő látvány volt, amint szentáldozáskor a templomban lévő híveknek tömege megmozdult, s talán senki sem volt a templomban, aki az áldozatóasztalhoz ne térdelt volna. A nagymise után Marton Béla szalézi atya szeretettel bucsuzott el a kondorostanyai hívektől, akiket kért, hogy a lelki gyakorlatban kapott nagy kegyelmeket őrizzék meg és gyümölcsöztessék lelkükben.

Istentiszteleti sorrend:

Virágvasárnapján d. e. 10 órakor barka-szentelés. Nagyszerdán d. u. 3 órakor Jeremiás siralmait énekeljük. Nagycsütörtölkön d. e. 9 órakor nagymise. Az összes hitbuzgalmi egyesületek közös szentáldozásra járulnak. D. u. 3 órakor Jeremiás siralmait énekeljük. Nagypénteken reggel 9 órakor csonka-mise. — D. u. 3 órakor — Jeremiás siralmi után az utolsó nagybőjli szentbeszédet mondja Csernus Mihály apátplebános. D. u. 5 órakor szent kereszt-uti ájtatosság. Este 6 órakor szentségbetétel, amikor is az énekkar a „Popule meus”-t énekl. Nagyszombatn reggel 6 órakor szentségkitétel. 1/2 8 órakor tűz- és husvéti gyertya, majd keresztut szentelés. Délután 6 órakor feltámadás körmenet.

Husvét ünnepein a szokásos időben végezzük a szentmiséket és predikációkat.

Az első szentáldozók fehérvasárnapon járulnak a szentségekhez.

Bérmálás.

Husvét után megkezdjük a bérmálkozók összeírását. — A tankötelesek és ismétlősök az illetékes tanerőknél iratkoznak. — A bérmálkozók tanítását április 11-én, vasárnap délután 2 órakor kezdjük a templomban. — A külterületiek külön oktatást kapnak az iskolákban. — Akik nem vesznek részt a tanításban, azokat nem bocsájtjuk bérmálásra. Figyelmeztetjük a szülőket, hogy csak egyháziilag érvényes házasságban élő katolikus egyéneket kérjenek fel bérmászülőkül. Akik szegénységük miatt nem tudnak bérmászülöket szerezni, azok részére a hitbuzgalmi egyesületek tagjai közül kérünk fel bérmászülöket. — A bérmálás Endrődön május 14-én, Kondorostanyán május 15-én délelőtt lesz.

Tanyai istentiszteletek sorrendje. Március 21-én a varjasi, március 29-én a csejti és öregkerti kápolnás iskolákban, április 11-én a tanió-földi és öregkerti, április 18-án a polyákalmi és varjasi, április 25-én csejti és öregkerti iskolákban tartunk be szentmiséket. — A husvét szentgyónásokat ez alkalommal is végezhetik a hívek.

Gyümölcsöltő boldogasszony ünnepe — mivel Nagycsütörtökre esik, — nem március 25-én, hanem április 5-én ünnepli az anyaszentegyház. Nem kötelező ünnep.

Figyelem! Husvét a feltámadás ünnepe. A győzelmes Krisztus elvárja tőlünk, hogy büneinktől megtisztulva, lélekben feltámadva öltözzünk ünnepi ruhába és ünnepeljük bensőkben is az élet diadalmas ünnepeit. Szakítsunk tehát bün-rongyainkkal, végezzük el bűnbánó szívvel husvét szentgyónásunkat, hogy Jézus költözzön oda és kegyelmével, örömeivel boldoggá tegye ünneplésünket. — Szegény, koldus magyarok, nincs más menekvésünk, pártfogónk, segítőnk, csak az Ur Jézus, miért nem közeledtek hát hozzá?

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

DR. SCHUSCHNIGG KURT osztrák miniszterelnök csütörtökön délután repülőgépen — Dr. Darányi Kálmán miniszterelnök látogatására Budapestre érkezett. Vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó kihallgatáson fogadta a dunamenti testvér-ország kancellárját, aki később Darányi miniszterelnökkel folytatott nagyjelentőségű tárgyalást a két országot érintő aktuális politikai és gazdasági kérdésekről.

ZÁHONYI ALADÁR kir. járásbírói elnököt dr. Lázár Andor igazságügyminiszter Komáromba helyezte át. A gyomai járás lakossága szinte sajnálattal bucsuzik a kiváló szak tudással, nagy munkaenergiával és meleg emberi érzéssel megáldott férfitől, aki mindenki tisztelt és nagyrabecsült, s kinek távozásával szegényebb lett a járás vezető társadalmi. Uj állomáshelyén is a jó Isten áldása kíséri.

DR. UGRIN LÁSZLÓ, a szarvasi járás új főszolgabíróját 350 teritékes banketten köszöntötte a járás népe. Endrőd község kiváló szülöttjének ünnepelésére a község vezető emberei közül huszan jelentek meg, s Harsányi László főjegyző hatásos beszédben köszönte szülőfaluja nevében az ünnepeltet.

SORTÚZ PÁRIS KÜLVÁROSÁBAN. A moszkvai szovjet receptje szerint a francia kommunisták „próba-forradalmat” rendeznek a legnagyobb részben marxista lakosságú Clichy (Klicsi) nevű városrészen. Kommunista és szociáldemokrata munkástömeg meg akart támadni egy mozi, ahol a francia szocialista-párt egy nemzeti irányú darabot akart előadni. A rendőrség utját állta a moziba való betörésnek, miközben a mindinkább megnövekedett és dühöngő tömeg előbb kövekkel dobálta a rendőrséget, majd revolverlövéssel és kézigránáttal akarta viszszaosztani. Végül a rendőrség is fegyverhasználatra kénytelen volt elővenni revolverét, mely dulakodás közben elsült és a golyó Zsadányit nyomban megölte. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a törzsermester jogos önvédelemből használta fegyverét.

LELŐTTE TÁMADÓJÁT EGY RENDŐR. Turkevén Zsadányi Imre és Katona István részeg földmivesek megtámadták és földreperítették Elek Imre rendőrtörzsermestert. Nehéz helyzetében Elek kénytelen volt elővenni revolverét, mely dulakodás közben elsült és a golyó Zsadányit nyomban megölte. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a törzsermester jogos önvédelemből használta fegyverét.

AZ ADEVERUL c. oláh ujság cáfolni próbálja egy F. Chaster nevű angol politikus cikkét, aki Romániában hosszabb ideig köruton volt és megállapította, hogy Bukarestben a közlekedés lebonyolítása nagyon primitív, az oláhok a városokban duslakodnak, s ugyanakkor a falvakban nagy a nyomoruság, a nép disznókkal és tyukokkal együtt lakik, lovaik dülöngenek az éhségtől és rühesek.

DOKTORRÁAVATÁS. Zeőke Pál székesfevárosi tisztviselőt márc. 6-án, a budapesti egyetemen jogtudományi doktorrá avatták. Gratulálunk!

AZ UNIVERZUL nevű oláh lap dühöng, hogy az egyik külföldi rádió az oláhokról csak mint cigányokról emlékezett meg. Azt véljük, hogy magyar cigányok tiltakoznak az őket mélyen sértő összehasonlítás ellen.

APAGYILKOSSÁGÉRT tartóztatta le a csendőrség Pásztor József és Mihály kececi gazdákat. Tizenkilenc előtt megfolytották atyjukat: Pásztor Jánost, s most egy névtelen levélíró felhívta rájuk a hatóság figyelmét. Az ügyészség fogházába szállították őket.

ENDRÖDI

népesedési adatok

Az elmúlt február 15 — március 15-ig a kereszttség szentségében részesültek: Babarik János földművelő leánya Ilona Eleika, Tóth Lajos leánya Eleika Piroška, Sóczó Elek földművelő fia Imre, Kurilla Vince szőlész leánya Mária Terézia, Szujó István földművelő leánya Irén Cecília, Melis György földművelő leánya Piroška Zsuzsánna, Balogh Lajos földművelő leánya Eszter Veronika, Sóczó György földművelő leánya Margit, Szilágyi Lajos földművelő leánya Irma Magdolna, Bula Imre földművelő fia Lajos László, Gyuricza Imre földművelő leánya Ilonka Irma, Lazur János gazdasági cseléd leánya Irén Eszter, Szabó Sándor földművelő fia Lajos János, Timár János földművelő fia Béla Zoltán, Hornok Imre földművelő leánya Ilona Szeréna, Német György földművelő fia Béla György.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt: Molnár István földművelő hely. vall. és Gircz Margit rk. — Lazur János gazdasági cseléd rk. és Urbán Eszter rk.

Elhunytak az Úrban: Kurilla Ilona 10 hónapos tüdőlob, özv. Tóth Istvánné Farkas Anna 61 éves elme-zavar, Varga József 78 éves szivizom elfajulás, Roncsek Mihály 72 éves tüdőtüdőlob, Juhász László 2 és fél éves, Dávid Miklós 22 éves tüdőgümőkór, Czikkely Imre 33 óra, velszülött gyengeség, Uhrin Mihály 63 éves tüdőlob, Hatvani Lajos 13 éves agyhártyalob, Uhrin Mária 12 éves tüdőlob, Papp Imre 71 éves szerviz szivbaj, Barják Benőné Rácz Etel 25 éves hashártyalob, Tóth Ignáczné Csuvár Ilona 40 éves tüdőgümőkór, Szujó Etel 23 éves szivbénulás, Koloch Jánosné Hornok Erzsébet 83 éves szivizom elfajulás, Frolyó István 56 éves májdaganat, Timár Vince 6 hónapos táplálkozási zavar, Hunya Dezső 34 éves szivbénulás, Szujó István 65 éves villámcsapás, Rácz Lajos 39 éves tüdőgümőkór, Hegedüs Vincéné Timár Terézia 44 éves vesegyulladás.

Eljegyzések: Szőke Lajos földművelő Gonda Erzsébettel, Ambrus István földművelő Kopcsek Annával, Sánta János földművelő Paróczai Eszterrel, Jnhász Imre traktorkezelő Csiga Erzsébettel, Jantyk János földművelő Korcsok Máriaival, Timár György földművelő Vaszkó Máriaival.

A CSEHEK dr. Rédeky István ügyészt elbocsátották szolgálatából, mert az állami ünnepeken nem tűzte ki a cseh zászlót.

A VALENCIAI TARTOMÁNY vörös kézen levő részein sulyos zavargások törtek ki az éhség miatt. A vörösök a zavargásokat irgalmatlanul elfojtották, s az egyik községben nyolcvan embert végeztek ki. A madridi vörös védelmi bizottság kétségbeesett lépésre határozta el magát. A fővárosban 12.000 tizenöt-tizenhat éves ifjút besorozták, s ezeket küldték harcba a nemzetiek ellen az északkeleti arcvonalon. A szerencsétlen gyermekek ezrei ezek áldozatul a kommunista anarchianak.

KÉZIMUNKA ALKALOM. Gyomán Attila utca 19 szám alatt (ungyiféle ház) könnyű kézimunkához gyakoriott kézimunkázó leányok és unatkozó asszonyok kerestetnek. Munkadíj darabonként 2.50 fillér. Jelentkezőket díjmentesen betanítják. Jelentkezni lehet naponta délután 2-6 óra között.

MINDENKIT ÉRDEKEL, hogy egy pénzügyminiszteri rendelet lehetővé teszi az árverés alá kerülő ingatlanok bírói uton magánkézből való eladását. A rendelet szerint, ha mező, erdő, szőlő, vagy kertgazdasági ingatlanra, ugyszintén kis- és nagyközségben fekvő házas beltelre vonatkozóan árverés van kitűzve, a jelzálogos hitelező, vagy az adós legkésőbb 30 nappal az árverés határnapja előtt azt a kérelmet terjesztheti elő, hogy a bíróság árverés helyett az ingatlanok végrehajtási árverés hatályával, bírói uton, magánkézből eladását rendelje el.

Szolnokra vitték helyszini szemlére

a lázalmában önmagára valló hatszoros gyilkost

A csendőrök Szolnokra szállították Szunyogh István 23 éves fiatal embert, aki a váci fegyház kórházában, lázalmában sorozatos gyilkosságokat vallott be.

A székesfehérvári csendőrök az utóbbi napokban Szunyogh beismerő vallomása alapján végigjárták azokat a helyeket, ahol az állítólagos gyilkosságok történtek. Először maguk a hatóságok is azt hitték, hogy a lázalmában tett beismerő vallomás nem fedti a valóságot, de az érdei és csákberényi helyszini szemlén meggyőződtek róla, hogy Szunyogh igazat mondott lázas állapotában. 1931 augusztus 22-én kétségtelenül ő ölte meg és rabolta ki Köles Ferenc napszámost, 1933 január 6-án pedig Csákberényben megölt egy ismeretlen csavargót, mert — jobb cipője volt, mint néki.

Szolnok környékén négy gyilkosságot követett el.

Mindegyik áldozatával állati kegyetlenséggel végzett.

A szolnoki hatóságok helyszini szemlére viszik ki Szunyogh Istvánt, aki most már semmit sem tagad...

Alleluja!

Mit jelent az a szó, amelyik megcsendül a föltámadási körmenetet vezető pap ajkán és onnét elkapva a husvét ünnep örömeivel éneklő ezt a hívősergeg? Mit jelent ez a szó: „Alleluja?”

Az Ószövetség rövid, de kifejező hálósóhaja ez és a magyar jelentése: „Hála legyen az Istennek!”

— Hála legyen az Istennek — mert megváltott bennünket! Hála legyen az Istennek, mert megszerzte nekünk bűnösöknek a megtisztulás lehetőségét! Hála legyen az Istennek, mert föltámadásával elvetette a halál szörnyűségét azok számára, akik parancsát híven követik!

Az Újszövetség hívei ebben az értelemben zengik az „Alleluja”-t.

Ha ez az Alleluja értelme, akkor vajjon ráillik-e mindenkinek az ajkára? Hálát adhat-e a megváltásért, aki a megváltásban részesülni nem akar, mert lelkét a bűntől nem tisztítja meg? Hálát adhat-e Istennek a halál legyőzéseért az, aki bűnben meghalt lelkét töredelmes gyónással föltámasztani nem akarja? Nemde szomoró ellentmondás ilyenek ajkán a harsogó „Alleluja”?

Szíveljük meg az igazságot: Alleluját csak az énekelhet igazán, akinek bűnös lelke a bűnbocsánat szentségében föltámadott!

MEGFOJTOTTA anyját egy csereszmester. Megdöbbenő anyagyilkosság történt Marcaliban. Pandur István csereszmester megfojtotta anyját, özv. Pandur Ferencné. Letartóztatásakor beismerő volt, hogy a gyilkosságra vadházastársa, Orosz Istvánné bujtatta fel. Orosznét is őrizetbe vették.

HÁROMSZÁZ FRANCIA, HÁROMSZÁZ ANGOL DIÁK MEGHIVÁSOS NYARALÁSA MAGYARORSZÁGON. A Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége Idegenforgalmi és Utazási Irodája ez év nyarán háromszáz francia és háromszáz angol diák magyarországi utazását rendezi meg. Ezáltal lehetőséget nyújt mindazok számára, akik a fennálló valutáris rendelkezések következtében nem utazhatnak külföldre, hogy otthon is tökéletesítsék nyelvtudásukat egyegy általuk meghívott francia, vagy angol diák társaságában. A külföldi diákok igénylését már most előjegyzni, igénylési lapot készségi küld a MEFHÖSI Idegenforgalmi és Utazási Irodájára, Budapest, IX., Ferenc krt. 38. fsz. 2. Telefon: 772-74.

NINCS EGYKE a halasi cigányok között. A belügyminiszter rendelete értelmében a halasi csendőrség most fejezte be a cigányok összeírását. Az érdekes adatokból kiderült, hogy a kiskunhalasi „Csereszmesterek” 38 cigánycsaládnak saját háza van. Az összeírt 355 cigány közül csak 8 tudja leírni a nevét, a többi irástudatlán. A cigányok közül csak 10-nek van megállapított foglalkozása. A csereszmesterek cigánytelep lakói kivétel nélkül dőghussal táplálkoznak. Az egyke ismeretlen közöttük. Két családban 18, négy családban 16-16 gyermeket számoltak össze a csendőrök.

Husvétii szózat a legényekhez!

Hiába mondják, hogy mi vagyunk a világ legszerencsétlenebb népe, hiába mondják hogy turáni átok ül rajtunk, hiába nyirbálták meg országunkat — aki ismeri a magyar falusi fiatalságot, mind a két szemével látja a magyar rögn fejlődni, nem csak az acélos buzát, hanem az acélos izmu és lelkü magyar fiatalságot is.

Ennek a fiatalságnak ügyéről van most szó! Ennek a fiatalságnak összefogásáról, fejlődéséről boldogulásáról — jövőjéről.

Ne mondja azt senki, hogy próbáltak már ilyet máskor is, hogy az is ki fog aludni mint a hulló csillag! Ha magyar versenyzőink az Olimpiász előtt mondják, hogy nem érdemes elmenni és versenyezni, — vajjon ünnepelte volna őket a világ?! A falusi magyar dolgozó fiatalság is versenyképes és elég erős ahhoz, hogy boldogabb jövőt teremtsen magának.

A magyar Katolikus Legényegyletek agrárifjúságának célkitűzéseit lehetetlenség egy újságicikk keretén belül megjelölni. De minden endrödi legény és ifju gazda érezze kötelességének felvenni a kapcsolatot az 50—60 főnyi kis csapattal, amely elindult a szebb magyar jövő felé.

Husvét vasárnapján és hétfőjen mutatkozik be az egymásra talált falusi dolgozó ifjúság az Endrödi Kat. Legényegyletben.

Vasárnap d. e. a templomban zászlószentelés, d. u. 4 órakor a Kat. Népház mozttermében, melyre minden endrödi legényt és gazdát szeretettel meghív a Legényegylet. Este 7 órakor műsoros vidám estét rendeznek a legények ugyanott. — Husvét hétfőn d. u. 5 órakor vidám műsoros előadás lesz, este 7 órakor pedig a legénybál kezdődik a Népház nagytermében.

És akik eljöttök ezekre az előadásokra és bála, ne csak egy mulatság muló emlékét vigyetek haza — hanem az Egylet iránt való szeretettel köszönjétek el a viszontlátásra.

Viszontlátásra az Egyesületünkben, a Kat. Népházban, ahol minden jóérezésű dolgozó magyar legényt tárt karokkal várnak a fiuk!

Minden vasárnap d. u. 6—9-ig az Egyesületben megbeszéljük a napi problémákat, gazdasági szakkérdéseket, szó van a nagy világmozgató eszmékről — ott ismerjük és ott szeretjük meg egymást.

Ha a kismadár énekekkel tudja köszönteni a tavaszt, ha az ibolya ramosolyog a természet ébredésekor a nagyvilágra — ti legények, ti öregek, akikben emberszív van, tudjatok ti is örülni a magyar tavasznak; a magyar fiatalságnak. Tanuljátok meg szeretni és támogatni egymást s a magyar tavaszra a Kat. Agrárifjúsági Legényegyletre úgy nézzetek mint a jövő zálogára. F. B.

Mi a valóság Spanyolországban?

Angol hivatalos adatok

A Népszava és más liberális újságok szépitő és ellentmondó tudósítása úgy megzavarta az olvasó munkásréteg felfogását, hogy sokan csak mosolyogtak és ferdítésnek vették a külföldi és belföldi lapok tudósítását a spanyol vörösök rémletteiről.

Több hétel ezelőtt Angliából részben a kormány, részben az angol munkáspárt megbízásából egy *nyamozó bizottság* járta be a spanyol vidékeket és *közokiratokkal*, halóságai nyilatkozatokkal, s *tanuk esküvel megerősített vallomásaival* állapította meg *hitelesen* a valóságot.

A nyomozó bizottság hiteles jelentése a természetellenes kegyetlenség oly eseteiről tesz tanúságot, aminőkre még az emberevő vadak között sem akadhatott példa.

A kommunisták mészárlását gyakran a legborzalmasabb kínzások, megcsönkítés vagy meggyalázás előzte meg. Az áldozatokat néha elevenen megégették vagy szét darabolták, a csecsemőket a házak falához paskolták. És nemcsak a papok, hivatalnokok vagy tehetősebb polgárok ezreit koncolták fel, de pártállásra tekintet nélkül nem irgalmaztak az orvosoknak, emberbarátoknak, sőt koldusoknak sem és áldozataik névsorában néhány hónapos csecsemőtől kezdve kilencvenkét éves aggastyánig minden korosztály képviselve van.

A borzalmakra a jelentésből vett következő idézetek vetnek világot:

Azuaga-ban a sirások kijelentették, hogy *ők csak holtakat temetnek, eleveneket nem*. Megtörtént ugyanis, hogy csoportos kivégzések során a *vörös hóhérsüllyedelmények* a sebesült, még élő áldozatokat is eltemették.

Granja de Torrehermosában legyilkolták Don Pedro Rubio Liebariat, a helység lelkesét. A haladékot kirabolták és miután nem tudták letépni karkötőőráját, *levágták jobbkezét*. Ugyanott a temetőben halomba rakva találtak borzalmasan szétroncsolt, félmeztelen női hullákat, köztük 9—10 éves leánygyermekeket. Az orvosi vizsgálat valamennyin megállapította a meggyilkolás előtti meggyalázás kétségtelen nyomait.

Manuel Cubilo Jimeneznek, Baena város polgármesterének feleségét és öt gyermekét, akik közül a legidősebb nyolcéves, a legfiatalabb hétéves volt, hirtőnbe vetették. A bevonuló csapatok ott találták meg valamennyiök fejével szétroncsolt holttestét. A holttestek helyzete mutatta, hogy az anya testével védte gyermekeit...

Calera Chozasban vörös banda tört be Bonifacio Resino Avila jó-tékonyágáról híres hatvannyolcéves polgár és hatvannégyéves felesége lakásába. Az aggastyán kezét-lábát levágták, majd felesége szemeláttára agyonszúrták, azután kinyomták az öreg nő szeméit, levágták végtagjait és felvágták hasát.

San Martin de Valdeiglesiasban előkelő nőt halálra ítéltek és a kivégzés előtt mindegyiküket egyenként huszonöt gonosztevő becsteleitette meg az áldozatok családtagjainak szemeláttára. A szerencsétlen nők jajszékelték, hogy inkább ezer kinhalált viselnek el.

Arthur Bryant, ismert angol köziró a jelentéshez írt előszavában elbeszéli, hogy mult tavasszal, a néparcél-uralmának kezdetén, beutazta Spanyolországot és mindenütt látta a közelgő tragédia és

fojtogató rémuralom ijesztő jeleit. A nemzetközi kummünizmus előharcosai mindenütt a gyűlölet magvát vetették el a tudatlanság, nyomor és rossz kormányzás által előkészített talajban. Mindenütt a sarlókalapács jelvény volt látható, mindenütt felemelt ököllel, az osztálygyűlölet jelével üdvözölték az utasokat. A civilizáció alapjai mindenütt omladoztak, a vérzivatar könnyörtelenül közeledett.

Ilyesmik történhetnek meg a múlt században azok részéről, akik elvetik az Istent, vallást, faj- és emberbaráti szeretetet, becsületet, emberies érzést, a családi tüzhely szentségét, az anya és a nő tisztességét. — Magyar nők, magyar leányok okulhattok!

A polgári légoldalom

két főirányban nyilvánul meg. Az egyik a hatósági légoldalom, a másik a lakosság önvédelmi szervekedése, melyet teljesen kialakítva légoldalmi ligának hívunk. A polgári légoldalom — s ezt jól meg kell érteni — hatósági része csak a középületekre, közterületekre s általában a közérdek megóvására vonatkozik. Ez azt jelenti, hogy a megszervezendő hatósági légoldalmi szervektől senki sem várhatja egyénileg a saját életének, vagy vagyonának külön-külön való megvédését, mert ez a feladat már az egyesék önvédelmi kötelezettségét képezi. Ugyis ki lehet fejezni ezt a szabályt, hogy a hatósági légoldalom az utca ajtóig terjed, tehát a kerítésen és az ajtón belül a védekezési kötelezettség a háztulajdonost terheli. A hatósági légoldalom gondoskodik arról, hogy az okozott tűzvész, gázfertőzés, közlekedési akadályok mielőbb megszünttetteszenek. Gondoskodik arról is, hogy középületek, templom, iskola, község háza, kórház stb. lehetőleg idejében értesítve legyenek a légi veszélyről, esetleg kiűritessenek s általában a gyülekezések, tömegek együtt tartózkodása gyorsan megszűnjék, mert annál ki ebb a kár életben és vagyonban, minél szét szortábban vannak az egyének és vagyontárgyak.

A lakóház és család légoldalmát tehát függetlenül a hatósági intézkedésektől, de a hatósági utasításokat pontosan betartva és a hatósági légoldalommal szoros összhangban, a családfőnek és háztulajdonosnak kell alaposan saját érdekében megszervezni.

Rátérünk annak ismertetésére, hogy először is a hatósági légoldalom milyen szervek és osztatok igénybe vételével történik és értekezésünk későbbi folyamán arra is, hogy a családi és lakóház légoldalmát miképpen kell a leghelyesebben és legolcsóbban megszervezni.

A községi képviselőtestület

folyó hó 2-án tartott rendkívüli közgyűlésén újjólag fontos és a község haladását célzó határozatokat hozott.

A HONSZ helyi csoportjának és egyéb községi szociális intézmények mint munkásifjak otthona, gyümölcstermelők és méhészek egyesülete elhelyezésére megvásárolta 4.500 pengőért a Kenyeres-féle Széchenyi utcai házat.

A főjegyzői lakást a régi csendőr laktanya helyén még ez évben fel akarja építeni s erre nézve döntését meghozta azzal a feltétellel, hogy az egészségvédő ház átalakítását és berendezését a vármegye segélyképen elvégezteti.

A tanítóföldi és kántortelepi utjelepek, valamint a gyomavégi lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása céljából egy northon kut furatását határozta el a jövő évben.

A csudaballai legelő feljavítására, fásítására és szin létesítésére 1500 pengő államkölsönt vett föl a földmivelésügyi miniszter Ur által nyújtott 380 P segély elfogadása mellett.

A kondorostanyaiak kérelmét a III-ik orvosi állás megszervezése és a kisutca megváltása tárgyában nem teljesítette a képviselőtestület. Ugyanis az orvosi állást az összes tanyai lakosság érdekében óhajtja egy későbbi időpontban megoldani, míg a kisutca területe törvényszerint ugyis a községé s így azért kárterítés nem jár. A község hajlandó átvenni a kisutcat, ha érdekelt felek a területet ingyen adják. Egyébként ez a kis ut darab nem olyan elsörendű közérdekű közlekedési vonal, mely a község egész közönségét érdekelné s így kisajátításnak helye nincs.

Dreymann József és Dinya Imre tévesen kivetett közmunka tartozásait törölte és jóváhagyta a Szabó Imrével az utjelepi körgáttal kapcsolatban megkötött csereszerződést.

Állást foglalt újjólag amellel, hogy Endrőd község Nagylapos állomással kapcsolatban vasutállomás elnevezést nyerjen.

Bóné Sándor, Puj Gyula, és Ötvös Mihály cigányok illetőségei elismerése iránti kérelmét elutasította. Egy drb. törzskönyvezett bikának az Országos tenyészállat vásáron való beszerzését kimondotta s egyben megállapította, hogy ezen törzsbika után a fedeztetési díj 10 pengő lesz. Azok a gazdák akik teheneiket törzskönyvezették, származási igazolványt kapnak.

A községi földeknek kishaszonbérletbe való adása iránt Szabó Péter és társal által benyújtott kérelmet elutasította, miután a községi földek a mult évben lettek 6. évre újból bérbeadva, egy kisebb része pedig gazdálkodásra befogva. A kérelem miután a szerződések már jóvá is vannak hagyva, elkésett. A kocsorhegyiek legelőbérlet iránti kérelmet teljesítette és az eddigi területnél 5 holddal többet adott ki a közgyűlés.

Végül a közgyűlés egyhangulag megválasztotta véglegesen irodatisztvégrehajtóvá: az eddig helyettesként működő Szabó Istvánt.

Közgazdasági hírek

Mezőgazdasági hírek

— A Külkereskedelmi Hivatal — a kormány felhívására megkezdte a tárgyalásokat az **ujbuza** kiszállítási módokról. Eddig a kereskedők között osztották ki a kiviteli kontingenseket, ezentul a kiviteli engedélyeket csak azok kapják, akik pontos bejelentést adnak a Külkereskedelmi Hivatalnak meglévő buzakészletükről. Az új intézkedés azt szolgálja, hogy a gazda magasabb buzaárakat kapjon. A gabonaszállítók ugyanis nem fogják megvárni azt az időt amikor Olaszország vagy Svájc felé megindul a kivitel, hanem már előzőleg megkezdik a buzakészlet összevételét és ebből csak haszna lehet a gazdaközönségnek.

A Földmivvelésügyi Minisztérium 85.000/1937. V.—1. sz. alatt kiadta az 1937 évi **gyapjuteremés** átvételére vonatkozó rendeletét. 750.000 kg. belföldön fel nem dolgozható gyapju kerül kivitelre. Az átvételi árak magasabb lesznek, mint a múlt évben. A Futura kapott felhatalmazást, hogy a Gyapjubecslő Bizottság által kibocsátandó és a mindenkor átvételi árakat feltüntető gyapju-árlistákat a legszélesebb körben közzétegye.

A Külkereskedelmi Hivatal új rendszert vezetett be a **lókivitel**nél is, melynek alapelve az, hogy a kivitel által elért kedvezményekben elsősorban az állattenyésztő gazdák részesüljenek. Jövőben a cseh és németországi lókivitel a Hangya szövetkezeli központ és a magyar mezőgazdák szövetkezete által 50—50% részesedéssel alapítandó **magyar lókiviteli iroda** fogja lebonyolítani. A kivitelre kerülő lóanyag felvásárlása a körzeti mezőgazd. kamarák által rendezendő lóexportvásárokon történik. A magyar lókiviteli iroda a földmivvelésügyi minisztérium, a külkereskedelmi hivatal és egy a hivatalos gazdaérdekeltségéből alakuló szakbizottság ellenőrzése alatt fog működni, felszámítható költségeit ez a bizottság állapítja meg, melyek — minden haszon kizárásával — nem haladhatják meg a tényleges önköltséget. — Mint halljuk, e nagyszerű újítást az Országos Mezőgazdasági Kamara elnöke: Mecser András kezdeményezte.

Legkisebb napszám-bérek megállapítása

Dr. Darányi Kálmán m. kir. földmivvelésügyi miniszter 51.400/1937. VIII. a. 1. sz. alatt február 19-én rendeletet adott ki az összes mezőgazdasági kamarákhoz a legkisebb napszám-bérek megállapítása ügyében. A rendelet így szól:

„A mezőgazdaságban alkalmazott mezőgazdasági munkások (napszám-mosok) részére készpénzben vagy terményben fizetett napszám-bérek megállapítása körüli eljárás zavarlatanságát minden rendelkezésre

álló eszközzel biztosítani kívánom. A napszám-bérek folyamatos és kelendő időben való megállapításának a múltban gyakran egyik akadályja az volt, hogy a munkabér megállapító bizottságok egyes járások, városok területére megszervezve nem voltak, illetőleg a kiesett tagok pótlásáról nem történt idejében gondoskodás.

A legkisebb napszám-bérek gyors és a gazdasági viszonyok alakulásával párhuzamosan történő megállapításhoz fűződő rendkívül fontos szociális, de termelési szempontokra is való figyelemmel felkérem a T. Mezőgazdasági Kamarát, hogy tegye sürgősen vizsgálat tárgyává, hogy működése területén a legkisebb munkabér megállapító bizottságok mindenütt megvannak-e szervezve, illetőleg, hogy az elnök, (helyettes elnök) és igazgatósági tagok némelyikének kiesése következtében pótlás nem mutatkozik-e szükségesnek?

Amennyiben pedig az idevonatkozó intézkedés szükségessége fenn forogna, felkérem a T. Kamarát, hogy a mezőgazdasági munkások munkaköreje jogosulatlan kihasználásának meggátolásáról szóló 1923: XXV. tc.-ben körülírt módon a bizottságok megszervezését illetőleg a szükségesnek mutató pótlások iránt sürgősen megfelelően intézkedjenek. A netaláni miniszteriális intézkedést igénylő esetekben pedig előterjesztését a T. Kamara soronkívül tegye meg. Budapest, 1937. február 19-én dr. Darányi Kálmán s. k. m. kir. miniszterelnök, földmivvelésügyi miniszter.

Kamaránk a vett rendelet értelmében azonnal megtette a szükséges intézkedéseket.

Helyzetjelentés a gabonapiacról

Buza: A megelőző hét langha irányzatával szemben az elmúlt hét folyamán a buzaárak úgy az amerikai, mint az európai tőzsdéken megszilárdultak. **Rozs:** A rozsárak

alakulása követte a buzaárak irányzatát és ennek megfelelően úgy a külföldi, mint a belföldi árak szilárdulása állapítható meg. **Árpa és zab:** Olasz viszonylatban árpakontingens kimerült. Belgium részéről érdeklődés mutatkozott közepes minőségű magyar sörárpa iránt és sikerült már eddig is igen jelentékeny mennyiséget Belgiumba eladni. Zab, kivitel szünetel — belföldi árak megszilárdultak. **Tengeri:** A tengeri árak megszilárdultak, a májusi határidős tengeri 30 fillérral emelkedett.

Endrödi munkástömegek idegenben. A költöző madarak sorát élük a földmunkások is. Késő ősszel haza jönnek pihenni, tavasz elején összepakolnak és messzemenye idegenbe vándorolnak küzdeni a testért, a ruháért, a gyomorért, a kenyérért. Verejtékes rab-szolgasorsukat csak az enyhíti, hogy ilyenkor a húsvéti szentidőben öszinte bűnbánattal és bűnvallomással megtisztult szívvel Isten oltárához járulnak és segítséget, erőt, egészséget kérnek attól, aki előtt nincs munka és munkaadó, hanem csak teremtmény, gyermek, irgalmat, áldást esdő bűnbánó. Az elmúlt hetekben munkásrajok lepték el a községházát, hogy „megesinálják a szerződést” azokkal az uradalmakkal, ahol már évek óta becsületesen dolgoznak, s ahol értékelik a szorgalmas munkát. Március 15-ig az alábbi szerződéseket történtek: Farkas Gyula macskási uradalmába 50 női munkás. Léderer-gazdaság pusztázónhalmi uradalmába 40 öthónapos és 20 kéthónapos nő-idénymunkás. Munkavezető: Vaszkó Mária. A pusztatenyői gazdaságba: 35 öthónapos nő-idénymunkás. Munkavezető: Dinia Margit. Vastaghalmi gazdaságba: 12 női munkás. Gróf Wenckheim József ókigyósi uradalmába 81 munkás Majoros Imre vezetésével. Mezőhegyesi állami gazdaságba 75 munkás hat hónapra. Munkavezető: Rácz Lajos. Purgly Emil gazdaságba 38 arató és 80 idénymunkás. Az állami utmunkálatokhoz eddig 200 munkás nyert felvételt.

Az Egységes Munkás-Otthon elnöksége uradalmakhoz még készséggel közvetít minden tekintetben megfelelő, kifogástalan magaviseletű és szorgalmas férfi és női munkásokat.

VASUTI MENETREND

Gyomára érkező vonatok:

Budapestről	—	2.21
Békéscsabáról	—	5.38
Budapestről	—	6.34
Déaványáról	—	6.55
Békéscsabáról gyors	—	10.06
Budapestről	—	10.27
Déaványáról	—	11.47
Budapestről gyors	—	11.57
Békéscsabáról gyors	—	14.20
Déaványáról	—	16.51
Békéscsabáról gyors	—	16.58
Budapestről	—	20.39
Déaványáról	—	22.00
Békéscsabáról	—	23.56

Gyomáról induló vonatok:

Budapestre	—	0.05
Békéscsabára	—	2.31
Déaványára	—	3.43
Budapestre	—	5.45
Békéscsabára	—	6.35
Budapestre gyors	—	10.07
Békéscsabára	—	10.35
Békéscsabára gyors	—	11.58
Déaványára	—	12.45
Budapestre	—	14.30
Budapestre gyors	—	16.59
Déaványára	—	17.41
Békéscsabára	—	20.49
Déaványára	—	20.50

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T., Endrőd

Fiókinézeti: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

ELADÓ HÁZ. Özv. Timár Péterné II., 549 szám alatt levő háza eladó.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugárutcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett 8 kishold föld, a Nagypéres dűlőben; Décs-páskumon 2000 négyszögöl, Dávid-dűlőben 2340 négyszögöl szántó. — Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

ÓRA ÉKSZER DISZTÁRGY

A legszebb HUSVÉTI AJÁNDÉK

GRUBER

órák, ékszerész

MEZŐTUR **ENDRÖD**
Bazár-épület Andrassy-ut

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaműt
magas piaci áron
VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkezögondot, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egvén Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Főmunkalárs:

Csernus Mihály

Kongorác János könyvnyomdája
Ibrókszentmiklós, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizelési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

FŐLELTŐS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

XI. Pius pápa intelmei

Krisztus földi helytartója husvétkor apostoli levelet küldött a szabadkőművesek-szocialisták és kommunisták rémuralma alatt hosszú évek óta szenvedő mexikói katolikusokhoz. A pápai körlevél nem az istentelen, Krisztus hitét a mexikói nép lelkéből kiirtani akaró államhatalom kegyellenségeivel és az üldözések sorozatának felsorolásával foglalkozik, hanem utasításokat ad arra nézve, hogy a különleges helyzetben *milyen magatartást tanúsítsanak a papok és világi hívek.*

Nagy örömeinek ad kifejezést a Pápa, hogy Mexikó papjai és hívei közül ezren és ezren nyíltan kiálltak hitük védelmére, bámulatos hősiességgel viselték a szenvedéseket, sőt számosan még a mártírhaláltól sem rettentek vissza. Ezek fényes példát adtak a világ katolikusainak, hogy legnagyobb értéküket: az Isten és lélek kapcsolatát jelentő vallást és hitet hogyan kell és illik megbecsülni és védelmezni.

De *fájdalomra* is van elég ok. Az egyik fő ok az, hogy az istentelen államhatalomnak még tűrhetőbb egyénei sem veszik maguknak azt a hivataluknál fogva kötelező fáradságot, hogy Krisztust, vallását és egyházát ne csak a rágalmon keresztül ismerjék meg, hanem annak igazságai, törvényei és tanainak alapos áttanulmányozásával az őt megillető méltányos bánásmódban és megbecsülésben részesítsék.

De *még inkább fájdalmas* az, hogy Mexikóban is oly sok a *lagymatag* és *félénk hívő*. Ezek szívük mélyén hisznek az Istenben, de emberi tekintetektől és a kellemetlenségektől való félelem miatt közömbösen viselkednek, sőt a vallástalan irányzat erkölcsi és anyagi segítőjével résztvesznek az Egyház üldözésében.

Legfontosabb dolog - mondja a pápai intelmelem -, hogy a *papság* hivatásának magaslatán álljon. Okosan és bátran, a haláltól sem félve, hirdesse Krisztus tanítását és szolgálja a lelkeket.

Szent Pál apostolra is hivatkozik a Szentatya, hogy meri „Krisztusban egy test vagyunk”, *a test minden tagjának közre kell működnie*, hogy a test fennmaradjon és éljen!

Krisztus országának terjesztésében, a hit megvédésében, a lelkek boldogulásának nagy munkájában tehát a *világiaknak is segíteniük kell!* Jézus nem tanította azt, hogy a világiaknak csak hinniük kell, de tenniük nem szükséges! A papságnak segédkezet nyújtani és helytállni ott, ahová a pap képtelen eljutni, az ő dolguk.

A *papok legfontosabb kötelességévé teszi a Szentatya a világi apostolok nevelését.* A világi apostolok ismerjék a hitet, lelkesedjenek érte, mint Isten szent ajándékáért, tevékenykedjenek, dolgozzanak embertársaik lelki megmentéséért, legyenek feddhetetlenek, példaadók magán és családi életükben.

A papság és világiak munkája a hitélet terén kívül a *szociális, gazdasági és kulturális életre* is terjedjen ki.

A gazdasági kérdések, a földbirtok helyes elosztása, a munkások és családjaik életviszonyainak megjavítása, a rengeteg szociális igazságtalanság és baj gyógyítása csak az *igazságosság és szeretet* krisztusi erényeitől várhat gyógyulást és pártatlan, helyes megoldást.

Vallásilag, de anyagilag is segíteni kell a leggyengébb társadalmi osztályon: a munkásokon. *Mindenkinek, aki képességei szerint szorgalommal és lelkiismeretes munkával dolgozik, joga van a megélhetéshez*, ezt a megélhetést a közhatalomnak és társadalomnak biztosítani kell.

Egyik legfontosabb kérdésnek jelöli meg a Szentatya az *ifjuság nevelésének* nagy problémáját. *Vallásellenes és vallásnélküli iskolákra, tantervekre ne bizzák a szülők legnagyobb kincseiket: gyermekeiket.* A *katolikus nevelőknek* pedig *legfontosabb kötelessége* az legyen, hogy a jövő nemzedék lelkét *Isten ismeretére, szere-*

tejére és Krisztus vérével megváltott lelke nagy értékének megbecsülésére tanítsák.

Egyetértés, szeretet és őszinteségre buzdította levelének befejező soraiban Szentatya

Atyánk mexikói gyermekeit. *Szent Pál is ezt követelte az őskeresztényektől. Tehát ezt kívánja a magyar katolikusoktól is. A jó katolikus nemcsak hisz, hanem tesz is!*

Az új belügyminiszter

Magyarország kormányzója Széll József titkos tanácsost, a közigazgatási bíróság másodelnökét m. kir. belügyminiszterré nevezte ki.

Az új belügyminiszter régi hírneves katolikus családból származik. Unokaöccse néhai Széll Kálmánnak, a régi békeidők nagy miniszterelnökének. Eskütétele után a sajtó előtt ismertette munkaprogramját. Hangsúlyozta, hogy Darányi Kálmán miniszterelnök iránykitűzése alapján *nemzeti és keresztény alapon* haladó konzervatív irányban *szociális tartalommal telített népies politikát kíván folytatni.* Vállalja a legmesszebbmenő felelőssé-

get, hogy az ország rendje és békéje minden időben, minden eszközzel fentartassék és biztosítottassék. Szociálpolitikai tekintetben a városok jogos érdekeinek felkarolása mellett a falu sorsa fekszik különösen szíven úgy közegészségügyi, mint népjóléti vonatkozásban. Majd a közigazgatás vezetésének irányelveit, s részbeni reformjának szükségességét vázolta. Széll József vérbeli szakember, aki több mint 30 éves nagyvonalú közigazgatási működése alatt arról lett ismertté, hogy pártatlanul szigorú, keménykezű, de melegsívű férfiu és kiváló alkotó erő. Működését nagy érdeklődéssel figyeljük.

Az ország költségvetése

Egy év rengeteg politikai beszéde után az egész ország népe feszült érdeklődéssel várta és figyelte a kormány új költségvetését.

A képviselőház április 8-iki gyűlésén mutatta be Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter az új költségvetési tervezetet, mely az általános helyzet javulásának megfelelően örvendetes tempóban áll szolgálatába azoknak a közgazdasági és szociális terveknek, amelyet a Darányi kormány megvalósítandó célul tűzött ki.

Nincs helyünk rá, hogy a nagy gonddal, lelkiismeretes hozzáértéssel megalkotott költségvetést részleteiben is tárgyaljuk, de vázlatosan is megállapíthatjuk, hogy bennfoglaltnak azok a kiadási többletek, amelyek a kormány szociális, népegészségügyi, gazdasági, kulturális, családvédelmi, általában népi irányú programjának megvalósításához feltétlenül szükségesek.

A kormány a nyomor enyhítését célzó *munkaalkalmak teremtésére* 13.3 millió pengőnyi többletkiadást irányzott elő. Azaz a múlt évi 32 millió pengővel szemben 5.6 millió

pengőt. Ebből 8-10 millió pengőt rendszeres munkaalkalmak biztosítására, 5 millió pengőt alföldi öntözésre, mely azonban csak részlete a 12-14 éves öntözési programnak, 10 milliót utak építésére, 3 milliót bekötő utak építési segélyre.

A *családvédelem* nagy eszményét óhajtja a kormány szolgáltni azzal, hogy közel 300.000 napszámából, valamint a rokkant és közsegélyekből élő kisadózót mentesít több mint 3 millió pengőt kitevő házaadó és járulékaik alul, külön kedvezményeket ad a többgyermekes családoknak az egyenesadók és illetékek terén s a tényleges és nyugdíjas közalkalmazottak harmadik és harmadikéves gyermekek családi pótlékát 50%-kal felemeli. Ez utóbbi évenként 2.5 millió többletkiadást jelent.

A családvédelem gondolatát óhajtja előbbrevinni a kormány azzal is, hogy két millió pengő évről-évre való fellevevéssel évenként 2-3000 végzett, diplomás ifjút önálló életpálya megalapításához segít. Egyéb fontos beruházásokra szin-

tén nagyobb töbr...st irányoz elő a költségvetés.

Egy millió pengőt fordít a kormány az Alföld fásítására, félmilliót a mezőgazdasági szakoktatásra, egy milliót a mezőgazdasági termelés fejlesztésére és öt millió pengőt a mezőgazdasági termények értékesítésének előmozdítására.

Valóban a trianoni ország anyagi és adózási gyengeségét figyelembevéve a költségvetés lehetővé

teszi annak a reális építómunkának eredményes folytatását, amelyet az ország boldogulása és a nép helyzetének javítása céljából a Darányi kormány maga elé tűzött

Kritizálni, gáncsot vetni lehet, de jobbat a mai helyzetben készíteni alig tudna valaki. A józan magyar nép hálával és bizalommal nézi Darányi Kálmán komoly, becsületes törekvését és népmentő munkáját.

KATOLIKUS AKCIÓ

Az Eucharisztikus Világkongresszust megelőző szentév ünnepélyes meghirdetését május 23-án a legfényesebb ünnepi keretek között dr. Serédi Jusztinián bíborshercegprímás végzi a budapesti Szent István bazilikában.

A vidéki plebániákon, tehát Endrödrön is május 23-án, a nagymise alatt felolvassuk a Nagyméltóságú Püspökiakar közös pásztorlevelét, majd délután vecsernye után katolikus társadalmi gyűlés lesz a polgári iskolában.

Mint örömmel értesülünk, a magyar falvak ifjúsága is erősen szerveződik, hogy az 1938-ban tartandó főünnepségeken méltóan részt vegyen. Tizezer falusi legény és ugyanennyi falusi eladólány vonul fel a budapesti kongresszusra. — Reméljük, hogy az endrödi fiatalok sem marad el, hanem példát ad az öregeknek az Eucharisztikus Jézus áldozatos szeretetében.

Ha elolvassuk dr. Madarász István min. osztályfőnök, prelátskanonok hiteles ismertetését az idei manillai eucharisztikus kongresszus tüneményes lefolyásáról, félve gondolunk arra, hogy vajjon a magyar katolikusokban lesz-e oly "őszinte és megragadó vallásosság, oly példaadóan bensőséges hitélet és páratlan fegyelmeztség, mint aminőt a keleti Népek Manillában mutattak. Sehol Európában oly mélységes áhitatot nem látott, vallja be Madarász preláts. A nők közös szentáldozásán 80000-en, a férfiak szentáldozásán 100.000-en, a gyermekekén 80.000-en, a záró ünnepélyen 500.000 hívő vett részt, s bár az áldoztatás 4 óra hosszáig tartott, sehol zavarás, vagy tolongás nem volt. Örök-ké feledhetetlen élményt jelent a manillai katolikusok impozáns demonstrációja Krisztus király mellett.

Szeretnők hinni, hogy a katolikus magyarság százezrei nem szórakozásból, nem „cirkuszt látni“ mennek majd Pestre, hanem a világ minden országának katolikus küldöttségei előtt példaadóan mutatják meg Szent István ivadékainak évezredes hitét és őszinte ragaszkodó szeretét az Eucharisztikus Jézus

Egyházi hírek

Üzenet a családmegbizottaknak

Bérmálás. Dr. Lindenberger János apostoli kormányzó ur P. Zadravecz István felszentelt püspök urat kérte fel, hogy a bérmálás szentségét az egyházmegye ifjúságának kiszolgáltsassa. A két főpásztor május 12-én délután érkezik Endrödre, s 13-án az anyatemplomban, 14-én a tanyai templomban bérmálnak.

A bérmálási oktatások a templomokban minden vasárnap d. u. 2-, a körösöntuliak részére a régi varjasi iskolában minden kedden 11 és az inneniek részére az öregkerti kápolna iskolában minden csütörtökön d. u. fél 3 órakor történik. A tankötelesek tanítóiknál, mások a plebániahivatalban iratkozhatnak. Aki az oktatásokon nem vesz részt, vagy a bérmálást megelőző két napon szentgyónását nem végzi el, az nem járulhat a bérmálás szentségéhez. Bérmászülőkül csak egyházi törvények szerint kifogástalan életű katolikus egyének kérhetők fel.

Az ünnepélyes fogadtatást az előkészítő bizottság rendezi: Harsányi László főjegyző elnöke alatt. A bizottság tagjaiul az előjáróságot, az egyházközség gazdasági bizottságát és a kat. egyesületek elnökségét kéri fel az egyházközség elnöksége.

A hitbuzgalmi szakosztály április havi gyűlésében részletesen letárgyalta a tavaszi munkateendőket. Felhívja a családmegbizottakat, hogy a májusi ájtatosságok és keresztjáró napok népesebb látogatottsága érdekében sürgősen járják be és hívják fel a körzetükbe beosztott családokat. A májusi litániák vonzóbbá tételére naponként külön énekkari és magánének számokat iktat be, melynek beosztását Fölföldy Béla káplánra bízta. Rendezte és a hitbuzgalmi egyesületek között felosztotta az oltárok díszítését. Az Oltáregyesületnek és Női-ligának köszönetét nyilvánította az első szentáldozók gazdag megvendégléséért. A szegény bérmálandók részére bérmászülők felkérését vállalta. Felhívást intézett a templomban, de ezuton is a „summás-leányok“ szüleikhez, hogy gyermekeiket a szentgyónás és szentáldozás elvég-

zése után engedjék el a sok erkölcsi veszéllyel járó távoli munkákra. Ugyancsak felhívja a férfi-munkásokat, hogy Isten áldásának és segítségének biztosítása érdekében mielőtt elhagynák a falut, hogy megszere idegenben keressék a mindennapi kenyeret, végezzék el pontosan a husvéti szentgyónásukat. Saját lelkük helyes értékelése és gyermekeik részére a jó példaadás kötelessége is kívánja ezt. Felszólítja a cselédtartó gazdákat, hogy cselédjeik lelki gondozását se hanyagolják el. Megbizható munkás és cseléd csak az lehet, aki Isten iránt sem hanyagolja el lelkiismeretbeli kötelességét. Elhatározta, hogy az endrödi esperesi kerület többi egyházközségeinek felkérésével és bevonásával az év folyamán bucsuzarándoklatot rendez. Az Eucharisztikus világkongresszus rendezését nagy örömmel fogadja és a központ felhívásának teljes odaadással kész eleget tenni.

A külterületi iskolákban az alábbi időkből lesznek szentmisék: Április 18-án d. e. 10 órakor a polyákalmi és varjasi iskolákban, április 25-én d. e. 10 órakor a csejti és öregkerti kápolna iskolákban, május 9-én d. e. 9 órakor a tanítóföldi és öregkerti, május 16-án d. e. 10-kor a polyákalmi, május 17-én d. e. 10 órakor a varjasi iskolában.

Egyesületi hírek. Április 18-án d. u. fél 4 órakor szent Ferenc III. rendje, április 25-én d. u. fél 4 órakor az Oltáregyesület, május 1-én d. u. fél 6 órakor a Férfi-Liga, május 2-án d. e. 9 órakor a Jézus Szíve Szövetség csoportvezetői, május 6-án d. u. fél 6 órakor a Leányegyesület és Leányclub tartja havi ájtatosságát a szokott helyen.

A májusi litániák május 1-től kezdődőleg minden nap este fél 7 órakor kezdődnek. Csütörtökön és vasárnaponként szentbeszéd is lesz. Endröd népe — 1914-ben, a világháború kitörése után — a B. Szent-szűz oltalmának elnyeréseért fogadalommal kötelezte magát a májusi litániák megülésére. Vegyünk részt tehát mindnyájan a redkivül szép ájtatosságokon.

Kilenced a Szentlélek Isten tiszteltetére. A régi endrödi hívek Áldozócsütörtöktől Pünkösdig kilenc napon át ájtatosságot tartottak a Szentlélek Isten kegyelmeinek megnyeréseért és Pünkösdi ünnepén közös szentáldozáshoz járultak. Ez idén is felújítjuk a régi szép szokást és a második harangszós szentmise után végezzük naponként az ájtatosságot.

EGY POGÁNY GYEREK megkeresztelte haldokló apját. Az ichangi (Kina) ferences Mária iskolát látogatja néhány pogány gyermek. Ők jelen voltak, amikor más gyermekeket katekizmus ismereteire oktattak. Amidőn nemsokára ezen pogány leánykák egyike Gangcse Kangból hajóval hazautazott, apját haldokolva találta. A kislány letérdepelt hozzája, kezdett apjának Istenről, Jézus Krisztusról, a bűnről, a menyország-ról és a poklóról beszélni és emlékeztetve a keresztelési formára, amire az iskolában tanították, megkeresztelte atyját, ki még azon a napon meghalt.

A Katolikus Legényegylet ünnepségei

Husvétvasárnap és hétfőn az „Endrödi Kat. Legényegylet“ zászlóavatást, díszgyűlést, előadásokat és táncmulatságot rendezett.

Az endrödi róm. kat. plebániatemplomban 72 agrárfjú sorakozott a zászló alá, melyet Csernus Mihály apátplebános szentelt meg. A zászlóanyai tisztet dr. Cseh Józsefné vállalta, tanubizonyosságát adva a nemes cél iránt való áldozatkészségének. Szentmise alatt az Egylet vezetője Fölföldy Béla káplán intézett beszédet a legényekhez, akik valamennyien szentáldozáshoz járultak.

Délután 4 órakor a Kat. Népház mozitermében díszgyűlést tartottak, amelyet járásunk főszolgabírája Sorbán Jenő dr. is megtisztelt jelenlétével. A gyűlést az Egylet egyházi elnöke Csernus Mihály apátplebános nyitotta meg mélyen szántó beszédével. Utána Hegedüs Imre és Timár Gergely legények beszéltek az egyesület céljáról és eszközeiről. Ugrin József a Kat. Legényegylet országos titkára nemesen izzó lekesedéssel ismertette a megmozdulás összetartó munkára buzdította az ifjakat. Sorbán Jenő dr. főszolgabíró örömmel látta az agrárfjúság megmozdulását s a vallásérkölcsi alapon nyugvó hazafias egyesületnek támogatását ígerte. Végül dr. Cseh Józsefné kedves szavakkal üdvözölte a fiatalságot s mint zászlóanya megkezdte a zászlószögek beverését.

Az est folyamán a legényekből alakult mükedvelő gárda egyfelvonásos vigjátékokkal mulattatta a Kat. Népház mozitermét betöltő közönséget.

Husvéthétfőn az Egylet megismételte színelőadását és jólsikerült bállal fejezte be zászlóavatási ünnepét.

Sportrepülők

és gépmadarak a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Sorsjáték párisi repülőutazás — fonyereménnyel. Kedvezményes repülőjegyek a repülőkiállítás látogatóinak. A Budapesti Sportegyesület repülőszakosztálya a Budapesti Nemzetközi Vásáron rendkívül érdekes és nagyarányú repülőgép-kiállítással vesz részt. E kiállítás keretében bemutatja a két új műegyetemi nagyteljesítményű sportrepülőgépet, a legújabb magyar műrepülő vitorlázógépet és a világ leggyorsabb repülőgépét, a Schneider - kupagyőztes olasz gépmadarat. A sorsjáték fonyereménye: repülőutazás a párisi világkiállításra és vissza, többnapis párisi tartózkodással. Kiseb nyerevények zürichi és bécsi repülőutazás és Budapest feletti körrepülések a Budapesti Sportegyesület kétszemélyes nyitott sportgépein. A kiállítást repülőműszerek, kicsinyített repülőgépmodellek, fényképek, stb. fogják díszíteni.

Keresztyének — a kereszt ellen

Dr. Kiss Endre kecskeméti polgármester az elmúlt hetekben elrendelte, hogy a város által fenntartott iskolákban függesszék ki a keresztet. Még is történt.

A református papság azonban tiltakozott, majd a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterhez fellebbezéssel élt a rendelet ellen.

Kecskemét város Iskolaszéke április 9-én tartott gyűlésén foglalkozott a polgármester. rendeletével, melyet az elnöklő dr. Nyul-Tóth Pál helyettes polgármestert, az Iskolaszék elnöke ismertetett. Az iskolaszék zsidó tagjai és többen az evangélikusok közül is távolmaradtak, a katolikus és református tagok azonban csaknem teljes számban felváltak.

Dr. Révész László a református egyház ügyésze azt indítványozta, hogy az Iskolaszék ne foglaljon addig állást, míg egyházának fellebbezése a Minisztériumban el nem dől.

Zimay Károly Kecskemét nyug. polgármestere a következő ellenjavaslattal élt:

Őszinte elismeréssel vesszük tudomásul a polgármester ur rendeletét, amely minden felekezeti vonatkozás nélkül a forradalmak fájdalmas tanulságai alapján született meg, a keresztény nemzeti gondolat és összefogás előmozdítására. Ezért az Iskolaszék szavazzon bizalmat és köszönetet dr. Kiss Endre polgármesternek.

Az Iskolaszék tagjai 44:14 arányban, tehát 30 szótöbbséggel fogadták el Zimay indítványát.

Csodálkozunk, hogy református magyar testvéreink nem restelik magukat Krisztus követőinek: keresztyéneknek vallani és ugyanakkor Krisztus keresztyét nem akarják gyermekeik előtt kifüggesztve látni. Hol itt a logika és következetesség?

Még csak azt, hogy dr. Kiss Endre polgármester maga is református, tehát nem „katolikus előretörésről” van szó.

FÖLDGÁZ ÉS PETROLEUM Békésvármegyében

Vármegyénk agilis főispánja: vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla rövid főispánága alatt is nagy figyelemmel kísérte a vármegye gazdasági viszonyait, természeti adottságait és amit évtizedek óta mások nem vettek észre, vagy ha igen, de könnyen elintézték, ő alapos vizsgálat tárgyává tett.

Csanád- és Békésvármegye egyik legnagyobb természeti kincse az, hogy ártezi kutjaiban bőséges földgáz van. Az első ilyen kutat Csanádapácán, majd később Gerendáson, Orosházán és Pusztaföldváron fúrták.

Az apácai kutat az évszázad első éveiben fúrta Faludy Károly főjegyző megfelelő készülékekkel a gázt elválasztotta a víztől s a gázmeny-

nyiség 30 év óta hajtja az apácai malmot. Most ugyan a kutak javításra szorulnak, esetleg mélyebb furás volna kívánatos, hogy a csökkenő gázmennyiség többletét visszaszálljon, de tény az, hogy hatalmas vagyont tesz ki azon megtakarítás, amelyet szén mellőzésével nyertek a tulajdonosok.

Hasonló összetétele van a szomszéd községek vizeinek is. Valószínű, ezekben is annyi földgáz van, hogy a vármegye villanyvilágítását

biztosítani tudnók felhasználásával. Örömmel üdvözöljük tehát főispánunk gondosságát, hogy a Földtani Intézettel hitelesen is megvizsgáltatta a békésmegyei vizek tartalmát és minden lehető megtesz a Földművelésügyi Miniszter támogatásának kieszközölésére. Ha terve valóra válik, s bőséges földgázon kívül petróleum is található lesz a mélyebb rétegekben, ez a vármegye óriási gazdasági fellendülését eredményezné.

Endröd község képviselőtestülete

április hó 7-én tartotta ez évi rendes tavaszi közgyűlését. A tárgyszorozaton szerepelt dr. Ugrin László szarvasi főszolgabíró köszönte üdvözléséért. Makai József irodatiszt, aki egyuttal nyugdíjazását is kérelmezte, 3 hónapi betegszabadságot kapott. Jóváhagyta a képviselőtestület a Róm. Kath. Egyházzal megkötött ajándékozási szerződést a poigaiiskola céljára átengedett telekre nézve. Dógi József hadiárva részére egy trafik elárúsító hely felépítését engedélyezte.

Behatóan tárgyalt arról, hogy a Király és Batthányi utcákat egy ujjonnan nyitandó kisutcával összekösse és a tárgyalásokra az előljáróságot utasította. Bizottságot küldött ki, hogy a körösöntuli lakosok hid szükségletit a helyszínen megvizsgálja és a képviselőtestületnek javaslatot tegyen. Duda János hadirokkantnak megengedte, hogy az Endröd-gyomai takaréknál melletti üres telken trafik elárúsító helyt építsen.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a Belügyminiszter Ur a kocsorhegyi Northon kutat államsegéllyel már a közeli időben megfúrta, valamint azt is, hogy a főjegyzői választás a Közigazgatási Biróság döntése alapján jogerőssé vált. A néhai Nagy József Király utcai házat 860 pen-

gőért eladta Hangya Pálné Szujó Etel endrödi lakosnak azzal, hogy a befolyó vételár örökhatályú kívánsága szerint a Vida házi alaphoz csatoltassék és utasította az előljáróságot, hogy a Vidaházi tőkepénzért földet vásároljon.

Megállapította a folyó évi tehénjárást is és gulyalegeltetési díjjakat a következőleg: egy drb. számos jóság után a zugi legelőkre 18 P, ugyanyennyi a ballai legelőre kihajtható számos jóság legeltetési díjja, fél jóság után 12 P, lovak után azonban 20 pengő, csikók után pedig 12 P. Kimondotta azt is, hogy a legeltetési díjjak az esetleges hátralékokkal együtt egy összeben előre fizetendők le, mert aki ennek eleget nem tesz, jogosultságot nem nyerhet. A csordás béreket a belterületi csordán egy-egy csordára járó tehén után 1—1 pengő készpénzben fél klg. szalonnában, 20 klg. buzában, 10 klg. árpában állapította meg. A ballai csordás bére a régi maradt.

Végezetül jóváhagyta és elfogadta az összes múlt évi községi számadásokat és a számadóknak a felmentvényt a törvényszerű óvások mellett megadta.

A közgyűlés a legnagyobb rendben és magas színvonalu tárgyalások között folyt le.

Magyarország földbirtokának csak egytizedrésze védettbirtok

A Pénzügyi Központ gazdasági jelentésének érdekes adatai

Immár tizenharmadik éve jelenik meg negyedévenként a Pénzügyi Központ gazdasági jelentése.

A legfontosabb része a jelentésnek a mezőgazdaságról szóló fejezet, amely kimutatja, hogy a múlt évi jó termés és a külfölddel kötött kedvező értékesítési megállapítások idézték elő a mezőgazdaság helyzetének javulását. Az idei kilátásokról eddig megjelent hivatalos vetésjelentések nem kedvezőek.

Ismerteti a jelentés a telepítési akciónak eddigi eredményeit. A földművelésügyi minisztérium 11.734 kat. holdnyi mezőgazdasági ingatlant szerzett 5 millió pengőért, amelyből hat hónap alatt 2230 családnak juttatnak földet. A földreform pénzügyi lebonyolítása érdekében a földhözjuttatottak terheit oly módon mérsékeltek, hogy az több mint 120 millió pengő tőketartozás elengedésével egyenlő. Ez a kedvezmény 400 ezer családot érint. A gazda-

adósságok rendezésével kapcsolatban védetté nyilvánított birtokok kiterjedése 1,711.846 kataszáris hold, míg az összes számbavett földbirtok meghaladja a 16 millió kat. holdat.

A jelentés részletesen foglalkozik a gabonapiac áralakulásával és ismerteti a múlt év második felében megindult áremelkedést. Hangsúlyozza a jelentés, hogy az egyes termelési ágak közül tavaly a legnagyobb mértékben az ipari termelés emelkedett. Valamennyi iparágban emelkedett a foglalkoztatottság, aminek következtében a nyersanyagok behozatala is erősen növekedett. A kereskedelem helyzete is javult és az üzleti forgalom kereteinek kiszélesedését mutatja, hogy a forgalmiadó bevétel 20 százalékkal emelkedett.

A jelentés végül foglalkozik a megélhetési viszonyokkal és kimutatja, hogy a megélhetési költségek jelzőszáma a múlt év második felében lassan emelkedett.

ENDRÖDI

népesedési adatok

Március 15-től—április 15-ig a keresztség szentségében részesültek: Piszár András földmives fia Sándor, Timár György kertész leánya Irén Ilona, Gráfik János kovács leánya Anna, Gellai Imre nyug. csendőr fia Zoltán Imre, Papp István földmives leánya Magdolna Terézia, Elek Elek géplakatos leánya Klára Monika, Dala György földmives fia György, Varju Elek földmives leánya Franciska, Oláh, János földmives fia János Lajos Pálkás József munkás fia Imre, Nagy Imre földm. leánya Magdolna, Kurilla Etel leánya Mária Magdolna Dinya Miklós földmunkás fia Béla, dr. Tóth István ügyvéd fia István-Vince-Mátyás, Varga László csizmadia fia Gyula Máté.

Házasságot kötöttek az Ur oltára előtt: juhász Imre traktorkezelő helv. vall. és Csigó Erzsébet — Szőke Lajos földmives rk. és Gonda Eszter rk. — Ambrus István földmives rk. és Kopcsék Anna rk. — Jantyk János földmives rk. és Korcsok Mária rk. — Szakálos Miklós földmives rk. és Gellai Jolán rk.

Elhunytak az Urban: Liziczai István 75 éves állkapocsdaganat: Valuska Mátyásné Dudik Viktória 66 éves szivizom elfajulás; Papp László 10 éves gümös agyhártya lob; Varju Lajosné Béla Terézia 71 éves szervszívbj; Liziczai Vince 11 éves bélgyulladás; Pelyva Györgyné Miskolczy Viktória 64 éves gyomorrák; Tóth János 80 éves véres agyaguta; Kiszely Antal 69 éves szervi szívbj; Smiri Imréné Stancsik Eszter 42 éves veselob; Hornok Pálné Hornok Mária 69 éves szervi szívbj; Iványi Margit 9 hónapos tüdőlob; Paróczai Vendel nyakcsigolya-törés: Varju Franciska 3 perc koraszülés; Iványi Andrásné Mészáros Borbála 79 éves nyirokmirigy daganat; Giricz Mihályné Kardos Borbála 80 éves agygyengeség; Gráfik Anna 6 napos veleszületett gyengeség; Dinya Mihály 5 hónapos tüdőgyulladás; Kövágó Mihályné Kiss Ilona 20 éves tüdő gümőkór; Uhrin Imréné Sóczó Ilona 74 éves véres agyaguta; Tarr Géza 13 éves eskor; dr. Uhrin Endre 77 éves szervi szívbj; Timár Mihály 72 éves mellhártyagyulladás; Timár István 71 éves gyomorrák. Juhász Lajosné Tóth Margit 37 éves szervi szívbj; Vaszkó Imre 17 éves gümös agyhártyalob; Timár Gergely 87 éves agygyengeség.

Eljegyzések: Fülöp Máté földmives Hegedüs Etelkával — Tóth Imre napszámos Iványi Erzsébettel — Rafael József zenész Horváth Klárával — Onáka Péter munkás Vaszkó Veronikával — Farkas Lajos földmives Dávid Eszterrel — Timár Gergely csendőrmester Sóczó Erzsébettel,

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Dr. DARÁNYI KÁLMÁN miniszterelnök — Bornemissza Géza kereskedelmi miniszter és számos politikai előkelőség társaságában április 18-án Szegeden tartott nagy politikai beszédet, melyet az egész ország nagy érdeklődéssel várt. Szegedi tartózkodása alatt dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök látta vendégül a miniszterelnököt és a minisztereket.

MIKLAS, az osztrák szövetségi állam elnöke május 3-án Budapestre érkezik, hogy megismerje Horthy Miklós kormányzó mult évi látogatását. Elkísérik őt Pestre Schuschnig kancellár és Schmidt külügyi államtitkár.

HALÁLOZÁSOK. Özv. Uhrin Imréné sz. Sóczó Ilona április 6-án elhunyt. Temetésén, melyet Csernus Mihály apátelnök fenyvesegédlettel végzett, nemcsak a község színe-java, hanem a környék több kiválósága, köztük dr. Sorbán Jenő és Lacza Péter főbírák is részt vettek. Nemes lelkületű, igaz magyar asszonyt vesztett benne Endröd községe, aki 18 gyermeket szült és 9-et nevelt bensőséges hitben, hazafias érzésben és a munkaszeretet odaadó átélésében. Emléke áldott legyen! Eltemettük Uhrin Endre ügyvédet is, községünk szülőjét. 78 évvel élt az öreg agglegény, akiben érdekes egyéniséget vesztett a község.

A POLYÁKHALMI katolikusok szép áldozatkészségéből május elején új haranggal szereljük fel a polyákalmi kápolna iskolát. A „Szent István” névre keresztelt harang felszentelésére a polyákalmi hívek dr. Lindenberger János apostoli kormányzót kérik fel.

AZ OROSZ szovjetet kezdte dicserni politizálás közben Guttman Sándor békéscsabai kereskedő. Közben sértő kijelentést tett a kormányzóra. Kormányzósértés és a állami rend felforgatására irányuló bűncselekmény miatt a gyulai törvényszék egy hónapra ítélte.

VILÁGCSONA A DUNÁNTULON. Az egész világ hangos volt pár év előtt a kanadai ötös ikrek születési rekordjától. A külföldi lapok most a dunántuli Füzesléc falut emlegetik, ahol csufosan megdöntötték a kanadai eredményt. Egy ottani hentesmester csabai származású Tóth Lajos 23 éves felesége a mult hónapban nyolcas ikreket hozott a világra. Az ikrek valamennyien egészségesek és az orvosi vélemény szerint életképesek. Rengeteg látogató, sok orvos látogatja most Füzeslécet, hogy tanuja legyen a páratlanul álló látványnak. Azoknak az önmagukról, hitvesi és anyai kötelességeikről meglehetősen szorongóknak kívánunk hasonló jókat akik egy vagy két gyermeknél nem akarnak többet.

TIZÉVI FEGYHÁZRA ítélte a balassagyarmati törvényszék Domonkos Ferenc gazdaglegényt, aki több revolverlövéllyel agyonlőtte szeretőjét, a 22 éves Babingáli Terézt. Domonkos azért haragudott meg a leányra, mert ez nem tudta „mútéti uton” eltávolítani bűnös viszonyuk következményét. Az ügyész is, a vádlott is fellebbezett.

AZ ÉDESANYA KARJA

III. Richárd angol király, aki régen, még a kényuralom idejében ült az angol trónon, egyik vetélytársát, Edward herceget szerette volna eltenni útjából. Poroszokat küldött Edwardnak kastélyába hogy végezzenek vele. Edward szolgái nem voltak épp otthon és az édesanyja a kastélynak ablakából észrevette a király kiküldöttein.

Anyai szive megsejtette a veszélyt és lerohant, hogy bezárja a kastély kapuját. Sikerült is neki becsuknia a hatalmas tölgykaput és bele akarta épén dugni azt a nagy gerendát, amelyik a kapu két szárnyához erősített gyűrűbe volt szánva és amelyik aztán lehetetlenné tette, hogy a kaput kívülről kinyissák. Megdöbbenve vette észre, hogy ez a gerenda hiányzik. Valahova távolabbra tették a szolgák.

Nem volt már ideje kutatni, hogy merre van, mert a kapu előtt már fegyvercsörgés hallatszott. Mit tett hát erre az édesanya?

Jobb karját dugta be a gyűrűbe a gerenda helyett. Tazították is már a király poroszlói a kaput, de nem tudták kinyitni, mert az édesanyának karja feltartotta azt. Csontjai darabokra törtek és ájultan függött a két gyűrűn.

Közben megérkeztek a szolgák és elverték a kastély elöl a király poroszlóit. A lármára lefutott Edward

is a kapuhoz és megborzadva látta, hogy édesanyja ájultan, törött karral függ a kapu zárógyűrűjén és látta, hogy a saját testrészeket feláldozásával akadályozta meg a király poroszlóinak betörését.

Gyöngéden karjaiba emelte anyját, kivette tört kezét a gyűrűkből és felvitte a szobájába. Nemsokára magához tért és fiát kereste. Örömtől csillant fel szeme, amidőn látta, hogy mellette áll és semmi baja.

— Mit tettél, anyám? Karod össze van roncsolva borzasztóan! — szólt hozzá Edward.

— Mi ez, fiam, és mily csekélység az, ha elvesztem karomat, de megmentem a te életedet! — rebegette szörnyű fájdalmai között Edwardnak édesanyja.

Borzasztó kinokat állt ki aztán a hőslékű édesanya és bele is halt sebesülésébe. De váltig és utolsó pillanatáig csak azt hajtogatta, hogy örömmel szenvedte mindezt és örömmel áldozta fel karját, sőt életét is gyermekeért.

Ilyen az igazi édesanyai sziv. Mindent megtesz, még életét is odaadja gyermekéért. De még szebb az az anyai sziv, amelyik nemcsak gyermeke testi épségét és testi életét védi, hanem annak lelkére is gondol. Ha kell, áldozatokat is hoz azért, hogy gyermeke lelkét tönkre ne tegye és lelkének boldogságát ki ne ölje a bűn.

HUSZONHARMADIK GYERMEK Galovics Árpád magyarszentivéni nyug. Máv. segéd tiszt feleségének most született meg a huszonharmadik gyermeke. A keresztanyai tiszt Horthy Miklósné vállalta el.

AGYONSUJTOTTA a kalapács Kónya Béla kissikatori kovácsmestert. Megkérte a műhelyében tartózkodó legényt, hogy segítsen neki kettévágni egy hatalmas vasrudat. A legény meglendítette feje fölött a kezébe adott öt kilós kalapácsot, de a kalapács nyele eltört és a letört rész agyonsujtotta a szerencsétlen kovácsot.

AGYONÜTÖTTE részeg fiát. Tóth Mihály 75 éves, szilvásváradai gazda a reá durván támadó ittas fiát egy doronggal úgy találta fejbésujtani, hogy az rögtön meghalt. Letartóztatták.

ÖSSZERONCSOLTA FELESÉGE FEJÉT. Német József jánosházai 40 éves munkás felkereste külön élő feleségét és kérte, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony grombán elutasította, mire Német fejét ragadott és több fejzeccsapást mért felesége fejére. Az asszony haldoklik, az embert letartóztatták.

MEGVETTE SAJÁT TEHENÉT. A rajnavideki Wolfsweilerben a hetivásáron egy környékbeli gazda eladta tehenét, hogy szebbet és jobbat vásároljon helyette. Hosszas nézelődés után végre megalkudott egy szép kiállítású tehenre, amelyért 100 márkával többet fizetett, mint eladott tehenéért kapott. Amikor hazavezette, családjá feltűnően ismerősnek találta az új tehenét. A nevére is hallgatott. Utánajárták és kiderült, hogy a gazda a régi tehenét vásárolta vissza száz márkárafizetéssel. Gazdatársai szörnyen mulatnak a jóízű eseten.

FELVÉTEL A KÖSZEGI MISSZIÓS SZEMINÁRIUMBA. Az Isteni Ige Társasága missziós szerzetes rend, (a Szent Mihály Missziós Naptár, Világposta és Kis Hitterjesztő kiadója), köszegi missziós szemináriumba növendékei közé felvesz a gimnázium mind a nyolc osztályára olyan jó, jól tanuló és egészséges fiukat, akik missziós papok akarnak lenni. Érettségivel jelentkezket azonnal a noviciátusba vesz fel. A felvétel feltételeiről bővebb felvilágosítást nyújt a Szent Imre Missziós Szeminárium rektora, Köszeg.

BÉKÉSVÁRMEGYE Törvényhatósági Iskolánküli Népművelési Bizottsága felkeri a vármegye területén (m. városokban, községekben, tanyakörzetekben) működő műkedvelő csoportokat, tegyenek 5 napon belül jelentést a vármegyei népművelési Bizottság (Gyula Vármegyeháza) címére arról, hogy a működő csoport alapszabállyal bíró önálló egyesület-e vagy egyesület keretén belül működő szakosztály, avagy csak alkalmi alakulat-e, 1936. évi szeptember óta hány előadást tartott. Jelentsék továbbá a műkedvelő egyesület pontos megnevezését és működésének színhelyét.

„AZOK a katonaviselt 22—50 éves magyar állampolgár férfiak, akik a teljesített katonai szolgálattal összefüggő magáncélú igazolásokra szolgáló keménykötésű Igozolványi lappal még nem rendelkeznek, azok átvétele céljából a gyomai járási népgondozó kirendeltségnél (Gyoma, III. Rákóczi u. 3. sz.) jelentkezzenek. Jelentkezni lehet legkésőbb 1937. május hó 15-ig vasárnap és ünnepnap kivételével bármely napon a délelőtti órákban.

Dr. HÖMAN BÁLINT kultusz-miniszter az új költségvetés keretében 200 új tantermet kíván létesíteni. — Dicsérendő terv, de az a kérdés, hogy ha ily rohamosan csökken a születések száma, lesz-e kinek? — A tantermenkénti 70-es kötelező létszám mellett kevésre lesz szükség.

A KÁPOLNÁSNYÉKI MALMOT adócsalás miatt bezárták. Müller Ignác malmottulajdonos egy budapesti lisztbizománnyossal összejárta 1931-ben 20 000 pengővel károsította meg a kincstárt. A Pénzügyminiszter elrendelte a malmot bezárását mindaddig, míg Müller a kárt meg nem téríti. Azonkívül eljárás indult ellene.

TITKON SZERVEZKEDNEK A NYILASOK. Vasvármegye alispáni jelentése szerint a vármegyébe semiféle horogkeresztes mozgalom külső jelei nem észlelhetők, azonban terjeszkedésük mégis látható. A földalatti szervezkedésben „állatalan főiskolát végzett fiatal emberek és suhancok vesznek részt”, a nép komolyabb tömegeire azonban semmi hatásuk nincs.

AZ IPARI TERMELES. A népszövetségi statisztikai adatok szerint Magyarországon emelkedett legerőteljesebben, ahol az emelkedés 18 százalékkal. Az Egyesült-Államokban 16.5, Németországban és Észtországban 13, Csehországban 15, Angliában 10, Lengyelországban, Hollandiában, Svédországban és Belgiumban 8.5 százalékkal emelkedett az ipari termelés. Sok országban az ipari termelés nemcsak felért, de fölülmulta az 1929. évi rekordszintet. Japán, Finnország, Chile, Dánia, Svédország, Anglia, Norvégia, Magyarország, Románia, Észtország, és Németország tartoznak ezek közé.

Növekedik tojáskivitelünk

A tavaszi hónapokban állandóan hirtelen növekedik a tojástermelés és ennek következtében megnövekednek a tojásértékesítés gondjai is. Az elmúlt hónapig általában csak Németországba szállítottunk tojást, ahol ugyan kedvező a tojásértékesítés lehetősége, azonban csak korlátozott mennyiség helyezhető el.

A tavaszi nagyobb tojásinálatt következtében a kereskedők figyelme Németországon kívül mindinkább Olaszország, Ausztria és Svájc felé fordul, amely államok ugyancsak állandó piakai a magyar tojásnak. Az sem lehetetlen, hogy ezeken az államokon kívül még Angliába is szállítunk tojást annak ellenére, hogy évek óta tőlünk nem került tojás az angol piacra. A gazdák baromfi-állományára azonban annyira megnövekedett a mult évben, hogy egyre növekvő felhozattal és annak külföldi értékesítésével kell számolni. Németország valószínűleg fel fogja emelni Magyarország tojásbeviteli kontingensét. Erre vonatkozóan a kezdeményező lépéseket már megtettük és remélhető, hogy rövidesen Németország újabb pótkontingens biztosít a magyar tojás bevételére.

TERE-FERE

VARJASI: Dicsértessék az egyik Ura atyafiak.

VALAMENNYIEN: Mindörökké, amen.

VARJASI: Mi ujság a faluban testvérek?

MIRHÓI: Mi ujság? Hát ott a Hármaskörös, elbeszél az mindent, ami a községben történik.

GYOMAVÉGI: Hát hiszen nem mondom, amióta megszületett, a nép jobban értesül mindenről és tájékoztatást kap mezőgazdaságról, országos eseményekről, politikai hírekről, sőt még a nagy világ dolgait is szelölötteti annyira-amennyire, de mégis a legjobb volt benne a terepere, mert ott jól megmondta vice-formájában az igazságot és még se haragudhattott senki érte. Most pedig, amióta a Tefán tanár elpályázott, berekedt a terepere hangjais.

UGARI: Igazad van öcsém, nagyon hiányzik a lapból. Amikor megjelent, mindig azt olvastam ki legelőször.

ZUGI: Akkor most úgy vagytok az ujsággal, mint két urikisasszony a Margitszigettel. — Egy májusi délután kimentek gyönyörködni benne, s a nagy csodálkozástól imigyen szolt az egyik: tündéri szép, akár csak a paradicsomban volnánk. — Csak Ádám hiányzik-sóhajította nagy bánatosan a másik. — Hát így voltak ti is a tereperével.

KONDOROSTANYAI: Mink pedig elhatároztuk, hogy több száz aláírást csinálunk, azt bemegyünk a Valtir igazgató urhoz, hogy ha felveszi a a jófizetést az ujság csinálásért, akkor dolgozzon is meg érte és ne hagyja ki a tereperét. —

PERESI: Kérjék féláron tőle az ujságot, mint az egyszeri gyerek. Bement a népházi szövetkezetbe képeskönyvet venni. Amikor a pénzt kérték tőle, akkor előállt nagy bátran a fiu, hogy ő a felét fizeti, mert olvasni még nem tud, s csak a képeket nézegeti benne. — Hát kendetek is így csinálják.

CSEJTI: Van ő nekik most más bajuk, azzal vesződnek minduntalan. Miért nem szervezik meg a községi orvosi állást nekik, s miért nem építik fel az örménykúti tanítói lakást?

KONDOROSTANYAI: No és nem jogos a kívánságunk?

VARJASI: Nem. Nektek már annyit csinált a község, meg az egyház, nem is szólva az Alispán urról, hogy még a szátokat sem volna szabad kinyitni vagy husz esztendeig. — Van négy iskolátok, papotok, kántorotok, jegyzőtök, kereskedés, malom, kocsmá, kövesut a templomig, hát mi kéne még?

CSEJTI: No egy még nincs. Azt jogosan követelhetik. — Az apátur felépítette a tornyot, de elfelejtett órát tétetni rá. Hát ez még hiányzik.

SIMAI: Legközelebb már azt eszelik ki nagy unalmukban, hogy lehívják Pestről a mestert, aki eltoltja a templomot, azt még a Népházat

vagy a nagylaposi állomást eltolatják vele Hunyafaluba.

VARJASI: Most már mink vagyunk soron koma. Eleget vártunk. Mink nyolc ezer hold után fizetjük az adót, azt eddig csak ti arattatok mindig. Hát csak hátrább az agrakkal néhány esztendeig.

ZUGI: Csak türelem testvérek. Mindennek eljön az ideje. A községnek nincs pénzverdése, az adót sem emelheti, azzal is számítani kell, hogy miből futja a sok beruházás?

KONDOROSTANYAI: Hát egészségháza, meg jegyzői lakásra jut pénz?

ZUGI: Te is olyan vagy, mint az egyszeri elefánt, amely gondozójának parancsára szépen elvette a pénzt a nézők kezéből és beletette az állatkeret zsebébe. Mikor pedig az egyik néző azt mondta az őrnök, hogy nyuljon a zsebbe az elefánt és adja vissza a pengőt, az őr azt felelte, hogy azt még nem tanulta meg. — Ha nektek kell valami, akkor fizessen a község. De ha arról van szó, hogy egy 15.000 lakosu község egy kisebbszerű kórházhoz jusson, ahol a lakosság egészségét és életét védik, vagy hogy a düledező régi laktanya helyén a község főterét méltó épület díszítse, s a község el nem költethető törzsvagyona ingatlanban biztosítva legyen, akkor morogtok.

CSEJTI: Én is azt tanácsolom nektek, mint az egyszeri orvos a nagyhangu asszonyságnak, hogy belsőszervei jók és más bajt nem talál, csak abszolút pihenésre van szüksége. — Honnan gondolja doktor ur, hisz még meg sem vizsgálta a nyelvemet, válaszolta Éva leánya. Épen a nyelve gondoltam, válaszolta az orvos, annak kell leginkább pihennie.

VARJASI: No ezt jól letárgyaltuk. Beszéljünk másról. Igaz, hogy eltemették az öreg Uhrin ügyvédet?

ZUGI: El azt annak rendje és módja szerint. — Összefogtak a szegényebb rokonai és szépen eltemették.

CSEJTI: Igaz, hogy az egyik nagyon gazdag, „uriamber” unokatestvére egy fillért sem adott, sőt azt mondta, hogy temessék el Isten nevében?

ZUGI: Ugy hallatszok. De mit csodálkozol rajta! Mikor lett a kutyából szalonna?

UGARI: A szegény Froyó István is elköltözött. Hallom, hogy szép temetése volt. Az öreg pap ment ki. Hát a képviselő itt volt-e?

ZUGI: Nem vettem észre. De minnek is jött volna, úgy sem tud szegény Froyó továbbra is korteskedni az érdekében. — Ugy látszik, a képviselőtestületi választás sikertelensége elvette a kedvét, hogy Endrődre jöjjen.

CSEJTI: Ki a fene várja? Tőlem maradhat ott Pesten, ahol van, ugyse sok hasznát látjuk.

VARJASI: No az sem volt mindennapi, amikor a lord mellett agyonhajította a villám Szujó István testvérünket. Derék, jó ember volt. Három nap előtt még faklyát tartott a szentmisen.

ZUGI: Mond, ha gyümölcsöt akarsz enni, a fáról a rohadt gyümölcsöt szeded le, vagy az egészségesen érettet?

VARJASI: Hát már csak a jó gyümölcsöt választanám.

ZUGI: Az Uristen is a jókat sorozza előbb, nekünk, gyarlóknak meg időt ad, hogy észretérjünk és megjavuljunk. Ezek a hirtelen halálozások csak súlyos intések, hogy ránk is sor kerülhet, hát gondoljunk lelkünkre és utolsó órákra is.

MIRHÓI: Hát a külpolitikában mi ujság? Igaz, hogy a szovjet nagyon segíti a spanyol vörös-munkásokat? Mégis csak jó dolguk lehet azoknak a muszka testvéreknek!

ZUGI: Jó-e? Nem olvasta kend, hogy az elmúlt hetekben a falvak küldöttsége kereste fel a földiktatórt, a Stalint, azt szemrehányást tettek neki, hogy éheznek és annyira lerongyolódtak, hogy még csizmájuk sincs, pedig paradicsomot ígértek nekik. — Hogy lehetnek ilyen ostobák — válaszolta gunyos mosollyal a vörös cár, hol hallottátok azt, hogy a paradicsomban csizmában jártak volna?

GYOMAVÉGI: No és a nációk hogy viszik a bótot?

ZUGI: Ha huszonegyezel, nem mindegy az, hogy vörösből, vagy többől van neked huszonegyed? Hát ez is így van. Szélsőség az egyik, ahol nyomor, üldözés és halál a fizettség, de szélsőség a másik is, ahol az üldözésen kívül legfeljebb nem halál, hanem börtön a tied, ha ellenkezni mersz.

DÉCSPASKUMI: Már pedig, mink inkább ide huzunk. A Gellért már meg is rendelte a barna ingeket. A tanító ur javálja az eszmét.

ZUGI: Hát azért volt itt a szolnoki zsidó, attól veszitek?! Pedig kár volt pénzt kiadni. Három-négy hétig nem vesztek tisztát, mindjárt meg lesz a célnak megfelelő, elülhátul barna-ing.

PERESI: A magyar emberhez úgy passzol ez a sok olondéria, mint az egyszeri parasztembernek a frakk. Maskarának nézték, csak komoly embernek nem. A mai fiatalok összeolvasnak mindent, tanulnak is valamit, azt azt hiszik, ők tanálták ki a spanyolviaszkot. Országmentők, nép-

boldogítók kívánnak lenni. Bántja őket a hiuság, tulokosnak tartják magukat. Pedig a komoly emberek megmosolyogják a zöld éretlenségeket, s végül is haszontalanul elfecsérelt idejük és munkájukon kívül „az üzletre” még rá is fizethetnek, mint az egyszeri skót a kalapvásárlásra.

CSEJTI: Hát az meg micsoda fajzat?

ZUGI: Nem láttad még őket, ember létükre szoknyában járnak a bolondok. Egyszer az egyik ilyen fősvény skót bement a kalapos üzletbe és kiválasztotta a legnagyobb kalapot, úgy hogy még az orrát is befedte. Azt akarta, hogy mert legnagyobb kalapja van, őt tartsák a legokosabb embernek is falujában. Otthon azonban előkapta az asszony, hogy hol hagyta a szemét és az eszét, nem tudott a fejéhez alkalmas kalapot vásárolni? Vezettem volna, mondá az okos skót, de a kisebbek sem voltak olcsóbbak. A pénzemért már csak több anyagot veszek! Az, hogy nem neki való, elfeledte a bivaly. Hát ilyenek ezek a zsenge ifjaink is, akik fajcseretettől vezetve náciznak, pedig ugyanakkor előkészítik a németterjeszkedést nálunk és gyengítik a magyarság magabiztos erejét és önállóságát. Mindez azonban semmi nekik, azt hiszik, ami Berlinben jó és hasznos, az megfelel a puszta népének is. De hát érvényesülni kellene valahogy.

VARJASI: Nem komoly az egész dolog. A magyar nép gyomra nem veszi be az idegen kotyvalékokat, neki magyar asszony izes főjtje kell. Neki a politikában is magyar érdek és az ősi nemzeti nagy múlt tanítása az irányadó. Marx is, Hitler is német. Az egyiket megkóstoltuk, a másikból nem kérünk, mert csömört kapunk. Szent István katolikus magyarja Istent—királyát—hazáját szereti, védi, érte él és hal. Jézusát semmi földi érdekért, ideálért, még a hazájáért sem tagadta vagy mellőzte soha. Vallásos erényei tartották fenn a hazát ezer éven át, ezek átélésétől és terjesztésétől várja és várhatja szebb jövőjét, amire a magyarok Istene juttasson el mindnyájunkat. (A harang megszólalt, a vitázók elindultak a templomba.)

Madridban 52.000, Valenciában 12.000 embert végeztek ki a vörösök

A salamancai főhadiszállás hiteltérdemlő jelentések alapján közli, hogy Madridban a polgárháború megkezdése óta a vörösök 52.000 polgárembert — köztük sok asszonyt és gyermeket — végeztek ki. A nemzeti kormánynak sikerült 32.000 kivégzett fényképét megszerezni.

Valenciában a kivégzettek száma meghaladja a 12.000-et.

Legutóbb egyszerre 350 politikai foglyot tereltek össze egy udvarra és gépfegyverekkel lekaszálták őket.

Megtörtént a belga mérkőzés

Bőven irtak a lapok arról, hogy a belgiumi antiszemita szélsőséges jobboldali csoport vezére választási párbajra hívta ki a kormányon levő középpártok jelöltjét. Maga az ország miniszterelnöke, a katolikus családból származó Van Zeeland vette fel a keztyüt a belga nemzeti szocialista vezérrel szemben. A vasárnapi választás csufos kudarcot hozott a felforgató irányzat képviselőjének. Degrelle 68.242 szavazatával szemben Van Zeeland négyszer annyit: 275.840 szavazatot kapott. Az örösi győzelmet Belgium főpapjának állásfoglalása eredményezte Van Zeeland javára.

Közgazdasági hírek

Mit jövedelmeznek terményeink?

Az Országos Mezőgazdasági Üzemi Intézet pontos számítások után hitelesen kimutatta, hogy öt éves átlagtermés mellett a tengeri szemtermésének értéke kat. holdankint 152,48 pengő, a búzáé 151,65, az árpa és zab 120, a rozs 100, s a lucerna 117 pengő értéket hoz.

Azt is kiszámította az Intézet, hogy holdanként 6 mázsa termés mellett egy mázsa tengeri összes termelési költsége 20 pengőn felül van, tíz mázsás átlagtermésnél a költség mértékénként 12,50, 16 mázsás átlagtermés mellett esetében 1-1 mázsa tengerire 8 pengő termelési költség esik.

AZ ÁRMENTESÍTŐ TÁRSULATOK államosítását követelik a hajdumegyeyi gazdák is, hogy így nagyobb rend legyen az ármentesítés terén. Békésvármegye gazdaközössége már tíz éve sürgeti ezt!

Közmunkák

— Azt hittük, hogy a jobb termés után megindul a közmunkák ki-elégítik munkásaink elhelyezkedési törekvését, s nehéz, kínos esztendő után nem lesz szükség a helyi közmunkákra. Azonban csalatkoztunk. A tavaszi időjárás miatt több helyütt későn kezdik az utépitéseket és más közmunkákat, ennél fogva dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró a községi főjegyző jelentése, s az Egységes Munkás-Ölthon vezetőségének ismételt kérésére személyes kérelemmel fordult a vármegye főispánjához, hogy az elhelyezkedni még nem tudó munkásság foglalkoztatására segítséget kérjen. Ricsóy-Uhlarik főispán ur ez alkalommal is nagy megértéssel fogadta főbíránk előterjesztését, s fontos községi munkák végzésének elősegítésére két ízben 2000 pengőt utalt ki. A piac-ter rendezését, a fásítás folytatását ebből a segélyből, valamint vitéz dr. Márky Barna alispán 700 pengős vármegyei segélyből fedezte a községi előjáróság.

Ezúton is tiszteletteljes hálával adózunk vármegyénk két vezető tisztviselőjének, hogy jószívvel segítik elő az endrődi munkásnép kenyérkeresési lehetőségét.

Mit fizet az esztergomi székeskáptalan cselédeinek?

Annyi összevissza beszédet és rá-galmakat szórnak az egyházi birtokokról nemcsak a munkások, hanem „nadrágos” emberek között is, hogy az igazság megvilágítása céljából mutatóul közöljük az esztergomi főkáptalan egyöntetű eljárását és gondoskodását cselédeiről.

A somogy-zalai káptalani uradal-makban minden teljes munkabírásu konvenció, házassági cselédnek alapjá-

randósága 8 mázsa buza, 8 mázsa rozs, 8 köbméter (150 mázsa) tűzifa, egy tehén, egy sertés tartása 6 növendék malaccal, egy magyar hold megszántott föld, félhold rél, 300 □-öl kert és 50 pengő készpénz.

Ehhez járul kettőnél többgyermekes családoknál a következő pótlék: 10 P készpénz és a harmadik gyermek-től kezdve fejenként 1 mázsa rozs a 12 éven aluli gyermekek után. Sokgyermekes családoknak még egy tehén tartását engedélyezik. Az elöregedett, munkaképtelen és hűséges cselédek kegydíjat kapnak.

Ilyen cselédbért kevés uradalomban fizetnek. Valódságáról meggyőződést szerezhet magától a cseléd-ségtől mindenki. Ime, az egyház nemcsak hirdeti, hanem valóban gyakorolja is a szociális igazságot, s a családvédelmet.

Pécs városa elhatározta, hogy a három évnél tovább szolgáló, több gyermeket vállaló munkások család-tagjai részére fejenként heti 50 fillér családbért állapít meg. Szép és követésreméltó példa.

Allatpiacok helyzete a múlt héten

A múlt heti milánói vásáron elért líraárak alapján a magyar gazda a következő istálló árait érte el: Ia. ökrért 85—91 pengőfillért, IIa. ökrért 73—76 pengőfillért, Ia. tehénért 78—81 pengőfillért, IIa. tehénért 69 pengőfillért, Ia. bikáért 78 pengőfillért, IIa. bikáért 69—74 pengőfillért, vásári marháért 72—85 pengőfillért élősúly kg.-ként

A fiúmei marháarak a milánói áraitól lényeges differenciát nem mutatnak. — Drezdában a magyar gazdaság istállójaig visszazárva 90—92 pengőfilléres árat lehet elérni. — Bécsben a magyar gazdaság istállójaig visszazárva extrém uradalmi ökrért 108 fillért, Ia. uradalmi ökrért 100—104, IIa. urad. marháért 67—84 fillér a vásári marháért 52—65 fillért adtak élősúly kg.-ként (251)

VASUTI MENETREND

Gyomára érkező vonatok:

Budapestről	— 2.21
Békéscsabáról	— 5.38
Szarvasról	— 6.34
Déaványáról	— 6.55
Békéscsabáról gyors	— 10.06
Budapestről	— 10.27
Déaványáról	— 11.47
Budapestről gyors	— 11.57
Békéscsabáról	— 14.20
Déaványáról	— 16.51
Békéscsabáról gyors	— 16.58
Budapestről, gyors	— 17.36
Gyuláról	— 19.26
Budapestről	— 20.39
Déaványáról	— 22.00
Békéscsabáról	— 23.56

Máriának panaszkodunk

Irtta: BARTHA ANDRÁS.

Puha kelyhű virágszivekből
Indulnak meg az illatok,
Ezerszínű fénybokrétákat
Szirmoznak le a csillagok.
Bizakodások lobognak fel,
Jövőt keresnek a szemek,
Lusta remények simogatnak
Ezernyi égő szivsebet.

Suta kedvek szomjaznak fűtőt,
Erő fakad a rög alatt,
Vándor békék sikkasztanak el
Igy tavaszkor sok jajsavat.
Vadul nyargal át életünkön
Az ósdi bünök Bábae,
Ős-kacagányunk olyan fontos,
Hogy már a lelünk fáj bele.

Beh sok bánatot szív magába
Ez a most megjött kikelet,
Szomorúságok hervasztják el
A kék, csókzenés sziveket.
Gond-málháktól hajlik meg vállunk
S gonddal küzdök homlokunk,
Tulsúlyú már ez a szegénység,
— Mária, amit hordozunk.

Kenyerünk nincsen, ruhánk szakadt;
Tavaszunk, álunk, bús anyánk —
Sir döbönt, közös egyveleget,
Bitang tehertől nyög hazánk!
Zsiványoké lett Árpád hona,
A sikon gyűlölet ragyog,
Néma zokkal nyílnak az égre
A méla lelkiablakok.

Szemünket bánat csapolja meg,
Ledéren pangnak a szivek,
Hideg nászágyak melegágya
Lett ez a csonka hon-sziget.
Megunt, vitás fogalom a frigy,
— A csók, a jóság, az ima,
Szeresd, óvjad ezt a kába fajt
S csókold meg szívét, Mária...

A gabonapiac pár heti erős lendület után ismét ellanyhult. A pesti tőzsdén a 80 kilós liszavidéki búzá 20.65—20.90, az árpát 15.50—16.25, a zabot 17—17.20, a morzsolt tengert 11.60-as áron jegyezték.

A sertésvásáron is lanyhaságot észleltünk az ünnepek óta. A sertésárak 5-8 fillért estek.

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T., Endrőd

Fióknézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

ELADÓ HÁZ. Özv Timár Péterné II., 549. szám alatt levő háza eladó.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugár-utcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett 8 kishold föld, a Nagyperes dülőben; Décs-páskumon 2000 négyszögöl, Dávid-dülőben 2340 négyszögöl szántó. — Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szépékszert Jóórát

Mezőturon és Endrődön

Gruber ád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztárgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jólállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt magas piaci áron VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálkozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul!

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Walthier György**

Főmunkalárs:

Csernus Mihály

Kongorác János könyvnyomdája Iörökszentmihály, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

FELVÉTEL SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

URNAP

Az anyaszentegyház ünnepélyes körmenetben mutatja meg Urnapján a világnak a diadalmas Krisztust.

Akinek sivár „jászolybölcsője” előtt fejedelmek és pásztorok hódoltak, — aki tizenkét éves korában bölcsességével megszégyenítette a zsidóság tudós főpapjait és irástudóit, — aki harminc éves korában új és rendkívüli tanításával lenyűgözte és meghódította a világot, aki isteni erőt és hatalmat sugárzó csodás cselekedeteivel bebizonyította, hogy Ő valóban az élő Istennek Fia, s mint ilyen a természetfölötti erők örök és kifogyhatatlan forrása, az földi életének utolsó estéjén, a bucsuzás nehéz perceiben az isteni hatalom és bölcsesség, az irgalom és szeretet legnagyobb remekét alkotta: önmagát adta örök eledelül az élet szörnyű küzdelmeiben viaskodó gyenge embernek.

„Vegyétek és egyétek — ez az én testem, amely érettetek adatik”,

„Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az új szövetségé, mely értetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

A végtelen szeretet győzelmes cselekvése az Oltáriszentség: az *Eucharistia*.

Krisztus látta az emberi szívgyöngeségét és segíteni akart rajta. Hogy küzdelmeinknek tanuja, gyarlóságunk istápolója, gyengeségünk erősítője legyen, köztünk, sőt bennünk kívánt lakozni, hogy édes jelenlétével bátorítson, lelkesítsen és győzelemhez segítsen.

Testvér! Ha az élet keresztje a földre sujt, ha a gondok mély barázdát vonnak nehéz homlokodra, ha a szeretetlenség korbácsa paskolja hátadat, ne aggodj és ne ess kétségbe, mert nem magad harcolsz, nem egyedül küzdesz, isteni erőt szívatsz magadba, ha bűnbánó lélekkel az eucharisztikus Krisztust veszed táplálékul.

Figyelj szavára! „Atyáitok mannat ettek a pusztában, s meghaltak. Ez a mennyből alá szállott kenyér pedig, melyet a

manna helyére nektek adok, olyan, hogy aki abból eszik, meg nem hal.”

Ezerkilencszáz esztendő tanuskodik Krisztus istenségéről, az Oltáriszentség csudálatos erőhatásáról, egyházfenntartó és lelkeket mentő erejéről.

Miért nem jöttök hát hozzá valamennyien?

Hódoltak a feltámadt Istenembernek, követőinek: keresztényeknek valljátok magatokat, nagy nyomorúság és elhagyatottság idején imáradulcsolt kézzel esengtek Hozzá, könyörüle-

tért, irgalomért, miért nem hisztek tehát isteni szavának, amikor Ő kívánja és parancsolja, hogy „vegyétek és egyétek mert ez az én testem!”

Gyenge vagy, jöjj Hozzá és erőt találsz benne.

Beteg a lelked? más orvos nem gyógyítja meg, csak Ő.

Bántanak a szenvedélyek, bűnös hajlamok? A szent kenyér a küzdők és harcosok eledele is.

Jöjj, kóstold Krisztus „fehér kenyérét” és lelked nem fog megéhezni soha többé.

Az olasz királyi-pár Pesten

A budai királyi vár fényben uszik. Husz esztendő után királyi vendégek lakják Ferenc József és Erzsébet királyné tüneményes palotáját. Szerdán délelőtt megérkezett hozzánk a hatalmas olasz nemzet uralkodója: III. Viktor Emáuel király és császárs feleségével Eleana királynéval és leányával Mária főhercegnővel.

Százezrek ujjongó lelkesedése és mámoros üdvölgzése között érkezett hozzánk a királyi család.

A keleti pályaudvar ragyogó pompájában Horthy Miklós kormányzóval az élén Magyarország előkelőségei fogadták őket.

Mesebeli parádét fejtett ki a főváros, hogy az egész ország népének hódolatát és háláját tolmácsolja annak az államfőnek, aki legelőször nyújtott baráti segítő jobbot a cson-

kaságában lerongyolódott, megtépázott és rabságra ítélt magyar népnek.

Négy napig köszöntjük szívesen látott vendégül az olasz királyi párt. Ha tehetnők, a magyar szivekből fonánk koszorút és kötnénk bokrétát, hogy méltóan juttassuk kifejezésre a nemzet mélységes háláját és őszinte szeretetét.

Hisszük, hogy a magyar főváros lakossága méltóan képviseli az egész magyarságot és a királyi vendégek olyan érzelmekkel távoznak tőlünk, hogy e szétdarabolt ország szenvedő népe érdemes a nagy nemzetek barátságára és támogatására.

Adja Isten, hogy az olasz királyi pár fogadtatása ne csak külső pompa és ünneplés, hanem egy jobb magyar jövő kiinduló pontja legyen.

Krisztusfront az ujpogány-fronttal szemben

A német kulturharcban katolikusok és protestánsok mind közelebb kerülnek egymáshoz. Legutóbb gróf Galen münsteri püspök tartott egy olyan beszédet, amely igen nagy feltűnést keltett protestáns körökben is. Galen volt az egyébként, aki még 1935-ben azt kívánta a kormánytól, hogy Alfred Rosenbergnek tiltsa meg Münsterben, ebben az ősi katolikus városban való beszédet, mert sérti a hívek meggyőződését. Legutóbbi beszédében, amelyet kézírással és gépírással sokszorosítva terjesztenek, szembeszállt a püspök Kerrl miniszternek azokkal a kijelentéseivel, hogy az Isten akarata a vérben nyilvánkozik meg s hogy nevetni kell azon az állításon, mintha a kereszténység lényege abban állna, hogy Krisztus Isten fia volt: „Ami a mi számunkra

a legfontosabb és legszentebb, az t. i., hogy Jézus Krisztus Isten fia volt, isteni kinyilatkoztatáson alapszik! És ezen merészel ez az ember (a miniszter) nevetni!... De csak ne vessen a miniszter! A mi számunkra az ügynek ez a tisztázása a legkomolyabb.

Ezzel a Krisztus-ellenes fronttal szemben meg kell alkotnunk Krisztus frontját, hű testvériségben német evangélikus testvéreinkkel. Katolikusok és protestánsok együttesen állnak ebben a frontban és ha az evangélikus püspökök olyan kijelentést tesznek, ami megfelel a mi legszentebb meggyőződésünknek, ott állunk mögöttük. Dibelius, Niemöller és Zöllner így nyilatkoztak.

A westfalai egyházfő állásfoglalása nagy feltűnést keltett.

Egyházfők üdvözlétére.

Az én anyám...

Az én anyám, az édes jó anyám, Ezüst fejű, öreg matróna volt. Remegő kezét homlokom ráncán Most is érzem s mikor odahajolt, Örökké égő csókot lehelt rám.

Áldott képét a szívembe zártam, Vigasz-szavát soha nem feledtem Az élet utján, bármerre jártam. Emléke szent, csodaforrás nekem, Harcba, küzdésbe csak vele szálltam.

Ez volt, és ez az én édesanyám!

Az én anyám, az égi Szüzanyám, Május szeplőtelen Királynője, Akiért május minden hajnalán Bimbónyitó harmat hull a földre, Hogy a virágnak ne legyen hiján!

Koronás fejét, ragyogó arcát Az édesanyám lelkembe írta, Hogy azzal vivjam a bűnök harcát. Életem hajóját Ő reá bizta S követtem Őt, a Remény Csillagát!

Ő az én égi Anyám! Pátronám!

Van még egy anyám a lelkem anyja, Minden üdvösség, áldás forrása, Az örökélet, igazság utja: Az Ur Jézus római Sziklája, Hol megtörik a pokol kapuja.

Milliók lelke csüng a kebelén, Belőle kristály-tiszta víz csobog S ha elpusztul minden földi remény. Róma szive az, ahonnan lobog Felénk az életadó örök fény!

A Szent-Egyház, az én lelki anyám!

Ez a hármass anyai szeretet Játszik most himnuszt szívünk

[hurjain S hozsannát és alleluját penget, Hogy eljöttetek az Ur utjain.

És hogy nem jöttetek üres kézzel. Tarsolyotokban sok szent kegyelmet Hordtatok. Szórjátok szerte-széjjel S töltsétek meg hittel a sziveket!

A paraj, a gyom itt is sarjadzik, Lelkek serege hinárba gázolt. Erősen hisszük: Mind ez kialszik, Ha Krisztustól kap fényt az égbolt.

Szeretett Püspök Ur! — Főpásztorunk! Ujjongva s tiszta gyermeki szívvel Fennen „Isten Hozott“-at kiáltunk! Osszanak áldást mindkét kezükkel!

Apostoli uton, amelyet járnak, Kísérje Jézus bő s szent kegyelmel Keljen ránk a nap, mit annyin várnak, Eljen köztünk az Isten Országá!

Endrőd, 1937. május hó 12.

HARSÁNYI LÁSZLÓ.

KATOLIKUS AKCIÓ

Az Eucharisztikus Szentév megnyitása

Nincs a világnak egyetlen helye sem, ahol Krisztus anyaszentegyházának fiai az elmúlt hónapokban ne emlegették volna a Duna-Tisza táján meghuzódó, kicsiny, csonkaországot: a mi édes hazánkat.

Mint a fergegelyektől kergetett tűzhullám szállt a hir mindenfelé, hogy Krisztus helytartója, dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánk fővárosunkat: Budapestet jelölte ki a jövő évi Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus színhelyéül.

Ma még nem is tudjuk felértékelni a Pápa rendkívüli ajándékának valódi becset.

Az, hogy négyszázmillió katolikus testvér figyelme felénk fordul és tudomást vesz létezésünkről, sulyos nemzetközi helyzetünket tekintve, nem kis jelentőségű dolog.

Bizonyára száz és százezrek jönnek el országunkba, megismernek bennünket, mostoha, panaszos viszonyainkat mérlegelni tudják, s bizonyára széthordják jogos kívánságát, igazságos követelését egy ezeréves nemzetnek.

Szegények vagyunk. Nyomorúságos pénzügyi és gazdasági helyzetünkben nem jelentéktelen segítség az, hogy milliókat költenek el idegen valutában közöttünk.

De a Pápa Őszentsége ajándékának legszebb értéke az, hogy atyai szeretettel nézett felénk. Megjutalmazni akart egy országot, egy népet, amely immár ezer esztendő óta hűséges gyermeki szeretettel tekintett a katolikus világ közepontjára: Rómára. Támadták pogány tatárok, felhíttü mohamedánok, szétépték a tizenhatodik század új felekezetei, de nagytöbbségben megmaradt a kereszt tövében, örömben bujában kitarított a Máriás-lobogó mellett: az Árpádok vallásának: a katolikus vallásnak hűséges védelmében és követésében.

Ami fényt és pompát kifejthet az ember, azt mind kimutatjuk most, amikor a legméltóságosabb Oltáriszentségben élő és jelenlevő Krisztust, az „Eucharisztikus Királyt“ ünnepeljük.

De a legszebb dísz mégis az lesz, hogy a krisztusi hittől lángragyújtott szívek, mint égő fáklyák lobognak a magyar templomok oltárai körül, hogy hódoljon az örök világosság napjának: Jezusnak.

Egy teljes évig készülünk elő az Eucharisztikus napokra. Addig imádságainkkal, könyörgéseinkkel, áldozatainkkal engeszteljük a hitetlenek, istentagadók, vallásghalázók, egyházüldözők által megbántott, meggyalázott Krisztus Királyt, hogy nyissa meg áldo! szentséges Szívét bűnbánó népe előtt, fogadja el hódolatunkat és kegyelmének áldásával hozzon békét, szeretetet, meg-

értést, jobb életet a gyűlölködő, ellenséges nemzetek kesergő fiainak.

Május 23-án a Magyar Püspöki-kar közös pásztorlevelének felolvasásával nyitjuk meg a szentévet. Délután 1/2 4 órakor pedig a polgári iskola kulturtermében *diszgyűlést* tartunk, ahol a szentév jelentőségének ismertetése után megbeszéljük azon terveket és elgondolásokokat, amelyek a szentév folyamán megvalósításra várnak és általános lelki-megújulás eszközlésén kívül maradandó emlékül szolgálnak a későbbi időkre.

Testvérek! Jöjjetek el a diszgyűlésre valamennyien!

Püspökjárás Endrődön

Május 13-án és 14-én nagy ünnepe volt Endrőd katolikus magyar népének. Krisztus apostolainak felszentelt utóda: P. Zdravec István püspök és dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, a csonka nagyváradi egyházmegye főpásztora látogatták meg hivatalos bérmálási Békésvármegye legnépesebb katolikus egyházközségét: Endrődöt, hogy a bérmálás szentségét elnyerő lelkében szétáradjon a Szentlélek Uristen felvilágosító és erősítő kegyelme, s a „pünkösdi tűz“ fellobbanásával átalakuljon, megtisztuljon és harcképessé edződjön a Krisztus országáért és az evangélium terjesztéséért tudatosan dolgozó katolikus ifjúság megszentelt lelke.

Közel 900 ifju sorakozott Krisztuskeresztzászlaja alá és véste lelkébe a szent és komoly küldetése: a krisztusi apostolkodás nagyszerű hivatását az emberi gonoszság és bűnözés ellen a lelkék védelmére.

Főpásztoraink május 12-én, d. u. 5 órakor indultak hozzánk Körösladányból. A gyomai hidnál dr. Sorbán Jenő főszolgabíró a gyomai járás és Kalmár Vince egyházközségi világi elnök az egyháztanács élén üdvözölték a főpásztorokat, akiket a katolikus legényegylet magyar ruhás, díszes lovasbandériuma, s a cserkészklub kerékpáros tagja kísért a község pompás négyesfogatán Endrődre. A gyomai határon felállított diadalkapunál a községi előljáróság és tisztikar élén Kalmár Imre bíró fogadta tisztelgő beszéddel a főpapokat, akik innen a hívek ezreinek sorsala között vonultak az endrői lelkészlak elé, hol a társadalmi egyesületek küldöttségei élén Czernus Mihály apátplebános üdvözölte őket.

Innen a templomba vonultak az iskolásgyermek sorsala között a főpásztorok, ahol a templomi ének-karnagy ügyes vezetésével Apáczy István: „Ecce Sacerdos“ kezdetű üdvözlő énekét énekelte nagy precizitással.

Este 9 órakor Harsányi László főjegyző vezetésével mintegy 3000 ember hívő fáklyásmenetben vonult szépen rendezett oszlopokban a plebánia elé, ahol az iparosvegyeskar éneke, s a bérmálások kis csoportjának köszöntése után Endrőd község főjegyzője üdvözölte alkalmi költeményével a főpásztorokat.

Zdravec püspök meghatottan — ékes nyelven — köszönte meg az impozáns üdvözlést. A krisztusi hit-hűség és az egyházhöz való tántorithatatlan ragaszkodás nagyszerű megnyilatkozását látta az endrői hívek szeretetteljes köszöntésében. Viszonzásul azt ígerte, hogy bérmálási szentmiséjében a falu összes családjait imájába foglalja és Jézus boldogító szeretetébe ajánlja. A püspök áldása után szép rendben vonult el a hatalmas tömeg.

Május 13-án 745 ifju lelkébe esdte le a Szentlélek kegyelmeit Zdravec püspök, 14-én pedig a kondorostanyai gyermekserg között osztotta ki a bérmálás szentségét. A püspök ünnepelésében a kondorostanyaiak sem maradtak hátra. Szép bandérium, hosszú kocsisorban kísérték be a tanyai központba a főpásztorokat, miután dr. Gaál József jegyző és Timár Gyula helyi-lelkész lendületes beszédében üdvözölték őket.

A püspökjárás a hívek lelkét is hatékonyan érintette. Mintha megújodott volna lelkükben a régi bérmálási kegyelem, a szorgos munkaidő dacára is nagy tömegekben vettek részt a szentmiséken és ünnepeken. Látszott rajtuk, hogy az élet sok gondja, baja és megpróbáltatása között jólesik levetniük lelkük hétköznapi, megtépett gunyját és megújodott szívük ünnepi könnyében szívesen egyesítik imádságukat — az érettük imádkozó főpásztor könyörgésével. Ünneplésük — hitvallás volt a Krisztus és hűségnyilatkozat az egyház képviselőiben járó apostolotudok iránt.

Jézus Szívének töviskoszoruja

Andersen egy meséje mondja el, hogy a gyermeke jövője felé haladó édesanya utját tövises zárták el. Két kezével tépte ki a tövist — önmagát sebesre vérezve, — hogy az utat járhatóvá tegye. Az anyai szív áldozatosságára példa ez a mese.

Jézus, hogy járhatóvá tegye nekünk az égbe vezető utat, töviskoszorut viselt a keresztén és a misztikus lelki szenvedések tövisével övezte Szívét. Ime, az Isteni Szív milyen áldozatos szeretetéről beszélnek e tövises!

Ahányszor a töviskoszorut látjuk a Jézus Szíve képeken Urunk legszentebb Szíve körül, jusson eszünkbe, hogy minden szív-tövis áldozatos szeretetből értünk viselt szenvedéseinek tengeréről beszél. És ezért viseljük el mi is türelemmel az élet tövisét.

„Ő értem, én Érte!“ — ez legyen a szenvedésben jelgénk. Jézus értünk szenvedett, mi meg Érte, Őneki felajánlva viseljük türelemmel az élet szenvedéseit.

Harangszentelés Polyákhalmon

Az endrőd-polyákhalmi katolikusok ismét tanujelét adták vallásos gondolkodásuknak és hitvalló életüknek. A Szent István jubileumi év közeledtével elhatározták, hogy első apostoli szent királyunk emlékére harangot állítanak az új iskolához. A körzetben csaknem minden család hozzájárult kisebb-nagyobb adományával a szép emlékhöz, amelyet május 13-án szentelt meg az egyházmegye főpásztora: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó ur.

Szem nem maradt szárazon, amikor lelketrítő beszédében a harang hivatását és rendeltetését ismertette a nagyszámban összegyűlt hívek előtt főpásztorunk. „Értsétek meg a harang beszédét: csengő hangja figyelmeztessen arra, hogy lelketek hurján is ima szárnyaljon az Ég felé. Figyeljétek hívó szavára és vasárnaponként, az Úr napján jöjjetek az Úr oltárához kérni, imádni, engesztelni a minden áldás Urát. Kövessétek a harang védőszentjének: szent István királyunknak dicső példáját, ki hűséges gyermeke volt mindvégig Krisztus igaz egyházának és ugyanakkor megalkotója, gyökereztetője ezeréves hazánknak.

A lélekemelő szertartás után szeretet-lakomát rendeztek apolyákhalmi hívek, amelyen Lindenberger kormányzon kívül dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, dr. Tüköry József és családja, a környékbeli papság, a község előjárósága és helybeli egyesületek számos vezetője jelen volt. Az esti órákban visszainduló főpásztor a Katolikus Legény polyákhalmi csoportja lovasbandériummal kísérte vissza Endrődre.

Szentmisék a tanyákon:

Május 23-án az öregkerti kápolna iskolában, május 30-án a csejti iskolában, június 12-én az öregkerti kápolna iskolában és a varjasi iskolában mutatunk be-szentmisét.

Egyesületi hírek:

Május 23-án az összes hitbuzgalmi egyesületek közös szentáldozáshoz járulnak.

Május 30-án d. e. fél 9-kor a Jézus Szíve Szövetség csoportvezetői, d. u. fél 4 órakor az Oltáregyesület tartja havi ájtatosságát. Június 3-án, d. u. fél 6 órakor a Leány-club és Leány-egyesület, valamint a szivgárdák, június 4-én d. u. fél 6 órakor az Eucharisztikus Férfi-liga tartja havi összejövetelét, végzi havi szentgyónását.

A belterületi betegek szentségi ellátását május 31-én, a kerületi betegeket pedig június 1-én végezzük.

LÉPJEN BE TAGUL

a Katolikus Népszövetség Temetkezési Pénztáregyesületébe!

TÁRSADALMI HIREK

A Zöldmező szövetség igazgatója, Tolvay Z. Géza május hó 8-án és 9-én megvizsgálta a helyszínen a multévi lucerna és bükköny vetéseket, s a vizsgálat eredményével nagyon meg volt elégedve. A zöldmező lucernák az okszerű vetési és kezelési munkálatok, valamint a műtrágya miatt kirívóan jobb minőségűek a régi lucerna vetéseknél. A termelőkkel azt az örömdetes hírt is közölte, hogy szénájukat a zöldmező szövetség igen előnyös áron értékesíteni tudja a székesfővárosi állatkert részére. Megtekintette a községi fűmag telepet is, melynek állapotát az előntés dacára kitűnőnek találta és hogy az első évi termés jó reményekkel kecsegtet.

Az Országos Frontharcos szövetség folyó hó 9-én szervező nagygyűlést tartott a község háza udvarán. A több ezer főnyi gyűlést Szabó József nyitotta meg. Üdvözölte e központ kiküldöttjét: Tóth Zsigmond földbirtokos, fűzesgyarmati lakost, vármegyei szervező tisztet és a vele jött 23 fűzesgyarmati frontarcos bajtársat és a gyomai 5 tagú frontarcos küldöttséget. Tóth Zsigmond magasan szárnyaló, hazafias és vallási érzelmeiktől dagadó lelkes beszédben ismertette a szövetség célkitűzéseit és bontotta ki az eszményi frontarcos zászlót azzal a felhívással, hogy az endrődi frontarcosok — ha későn is — minél nagyobb számban és minél sürgősebben sorakozzanak a frontarcos zászló alá, szervezkedjenek, mert a frontarcos törvényjavaslat mihamarabb alá kerül és az abban biztosított kedvezményektől elcsúsznak azok a frontarcosok, akik csak később adják rá magukat a szövetségbe való belépésre. A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a gyomaiak nevében Foki szövetségi igazgató intézett rövid, de hazaszeretettől izzó beszédet a közgyűléshez. A közgyűlést Lesniczky József katonás és felrázó hatású szavai zárták be.

A közgyűlés után a résztvevők nagy tömege kísért a koszoru formában virágokból alkotott hatalmas frontarcos jelvényt — melynek elkészítéséért hála és elismerés illeti meg Alt. Vince bajtársat — a Hősök szobrához, ahol az iparos dalkör megnyitotta „Magyar Hiszekegy”-e után Harsányi főjegyző mondott főhászszerű elmélkedést és helyezte el a koszorút a szobor talpazatára. Koszorút hoztak a gyomai bajtársak is. Végül Tóth Zsigmond szervező tiszt tisztelgett a szobor előtt a vármegyei frontarcos csoportok nevében, majd a fűzesgyarmati öreg frontarcosok léptek el diszmenetben a szobor előtt.

Az ünnepséget a dalárda Himnuszra zárta be és követte 100 terítékes közebed, özv. Szabó Gusztávné vendéglistáján. Az ebéden Szabó József a kormányzóra, Harsányi László a vendégekre mondott köszöntőt, Dr. Hunya Benó a lelkes és egyet-

értő szervezkedés szükségessége mellett szállott síkra. Kovács Ferenc az iparosok nevében köszöntötte a mozgalmat. Tóth Zsigmond, Turuckai Lajos fűzesgyarmati és egyik gyomai bajtárs válaszolt a beszédekre és megköszönték az endrődiek szíves vendéglátását. Felszólalt még Szabó Gyula a HONSZ. nevében és meleg szeretettel ígerte a testvér egyesület megalakításához az általa képviselt csoport minden támogatását.

A szervezők ez uton is hálás köszönetet mondanak mindazoknak, akik közreműködtek a nagygyűlés sikeres megrendezésében. Közöljük itt, hogy a szervezkedési munka állandóan folyik. Jelentkezni lehet naponta a Békésmegyei Általános Takarékpénztár irodájában vasár- és ünnepnapokon pedig délelőtt 11-től 1 óráig a község háza 2-es számú szobájában. Az első beszerzési költség (tagdíj, igazolvány és jelvény ára) 2.50 P, melyet a személyi lap kitöltése alkalmával azonnal le kell fizetni.

Közgyűlések

Békésvármegye Kisgyűlése május 24-én, a Törvényhatósági Bizottság pedig május 25-én tartja tavaszi közgyűlését. A 109 pontból álló kisgyűlési tárgysorozaton Endrőd község 9, a megyegyűlés programján községünk 3 tárggyal szerepel.

Gyéren látogatott gyűlést tartott május 19-én Endrőd község képviselőtestülete is. Nagy tetszést váltott ki a főjegyzőnek azon bejelentése, hogy május 22-től kezdődőleg a „Mávaut” autóbusszjáratot indít Endrőd-Hajduszoboszió és Debrecen között. A menetrendet máshelyütt közöljük. A képviselőtestület a Földmívelésügyi Minisztérium felhívására ismételtén foglalkozott a hétfői napokon tartandó második kirakodó hetivásár kérdésével s az előjáróság javaslatával szemben a hetivásár beállítását határozta el népelelmezési és a mind jobban fejlődő háromfi tényésztés, illetve könnyebb értékesítés szempontjából. Kondor Gyula hadiárvának és özv. Timár Máté hadiövegnyek trafik elárusító bódé céljára 1—1 telket jelölt ki képviselőtestület a trafikjog elnyerésének feltételével. Megbizta előjáróságot, hogy a tavaszi negyedik vásár beállítása és a két napos vásár engedélyezése céljából a szükséges előmunkálatokat kezdje meg. Az Actio Catholica Országos Vezetőségének felhívására kimondotta képviselőtestület, hogy az Eucharisztikus Szentév és a Szent István jubileumi év szervező és előkészítő munkálatait erkölcsi támogatásban részesíti, s a nagy napok emlékéül a jövő jubiláris évben a Selyem-utcat Szent István király utnak, a Sugár-utcat pedig Szent László utnak nevezi el. Több kisebb jelentőségű ügy tárgyalásával ért véget a gyűlés.

FRANCÓ NÖVÉRE IGY HOZ ÁLDOZATOT. Dona Piale Franco, Franco tábornok nővére áll az élén a katolikus spanyol asszonyok azon egyesületének, akik rendszeresen vértüket adják átömlesztési célokra a nemzeti hadseregnek. Az újságok névsort közölnek, amelyben közlik az önfeláldozó hős asszonyok neveit.

Osztrák-magyar diák-csere mozgalom

A Verband der Ungarnfreunde (Wien I., Kärtnerring 3.) megkéri mindazokat a szülőket, akik ebben az akcióban a nyári szünidőre vendéggyermeket kívannak, hogy ebbeli kérésükkel mennél előbb forduljanak a Verband der Ungarnfreunde-hoz, hogy torlódás elő ne forduljon és a beosztási munkálatok, amelyek már kezdetüket vették, az eddigi szokáshoz híven simán legyenek lebonyolíthatók.

Kérjük olvasóinkat, hogy érdeklődés esetén közvetlenül a Verband der Ungarnfreunde-hoz (Wien I., Kärtnerring 3.), ahol minden felvilágosítást megadnak és a szükséges nyomtatványokat megküldik.

Motta svájci elnök katolikus cserkészek nagygyűlésén

Svájc ma legnépszerűbb embere még mindig Giuseppe Motta, a szövetségi tanács elnöke. Motta hívó katolikus, a katolikus politikának, a konzervatív, de haladó katolikus államvezetésnek egyik ragyogó példaképe. A cserkészmozgalom Svájcban is igen erős és Motta az egész szövetségi tanácsal együtt tisztában van vele, hogy az állampolgári nevelésnek milyen nagyszerű eszköze a cserkészet. Most Luganóban alapításuk 15. évfordulóját ülték meg a svájci katolikus cserkészek. Több, mint 3.000 fiu vett az ünnepségen részt, a misét Jelmini Luganoi püspök mondotta. Az ünnepségen megjelent Motta szövetségi elnök is, aki nagy beszédet mondott. „Ha minden polgártársunk — jelentette ki az elnök — olyan komolyan venné fogadalmát, mint a cserkészek, a világon nem volna más, mint rend, igazság, jólét és felebaráti szeretet. „Az elnök megjelenése és beszéde igen nagy örömet keltett egész Svájcban.

Elfogulatlan német tudósok „a germán vallásról”

A Schildgenossen, a híres Romano Guardini berlini egyetemi tanár tudományos folyóirata szenzációs megállapításokat közöl elfogulatlan kutatók eredményeiről „a germán mítosz” vizsgálata közben. A legutóbbi tudományos munkálatok, amelyeket Carl Clement és Jan de Vries végeztek el, bebizonyították, hogy Grimm és Uhland ógermán adatai nem helytállóak többé. Berndhard Kummer, Georg Miller és Martin Nöck egyetemi tanárok pedig egymással ellentétes eredményre jutottak de mindnyájan elutasítják a ma használatos intellektuális és természet-mitologiai jelentéseket. Mind a ketten megállapítják, hogy Wotan jelentése „romboló sereg”-gel egyenlő. Nöck bebizonyítja, hogy a germánoknál sokkal inkább nagy fontosságot játszott a romboló extázis élménye, amely különösen a legerősebb embereket kerítette hatalmába. Nincs csodálnivaló rajta, hogy ilyen élményekkel hittek a démon erejében. Az újabb megállapítások egészen új fényben állítják a régi germánok vallását és pszichológiáját, de nyilvánvaló, hogy a mai idők számára ebből semmit fölhasználni a modern embernek nem lehet.

A Szentév megnyitó díszgyűlésének tárgysorozata

1. Énekel a templomi Vegyeskar.
2. Nyitó beszédet mond Csernus Mihály apátplebános.
3. Szaval Gábrili Irma tanítónő.
4. Beszédet tartanak a katolikus férfi-egyesület és a legényegyesületek megbízottjai.
5. Karvers. Előadják a polgári iskola és elemi iskolák növendékei.
6. Záróbeszéd.
7. Énekel a Vegyeskar.

Mussolini: Előbb a kereszt, aztán a fasiszta jelvény!

Egy belga misszionárius a múlt héten beszélgetést folytatott Mussolinivel és megmutatta a Ducenak azokat a lapokat, amelyek szerint Mussolini kijelentette, hogy az Új-testamentum a világ legelső könyve. „Igy mondta excellenciád?” — kérdezte a misszionárius. — „Igen” — felelte Mussolini késlekedés nélkül. A misszionárius azután tovább kérdezett: „A fasisztát vallásnak tekintik?” Mussolini a következőket válaszolta: Nem! Eredeti értelmében semmi esetre sem. Csak úgy, hogy teljes odaadással hiszünk benne és magunkat odaadjuk neki. A misszionárius további kérdése így hangzott: „Igaz az, hogy excellenciád a fasiszta szimbólumot a kereszt fölé helyezi?” Mussolini határozottan a következőket mondotta: „Nem, — alája rendelem!” Hogy az olasz nép vezére milyen fontosnak tartja az Evangéliumot és hogy mennyire kívánatosnak tartja annak elterjesztését, mutatja a fasiszták tízéves fennállásakor annak idején kibocsátott egyik bélyeg is. A vesszőnyalábok mellett ott van egy oltár, rajta egy nagy kinyitott Biblia, felirata: Evangélium. Mögötte egy egyszerű kereszt és a Biblia előtt meghajolnak a nemzeti zászlók. A kép alatt pedig újabb magasztos fölírás: „Credete” — Higyjétek!

Stalin anyja visszatért az Egyházhoz

Moszkvából jelentik, hogy rohamos gyorsasággal terjed a híre a szovjetdiktátorra oly kínos eseménynek, hogy anyja, aki Tiflisben lakik és első férjének Dzsugasvili-nak nevét viseli, husvétkor megjelent a templomban. Stalin anyja 78 éves és 20 éve nem volt templomban. A lakosság között óriási pánikot keltett megjelenése, mert a GPU ügynökének tartották. Amikor az öregasszony megjelent a templomban, mindenki elhagyta az istenházat. Ugyilátszik azonban, hogy látogatása komoly volt, mert ezer rubelt adott a templom céljaira. Stalin anyjának visszatérése igen vély benyomást keltett és a GPU értesítette a diktátort. Stalin ezután elrendelte, hogy anyját más környékre kell elvinni, olyan helyre, ahol templomlátogatói nem okoznak oly nagy feltűnést.

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Főispánunk Endrődön. Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán a bér-málás szentségét kiszolgáltató főpász-torok látogatására május 13-án End-rödre érkezett, ahol résztvett a főpa-pok tiszteletére adott ünnepi ebéden. Később megvizsgálta azokat a köz-érdekű közszégi munkálatokat, amelyek végzését tekintélyes segélyösszegek-vel segítette elő. A látottak nagyon megnyerték tetszését és meglepedé-sét fejezte ki dr. Sorbán Jenő fő-szolgabírónak és Harsányi László főjegyzőnek.

Iskolalátogatás. Dr. RÉFFI ERNŐ tanügyi s. titkár április hó 23—24. napjain látogatta meg az endrődi róm. kat. Szent Imre polgári fiúiskolát. Az iskolalátogató legnagyobb meglepedését fejezte ki a tanárkar nevelési és tanulmányi eredményéért. Április hó 23-án vitéz ELEK JÓZSEF testnevelési szakfelügyelő látogatta meg az iskolát, aki a testnevelés munkájával és annak eredményével teljesen meg volt elégedve és örö-mének adott kifejezést, hogy a pol-gári iskola tornaterme rövidesen fel-épül.

Vizsgálatok az endrődi iskolák-ban. Dr. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése értelmében a népiskolai vizsgálatok június első hetében, a polgári iskolában pedig június második he-tében tartatnak. Az egyes iskolák vizsga napját a szokásos hirdetés ut-ján közlik az iskolák igazgatói. A szülők megjelenését ezuton is kéri.

Szeghalmon május 23-án nagy-szabású vármegyei állatkijárást ren-dez Békésvármegye Gazdasági Egye-sülete. A kiállított állatok értékes díjakat nyerhetnek. Mint halljuk a gyomai járásból is sokan hajtanak fel jószágot. A nagyszerűnek ígér-kező kiállítást a vármegye főispánja nyitja meg.

Halálozás. Iványi Imre tekintélyes gazdálkodó polgárlársunkat az egész község részvéte mellett temette Cser-nus Mihály apátplebános. Az el-hunyt hosszú évtizedeken át értékes tagja volt Endrőd község képviselő-testületének, az egyházközségi ta-nácsnak s az Eucharisztikus Férfi-ligának.

A Kereszt vissza-helyezése Spanyol-országban

A vörösöktől visszafoglalt terüle-teken, ahol a Frente Popular uta-sítására az összes iskolákból és hi-vatalokból leszedték a keresztet, a nemzeti kormány parancsára most mindenütt visszahelyezik. A hatóságok, tanárok, tanítók és diákok, min-denütt misén vesznek részt, amely alatt a keresztet megáldják. Né-mely vidéken a keresztet körme-netben vitték vissza az iskolákba.

Egy istentagadó vége

Antwerpen városában nagy szere-pet játszott egy Engels Ferenc ne-vezetű hitehagyott katolikus. Ez az úr vezetője volt az ottani szabadgon-dolkodóknak, legutóbb pedig az atheista mozgalmakat szervezte. Nem-régiben egy istentagadó folyóiratot indított meg, amely maró gunnyal támadta a vallást. Engels arról volt híres, hogy Judásmódra harcolt Krisztus Egyháza ellen. Vallásos em-bereket szedett össze és eltitkolva istentagadását, rábirta őket, hogy valami vallásos gyűlést hívjanak össze. Maga is segített, hogy a vallásos cimén összehívott gyűlés minél több hallgatót vonjon magához. Amikor aztán együtt voltak és a beszéd sora-reá került, gunyosan támadni kezdte a vallást és tagadni kezdte az Istent.

Még az idej nagybőjtben az egyik ilyen gyűlésen azt mondta, hogy ha az Isten és a sátán között kelle-ne választania, teljes erejével és nagy örömmel adná oda mindenét a sá-tánnak.

Engels, mint ahogy a belga ujsá-gok most közlik, nagypénteken meg-halt. Nagyon csúnyán végezte be életét. Nagypéntek reggel részegen látták az egyik mozi körül. Valami módon bekerült e mozi helyiségébe és részegségében tüzet csinált. Az igaz, hogy ő a moziból még élve kikerült, de a lángbaborított ház több halálos áldozatot követelt. Engels kijózanodott később és amikor látta, hogy mit csinált felakasztotta magát.

Ugy végezte, mint Judás.

A Katolikus Népszövetségi Te-metkezési Pénztárégyesület Dinya József endrődi munkásnak Elek nevű újszülött gyermeke után 30 pengő születési segélyt adományozott.

Az endrődi vásár rendkívül né-pes és forgalmas volt. A szokottnál nagyobb felhajtás sem eredményezte az árak csökkenését. A vásártérek majdnem kicsinynek bizonyultak. Va-lóban itt az ideje, hogy a község a két napos vásár engedélyezését sür-gesse.

Jól megfelelt. Két angol London-ban találkozott egy írrel, ki ismert jó katolikus volt. A két angol bosz-zantani akarván az irt, az egyik megszólította: „Jó napot! Hallotta már, hogy az ördög meghalt?” Az ír nem válaszolt, hanem belenyult a zsebébe és a kérdezőnek egy pénz-darabot nyújtott át. Bámulva kérdez-ték az angolok: „Mire a pénz?” Az ír mosolyogva válaszolt: „Nálunk Írországon régóta szokásos, hogy az atya elhalálozása esetén a sze-gény árváknak alamizsnát adunk. Megértette?”

VAKOK megrázó istentisztelete. Az elmúlt héten a párisi Mont Martre gyönyörű templomában, a Sacré—Coeur fogadalmi bazilikában meg-ható jeleneteknek voltak tanúi a hi-vek. Franciaország minden részéből körülbelül 3000 vak ember jött össze, hogy a közös imában egye-süljenek. Három évvel ezelőtt ve-zették be a vakoknak ezt a zárán-doklatát s most minden évben meg-tartják. Délelőtt 11 órakor egy vak pap mondotta az ünnepélyes nagy-misét. Délután 2 órakor vecsernye volt, amelyen Panici jezsuita páter predikált. Utána megbeszélést tar-tottak Verdier biboros vezetésével. A ceremóniákat vakok énekkara ki-sérte lithurgikus énekekkel és az orgonán is egy vak orgonista ját-szott.

Felfüggesztett pap. Faulhaber biboros felfüggesztette Kober katoli-kus hittanárt és minden egyházi funkciót eltiltott tőle. A súlyos intéz-kezés oka az volt, hogy Kober a püspökök rendelkezéseivel ellentét-ben óriási propagandát fejt ki a nem-zeli szocializmus mellett.

Hány koncentrációs tábor van Németországban? — A Deutsche Justiz hiradása szerint a birodalmi igazságügyminiszter az osnabrücker kerületben egy új kon-centrációs tábor felállítását rendelte el. A koncentrációs táborok száma 22-t tesz ki.

— Ujabb templomrombolás Oroszországban. Moszkvából je-lentik, hogy május elején az ismert tulai orthodox katedrális a vörös hadsereg utászai felrobbantották. A robbantásnál három vörös katona halálosan megsebesült. A robban-tást a tulai istentelen szövetség ké-résére rendelték el, mégpedig azért, mert a városban a hadianyaggyá-ruk munkásai között a vallásos ér-zés növekedőben volt.

A pap államellenes. A szovjet legutóbbi botránypöreiből hírhedt államügyész Kirilenko az orosz ügyészek legutóbbi konferenciáján kijelentette, hogy a papság a szov-jetunio területén mint ellenforradal-már kezelendő. Az ügyészeknek, mint az új alkotmány őrzőinek kö-teleességük, hogy a papságot figye-lemmel kísérik és úgy kezeljék mint parazitát. Létezésüket csak addig tűrheti az állam csendben is, ameddig nyugodtan vannak. Kezd-jenek el azonban bármilyen mun-kát, az ügyészek kötelessége, hogy könyörtelenül közbelépjen. Ezzel szemben a harcos istentelent úgy kell tekinteni, mint idealistát és őket különös védelem alá kell he-lyezni.

AZ IR SZABADÁLLAM VÉDE-KEZIK. Naas ir városban törvény-szék a múlt héten elítelt két könyv-kereskedőt, akik Angliából behozott katolikusellenes könyveket árusítottak. Ezeknek a könyveknek a meg-jelenését katolikus körökben a békét zavaró jelenségeknek mondták és igen sok helységben kényszerítették a kereskedőket, hogy semmisítsék meg e műveket. A tárgyalásnál fel-olvasták az inkrimált részeket s az ügyész megállapította, hogy ezek a könyvek „botrányos módon” sértik a katolikus vallást. Az elnök kijelentette, hogy örül a közhangulat-nak, amely a könyvek betiltását ki-kényszerítette.

A bolsevista világveszély

A szovjetországi átalakulás, a rengeteg politikai per egy percre sem homályosította el a Szovjet igazi célját és arcukat. A kommunista világpropaganda és az atheista moz-galom változatlan erővel folyik tovább.

A harcos istentelenek egyesülete hatalmas propaganda hajó építését határozta el, amely elsősorban a külföldi propaganda szolgálatában fog állani. A gőzös az „Istentelen” nevet viseli és természetesen szov-jet lobogó alatt fut. A legénység kizárólag istentelenekből fog állani, akiket feladatukra külön kiképeznek. A fedélzeten állandó kiállítás lesz az istentelen irodalomból. A hajó építési költsége közel 2 millió rubelt tesz ki. Hírek szerint a szovjetkor-mány még nem engedélyezte a hajó-építés elkezdését, mert attól tart, hogy a külföldi kikötők hatóságai nehézségeket támasztanak.

Oroszországi városokban az állami péküzemekben már most kiadták az utasítást, hogy a jövő évben husvét-kor a „kulics” és „pasa” név alatt ismert kalácsokat nem szabad sütni. Ezzel a tilalommal a vallási tradici-ónak utolsó emlékeit is ki akarják irtani, mert — ugymond — ezek a kalácsok a régi husvéti ünnepekre emlékeztetik a lakosságot. A tilalom átlépését hathónapi börtönnel, vagy ezer rubel pénzbírsággal büntetik.

A központi végrehajtó bizottság titkárságához Ukrajnából állandóan veszedelmesen növekvő számban ér-keznek levelek, amelyekben azt kö-vetelik, hogy a bezárt templomokat ismét nyissák ki, sőt a „Krasznaja Salja” (Vörös Hajnal) nevű kolhoz parasztjai azzal álltak elő, hogy a Szentatyához akarnak utazni, vagy legalább a külföldről képeket akar-nak hozatni. Szomorú — írja a tit-kári jelentés —, hogy a szovjetunio fennállásának huszadik évében még akadnak emberek, akik a pápa arc-képéről álmodoznak.

Hivatalos kimutatás szerint 1937. első három hónapjában másfél millió rubel értékű atheista propaganda iratot szállítottak ki Szovjetorsz-országból. Ez az irodalom összesen 51 európai és tengerentuli államba került. Nem kevesebb mint 200 mil-lió brosúra ment Spanyolországba és 80 millió az Amerikai Egyesült Államokba.

Összebombázták a saragossai katedrális. A vörös rombolási düh egymásután pusztítja el Spanyolor-szág legszebb építményeit. Legutóbb a saragossai katedrális érte őt bom-ba, amely a gyönyörű emléket teljesen romba döntötte.

EZREDESŐL PAP. Nagy egy-házi ünnepek közben szentelte pappá Verdier biboros párisi érsek Garelli volt ezredest, a világháboru egyik vitéz katonáját. Garelli ezre-des majdnem minden nagyobb ka-tonai kitüntetést megkapta és pap-sága egyik legszebb példája a késői hivatásnak.

Szentháromság vasárnapja

a három Isteni személyt egységében mutatja be nekünk. Talán felmerül lelkünkben a kérdés: hát akkor miért nem ünnepejük meg nagyobb pompával, mint akármelyik más ünnepet, például a karácsonyt, husvétot, pünkösdöt?

Kettő rá a válasz:

1. A Szentháromság egy Isten. Tehát ha az egyik személynek diadalát üljük, akkor úgyszólván a teljes Szentháromság előtt. — Karácsonykor az Atya adja a Fiút, ki a Szentlélek ereje által megtestesült. — Husvétkor a Fiu elégtételére az Atya megnyitja az üdvöt és a megszentelő malaszt lesugárzásával a Szentlélek átveszi birodalmát. — Pünkösdkör a Fiu küldi el a Szentlelket, ki megalapítja a mennyei Atya birodalmát, az üdvösségre méltó lelkekből. Tehát mintegy győzelmi ünnep, melyet a Fiu arat a Szentlélek által a mennyei Atya számára.

A Szentháromság imádatát megtaláljuk tehát az egyes személyek különös tiszteletében. Épp így a Szent Sziv-kultuszban is. Jézus a Szentlélek ereje által fogantatva — a mennyei Atya dicsőségére és engesztelésére jött. A Szentlélektől

fogantatott istenemeri élete és szeretete, melyet központilag Szívével jelölünk — az Atya győzelmének kivívása a Sátán fölött.

Ime tehát Jézus Szívén át is a teljes Szentháromság fényének megcsilánása!

2. Minden vasárnap a teljes Szentháromságnak van amugy is rendelve. Ezt ne feledjük el! Ha az egyes személyeknek hódoló ünnepeket összeszertetünk a teljes Szentháromság imádatára, ebből megértjük, hogy voltaképpen milyen nagy ünnep is a vasárnap. — Azért is rendelte az Egyház, hogy ha egy szent ünnepe esik vasárnapra, a vasárnapi szentmisét kell akkor elmondani és az aznap szentnek ünnepeét csak csak egy könyörgéssel ünneplik. Hány ember gondolja: Karácsonykor, husvétkor ünnepeket nem végeznék szolgai munkát; akkor már mégis el akarok menni misére — de egy egyszerű vasárnapon nem kell a nap megszentelését oly szigorúan venni. — Kárhuzatos tévedés! A vasárnap a legszentebb nap, a teljes Szentháromság dicsőségére üljük meg becsületesen legalább szentmise hallgatással és a szolgai munkák szüneteltetésével.

Hogyan üljük meg Jézus Szive ünnepét?

Alacoque Szent Margitirja: „Egyszer, mikor Urnap nyolcada alatt (valószínűleg 1675 június 16) a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt térdeltem, Jézus azt mondta nekem: Azt kívánom tőled,

hogy az Úrnapja nyolcadát követő pénteket Szivem tiszteletére külön ünneppé avassák, melyen a hívek áldozzanak és Szivem ünnepélyes megkövetése által elégtételt szerezzenek minden méltatlanságért, melyet a legméltóságosabb Oltáriszentségben el kell szenvednem.

És én megígérem neked, hogy Szivem kitágul és isteni szeretetének áldásait bőségesen árasztja minazokra, kik neki ezt a tiszteletet megadják és azon vannak, hogy mások is ily módon tiszteljék.“

Üdvözítőnk megjelöli Szive ünnepének a napját és azt kívánja, hogy ez az engesztelés napja legyen. Az Üdvözítő kívánságát az Egyház eddig annyiban teljesítette, hogy az Úrnap nyolcadát követő pénteket elsőrangú, nyolcaddal bíró ünnepé tette az egész világon és a híveket buzdítja, hogy ezen a napon szentáldozáshoz járuljanak és az Üdvözítő kívánsága szerint Szívének engesztelést nyujtsanak.

Hogy maga az Egyház mennyire érzi az Üdvözítő kívánságának tökéletesebb teljesítését, kitűnik abból, hogy a Jézus Szive-ünnepet követő vasárnapra XI. Pius pápa előírta az engesztelő imát, hogy a hívek nagy

sokasága jelenlétében történjen az engesztelés. Az Egyháznak tehát az a kívánsága, hogy Jézus Szívének óhaját teljes mértékben betöltse és a Szent Sziv-ünnepét nyilvános kötelező ünnepé tegye, de az idők viszontagsága, az ellenség acsakodása, a hívek lanyhasága miatt még mindig kénytelen vele várni.

A buzgó hívek, akik ismerik Jézus Szive kívánságát, főképpen a Jézus Szive Szövetség, Jézus Szive Társulat tagjai iparkodnak Jézus Szive-ünnepét úgy megülni, mint parancsolt ünnepet, mint a vasárnapot. És ezt nem parancsból, hanem pusztán szeretetből teszik.

Amint Jézus Szive országa terjed, annál többen akadnak kik az Üdvözítőnek ezt a kedvességet tökéletesen megszerzik; de, hogy ez szervezeten történjen, arra kérjük a híveket, jelentsék be (Jézus Szive Szövetség központja: Budapest, VIII., Mária-utca 23., I. 12), kik vállalkoznak arra, hogy önként, szabadon: szentmise-hallgatással, szentáldozással, munkaszünettel megünneplik az Úrnap nyolcadát követő pénteket, Jézus Szive-ünnepét. Akik tehát ezt nem egyszer, hanem minden évben állandóan meg akarják tenni, küldjék be nevüket, a családtagok számát, helységet, hogy az adatokat összegyűjtve, ha eljön az ideje, felmutathassuk, hogy Jézus Szive iránt való szeretetből ennyi család minden parancs nélkül, parancsolt ünnepként üli meg Jézus Szive-ünnepét.

Jézus azt mondja ezeknek: „Megígérem, hogy Szivem kitágul és Isten

szeretetének áldásait bőségesen árasztja mindazokra, kik neki ezt a tiszteletet megadják és azon vannak, hogy mások is ily módon tiszteljék“.

Várjuk, honnan, melyik községből, ki fog jelentkezni, hogy megkezdje az Úr Jézus Szive kívánságának tökéletes teljesítését!

Jézus Szive és az Oltáriszentség

Jézus Szívének tisztelete és a Legméltóságosabb Oltáriszentség iránti áhitat a legszorosabban összefügg. Hármaskötélük fűzi össze a kettőt.

Először is lényegi összefüggés. Mert mi a Jézus Szive tisztelet. Jézus isten-emeri Szívének imádat. Ez az isten-emeri Sziv pedig jelen van az Oltáriszentségben. Azonkívül a szeretetnek, amit a sziv jelképez, áhitata. Márpedig Jézus isten-emeri szeretetének jele az, hogy látható, érzelhető módon is köztünk maradt az Oltáriszentségben, a mi Jézus iránti szeretetünket pedig semmi sem fokozza jobban, mint a szentáldozás, amikor legbensőbbben egyesülünk Jézussal. Ezért Jézus Szive tisztelet nem is képzelhető el gyakori szentáldozás nélkül.

Másodszor körülményeiben is összefügg a kettő. Az Üdvözítő az oltárnál jelent meg Alacoque szent Margitnak és saját kívánsága szerint Szent Szive ünnepét az Úrnap utáni nyolcad befejezésére tette. Ezzel kifejezte isteni szándékát arra nézve, hogy szent Szive tiszteletét szoros összefüggésbe hozzuk az Oltáriszentségben való jelenlétének áhitatával.

Végül harmadszor a Jézus Szive tisztelete épp az Oltáriszentségre is vonatkozik. A Jézus Szive tisztelet sürgeti a gyakori és engesztelő szentáldozást, engesztelő szentmishallgatást, a gyakori és engesztelő szentségimádásokat. Az engesztelő órat kitett Oltáriszentség előtt tartjuk meg. A csütörtökről péntekre virradó éjjeli szentségimádás ugyancsak az Oltáriszentség előtt történik. A jó halál nagy ígérete első pénteki szentáldozáshoz fűződik. Jézus Szívének ünnepén oltáriszentséges körmeneteket tartunk. Mindezekből világosan látható, hogy a Jézus Szive tiszteletének egyik főcélja épp az, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentség lötti áhitatnak, az eucharisztikus szellemnek, a gyakori szentáldozást igénylő lelkületnek felbuzdulására szolgáljon.

Azért a Jézus Szive tisztelő ne csak maga legyen gyakori áldozó, hanem legyen az Oltáriszentségnek, a gyakori áldozásnak apostola is úgy a saját családjában, mint ismerősei között. Aki nagyon szereti az Oltáriszentséget, az könnyen érti meg a Jézus Szive tiszteletet és megfordítva, az igazi Jézus Szive tisztelő az Oltáriszentségnek buzgó imádója és gyakori áldozó.

ENDRÖDI

népesedési adatok

Április 15 — május 15-ig a keresztség szentségében részesültek: Timár Vendel földműves leánya Mária Margit, Dógi Zoltán zenész leánya Katalin, Szabó István községi irodatiszt fia István Dániel, Pelok Elek földműves leánya Etelka, Nyilas Antal földműves fia Gyula, Timár Gergely asztalos leánya Erzsébet, Fekécs Ambrus földműves fia Árpád Béla, Vaszkó Imre földműves leánya Irén, Varju Cecilia háztartásbeli fia Imre Tivadar, Tóth Bálint földműves fia Tivadar, Bela József földműves fia Alajos, Galambos Boldizsár géplakatos fia Béla, Hegedüs György földműves leánya Zita Mária, Soczó Gergely földműves fia Endre János, Cserenyecz Mátyás munkás leánya Mária Magdolna, Dinya József munkás fia Elek, Dávid Sebestyén munkás leánya Mária Magdolna, Forgács Vendel munkás leánya Irén, Korbél Anna háztartásbeli leánya Ilona Rozália, Varju Imre cipész leánya Ella Klára, Szujó Lajos földműves fia Lajos, Pintér Sándor földműves leánya Etelka Margit, Gonda Lajos földműves leánya Mária Veronika, Farkas István földműves fia István, Jakus Mihály földműves leánya Julianna Franciska, Turcsányi Bálint földműves leánya Margit Irén.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt: Timár György földműves rk. és Vaszkó Mária rk. — Timár Gergely csendőrmester rk. és Soczó Erzsébet rk. — Fülöp Máté földműves rk. és Hegedüs Etelka rk. — Vaszkó Miklós földműves rk. és Giricz Mária Magdolna rk. — Onaka Péter munkás rk. és Vaszkó Veronika rk. — Hornok György asztalos rk. és Hegedüs Cecília rk. — Tóth Imre munkás rk. és Iványi Erzsébet rk. — Rafael József zenész rk. és Horváth Klára rk. — Katona Gergely csizmadia rk. és Dinya Mária rk. — Dinya Vilmos földműves rk. és Hirnok Margit rk. —

Elhunytak az Úrban: Árvai Mátyás 85 éves, szerviszivbaj, Fekécs Imre 9 éves veselő, Timár Gizella 2 hónapos táplálkozási zavar, Iványi Imre 75 éves véres agyuta, Gubucz István 80 éves szivbillentyű elégtelenség, özv. Kicska Pálné Sztancsik Mária 88 éves agykori gyengeség, Giricz Zoltán 10 hónapos tüdőlob, Sztancsik István 71 éves tüdőlob, Dinya Elek 4 napos veleszületett gyengeség, Horesnyi Jánosné Tököly Rozália 67 éves gyomorrák, Nyilas Gyula 20 napos tüdőlob, Magyar Anna 58 éves tüdőgümőkór, özv. Uhrin Györgyné Szabó Veronika 76 éves agykori gyengeség, Kiss Péter 4 éves gümős agyhártyalob, Rostás Ilona 15 napos veleszületett gyengeség. Látókóczi Antal 4 hónapos tüdőlob, Soczó Elek 3 hónapos sorvadás.

Eljegyzések: Fülöp István földműves Pelyva Ilonával, Bordács Mihály földműves Pálkás Etelkával, Hegedüs József Fülöp Etelkával, Szurovecz Dániel Ribárszki Máriaival, Szabó Viktor Lajos okl. tanító Timár Monikával, Varju Péter cipész Gellai Máriaival, Gyuricza János szücs m. Mikó Ilonával, Barjak József Benedek Porupcsánszki Annával, Tóth János Szurovecz Jolántával, Tóth Lajos Timár Rejónával, Dinya Imre Szabó Ilonával, Dávid Imre Timár Máriaival, Hunya Imre Szurovecz Margittal, Hornok János Uhrin Máriaival.

Közgazdasági élet

Munkások elhelyezése. A mezőgazdasági munkások szerződötése, tavaszi és nyár hónaposok felfogadása nagyrészen megtörtént. Ez évben valamivel kevesebb munkást szegődtek a vidéki uradalmak. Hónaposnak cca. 650 leány ment el különböző helyekre. A földmunkások elhelyezkedése a folyó évben a szokatlan nagy esőzések miatt nehezen ment. A helybeli szorgalmas és törekvő munkások már február és március hónapokban nagytömegekben keresték fel a munkahelyeket, azonban nagyobb részük haza is tért, mert az esőzés miatt a közmunkák nem kezdődtek meg. Az idő javultával ismét utnak indultak és ma mintegy 600—700 kubikos dolgozik idegenben. Az aratási és cséplési szerződések legnagyobb része még nem kötött meg s így ezen a téren még nagyszámu munkás elhelyezése remélhető.

A község előljárósága főispán Ur és alispán Ur által juttatott cca. 3000 P. segéllyel hasznos közmunkákat fogantatott. A Homoki féle telek előtt rendezte a járdát, a piactér kibővítésére feltöltötte a Szent Imre uccai anyagödröket, a Szent János teret és a Domszögi üres területet. Gyalog feljárt csináltatott a Vaszkó háztól a Körös töltésig, bevágatta a legfontosabb és elhanyagolt állapotban levő községi utakat és a temetőbe vezető Battyányi utcát. Mintegy 63000 erdei csemétét és nemes füzvesszöt ültetett ki erdősitésre, 1000 drb. eperfát, 1200 drb. akác és kőrifát utca szegélyezésére, 4000 drb. eperfa csemétét és 3000 drb. szilva alany csemétét iskolázásra. Mindezek a nagyfontosságú és közérdekű munkálatok igénybe vették a község teljesítő képességét 100%-ban, de nem lettek volna fogantathatók ilyen mérvben, ha az említett segítőkhez a község hozzá nem jut. Éppen azért ezen a helyen is a legmélyebb hálának és köszönetnek ad kifejezést a község közvéleménye a vármegye Méltóságos Fő és Alispán uraival szemben.

Ugyancsak Főispán ur kezdeményezésére történt az is, hogy Németországba 36 répa munkás előnyös feltételek mellett leszegődhetett. Csak azt lehet sajnálni, hogy többen nem jelentkeztek. Ennek oka azonban abban keresendő, hogy a munkások java idejében hazai munkaalmaknál már elhelyezkedett és abban is, hogy az endrői munkás megélhetésének biztosítása körül már jó előre gondoskodik, legalább is törekszik az elhelyezkedésre.

Szőnyegipari telep. Egyik budapesti nagy szőnyeg ipari telep az előljáróságtól szőnyegszövő tanfolyam céljára helységet kért azzal az elhatározással, hogy amennyiben kellő számu jelentkezők lesznek, később telepet is óhajtat létesíteni. Az előljáróság a kérelemnek helyt adott és a tanfolyam céljára a főjegyzői lakás egyik üres helységet engedte

át. A szövőgépek már meg is érkeztek. Az előljáróság készséggel működik közre a szőnyegszövéssel elsajátításának lehetővé tételében, mert ettől is reméli, hogy a munkanélküliség enyhülni fog, ha az oktatás sikerrel jár. 12 éven felüli leányok, vagy asszonyok jelentkezhetnek az üzemvezetőnél, vagy a 7-es számu irodában. A tanfolyam folyó hó 18-án nyílik meg.

A Kondorosi ut kiszélesítése Alispán Ur mult évi ígérete szerint teljesedésbe megy. A köveket már is fuvarozzák s a munkálatok hamarosan megkezdődnek. A hála és köszönet kifejezését Alispán Ur Oméltósága iránt e helyen sem mulasztathatjuk el.

A gyümölcsstermelő egyesület tagjai részére április hó 23-án és 24-én nagyszerű gyakorlati tanfolyamot rendezett Galli János vm. gyümölcsstermelési intéző s bár a mezei munka miatt a látogatottság kisebb mérvű volt, mint a télen, mégis ez a tanfolyam az egyesület életében és az okszerű gyümölcsfa betegségek elleni védekezés terén nagy előre haladást jelent. Kéri a vezetőség a tagokat, hogy hátralékos tagdíjakat és a jelenleg folyó munkálatokra előlegeiket Hunya A. István pénztáros urnál mielőbb fizessék be, hogy a szerek árát az egyesület kiegyenlíthesse.

Kisgazdák állathizlálását elősegíteni kívánja az „Állatértékesítő Hangya Szövetkezet” az által, hogy az istállóhiány pótlása és a jövedelmezőbb hizlálás érdekében arra alkalmas vidéki Hangya szövetkezetnél közös hizláló állatokat állít fel. A gazdaságos hizlálás és helyes takarmányozás rendszere biztosíthatja azt, hogy az egyes külföldi piacok minőségi kívánalmainak megfelelő, kivitelre alkalmas állatokat az utóállamokkal versenyképes áron tudjunk előállítani. Mivel gazdáink nagy tömege nem ismeri e fontos takarmányozási módszert, de másrészt alkalmas istállókval nem is rendelkezik, helyes gondolatnak tartjuk a Hangya törekvését. A közös istállóban hizlalt állatokat a Hangya szerezne be, míg a hizláláshoz szükséges összes takarmányokat a közös hizlálásra társult kisgazdák adnák. Az állatok értékesítése után mutatóköz eredményből a hizláló gazdák állategyedenként részesülnek. Az endrői Hangyaszövetkezetek is megindíthatnák a mozgalmat a közös istálló fontos és közérdekű létesítésére.

Hírek a gabona-piacról, Hónapok óta tartó lanyha irányzat után a legutóbbi napokban áremelkedést jelentettek a gabona-piacról. A tengerentúli terménypiacok jelentékeny áremelkedésről számolnak be. Állítólag azért, mert a világ buzakészletei rohamosan csökkenek. A kereslet megélénkülését nálunk azzal is magyarázzák, hogy a kivitel hamarosan újra megindul. E hét első napjaiban a buza 20, a rozs 30, a zab 25 és a tengeri 30 fillér áremelkedést ért el. A budapesti tőzsdén a 80 kilós tiszavidéki buzáért 20.95-öt, a takarmány árpáért 15—15.50-et, a zabért 17—17.20-at, a tengeriért 11.80-at fizettek. Helyi forgalomban másfél pengővel olcsóbban keltek mázsánként a termények.

A sertés és borjuvásár is áremelkedést jelent. Kisgazdák szedett fiatal prima sertései darabonként 120—130 kilós sulyban 1.10, 100—

110 kilós sulyban 104—106, könnyű sulyban 92—94 filléres áron keltek. A szopósborju ára 6 filléres emelkedést ért el. Prima borjut 118—122, másodosztályut 110—117, silányat 96—106 filléres áron vásároltak. A külföldi sertés és hizott marha árak alig változtak. A hirsertés ára csökkent valamit, a hussertések ára azonban pár fillért emelkedett. A fiumei marhavásár áremelkedést jelentett.

Pünkösdi békeje

Sirva jövünk gazdagok, —
Leverték, szegények,
Hoi himnuszként csörgedez
Csodás örökséged.
Futunk tépetten, sután,
Jajtól összeégve,
Sikoltó perceinket,
Bús, király-pózos minket
Elhagyott a Béke.

Mint szívárvány-foglalat
Aranydicsfény árnyal,
Érted terem az illat
S csicsergő madárdal.
Araságod megnyugvás,
Nem hajszólo ostor,
Tévedt, hiült vágyunk beteg,
Ácsingóznak a sebek,
Te szent lelkidoktor.

Ha sulyosak vállunkon
A bánat-keresztet,
Balga, fáradt szívünket
Friss erőkre fested.
Ha csönd csókol homlokodon,
Ha hozzád melegsünk,
Oh, Béke, Te szent berek,
Csak jó, ha Te megveszed
Nehéz kinkeresztünk.

Glóriád égivagyon:
Krisztus mngnyert jussa,
Testvérséged milliő
Bántott szív alusza.
Csoda-ered hajbain
Fények koboldoznak,
Csönd-nyoszolyád puha, jó
S lelkünk, mint rongált hajó
Rajta álmodozgat.

Ha álmunkban simogatsz,
Elijed a bánat,
S megízlelheted hevé
A halk kacagásnak.
Enyhe bokretád illata
Kimossa a rosszat,
Lehervadnak a jajok;
Üzd el hát a bánatot, —
Amit sirva hoznak...!

BARTHA ANDRÁS

AUTÓBUSZ-JÁRAT

Endrőd—Debrecen között

Május 22-től a Máv. gépkocsi-üzem a következő járatokat állítja be Endrőd végállomással:

Endrőd Templom-tér	i	5,20
Gyoma p. u.	é	5,32
„ p. u.	i	5,38
Endrödre	é	5,50
Endrődtről	i	6,10
Gyomára	é	6,22
Szeghalomra p. u.	é	7,25
Hajduszoboszlóra	é	9,15
Debrecenbe	é	9,55
Debrecenből	i	14,15*
Hajduszoboszlóról	i	14,53*
Gyomára	é	17,43*
Endrödre	é	17,55*
Debrecenből	i	17,30**
Hajduszoboszlóról	i	18,10**
Gyomára	é	21,41**
Gyomáról	i	21,43**
Endrödre	é	21,55**
Endrődtről	i	20,25*
Gyoma, pályaudvarra	é	20,37*
Gyoma, pályaudvarról	i	20,43*
Endrödre	é	20,55*

* csak hétköznap közlekedik!
** csak vasárnap közlekedik!

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T., Endrőd

Fiókinézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósit rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betételeket a legmagasabb kamattal mellett.

ELADÓ HÁZ. Özv Timár Péterné II., 549 szám alatt levő háza eladó.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugárutcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett 8 kishold föld, a Nagypéres dűlben; Décs-páskumon 2000 négyszögöl, Dávid-dűlben 2340 négyszögöl szántó. — Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szép ékszer
Jó órát

Mezőturon és
Endrődön

Gruber ád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy-raktára, disztárgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jóállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaműt
magas piaci áron
VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

u ján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvási szerezhethet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Főmunkatárs:

Csernus Mihály

Kongorácz János könyvnyomdája
l'Örökszentmiklós, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

A Szentév munkatáborából

Az egész csonka-ország katolikus egyházközségei és hívei között megindult a rendszeres munka a szentév méltó eltöltésére és ezzel az Eucharisztikus Világkongresszus, valamint első Szentkirályunk megdicsőülésének 900 éves jubileumának előkészítésére.

Vasárnapról-vasárnapra több helyütt katolikus napokat és nagygyűléseket rendeznek, hogy a katolikus vezérférfiak utmutatása és célkitűzése alapján a vidék katolikus népe lelkében is bekapcsolódjon a világ 400 millió katolikusát érintő és megmozgató ünnepeibe.

Legutóbb Balassagyarmaton, Szolnokon és Mátraremetén kongatták meg az Eucharisztia lelketrázó harangját. Tíz és tízezrek szívták magukba Krisztus igéjét, hogy maguk is apostoli munkával hintsék el a szent magot övéik-barátaik lélekugrájába.

Célunk az — mondotta Balassagyarmaton **Serédy hercegprímás** — hogy a szentév folyamán ne csak hazánkban, de az egész világon lelkileg megtisztulva Isten kegyelmével maradandóan megújuljanak erkölcsükben az egyének, a különböző társadalmi osztályok és a nemzetek. Ennek a nagy megújodásnak nyomán állítsuk fel Krisztus országát magunkban, családjainkban, nemzetünkben és az egész emberiségben és szerezzük vissza Krisztus békéjét.

Azt akarjuk, hogy mindenütt az Isten akaratával egyező, igazságos, tehát lelkiismeretben is kötelező törvényekkel kormányozzák az alattvalókat, ne pedig nyers erőszakkal.

Méltán kifogásoljuk — hangsúlyozta a magyar egyházfejedelem — *azoknak a politikusoknak* beszédeit, akik a hallgatóság járatlanságára és hiszékenységére spekulálva *olyasmit ígérnek, amit nem akarnak, vagy nem is tudnak megadni. Helytelenítjük* azokat a szociális és gazdasági vonatkozású beszédeket, akárki mondja is őket, amelyek akár tudatosan, akár tudatlanságból olyasmit követelnek, ami magában véve

talán jó, nemes és kívánatos, de *amit sem az állam, sem a közületek és társadalmi osztályok a mostani gazdasági, illetve bel- és külpolitikai viszonyok között teljesíteni nem tudnak.*

Az okosság sarkalatos erényére támaszkodva azt hirdetjük, hogy *teljesítse az állam, a nagytőke, a nagybirtok, a nagy és kisember egyaránt a keresztény erkölcsstan szerint Istentől kiszabott kötelességét embertársával: Krisztusban testvérével szemben, s akkor előbb-utóbb nyugvópontra jut a társadalmi és gazdasági élet.*

Kovács Sándor országos főtitkár a katolikus tömegek három nagy kötelességét ismertette: *betartani* Krisztus törvényeit, *kitartani* nyiltan és bátran Krisztus igaz egyháza mellett és *összetartani* az élet minden vonatkozásában.

A szolnoki országos *Credo* (hívő katolikus férfiak egyesülete) gyűlésen *dr. Angeló Rotta* pápai nuncius és *dr. Hanauer A. István* váci püspök lelkesítő beszédeit hallgatta nagy érdeklődéssel az óriási férfi tábor, majd *Mihalovich Zsigmond* kanonok, az A. C. országos igazgatója ismertette az egész világon megnyilvánuló nagy érdeklődést a kongresszus iránt. *Háromezrezer* propaganda iratot és *150.000* darab idegen nyelvű eucharisztikus plakátot küldtek szét a világ minden részébe. *„A hitetlenség fejedelme: az Antikrisztus* keresztül vágta az egész világon, templomokat rombol, kolostorokat gyújtogat, papok és hívek százezreit öldösi, pusztít mindenütt. A világ hívő és *hitvalló millióinak képviselői Budapestről, a magyar földről harsogják* bele a mindenségbe, hogy az Üdvözítő apostoli egyháza állja a szörnyű harcot, mert Krisztus égben és földön, közlünk az Oltáriszentségben *él, uralkodik és kormányoz, s szikla-egyházán a pokol kapui nem vehetnek erőt!*“

Dr. Nyisztor Zoltán felvetette a kérdést, hogy az Eucharisztikus Világkongresszus meghozza-e szellemi és lelki tekintetben az egész ország katolikus népének lelki megmozdu-

lását és lelkiújászületését? Krisztus cselekvésben nyilvánuló nagy hitvallást vár. *Nem közönyös báméskodókra és szájtatókra, nem a kordonon kívül álló helyeslőkre és éljenzőkre van szükség, hanem katonásan menetelő, örömmel felvonuló, nyilt, sugárzó homlokkal hitvalló, erényesen élő, gyónó és áldozó férfítömegekre van szükség!*“

Huszár Károly v. miniszterelnök nemcsak abban látja a kettős szentév óriási jelentőségét, hogy jobb, öntudatosabb, bátrabb hitvallókká teszi a katolikus magyarság millióit, hanem abban is, hogy a világ különféle nyelvű és színű katolikus népei lélekegységben, a testvériség közös és szent érzelmeitől áthatva borulnak le az Oltáriszentség előtt. Fehérek és sárgák, feketék és vörösbőrűek egyaránt óriási lelkesedéssel jelentették be részvételüket a világkongresszusra. Braziliából 15 püspökkel 3000 zarándok készül, Németországból 27 különvonattal 30.000 katolikus érkezését jelezték, sőt a felvidékről is eddig már 3000 főt testvérünk jövetelét várhatjuk. Amit nem tudnak megtenni a világ diplomatai, azt nehézség nélkül megteszi az Ol-

táriszentségben jelenlevő Krisztus Király: testvéreké teszi kegyelmével még az egymással szembenálló országok ellenséges népeit is.

Máriaremetén *dr. Ernszt Sándor* v. miniszter és *Fridrich István* v. miniszterelnök mondtak felvilágosító és hitükben megerősítő beszédeket a sok ezer zarándoknak.

Magyar katolikusok! Krisztus ott kopogtat szívetek berozsódott ajtaján. Szomorúan látja a magyarság szörnyű lelki betegségeit, a vallástalanság, istentagadás és erkölcstelen élet büzös pestisét. Mint irgalmas szamaritánus hajol le hozzánk, hogy felsegítsen, talpra állítson és meggyógyítson. A bűn fertőjéből akar kivonszolni bennünket, hogy a kegyelem kristály patakjában megfüröszsön és az istenfiuság királyi ruhájába öltöztessen. Ne húzódjatok, ne kerüljétek, ne bántátok lelketek egyetlen igaz barátját. Simuljatok hozzá a bűnbánó szeretet meleg érzelmeivel, induljatok utána törvényeinek igaz útján, viseljétek nemes buzgósággal a hibáitokért megérdemelt keresztet, hogy kiérdemeljétek tőle a jobb jövőt itt a földön és az örökkévalóságban is!

Csak egy kalászt...

Érik a gabona, néhány nap múlva aratásra pengetjük a kaszánkat

Az égő nap tűzében „arcunk verejtékével keressük a mindennapi kenyerünket“... Isten parancsát követjük, az ő törvényének hódolunk. Ezért tiszteletreméltó minden munka.

Kinek arat a gazda? Önmagának és a szeretet krisztusi parancsa alapján övéinek, családjának és honpolgári kötelességeinek teljesítésével a hazának is.

Nemes munka, szép élet, áldozatos cselekvés.

Az evangéliumi vetés is aratókat vár. Krisztus gabonáját: az emberi lelket is be kell takarítani Jézus magtárába.

Halljuk Krisztus panaszszavát: „Sok az aratás, de kevés a munkás“.

Pedig Krisztus buzájának elveszni nem szabad! Isteni vérral bepácolt, nemesített mag az!

Krisztus hív mindnyájunkat, hogy csak egy kalászt, csak egy lelket adjunk mi is a Szent Szív csűrjébe.

Ember! A tisztség kívánja,

hogy megköszönjük, aki velünk jót tesz. A becsület követeli azt is hogy hálával gondolj a terméstadó Istenre is! Ilyenkor egy kalászt adsz!

Aranykéved drága értékéből jut hasznosra és mulatságra egyaránt. Juttass belőle egy kevéskét nyomorgó embertársaidnak is, megint egy-egy kalászt nyújtasz át Jézusodnak.

Engesztelő szentmiséket ajánlász fel elhunyt jó szüleidért, akik szorgalmának köszönheted, hogy az a jó magyar föld neked terem és nem másnak, ismét kalással gazdagítod Isten lelki magtárját.

Nehéz munkád görnyesztő fáradtságát zugolódás nélkül viseled és felajánlod azt az istentelenek és keményszívűektől annyiszor és olyan nagyon megbántott Jézusod engesztelésére, arany kalászt nyújtasz neki.

Látod testvér! A felebaráti szeretetet ha átfonod az istenszeretet arányszálaival, a magad lelkének készíted a boldog örökkévalóság puha, áldott, lágy kenyerét...

Ne sajnálj hát egy kalászt Krisztusodtól!

KATOLIKUS AKCIÓ

A Szentév megnyitása Endrődön

Május 23-án délután zsufolásig töltötte meg az ünneplő közönség a Polgári iskola kultur-termét. A nagyszabású díszgyűlésen az Egyházközség egyesületei és a társadalmi vezetőférfiak mind jelen voltak.

A templomi Vegyeskar Apáczay István „Könnyes szemekkel”... c. énekével nyitotta meg az ünnepséget.

Majd Csernus Mihály apátplebános megnyitó beszédében részletesen ismertette a szentév célját és programját. A mai naptól kezdve egy évig készülünk az Eucharisztikus Világkongresszusra. A budapesti kongresszus nagy hitvalló demonstráció és fényes ünnepségek sorozata lesz. Természetes, hogy ebben minden igazi katolikus magyarnak részt kell vennie. A lényeg azonban a magyar katolikus lélek jobbatétele az Élet kenyere által. A Budapesti Eucharisztikus Világkongresszusra helyesen úgy készülünk elő, ha a legméltóságosabb Oltáriszentség tisztelését és imádságát úgy saját egyéni életünkben, mint buzgó apostoli segítő munkával a katolikus társadalomban erőssé és intenzívvé tesszük. Áldozásainkkal, áldozatainkkal, imaikkal és könyörgéseinkkel engeszteljük Krisztus Királyt ezalatt az egy év alatt azokért a megbántásokért, amelyekkel az ellenséges világnézetek csatlósai illetik Őt. Ennek az évnek vallási gyakorlatait azzal a céllal végezzük, hogy hozzon az Ur Jézus Annyaszentegyházának békét, adjon a világ népeinek több megértést és szeretetet, kegyelmének mindent átható világosságával vezesse az igazság útján az országok vezetőit, hogy az áldatlan világnézeti, társadalmi, nemzeti és gazdasági harcok helyébe jöjjön egy Krisztust imádó, békés, szebb korszak.

Dr. Cséh József községi orvos lelkesítő beszédében bizonyította ezután az Ur Jézus tanításának és a Benne való hitnek vigasztaló és gyógyító erejét. Az ember a súlyos betegség nehéz napjaiban és főleg a halálös pgyon, tehát az élet legkomolyabb óráiban, amikor az orvosi tudás eléri véges korlátját, s a szenvedőnek nincs kedve képmutatásra, hencegésre, nincs tekintettel a nagyhangu emberi véleményekre — csak Istenhez és egyedül csak Őhöz tud fordulni. A lövészárkokban sem Marxot vagy Lenint, hanem Jézust hívtuk segítségül. Ha tehát Isten irgalma és védelme jó a nyomoruság és veszély idején, becsüljük, imádjuk és szeressük Őt a béke nyugalmas napjaiban is.

Jól esett látni és hallani az „orvost” amint öntudatos hitvallást tesz a lelkek örök orvosa mellett.

Az Egyházközség világi elnöke Kalmár Vince gazdálkodó azt fejtegette, hogy a napjainkban folyó ádáz harc Krisztus ellen, a katolikus hívek és vallás ellen, a templomrombolások, papgyilkolások, az ártatlanok ezreinek lemészárlása nem vezetheti a dolgozó milliókat az anyagi boldoguláshoz. Ezeket a gonosztereket a világ álprófétáinak uszítására istengyűlöletből követik el. — Nekünk istenszerető férfiaknak és nőknek kell összefogni, hogy a gonoszság erejét megtörjük. Ezt célozza a Szentév és a Budapesti Eucharisztikus Világkongresszus.

A beszédek után a Katolikus Legényegylet tizenöt fagból álló küldöttsége vonult fel a dobogóra. Titkáruk: Timár Gergely az ifjuság nevében kijelentette, hogy ezt a megmozdulást magukénak vallják, mert ők öntudatos katolikus legények. Ugrin Dezső ifjusági elnök a legények Krisztushoz való hűségfogadalmát olvasta fel.

Majd a Központi Fiú és Leányiskola szavalókórusa adott elő ének-számokat és verseket Kovács Mátyás igazgató-tanító ügyes vezetésével. Ezt követően a polgári iskola növendékei énekeltek a legméltóságosabb Oltáriszentségről és mondták el szavalókorusban hitvallásos fogadalmukat. Vezényelt Dr. Maácz Jánosné.

Elnöklő apátplebános indítványára díszgyűlés megvitatta a szentévvvel kapcsolatos tennivalókat és elhatározta a következőket:

1. Felhívja a családgondozókat, hogy a kongresszusi jelvény megvételét és állandó viselését körzetükben ajánlják.

2. Jézus Szive ünnepén bucsus körmenetet rendez a gyomai templomban.

3. Cséplés után — augusztus hónapban — hálaadó ájtatosságot tart közös szentáldozással.

4. Szeptember első vasárnapján 9 hónapon át nagykilencedet kezd az Eucharisztikus világkongresszus sikeréért.

5. November első napjaiban három napos lelkigyakorlat után megalakítja a férfiak „Credo” egyesületét.

6. Felhívást intéz az endrői esperesi kerület többi plebániájának híveire, hogy szeptember 8-án „keresztesgyorsvonat” beállításával bucsus zárandoklatot tartanak a mátraverebélyi Szentkuthoz.

7. A tél folyamán résztvesznek zárt-lelkigyakorlatokon.

8. A jövő év elején triduumot rendeznek a Jézus Szive Szövetség és a szivgárdák részére.

9. Endrőd község vezetését felkéri, hogy a Selyem-utcát Szent István-ut, a Sugár-utcát Szent László-utnak nevezze el.

10. Apostoli tevékenységgel és gyűjtéssel elősegítik azt, hogy még a szegénysorsuk közül is többen felmehessenek a jövő évi budapesti főünnepségekre.

Csernus Mihály apátplebános zárószavai után ismét énekhez állt a templomi Vegyeskar s az apátplebános vezényletével hatalmas erővel felhangzott a hatszólamú Christus vincit... „szárnyaló dallama”...

A gyűlésről mindenki azzal a gondolattal ment haza, hogy Krisztus az endrői katolikus családokban igazán győzni fog!

Bucusz körmenet Gyomára

Immár negyedik éve, hogy a gyomai katolikus testvérek gyönyörű Jézus Szive templomának bucsunapján körmenetben vonulnak át az endrői katolikusok. Ezúttal a szentévi díszgyűlés határozata értelmében még impozánsabb volt a zárandoklat. Különösen a nők buzgósága érdemel dicséretet, akik löbb mint 300-an tették meg a rekkenő hőségben a fáradságos utat. A példás rendben, imádság és ének hangjai mellett vonuló körmenet még a gyomai másvallású testvérektől is elismerést váltott ki.

Csernay Géza püspöki tanácsos, plebános fogadta a zárandoklatban résztvevőket, akik közül közel háromszázán szentáldozáshoz is járultak.

Az ünnepi szentmisét és predikációt — a templom szűk volta miatt — a kápolna mellett felállított táborioltáron Csernus Mihály apátplebános végezte.

A körmenet tagjai a „Te Deum” gyönyörű dallamát énekelve tértek vissza templomukba, ahol apátplebános szentségi áldásban részesítette őket.

Istentiszteleti havi-rend. Június 20-án d. u. fél 4 órakor szent Ferenc III. rendje, 27-én d. u. fél 4 órakor az Oltáregyesület, 29-én d. e. 8 órakor a Jézus Szive Szövetség tartja havi ájtatosságát. A Leányegyesületek és Szivgárdisták július 1-én d. u. fél 6, a Férfi-Liga tagjai július 3-án, d. u. fél 6 órakor járulnak közös szentgyónáshoz. Az Olvasós-Társulat tagjai és Női Liga Sárkány Boldogasszony ünnepén, július 2-án járul közös szentáldozáshoz. Június 20-án a polyákhalmi, június 29-én az öregkerti és június 29-én a varjasi iskolákban mutatunk be szentmiséket. Július 11-én az öregkerti kápolna iskolában misézünk. Június 27-én d. e. fél 10 órakor a nagymisé „Veni Sancte”-vel kezdjük és áldást esdünk a Szentlélek Istentől idej aralási munkálatokra. — Férfiak, minél többen vegyetek részt a könyörgő szentmisén!

Anyák Napja a polgári iskolában

Pünkösdi hétfőn d. u. 4 órakor felvirágozott terem várta a vendégeket. Bensőséges ünnepélyünkön Csernus Mihály apátplebános, iskolaszéki elnökünk, az egyháztanács több tagja és majdnem minden növendékünk édesanyja megjelent.

Műsorunk a következő volt:

1. Kissné Tóth Lenke: Édesanyám. Szavaltta Hanyecz Irén III. o. t.

2. Ünnepi beszéd: Mondta özv. dr. Maácz Jánosné.

3. Gáspárne Tari E.: Melyik a kedvesebb? A leánynövendékek szindarabja.

4. Magyar tánc. Előadták Kovács G. Timár C. Schramm T. IV. o. és Varju M. II. o. t.

5. Simándy: Akinek anyja van. Szavaltta Uhrin Matild III. o.

6. Hársak alatt ülök... Muskálli... Kétszólamú ének. Előadta az énekar.

7. Éjféli mese. Szindarab. Előadták a leánynövendékek.

8. Barabás Ilona: Anyák napjára. Szavaltta Gonda Margit III. o.

9. Zongorasám. Négykézre játszották: Palotai Mária III. o. és Baranyai Éva I. o. t.

10. Spanyoltánc. Táncolták: Kiszely O. IV. o. és Hoffmann R. III. o. t.

11. Himnusz.

A műsor lezajlása után a növendékek hálás kézcsók kíséretében megajándékozták édesanyjukat a meglepetésként készített kézimunkáikkal, amit a mamák meghatódva vettek át.

A szép ünnepélyt Magyar Anna tanárnő rendezte.

Az új Spanyolország tanítói

A nem régiben Salamancában 1.200 spanyol tanító jött össze nagygyűlésre. A záróülés az egyetem aulájában volt és azon Franco tábornok is megjelent. Beszédében megemlékezett a fronton harcoló katonák küzdelméről, amely fegyverrel folyik, amely azonban csak akkor lehet eredményes, hogyha azt egy szellemi harc is támogatja. Ez utóbbit a tanítóknak kell megküzdeniök. Nekik kell folytatniök a katonák hősi művét, amit azok kiharcoltak, mert hittek Istenben és a spanyol hazában. A tanítók szent hivatása az új keresztény Spanyolországot felépíteni. Pemáns szerint vissza kell helyezni az abszolút értékeknek azt a tisztelést és megbecsülést az oktatásban, amelyet azelőtt is mindig élveztek. Az ifjuság neveléséhez szükséges alapfogalmak szerinte vallás, haza és tekintélytisztelés.

Ez a tanítógyűlés jellemző arra a tervszerűségre, amellyel a nemzeti Spanyolország niár most, amikor a harcok még dülnek, már megalapozza az új Spanyolországnak szellemi felépítését is.

Hősök emlékünnepe

Lélekemelő szép ünnepséggel adózott a világháboruban hősi halált halt magyar katonák emlékének Endrőd társadalma május hó 30-án a Hősök emlékművénel rendezett ünnepélyel.

Az ünnepélyes szentmisét és szentbeszédet Csernus Mihály apát-plebános mondotta, amelyen az összes egyesületek, körök, hatóságok küldöttségei résztvettek. Az emlékműnél Csernus Mihály apátplebános imája után a Himnusz hangjai vezették be az ünnepélyt, amelyet az Iparos Dalkör énekelt. Kántor Mihály Hősök szobránál c. költeményét Timár Lajos polg. isk. IV. oszt. tanuló szavalla. A polgári iskolai ifjusági énekkar Legyen úgy mint régen volt c. dalt énekelte Benke Lajos tanár vezetésével Harsányi László főjegyző lelkes, magasszárnyalású beszédében méltatta az elesett hősök érdemeit, Atyai szeretetet sugárzó felhívást intézett az ifjusághoz, hogy csak valláserkölcsös és hazafias lelkekkel, komoly, kitartó munkával, egymás megbecsülésével és támogatásával javulhatnak a szomorú magyar közállapotokon. Majd az Iparos Dalkör énekszámát következett, Hanyecz Irén polg. isk. III. oszt. tanuló Turchányi István Magyar katonák c. költeményét szavalla. Végül az Iparos Dalkör vegyeskara a Nemzeti Hísekegyet énekelte.

Megszűnnek az álláshalmozások

A magyar társadalomnak és különösen a felsőbb iskolákat végzett állás nélküli ifjuság tízezeinek régi kívánságát ígerte megvalósítani az ország miniszterelnöke: **dr. Darányi Kálmán**.

A magyar kormányelnök arról ismeretes, hogy nem barátja a fölösleges beszédeknek, politikai jelszavaknak és hangzatos ígéreteknek. Tárgyilagossággal figyeli a magyar közélet bajait, s ahol kell és az ország pénzügyi helyzete engedi, segíteni akar.

Balatonfüredi beszámolójában ismét olyan nagyszerű cselekvést jelentett be, amely sok tízezer magyar család kialvó reményességét gyújtotta lánggra.

Bejelentette, hogy még ebben az évben eltörli a kettősalkalmaztatások hetvenöt százalékát.

A huszonöt százalék csak azért marad még fenn, mert nem akarja, hogy méltánytalanság történiék a csekély fizetésű, többgyermekes családok esetében.

A magyar ifjuság lelkes örömmel várja a végrehajtást.

AZ ÚJ ÉLET Regénytár füzeti hét-hét napos kötetekben olvassák. A kiadó füzetek az olvasók százezreit hódolják meg. Ifjak és idősek egyaránt élvezik az érdekes regényeket. Egy füzeti ára 10 f.

Tanulmányi kirándulás Szegedre

Az Ipari Vásár alkalmából Walt-hier György polg. isk. igazgató máj. 31-én kirándulást vezetett Szegedre. Két kellemes napot töltött ott 41 növendékünk, özv. dr. Maác Jánosné kíséretében. A Kat. Növendők Egyesület székházából indultunk a város nevezetességeinek megtekintésére. Idegenvezetőnk útközben minden szép és érdekes dologra felhívta figyelmünket.

Az impozáns Dóm-téren szinte lenyűgöző látvány a magasba emelkedő, feltámadást és élni akarást hirdető Fogadalmi templom.

Szeged városa az 1879-i nagy árvíz alkalmából fogadalmat tett, hogy a város újraépítése után gyönyörű hajlékot emel Istennek, akinek segítségével és kegyelme nélkül Szeged nem lehetett volna szebbé, mint valaha volt.

A román stílusú templom belsejében éppen szólt az orgona. Európa második nagysága, 12.000 sípu orgonája! Szinte azt sem tudtuk miben gyönyörködünk előbb, csodaszép márványoltárokban, freskókban, mozaikképekben, vagy az orgona hangjaiban. Meghatódva térdeltünk a Tabernákulum elé. Majd halk léptekkel a templom kriptájában nyugvó gróf Klébelsberg Kunó koporsójához mentünk.

A Móra-park, a Tisza partja, a Múzeum, Újszeged, a Kenderfonógyár, az Ipari Vásár, a Stefánia-park stb. mind-mind mélyen bevésődtek szíveinkbe.

Reméljük, hogy a tanulmányos és szívet-leiket üdítő izellőnek jól beváltak, s jövőre úgy a növendékek, mint szülők belátják az ilyen kirándulások felbecsülhetetlen hasznát és meghoznak minden áldozatot, hogy gyermekeik ilyen utazásokon résztvehessenek!

Kétszer annyian térnek vissza az Egyházba Csehszlovákiában mint amennyien kilépnek

A cseh köztársaságban már az államfordulatkor valóságos divattá nőtte ki magát a felekezeti nélkülség, valamint az egyik felekezetből való kilépés, a másikba beugrás, majd hosszú felekezetek közötti tojástánc után az eredetibe való visszatérés.

Érdekes adatokat találunk erre vonatkozólag Prága város statisztikai hivatalának legutóbbi hivatalos közlönyében. A múlt év augusztus havi kimutatása szerint a felekezet nélküliek száma csökkenő irányzatot mutat. Csúpan 97-en léptek ki, ebből 49-en katolikusok. — Evvel szemben augusztusban 326 tért vissza a katolikus anyaszentegyházba, ebből 148-an a csehszlovák egyházból, 135-en pedig a felekezeti nélküliek táborából.

Ezek a számadatok azt bizonyítják, hogy általában kétszer annyian térnek vissza az Egyházba, mint amennyien kilépnek.

Beiratás a polgári iskolában

Június hó 19-én délelőtt lehet beiratkozni az endrői róm. kat. polgári iskolában.

Az I. osztályba azok a tanulók iratkozhatnak be, akik 9. életévüket betöltötték és az elemi iskola IV. osztályát elvégezték.

A magasabb osztályokban pedig azok a tanulók, akik az előző osztályt sikerrel végezték el.

Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy gyermekeiket már most, a júniusi határidőben irassák be, mert a hatóságok a nyár folyamán ellenőrzik a benem iratkozott tanköteleseket.

A korábban beiratkozott növendékek tankönyv-segély előnyben részesülnek. A polgári iskolában a tandíj és mellékdíjak évi összege 40 pengő, amely havi részletekben is fizethető.

Szegénysorsú és legalább jó előmenetelű tanulóink tandíjkezdve-ményt kaphatnak.

Nyomatékosan felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a következő iskolai év — mint ezentul mindig — korábban kezdődik. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 3-án, a rendes tanítás pedig szeptember 4-én kezdődik.

Az évváró ünnepélyt június hó 20-án tartjuk.

A nagyszünetidőben minden kedden és csütörtökön délelőtt 8-10-ig tart hivatalos órát az igazgatóság, amikor is mindennemű felvilágosítást ad a szülőknek.

Azok a tanulók, akik az elemi iskola V—VI osztályának elvégzésével a polgári iskola II. osztályába óhajtanak lépni, szeptember hó 1-én különbözeti vizsgálatot tartoznak tenni a polgári iskola I. oszt. Magyar, német és számtan-mértan anyagából. Minél előbb jelentkezzenek az igazgatóságnál, ahol tankönyvet kapnak kölcsön. A vizsgálati kérvényt pedig július hó közepéig nyújtják be.

Vizsgálatok

Június 6-án bezárultak az elemi iskolák. Az egyházközség részéről Csernus Mihály apátplebános, egyházi és Kalmár Vince világi elnök látogatták és ellenőrizték az egyház tanács kijelölt tagjainak elnöklése alatt folyó vizsgálatokat. A községi iskolák vizsgálatát dr. Tóth István községi iskolaszéki elnök vezette. Az egyes tantermekben megjelent nagyszámu szülők figyelemmel és élvezettel hallgatták gyermekeiknek nagyszerű előkészítést igazoló feleleteit. A beiratkozások most történnek. A IV.-V. és VI. osztályok jobb bizonyítványu növendékei a polgári iskolába iratkozhatnak. A mai fejlődő világban a jövő emberei a polgári iskola elvégzése nélkül aligha boldogulnak.

ENDRÓDI népesedési adatok

május 15- június 15-ig. Keresztességében részesültek: Pelok Elek földmunkás leánya Ilona Mária. Magyar János földmunkás leánya Margit Irén. Hanyecz György földműves leánya Irén Mária. Gács Lajos földmunkás leánya Eszter. Gubucz Vince földműves fia László Vince. Gircz Vilma fia Vince Ottó. Hornok László napszámos leánya Ella Piroka. Pápista Imre napszámos leánya Erzsébet Monika. Uhrin Sándor cipész fia István Mihály. Timár Ede géplakatos leánya Margit Mária. Dr. Varga Ferenc tanító leánya Karolina Emöke. Dógi Zoltán zenész fia József. Gircz Bálint földműves leánya Veronika. Hegedüs János földműves leánya Margit Monika. Gircz Imre földműves leánya Margit Ida. Forgács Margit munkásleány leánya Eszter Ilona. Medvegy János földműves leánya Ilona Katalin Erzsébet. Timár Imre földműves leánya Mária Magdolna. Jozsik István földműves fia Lajos István.

Házasságot kötöttek az Ur oltára előtt: Farkas Lajos földműves rk. és Dávid Eszter rk. Bordács Mihály földműves rk. és Pálkás Etelka rk. Hegedüs József földműves rk. és Fülöp Etelka rk. Fülöp István rk. és Pelyva Ilona rk. Szabó Viktor Lajos okl. tanító rk. és Timár Monika rk. Varju Péter cipész rk. és Gellai Mária rk. Barják József Benedek földműves rk. és Porupcsánszki Anna rk. Tóth János géplakatos rk. és Szurovecz Jolán rk. Tóth Lajos férfisزابó rk. és Timár Regina rk. Dinya Imre földműves rk. és Szabó Ilona rk. Gella György földműves rk. és Varga Ilona rk. Dávid Imre munkás rk. és Timár Mária rk. Hornok János munkás rk. és Uhrin Mária rk. Hunya Imre földműves rk. és Szurovecz Margit rk. Iuhász Lajos csizmadia rk. és Csuvar Jolán Cecilia.

Elhunytak az Urban: Timár Béla 2 hónapos, veleszületett gyengeség; Timár István 8 hónapos, tüdőlob; Szujó Lajos 16 napos, bélhurut; özv. Varju Elekné Gellei Teréz 66 éves, szervi szivbaj; Timár Eszter 15 éves, tüdőgümökör; Jakus József 30 éves, tüdőgümökör; Rác Józsefné Dógi Borbála 57 éves, véres agyaguta; Maródi Mihály 44 éves, tüdőgümökör; özv. Dinya Jánosné Kiszely Gizella 61 éves szervi szivbaj; Pap Istvánné Szujó Margit 33 éves, tüdőgümökör; özv. Uhrin Pálné Sóczó Borbála 88 éves, szivizom elfajulás; Köles Monika 13 éves, sokizületi csusz és szivbélhártya gyuladás; özv. Gubucz Józsefné Hunya Brigitta 74 éves gynomorrák.

Eljegyzések: Nehéz József földműves Timár Eszterrel, Farkas Bálint cipész Viczián Margittal.

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Főispánunk Endrődön. N.E.P. választmányi gyűlést tart az endrődi Nemzeti Egység Pártja június 27-én délután fél 3 órakor a Népház mozi-termében. A gyűlésen a legfontosabb mezőgazdasági munkás és szövetkezeti problémákat veszik tárgyalás alá. Mint értesülünk, a párt elnöksége több budapesti előadót felkért a gyűlésen való szereplésre. Mind az öt körzet választmányi tagjainak és az érdeklődő párttagok megjelenését kéri az Elnökség, mert hír szerint a gyűlésen megigérte megjelenését vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla, vármegyénk főispánja is

Főpapunk szabadságon. Csernus Mihály apátplebános, súlyos reumatikus bántalmainak gyógykezelése érdekében tíz napi fürdőzésre Hajduszoboszlóra utazott. Távolléte alatt a plebánosi teendők végzésével Szuromi András segédlelkész nyert megbízatást.

Bucusz Kondorostanyán. A Szent László király tiszteletére megáldott tanyai templom bucsuját június 27-én ünneplik a tanyai hívek. Az ünnepi szentmisét és szentbeszédet Csernus Mihály apátplebános mondja.

Szövetkezeti hírek. Az öregkerti és kondorostanyai „Hangya Szövetkezetek” június 6-án napjainban tartották évi közgyűléseiket. Az évi mérleg mindkét szövetkezet fejlődését és közigazdasági hivatását bizonyítja. A részleges tisztújítás megfelelő egyéneket hozott az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjai sorába. A két Hangya érdemes vezetése Bencze József és Dienes Izra tanítókat dicséri.

Országzászló avatás Gyomán. Évek előtt nagy arany mozgalmat indított Záhonyi Aladárné a „Gyomai Nőegylet” volt elnöknője. A Nőegylet tagjaival gyűlést indított, hogy hazafias érzésüknek országzászló állításával adjanak méltó kifejezést. A sokáig elhuzódó avatási ünnepély június 6-án folyt le. Az ünnepély fényét különösen emelte az, hogy megjelent azon vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla, vármegyénk főispánja is. Az endrődi előljáróság és gazdakörök Harsányi László vezetésével szépszámban képviseltették magukat.

Kis nagy Sándor irodatisztet a vármegyei kisgyűlés július hó 1-ével nyugdíjazta. A nyugalomba vonuló irodatiszt csaknem három évtizedig volt hűséges, szorgalmas és figyelmeztetett tisztviselője Endrőd községnek.

„Korunk szava” népkönyvtára minden időszerű szociális, gazdasági és alkotmányjogi kérdést világos, érthető nyelven tárgyal. Egy-egy rőpirat ára 2 fillér. Fekécs újságárusnál kapható.

Czapik Gyula pápai prelátskanonok-lelki vezetésével indul a lelkigyakorlatos hajózarándoklás Máriazellbe. Országszerte általános és fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg az idei lelkigyakorlatos hajózarándokut iránt, amely július 19-én indul Budapestről. Első állomásuk Melk, ahol az ottartozkodó osztrák testvérekkel közös ünnep-égen vesznek részt. A többi utat autóbusszon tesszik meg. A zarándoklás részvételi díja 49 pengőtől. Részletes programot az Actio Catholica (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7 sz.) küld. Utlevél nem kell.

Az esztergomi nyári egyetemen való részvétel díjmentes. Többek érdeklődésére az Actio Catholica központi irodája ezúton is közli, hogy a biboros-hercegprímás védnöksége alatt június 20. — jul. 8-ika között Esztergomban megtartandó katolikus nyári egyetem látogatása teljesen díjmentes. Az előadások a szellemi tudományok körét ölelik fel. Jelentős részük a theologia, a keresztény társadalombölcseletet, a néprajz, a népélet és az egyházi művészet köréből tartatik. A nyári egyetemre jelentkezni az Actio Catholica-nál Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. és Esztergomban Lepold prelátskanonoknál lehet.

Az elszászi iskolaharc. Ismeretes, hogy a Blum kormány Elszálotharingiában a felekezeti iskolákat meg akarta szüntetni és az úgynevezett „semleges” iskolatípust bevezetni. Az elszászi lakosság impozáns választ adott a kísérletre. A leszavaztatott szülők közül 452.000. 90% szavazott a felekezeti iskola mellett, 79.000-el több, mint 1924-ben.

Levente napra készül Endrőd község ifjúsága a testnevelési bizottsággal és a levente oktató karral együtt. Június 20-án az egész nap a járási leventéké. Versenyezni fognak, hogy sportbeli előrehaladásukról tanubizonyítást tegyenek — ez alkalommal először — a nagy nyilvánosság előtt. És hogy megnyerjék a nagyközönség érdeklődését és pártfogását mostohán álló levente ügyünk iránt. Reggel 8 órakor a sportpályán szent misével kezdődik az ünnepség. Dél előtt folyamán a selejtező versenyek lesznek. Délben a tanyai és vidéki leventék vendéglátásban részesülnek. Délután 2 órakor sétazene lesz a főbb utcákon, fél 4 órakor kezdődnek a döntő versenyek, melyeknek eredménye képen 5 órakor díjkiosztás zárja be komolyabb versenyt. Fél 6-tól kezdődően jökedvű, derűs játékok és szórakoztató versenyek rendezéséről gondoskodik az ifjuság. Este nyolc órakor a m. kir. honvédség II. számú Regőcsapata fog hangversenyezni. A helyi árok úgy vannak megállapítva, hogy a lakosság minden rétegének részvétele biztosítható legyen. Figyelmezteti a rendezőség a közönséget, hogy mindössze 150 ülőhely lesz, miért is ajánlatos az ülőjegyek mielőbbi megváltása, a levente egyesületi pénztárnoknál, Dr. Csókási Béla tanárnál. Az ünnepséget reggelig tartó táncvigalom zárja be. A remélhető tiszta jövedelmet a levente zenekar megalapozására kívánja fordítani a testnevelési bizottság. Felkéri a rendezőség a lakosságot, hogy leventeink szereplését kellően méltányolja és erre a napra házaikat lobogózzák fel.

A Kath. Népszövetségi Temetkezési Pénztáregyesület múlt évi jelentése nagyszerű fejlődésről számol be. Az 1936. év végén 101.521 rendszeren fizető tagja volt. A tagállomány múlt évi szaporodása 16 671. Temetkezési segélyre 1936-ban 1080 halálesetben 228.657.18 pengőt fizettek ki. Ezenfelül jótékony célokra 60.000 pengőt fordított az Egyesület. A beiratkozást melegen ajánljuk. — Felvételi eszközül Giricz János egyházi pénztáros.

— **Még ez évben meglesz az Egészségház.** Nagy örömmel jelentjük olvasóinknak, hogy a főjegyzői házban tervezett községi Egészségház (kisebb méretezésű kórház) hamarosan megvalósul. Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága vitéz dr. Márky Barna alispán pártoló előterjesztésére a ház átalakítási és felszerelési költségeire 8000 pengő segélyt szavazott meg. Endrőd népe mélyszégyen hálával gondol szeretettel Alispánjára és az egészségház szervezését vezető dr. Rottler István vármegyei orvosra, hogy megértő jóságukkal elősegítik és megvalósítják a nép egészségügyi védelme szempontjából rendkívül fontos intézmény létesítését. Elismerés illeti Harsányi László főjegyzőt is, hogy a nagy méretezésű jegyzői lakás átengedésével példás előzékenységgel hozzájárult a kitűnő intézmény megvalósításához.

A „Köszegi Missziós Szemináriumba” már a gimnázium első osztályától kezdve felvesznek olyan egészséges, egyházilag érvényes házasságból származó jól tanuló fiatalokat, akik missziós papok akarnak lenni. A tanítatás teljesen ingyenes. Felvilágosítást ad a plebános.

Osztrák-magyar diákcseremozgalom. A Verband der Ungarnfreunde (Wien I., Kärltnerring 3.) amelynél a vendégdiákok beosztása már folyik, felkéri a magyar vendéglátó szülőket, hogy igényeiket minél előbb jelentsék be, hogy a beosztási munkálatok zavartalanul és idejében elvégezhetők legyenek. Ez a diákcseremozgalom nemcsak az osztrák, hanem főleg a magyar érdekekre és a magyar kívánságok teljesítésére fekteti a főszólt. Azon i. t. Olvasóink, akiket a diákcseremozgalom érdekel, forduljanak közvetlenül a Verband der Ungarnfreunde-hoz, Wien, I., Kärltnerring 3., ahol minden felvilágosítást és a szükséges nyomtatványokat megkapják.

Féllábu hadirokkant jezsuita a berchtesgadeneri szöszéken. A háború alatt is a legnagyobb népszerűségnek örvendett P. Rupert Mayer S. J. aki annakidején divízió-lelkész volt, többször súlyosan megsebesült és féllábat a harctéren elvesztette. A híres jezsuita pater most Berchtesgadenerben tartott nagy prédikációt, ami annál feltűnőbb, mert tudvalevő, hogy Berchtesgaden Hitler vezér és kancellár állandó tartózkodási helye. Szemtanuk állítása szerint megrázó látvány volt, amikor a féllábu jezsuita felbicegett a szöszék lépcsőjén. Szólnia kell, — úgy mond — mert az újpogányosság az Egyház egyéb ellensége fenyegetik a hitet. Ő és testvérei állandóan figyelmeztették a birodalmi vallásügyi minisztert, hogy súlyos bajok fognak származni, ha a miniszter a nemzeti szocialista igaztást az Egyház ellen tovább engedi. Hiábavaló volt minden s ugylátszik még a becsületes tiszti, katonai szó sem hullott jótalajra. A harc azonban mégsem hiábavaló. Mindazok, akik azt híhették, hogy a katolicizmus és a hívő protestantizmus is rövid időn belül eltűnnek, súlyosan és alaposan tévedtek. A keresztény valláshoz való ragaszkodás soha sem volt olyan erős Németországban, mint éppen ma.

Debreceni Urinők Mária-kongregációja P. Köhler Ferenc Lazarista-rendi házfőnök vezetésével június 26—29. napjain helybeli és vidéki kat. urinők részére záró lelkigyakorlatot rendez a Svetits-intézetben. A lelkigyakorlat jun. 26-án reggel 9 órakor kezdődik, s jun. 29-én reggel közös szentáldozás fejezi be. Jelenkezést kér a rendezőség akár szóval, akár írásban június hó 21-ig a Svetits-intézetben.

Hitünk külső megvallását hirdeti az Eucharisztikus jelvény hordozása. Kapható 30 fillérért a Népházi Szövetkezetben.

Békésvármegye népmozgalmi adatai 1936-ban. Békésvármegye alispánja a májusi közgyűlés előtt ismertette az alábbi hivatalos adatokat: A házasságok száma 2821. (8.4 ezrelék. Országos átlag 8.5 ezrelék.) — *Élveszületések* száma 6661. (19.8 ezrelék. Országos átlag 20 ezrelék.) — *Halálozások* száma 5080. (15.1 ezrelék. Országos átlag 14.2 ezrelék.) Természetes szaporodás 1581. (4.7 ezrelék. Országos átlag 5.8 ezrelék.) Tehát a vármegye szaporodása alacsonyabb az országosnál. Tuberkolózisban elhalt 509. (1.5 ezrelék. Országos átlag is 1.5). Egy éven alul elhalt 1086. (16.3 százalé. Országos átlag 14%.) — Igen rossz a természetes szaporodás **Gyulán**: 0.5 ezrelék. Jelentős csökkenést mutat **Békés**, ahol 6.6 ezrelékről 3 ezrelékre, **Orosháza**, ahol 2.6 ezrelékről 1.3 ezrelékre, de legrosszabb Endrőd, ahol 6.3 ezrelékről 0.3 ezrelékre szállt le: a természetes szaporodás. Ezt a hivatalosan nyilvánított adatokat pirulva olvashatják az endrődi modern aszszonyságok!?

A **LÉGOLTALMI** segélyosztágok beszerzése megtörtént s az első szervező gyakorlat és kiképző oktatás június 6-án kezdetét vette. A vezetés megállapítása szerint a felhívásnak igen számosan nem tettek eleget, s minthogy elmaradásukat nem igazolták, ellenük a büntető eljárás már meg is indult. A légi veszély elleni védekezés elsőrangú honpolgári kötelesség, saját személyi és vagyoni biztonságunk közvetlenül való megoltalmazását célozza, tehát az ebben való közreműködés még törvény és parancs nélkül is minden jóérzésű embert kötelez. A gyakorlat és a kiképzés a nyári idényben csak a legszükségesebb mérvben fog megtörténni s így semmi szín alatt nem lesz mód arra, hogy a mulasztókkal szemben a hatóság elnézést gyakoroljon.

A **NÉMETORSZÁGI MUNKÁSOK** többszörösen hírt adtak ottani elhelyezkedésükről. A számos levélből, amit küldtek, az öröm, a meglegedés hangja csendül ki, mert úgy az elhelyezkedésről, mint az élelmézésről és a keresetről nagy meglegedéssel irnak. Örömmel tölt el ez bennünket, mert az endrődi munkások jó elhelyezése az előljáróságnak mindenkor elsőrangú feladatát és gondját képezte. Csak azt lehet sajnálni, hogy a 400 főnyi jelentkező nagy része visszalépett. A felettes hatóságok azt hiszik, hogy az endrődi munkás tulságosan válogatós a munkalkalmakhoz. Tudjuk, hogy ez nem való, de mégis dolog az ellenkezőjét bizonyítani.

TERE-FERE

MIRHÓI: Áldjuk az Ur szent nevét. TÖBBIEK: Mind közönségesen.

MIRHÓI: Mit olvasnak kendtek oly figyelmesen atyámfiai?

GYOMAVÉGI: Az Uj Nemzedéket silabizáljuk. Irigyeljük a nagyfejűeket, hogy összevissza-mindenfelé utazhatnak az állam pizire.

MIRHÓI: Kik volnának azok a szerencsések?

GYOMAVÉGI: Hát a külügyminiszterek, meg a cimboráik.

CSEJTI: Csakugyan úgy igaz, hogy ennekelőtte száz esztendeig sem vonatoztak annyit a miniszter urak, mint most egy-két hónap alatt. Alig mult el az olasz király csudás ünneplése, már is jött előbb a török főmufti, majd egy lengyel miniszter, most meg a német fődiplomata. Nem régiben meg az osztrákok jártak nálunk.

VARJASI: De nemcsak ide jönnek ám. Olvassuk, hogy a lengyel elnök megnézte most az oláh királyt. Najrát meg bekukkantott Belgrádba, meg Szófiába. „Blomberger“ német generális meg azt nézte a taljánoknál, hogy mennyi a puskájuk, meg az ágyujuk, mert hogy a szovjettel hamarosan birokra kerülhet a sor.

UGARI: A legjobb mégis az, hogy amikor egy-egy helyen összesugnakbugnak, utána szemfényvesztésül nyilatkozatot tesznek az újságokba, hogy a nemzetek békéjét és javát kívánják szolgálni az új szövetségekkel.

PERESI: Mink már úgy vagyunk, hogy amikor egy-egy főpolitikust tárgyalni és utazni hallunk, hozzá tesszük, hogy „jaj Uram, ne vigy minket a kísértésbe“, mert biztosan bajt csinálnak.

PASKUMI: Akkor inkább már azt mondhatnátok, hogy „szabadíts meg minket a gonosztól.“

CSEJTI: Politikai „drótostótok“ ezek testvérek. Járnak-mennek unostalan, próbálják kifoltozni a béke vödörjét, de hát lukas az százfélé, nincs rá mód, hogy rendbe hozzák. Földhöz kéne vágni, oszt új vödört akasztani a népszövetség kutágására.

UGARI: Most úgy cselekesznek ezek a külügyi-fináncok, mint az egyszeri endrödi vadász. Célbavett egy nyulat, oszt eltalálta a hajtót. Amikor újra jött egy nyul, azt kiáltotta feléje a vicces hajtófiu, hogy „most engem tessenek célbavenni, akkor talán elterfeli a nyulat!“ Hát ezek tárgyalnak, beszélnek, huncutkodnak, s a végén eltalálják „szarva közt a tőgyit“.

ZUGI: De ez sem utolsó ám, amit a szovjetről ír az újság. Nyolc marsalt bedutyiztak, néhányat elküldtek Ábrahám kebelébe, a többinek meg már a füle mellett van a revolver csöve. Ugy hirlik, hogy Stalin Hittlertől telefonon kért receptet, hogy miképpen szabuljon a fejére nőtt semita fő-főgenerálisaitól.

MIRHÓI: Én már csak akkor békülök ki a vörös betyárokkal, ha azt hallom, hogy Kun Bélával is alulról

szagoltatják az ibolyát. Ezáltal sokat vezekelnének a sok tömeggyilkolás, pusztítás és rombolásért.

VARJASI: De mit szólnak hozzá a pesti cocilista vezérek, hogy Moszkvában most már az ő ivadékaikra is rákerült a sor?!?

ZUGI: Hallgatnak és félnek. A Népszava még nem meri kiírni, hogy „az orosz hadseregből és államhivatalokból“ rendszeresen távolítják el a zsidókat, mert félnek, hogy hátha kedvet kapnak a pesti elvtársak is?

VARJASI: No akkor nem maradna elnöke és titkára a szakszervezetnek.

PERESI: Ugy vannak ők a kommunistákkal, mint az egyszeri asszony a férjével. Közös folyószámlára dolgoznak. A férj rakja bele a pénzt, az asszony meg kiveszi és elkölti. A vörös cégtársak sem falják föl egymást. A pénzt a nép és az állam zsebéből veszik ki. A végelszámolás ugyanis a keresztény népek rovására megy.

MIRHÓI: Hát tényleg beteg az egész világ. Nyavalygás az élet.

ZUGI: Csak az a különbség, hogy nem mindenki ismeri el, még ha érzi is. Ugy vannak a külügyérek is, mint az egyszeri tanító. Vasárnap a szentmise után bementek az Apát urhoz. Beszélgetés közben feljött a szó, hogy ennek ez, annak az a baja. Az Apát ur a ballábára panaszkodott. Baranyai bankigazgató ur a gyomrocskáját fájlalta, a Tóth ügyvéd a pesztrális fájdalmait mondta szörnyűségnek, többen hallgattak és talán lustaságból nem mesélték bajaikat. Egyik testes ur azonban büszkén vágta ki, hogy neki semmi baja nincs, legfeljebb ilyenkor nyáron az arcán és fején izzad borzalmasan. A kis Cseh doktor erre nagy komolyan azt mondta, hogy „barátságom, a baj mindig a test leggyengébb helyén keletkezik. Ugy látszik, neked a fejed a leggyengébb testrész, azért izzadsz ott. De természeti törvény is, hogy melegben a testek kitágulnak. Innen van az, hogy koponyád kitágult lika, a in az ott forni készülő viz izzadság alakjában kicsordul“.

UGARI: Képzem, hogy az illető ur megköszönte az orvosi szakvéleményt.

CIGÁNYVÁROSI: No csak a doktor se beszéljen. A multkor az egyik szomszédasszony úgy kibánt az orvosokkal, hogy ököllet törülhették nemcsak a zsebüket és szemüket, hanem az egész ruhájukat is.

ZUGI: Mond már mi történt?

CIGÁNYVÁROSI: Bement az asszony a Weisz doktorhoz, hogy szülés erányában utalja be szegényalapon a gyulai kórházba. De sürgösen, mert neki itthon kenyere sincs, így hát nem tudja életrehozni a rajkót. Mivel azonban korán történt, a kórház visszaküldte, s az utiköltség a doktor nyakába szakadt. Tíz nap mulva Cseh doktort kereste fel az asszony. A nagy rimánkodás-

nak ő is bedölt és szépen guberálta a vonatdíjat. — A szülés előtt Ugrin doktornál is próbálkozott, aki a községi orvosokhoz küldte vissza. Elérkezett a döntő pillanat. A kis doktort éjjel 2 órakor zavarták fel békés szundításából. Reggel ötig ott rostokolt a beteg mellett és várta a jószerecsét. De oszt meg is kapta. Valami könnyítő por vétele után olyan rohamosan történt az esemény, hogy a kis doktor prüszkölt, krárogott, köpködött és fürdővizért kiabált, nem az ujszülött, hanem előbb a maga részére.

MIRHÓI: A legjobb az, hogy mindezt ingyért kellett elsz szenvedni.

ZUGI: Azért kapják a fix fizetést. Ott van a Hunya tanító. Az első segélyt mindig ő adja a rászorulóknak. És még ráadásul ingyen.

MIRHÓI: Csak az a furcsa, hogy amikor férfiember szorul a segélyre, akkor nem olyan fürge!?

ZUGI: Hiába is beszéltek. Ha valahol baleset van, az a nagy mohamed-ember a föld alul is előkerül és mint a pelyhet kapja fel a segélyreszorulókat.

PERESI: Egy gyöngéje mégis van. Nem szereti a hideget, haragszik a télre.

MIRHÓI: Eléggé hájas, nem kell félnie, hogy megfagy, hát miért nem türi?

PERESI: Nem szereti azt, hogy a dolgok összehúzódnak a hidegben. A vakáció például nyáron 3 hónap, télen meg csak 2 hét. Ezért kedveli jobban a nyarat.

ZUGI: Hanem a fia a közeli napokban ugyancsak lefőzte a tanító urat. Olyan szép eset, hogy már csak elpletykálom.

TÖBBEN: Ugyan mi volt az, mondja kend már.

ZUGI: Az egyik polgárista fiut baleset érte. Egy nagy szeg átszurta a sarkát és feltépte a húst rajta. A gyerekek nem tudott menni. A Tibor gyerekek pedig, úgy látszik az apja vérét örökölte, felvette hátára a pajtását, elvitte az orvoshoz, s amikor ott bekötötték, hátán vitte haza is. De ezzel nem elégedett meg. Azt mondta a fiúnak, hogy a tanár ur kihirdetése szerint neki másnap földrajzból felelni kell. Hát csak legyen nyugodtan, reggel eljön érte és a hátán felviszi az iskolába. Meg is tette. Az apátur is nagyon megdicsérte a fiut nemes, jószágos viselkedéséért.

VARJASI: Igazán megható példája az igazi felebaráti szeretetnek. A tanító ur büszke lehet a fiára.

MIRHÓI: Egyik nap büszke, a másikon nem. Józsvü gyerek, de nagy huncut. A multkor például nagy ravaszsággal megkérdezte az édesatyjától, hogy „apa, amikor alszol, akkor te a tyukszemidet is behunyod?“ Persze, a tyukszem közeli összeköttetésbe került a huncut kérdező domboru felületével. Az öreg Hunya pedig szabadságot kért az Apát urtól, hogy Csabán kivágassa a tyukszemét.

ZUGI: No elég a tereferéből. Az asszonyok még megirigylik, hogy ennyit tudnak összekarattyolni! Jó termést magyarok! Isten velünk! (Elindulnak a templom felé.)

Van Zeeland szózata a belga katolikus munkásifjusághoz

Azt a nagy harcot, amelyet a belga katolikus munkásifjuság a munkahelyek erkölcstelen és vallásellenes szelleme ellen folytat, most a belga kormányzat hivatalosan is elismerte. Az egyik gyűlésükön Paul van Zeeland miniszterelnök egy beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondotta:

„A ti hadjáratotok az egész országban nagy és bátorító visszhangra talált. Minden oldalról, világnézeti különbség nélkül támogatást és a helyeslés hangjai érkező munkások iránt, mert mindenki megértette, hogy miről van szó. A munkásnak az ő munkájában nemcsak fáradozásainak anyagai eredményét kell látnia, hanem az erkölcsi jutalmat is a teljesített kötelességért. Végtelenül örülök, hogy ez a mozgalom éppen a munkásifjuság köréből indul ki és ők is viszik diadalra. Saját boldogságuk kovácsolásán dolgoznak ezáltal.“

A vihar előjele

Nő: Valószínűleg eljön a mama.
Férj: Én is azt hiszem, mert az időjósbéka az üveg alján van, — az pedig vihart jelent.

Arisztokrata vice

Arisztid gróf elhatározza, hogy ezentul maga fog a háztartás részére bevásárolni. Elmegy a vásárcsarnokba és megkérdi a kofától:

— Kéhem, hogy a tojás?
— Hat fillér, de a törött öt fillér.
— Jó kéhem, — mondja Arisztid — tőhjön össze nekem vagy tízet.

Megbüntetett kíváncsiság

A pa (az iskolából sirva hazakerülő fiához): Miért sirsz?

Fiú: A tanító ur pofonvágott s azt mondta, hogy ostoba kölyök vagyok.

A pa: Nos és aztán? — Igazat mondott, mert csakugyan az vagy. — Hát még mit mondott?

Fiú: Azt is mondta, hogy — az alma nem esik messze a fájától.

AUTÓBUSZ-JÁRAT

Endrőd—Debrecen között

Május 22-től a Máv. gépkocsi-üzem a következő járatokat állítja be Endrőd végállomással:

Endrőd Templom-tér	i	5,20
Gyoma p. u.	é	5,32
" p. u.	i	5,38
Endrődre	é	5,50
Endrődrol	i	6,10
Gyomára	é	6,22
Szeghalomra p. u.	é	7,25
Hajduszoboszlóra	é	9,15
Debrecenbe	é	9,55
Debrecenből	i	14,15*
Hajduszoboszlórol	i	14,53*
Gyomára	é	17,43*
Endrődre	é	17,55*
Debrecenből	i	17,30**
Hajduszoboszlórol	i	18,10**
Gyomára	é	21,41**
Gyomáról	i	21,43**
Endrődre	é	21,55**
Endrődrol	i	20,25*
Gyoma, pályaudvarra	é	20,37*
Gyoma, pályaudvarrol	i	20,43*
Endrődre	é	20,55*

* csak hétköznap közlekedik!
** csak vasárnap

Uj élet az Alföldön

Darányi Kálmán

miniszterelnök népmentő törvényjavaslata

Félszázad óta nem volt kormány, melynek programjában ne lett volna kitűzve az Alföld öntözésének égetően fontos megoldási terve. Évtizedeken át azonban közjogi vitákkal bibelődöttünk, csaknem belepusztultunk egy szörnyű világháborúba, évek óta pedig a titkos vagy nem titkos választó-jogi harcok meddő vitáit halljuk, mint a magyarság minden kívánságát hozó és betöltő „legfontosabb” életkérdést, csak egy maradt el mindig: a tevékenységét évről-évre vesztő, lassankint szikes pusztasággá változó Alföldöt és annak inségsben jutott népét megmenteni a végső pusztulástól és nyomorból.

Darányi Kálmán nevéhez fűződik a ma még felmérhetetlenül fontos és cselekvés stádiumába indult tervezet: rendszeres öntözéssel újra termő rónasággá változtatni vissza az Alföldöt.

Az egész ország léteérdeke, hogy a teljes meddőség felé haladó, az egész világ legjobb buzáját termő Alföld ismét dus magtárja legyen a hazának.

Az öntözés megvalósítása reménységgel és megnyugvással töltheti el a magyar kisgazda lelkét, mert földje termőképességének fokozásával, a minden munkát megsemmisítő szárazság megszüntetésével lehetségessé válik, hogy már 5-10 hold földcskéjéből is szorgalmas odaadással, a régi magyar puritán egyszerűséggel, de tisztességesen megélhessen.

Az állattenyésztés fellendülését fogja eredményezni az, hogy a legelő nem sül le idő előtt, hanem tavasztól késő őszig kitűnő tápláléka lesz a lónak, tehénnek, süldőnek egyaránt.

A Képviselőház földmivelésügyi és pénzügyi bizottságán már keresztül ment a nagyszabású javaslat, mely négy öntöző csatorna létesítésére 80 millió pengőt állít be a megvalósítás céljaira. Huszonhárom millió köbméter föld mozdul meg, 5 millió 700.000 kubikus napszám kerül kifizetésre. A földmunkásosztály évekre biztosítva lesz mindennapi kenyérének megszerzésében.

A nagy munkaalkalom, az öntözéssel együttjáró több jövedelem emberhez méltó életet teremt a kisgazdáknak, továbbá az ország árva vándorainak: a falu munkásrétegének, de a fogyasztóképeség emelkedésével a falu kisiparosainak is.

Ez a valódi, cselekvésben nyilvánuló reális politika. Ezt várta, ezt fogja értékelni és szívet-lelékekkel követni a magyar kisgazda és munkástársadalom.

Csak egyet kérünk még Darányi Kálmántól: a munkába adásnál zárja ki a nyereszkes vállalatokat. Végeztesse azt az állam illetékes hivatali szerveivel. Ha nincs elég

szakember, foglalkoztassák az állás nélküli fiatalokat. Az óriási áldozattal felajánlott és elköltendő pénz igazi helyére jusson.

A magyar falu népe imáiba foglalja a Darányi nevet. „Darányi-féle munkásházák” és most „a Darányi-csatornák” örök emlékei lesznek az igazi magyar faj és népszereketnek!

Hírek a gabona és állatpiacokról

Hetek óta tartó lanyha irányzat és árcsökkenés után az elmúlt héten szilárd irányzat kerekedett felül a tőzsdéken. A 80 kilós tiszavidéki buza ismét túlhaladta pesti paritásában a 21—, a tengeri pedig a 12 pengőt. A száraz időjárás nagy veszéllyel fenyegeti a tavaszi árpa, zab és tengeri vetéseket. Ebből származik a nagyobb vételkedv és ezzel összefüggő áremelkedés.

A sertésvásár is némi élénkséget mutat. A kisgazdák 110—130 kilós fiatal szedett sertései 93—98 filléres áron keltek el. Az angol sonkasertés minőség szerint 96—108 filléres áron kelt. A vágómarhavásáron szilárd, a lóvásáron közepes irányzatot jelentettek.

A Futura „budapesti gyapjuvására” is szép árakat hozott. A legfinomabb gyapju nagy tételben 2.93-pengős rekordáron kelt el.

Megindult az aratás.

A hetek óta tartó forró szárazság gyors éérésre sarkalta gobonáinkat. Az őszi árpa aratása már a sikesebb földeken megkezdődött. Az első keresztek cséplése pár nap múlva meg is kezdődik. Ha az időjárás nem változik, Keresztelő Szent János napján buza keresztek is látunk az endrődi határban.

Méhészeti tanfolyam.

Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán támogatásával Endrődön a nyár folyamán rövid méhészeti tanfolyam nyílik meg. Tekintettel arra hogy a méztermelés növekvő fejlődése úgy a táplálkozás, mint a jövedelmezőség tekintetében igen nagy fontosságú, felhívják a község lakosságát, hogy a tanfolyamon minél többen vegyenek részt. Örömmel halljuk, hogy a tantestület tagjai csaknem teljes számban jelentkezni kívánnak a méhészeti tanfolyam látogatására.

Menetrend: 1937. május 22-től október 2-ig.
(79. 72. old.)

Bndapest keleti pu.—Gyoma—Békéscsaba—Gyula.								
Budapest	i	Mezőtúrról	6.00	9.00	12.40*	14.40	17.10**	21.40
Gyoma	é		6.30	10.21	11.57	15.24	17.36	20.39
Gyoma	i		6.31	10.28	11.58	15.31	17.37	20.49
Bcsaba	é		7.29	11.18	12.36	16.21	18.15	21.39
Bcsaba	i		7.40	11.23	13.29	16.33	18.30	21.47
Gyula	é		8.06	11.50	13.55	17.00	18.52	22.09
Gyula—Békéscsaba—Gyoma—Budapest keleti pu.								
Gyula	i		3.52	6.58	—	12.12	15.45	17.44
Bcsaba	é		4.12	7.25	—	12.35	16.06	18.10
Bcsaba	i		4.48	7.42	11.19	13.26	16.22	18.52
Gyoma	é		5.34	8.19	11.56	14.20	16.58	19.26
Gyoma	i		5.41	8.20	11.59	14.30	16.59	19.29
Budapest	é		10.30	10.55	14.50	19.20	19.50	Mezőtúrig 4.50

Vastag számok gyorsvonat, dőlt számok sebesvonat.

* Szolnokig gyorsvonat, ** Szolnokig sebesvonat

A Gazdaköröktől

mit vár a Tiszajobbparti Mezőgazdasági Kamara? 1. Hogy e kitűnő intézmények ne sülljedjenek le kártyabarlangokká, hanem a mezőgazdasági kultúra kiváló fészkei legyenek. 2. A Gazdakörök állandó kapcsolatban álljanak a Kamarával. 3. Csak a Kamara által ajánlott szakfolyóiratokat szerezzenek be. 4. A gazdakörökbe pártpolitika soha ne fészkelhesse be magát, s itt a gazdák ne ismerjenek mást, mint a haladni-vágyást és a gazdaegység érdekében oly fontos összefartást.

Allat-összeírás

adatai Békésvármegyében. Április végig tartott vármegyénkben az állatok összeírása. E szerint Békésvármegyében 44.794 szarvasmarha, 42.272 drb. ló, 122.966 sertés, 50.284 juh, 97 drb. szamar, 82 drb. öszvér és 914 kecske iratott össze. A múlt évi összeírás adatai szerint egy év alatt a lovak száma 30 drb. csökkent, a szarvasmarhák száma 482 drb., a sertéseké 6406 drb., a juhoké 3759 drb., az öszvéreké 31 drb., a kecskéké 283 drb., növekedést mutat.

Folyó év április havában vasuton és tehergépkocsikon 90 ló, 1394 szarvasmarha, 689 juh és 7487 drb. sertés szállított ki a vármegye területéről. Kétségtelen, hogy az állattenyésztés fejlődésnek indult.

A tojás minimális ára.

Az Országos Tojásármegállapító Bizottság május 28-án megtartott ülésén a tojás minimális termelői bevásárlási árát 86 fillérben állapította meg. Ezen minimális ár azt jelenti, hogy ennél alacsonyabb áron sem az exportőr, sem annak szedője a termelőtől tojást nem vásárolhat. Felhívja a Külkereskedelmi hivatal a gazdák figyelmét, hogy a vidéki Hangya szövetkezetek ezt az árat minden körülmények között és minden mennyiségre megfizetik. Ha valamely exportőr, vagy annak szedője a fentjelzett árat megfizetni nem volna hajlandó, úgy kérjük ezen körülményt a m. kir. Külkereskedelmi Hivatalnak (Budapest, V., Rudolfrakpart 6.) írásban bejelenteni, az összes részletes adatok feltüntetése mellett.

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt., Endrőd

Fiókinézlet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árakat olcsón kap.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugárutcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett Décs-páskumon 2000 négyszögöl szántó. Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szép ékszer

Jó órát

Mezőtúron és

Endrődön

Gruber ád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztárgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jólállás mellett, saját műhelyben. —

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron

VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési

Segítőpénztára

úján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyn Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Főmunkatárs:

Csernus Mihály

Kongorác János könyvnyomdája
1.örökszentmiklósi, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizelési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Az istenteleneknek nincs békéjük . . .

olvassuk a szentírásban. Az élet minden időben, ma is igazolja ezt. Az európai nagyhatalmak között izgalmas diplomáciai csata folyik, hogy valahogyan elhárítsák a napról-napra fenyegető összeütöztetést. A spanyol harctereken ma-holnap több idegen viszi vásárra a bőrét, mint benszülött. A spanyol földre korlátozva valóságos „kis világháború” zajlik le. A külügyek vezetői, állam- és kormányfők örökös látogatásokkal, kereskedelmi és gazdasági előnyök csalétkével toborozzák a társakat és szövetségeseket arra az esetre és alkalomra, ha a harc tüze átcsap a többi európai részre is. Állandóan békéről szavalnak, s ugyanakkor expressz ütemben az elképzelhető legnagyobb mérvű felfegyverzést folytatják és fokozzák. Istentagadó és Krisztust becsmérő országok vezetői tartják a gyújtó-bombát kezükben, hogy az európai keresztény társadalmat felrobantsák és szétzüllesszék, s a többi államok kisdud játékakkal: gazdasági érdekeik deldelgetésével bambán nézik, hogy mikor repíti őket is levegőbe a szabadkőműves-szociálista-kommunista nemzetközi banditacsapat. Nem mernék kiállni Istenükért, hitükért, nincs is békéjük.

Hírek szerint a távol keleten már is megdördültek az ágyuk. A két sárga faj (kinai és japán) fel-felujuló ellen-szenve, anyagi érdekeik ellentétesvolta, a japán imperiálista terjeszkedési vágy vágóhidat készít a szerencsétlen ember páriák tizezreinek. Pogány világnézetük nem jutott el a Krisztustól megváltott ember halhatatlan lelkének természetfölötti értékére, nem sajnálják az emberáldozatot, miként az egyik kínai tábornagy mondta. Hátterben kaján mosollyal ajkán fűti a kazánt a világorradalomra, pusztulásra berendezkedő és minden eszközt felhasználó szovjet. Nem ismerik Istent, nem tartják meg parancsait, legkevésbé az ötö-

diket: „ne ölj!”, valóban nincs békéjük.

Ebben a bábeli zürzavarban az anyaszentegyház sziklájáról erős szózat hangzik:

„Imádkozzunk az isteni Teremtőhöz, égnek és földnek, népeknek és nemzeteknek legfőbb Urához, hogy adjon nyugalmat, rendet és békét ennek a háborogatót és zaklatott világnak, a jelen szorongatásaitól és gondjaitól gyötört népeknek. Ezeknek pedig vissza kell térni az egyenes útra, vagyis el kell ismerni az Ő fensőbbiségét és engedelmeskednünk kell-szent törvényeinek és nagyobb mér-

A vallásos szellem ujjáéledése Angliában

Anglia vezető napilapja, a Londonban megjelenő Times, rendkívül figyelenreméltó vezércikket közölt a napokban, amely bizonságául szolgál annak a nagyarányú vallásos megújulásnak, amely ma Angliában mindenütt tapasztalható. A vezércikk mindenek előtt rámutat arra, hogy általánosságban mindenütt azt tapasztalják, hogy az istentiszteleteken résztvevők száma állandóan emelkedik, különösen a munkásság és az ifjuság körében. Majd a következőket írja:

„Biztos jelek vannak arra, hogy a visszatérés nem általában a vallásossághoz, hanem kimondottan a kereszt vallásához történik. Sokféle formában kínáltak fel vallást az embereknek: tudományosakat és népszerűeket egyaránt. De ha ezek keveseket ki is elégítettek, mégis ez ideig egyikük sem tudta a hiveknek nagyobb számát felmutatni és ugylátszik, ez a jövőben sem lesz másként. A humanizmus magában álló gondolatai sem alkalmasak arra, hogy megnyugtassák az embereket. Az emberi természet csak a nagy-pénteki tanításban találja meg azt, ami ösztöneinek nélkülözhetetlen igénye. Az egyetlen út, amelyen a kétségheeséstől és reinénytelenség-

tékben kell gyakorolni az igazságot és a szeretetet az inséget szenvedők iránt.”

Ma még sokan nem értik, nem hallják, de nem is akarják hallani az új Sinai-hegyről hangzó dörgő szózatot. Hisszük azonban, hogy az erőszakos hatalmi tulkapás, okatlan eszmeáramlatok és csoportok, fajok anyagi érdekeiért halálra ítélt emberiség felébred bűnös gyávaságából és odafordul segítségért, ahol a krisztusi igazság hármastörvénye: kötelesség Isten, felebarátunk és önmagunk iránt követel érvényesülést családban, társadalomban és államokban egyaránt.

tól megmenekülni lehet, a visszatérés a kereszt vallásához.”

A vezércikk a következőképpen fejeződik be:

„Ma mindinkább megérti az ember ezeket az igazságokat. Ma már nem kételkedik senkisémm abban, hogy a világ sok gondja a bűnnek egyenes következménye és a modern világ óriási felfedezései, nagyarányú fejlődése mind erőltlen ahhoz, hogy a nyugalmat a népek között és a békét a lelkekbe újra megteremtsek. Ezért megszámlálhatatlan azoknak a száma, akik csalódott reményeiktől ismét a kereszt vallásához fordulnak, amely senkit meg nem csalhat. Megkönygyebbülésre van szükség a büntudattól. És a Kálvária hegyen látják az Egyetlent, aki meghalt, hogy bocsánatot szerezzen a számunkra és aki biztosítja őket, hogy ez a bocsánat teljes. A Nagypéntek vallása távol van attól, hogy lelki ópium legyen, amit olyan hosszú időn át állítottak róla. Inkább hatalmas buzdítás, amely mindenkit, aki elfogadja, az Isten országának aktív szolgálatára kötelez. És mind azok, akik hozzá visszatérnek, világosságot látnak maguk előtt, amely megvilágítja az ő sötétségüket és lábaikat a béke útján vezet majd.”

Isten gyermekei

Juniusi csillagfényes éjben
Álmodozom nyitott szemmel, ébren
S míg a mámor fészket rak szívemben,
Az arcomba nyári szellő lebben,
Elkezd sugni, mesélni halkán,
Édes-csendes, zizegő dalban.

Messze-messze jártam...
Hol a buzavirág,
Pipacs és szarkaláb
Aranyba kalászló,
Lágyan rengő-ringó
Buzatengeren át
Fonja tarka láncaát:
A magyar bokrétát!
A magyar Alföldön virágok közt jártam,
Békességet, csendet, szeretetet láttam!

Messze-messze jártam...
Hol kolompós gulyák,
Szelid kis báránycák,
Nyerítő méneseik
Együtt legelgetnek
S a messze hallatszóló
Méla furulyaszóló
Az esti harangszóló.
A nagy Hortobágyon nyájak között jártam,
Békességet, csendet, szeretetet láttam!

Messze, tovább szálltam...
Ahol a nagy hegyek
Csókolják az eget,
Hol az erdő árnya,
Báránycák fátyla,
Csörgedező patak,
Dalos madárka had
Istenről dalolgat.
Erdős, bércecs völgyben, hegyek ormán
[jártam,
Ott is csak jót, szépet, szeretetet láttam!

Fel, fel, az égbe szálltam...
Ahol a csillagok
S hófehér angyalok,
Napsugár paripán
Játszadoznak pajzán
S kacajuk vig hangja
Ráragad a holdra,
Azért vig az arca.
Isten közelében, felhők fölött szálltam,
S ott a szeretetnek tengerét találtam!

Vissza, — lezuhantam...
Büzös-füstös gyárak,
Gólyafészkes házak,
Harangos templomok,
Száguldó mozdonyok
Tarka világába,
Melynek sirás, lárma,
Vérholt a határa.
Sárba-porba ragadt emberek közt jártam,
Szeretetet, — hoj! keveset láttam!

Juniusi csillagfényes éjben
Elindulok szedegetni — szépen,
Csendesen. Az emberi szívekben
A szeretet morzsát mind összeszedem,
Ami még akad. Csomóba rakom
(S mind-mind az Isten gyermekeinek)
Az árváknak juttatom!

HARSÁNYI LÁSZLÓ

KATOLIKUS AKCIÓ

Gyűjtsünk buzaszemeket! Isten nevében!

Az Országos Molnár Szövetség értesítette a Hercegprimást, hogy az Eucharisztikus Szentév idejére ingyen és külön nagy gonddal fogja őrltetni azt a lisztet, amelyből ebben az évben a szentmisék és szentáldozások ostyáit sütik.

A molnár iparosok komoly gondolkodását, Istenfélelmét és lelki finomságát jellemzi e szép elhatározás.

Ennek ismertetésével „A SZIV” újság igen életrevaló eszmét ajánl megvalósításra az ország katolikus népének.

A Kongresszus napjain több ezer pap misézik Pesten, s a pápai legátus miséje alkalmával óriási méretű közös szentáldozáson *legkevesebb kétszáz ezer ember járul az Ur Testének vételéhez.*

A magyar katolikusok nemes erzületét dicsérik, ha az ostya anyagát vallásos buzgóságát kifejező módon adnák össze.

Hogy történne ez?

A vallásosan élő emberek, első sorban a vallásos egyesületek és társulatok tagjai *ügy ajánlják fel önmegtagadásukat és erénycselekedeteiket az Eucharisztikus Világkongresszus sikeréért, hogy készítsenek egy kis zacskót, vagy vegyenek egy dobozt és napról-napra annyi buzaszemet tegyenek abba, mint ahány önmegtagadást vagy erénygyakorlatot végeztek.*

Lesz, aki ötven, aki száz, sőt ezer szemet gyűjt össze, de mert az egész országban végzik, remélhető, hogy ebből az erénygyakorlatokkal megszentelt buzaszemek összeségéből süthetik majd az ünnepnapok egész ostya szükségletét.

Minden egyes buzaszem, lisztparány az Urnak tetsző cselekedetről számolna be. A gyűjtésben résztvevő minden lélek azzal a tudattal imádkozhatna az Eucharisztikus Jézust, hogy Istenségének földi burkához, azaz az ostya előkészítési anyagához ő is hozzáadta az ő jószándékát, önmegtagadását és erényeit.

Kérjük az endrődi hiveket, szíveljék meg e nemes tervet, gyűjtsék a buzaszemeket Krisztus eucharisztikus testéhez, kedves figyelmüket jószívvel fogadja és megáldja az Ur!

A manilai kongresszisták ajánléka Franconak — 250.000 font. Burgosból jelentik: Hatalmas ajánlékot nyújtott át egy küldöttség Franco tábornoknak Burgosban. A manilai Eucharisztikus Kongresszuson gyűjtést rendeztek a spanyol háború árvái részére s ezt az összeget most adták át A kongresszus alatt ékszerkeket, aranyat, ezüstöt, kapereceket, medálákat stb. gyűjtöttek s ez 250.000 fontot tett ki. A fejedelmi adomány kizárólag a hadiárvák javára fog szolgálni.

Junius 27-én Szent László- király ünnepén „Veni Sancte” éneklésével kértük a Szentlélek Isten kegyelmét a meginduló aratási munkálatokra. A gazdanép nagy számmal vett részt a szentmisén és több százan közös szentáldozáshoz járultak, hogy megköszönjék Isten áldását és segítségét esdjék le a nehéz munkálatokra.

A gazda és munkáskörök tagjai Szent István király napján *hálaadó istentiszteletre* jönnek össze megköszönni a sok jót és sikert a minden áldás Urának.

Ugyanekkor megjutalmazták a sokgyermekes anyákat. A jelentkezések a plebánián történnék. *Csak azok tarthatnak számot az értékes jutalmakra, akik 1927 óta legalább öt gyermeket hoztak a világra, illetve szülnék a folyó év végéig.*

Építkezések. A mirhői munkásotthon nagyterme tető alá került. Ugyancsak hatalmas iramban folyik a polgári iskolai tornaterem építése is. A napokban tetőzetet helyezik a már felrakott falazatra. Október végéig mindkét középület elkészül és november 5-én megszentelést nyer.

Istentiszteletek havi sorrendje:

Julius 18-án: szentmise a polyákalmi kápolnás-iskolában. Délután 1/2 4 órakor harmadrendiek ájtatossága.

Julius 25-én: szentmise az öregkerti kápolnás-iskolában és a varjasi iskolában. Délután 1/2 4 órakor az Oltáregyesület havi ájtatossága. Ugyanekkor bucsusmenet indul a dévaványai Szent Anna-napi bucsura.

Julius 31-én: délután 1/2 6 órakor tartja havi-ájtatosságát az Eucharisztikus Férfi-Liga.

Augusztus 1-én: reggel 6 órakor kezdődik a szentségimádás. Este 6 órakor szentségbetétel prédikációval. Reggel 1/2 9 órakor a Jézus Szive Szövetség csoportvezetői tartják havi összejövetelüket a polgári iskolában.

Augusztus 5-én: délután 5 órakor a Leányegyesületek ájtatossága.

Augusztus 8-án: szentmise a polyákalmi kápolnás-iskolában.

Augusztus 15-én: bucsus szentmise az öregkerti kápolnás iskolában.

Betegek gyóntatása. A gyöngéledő öregek és huzamosabb idő óta betegek gyóntatását belterületen augusztus 2-án, külterületen augusztus 3-án végezzük. Időközben súlyos betegek ellátását bármikor kérhetik a hivek.

Keresztelések és avatások időrendje: vasár- és ünnepnaponként a délelőtti szentmisék után, délután pedig 1/2 3 órakor. Hétköznaponként reggel 1/2 8 órakor.

Hősies ellenségszeretetet.

A spanyol harctérről egy megrendítő eseményről adnak hírt a francia lapok.

Mikor nemrégiben a nemzeti csapatok elfoglaltak egy falut, az egyik házban súlyosan sebesült vörös katonát találtak. Állapota reménytelen volt.

Kihallgatták a vöröset, mert hadifogolynak minősítették. A halálra vált ember teljesen megtört és azt kérte, hogy papot hozzanak, mert gyónni akar.

Amíg a lelkiatya jövetelére vártak, a vörös katona könnyíteni akart a lelkén, mert azt gondolta, hogy nem éri már meg a gyónást. Ápolói megboradva hallgatták vallomását.

Emondotta, hogy 32 pap meggyilkolásában vett részt és közülük hetet saját kezével ölt meg. Részt vett azonkívül az ártatlan túszok lemészárlásában is, de itt már nem tudta megmondani, hogy hánynak okozta halálát. Számítása szerint több, mint húsznak. Elbeszélte, hogy most hat reá csak megrendítené az, hogy valamennyi pap, akit leggyilkolt, ezzel a kiáltással halt meg: „Éljen Krisztus, a Király!”

Közben megérkezett a közeli városból egy fiatal káplán. Meghallgatta a szerencsétlenek gyónását, megáldozta, feladta az utolsó kenetet, aztán elbúcsúzott tőle és megígérte, hogy másnap érette fogja bemutatni szentmiséjét. Mikor a pap elment, halálsápadt volt és valóságilag reszketett.

Mihamar megtudták az ápolók ennek okát. A haldokló vörös u. i. elmondta, hogy a pappal való beszélgetésben kiderült, miszerint ő gyilkolta meg ennek a papnak apját, anyját és fivérét. Az Úr szolgálja nem átkozta meg őt, hanem megdöbbenve ígérte meg, hogy imádkozni fog érte.

Ez a pap a megbocsátásnak és hősi ellenségszeretnek példáját adta. A szerencsétlen vörös pedig szintén példát adott arról, hogy mivé sülyedhet le az ember, ha a vörös világnézet hatalmába kerül.

Endrődi népesedési adatok július 15-től július 15-ig

Kereszttség szentségében részesültek: Szurovecz István földműves leánya Terézia; Gellai Ambrus földműves leánya Margit Gizella; Bálint Imre földműves leánya Margit Mária; Farkas Mária háztartásbeli fia Dezső György; Szurovecz Vendel földműves leánya Ilona Anna; Megyeri Sándor gazdasági cseléd leánya Irén Margit; Varju Vilmos szíjgyártó fia Vilmos; Szabó József juhász leánya Erzsébet; Timár István fodrász fia László István; Timár Imre cipész leánya Magdolna Erzsébet; Timár Imre munkás fia Ferenc; Bánfi Gyula munkás leánya Mária Magdolna; Zrak Mátyás munkás fia László; Lapatinszki Lajos munkás leánya Irén Mária; Uhrin Lajos munkás leánya Mária Etelka; Liziczai László földműves leánya Mária Terézia; Dr. Hanyecz Vince jegyző fia Péter; Raduska Lajos munkás leánya Monika; Krajcsik György munkás fia Lajos; Gubuznai Mária háztartásbeli fia Imre Lajos; Szabó Gergely földműves leánya Ilona.

Egy vértanu levele

A kapucinusoknak egyik külföldi folyóirata szóról-szóra leközi azt a levelet, amelyet egy spanyol páter: Ignác atya, a spanyolországi Daldakano kolostorának egyik vértanuja írt szüleihez. A fiatal pátert vértanusága előtt két hónappal szentelték pappá. Levele szóról-szóra való fordításban így hangzik:

„Szeretteim! Most írom a leveletem, 24-ik életévemben, azon a napon, amely talán az utolsó napom lesz, reggel 9 óra 30 perckor. Amikor ti, Szeretteim, soraimat megkapjátok valószínű, hogy nem leszek már az élők sorában.

Minden pillanatban, de a legnagyobb lelkingugalommal várom a halált, amely kinyitja számomra az örökélet kapuját, mert engem a katolikus hit elleni gyűlölet öl meg azért, hogy szerzetes vagyok.

Kérlek benneteket, hogy ti is sirjatok úgy, mint ahogy én most könnyezek. De nem a halál féltelme miatt sírok, hanem azért, hogy halálom tinétek nagy fájdalmat fog okozni.

Valamenyitek előtt téged kérlek, szeretett jó édesanyám, aki a legkedvesebb voltál számomra a földiek közül. Né törje meg szívedet a hír, hogy ha halálomat megtudod, hanem vigasztaljon meg a tény, hogy abban a dicsőségben fogsz viszontlátni, amelyet az Úr a vértanúknak ajándékoz. Vigasztaljon az a tudat, hogy gyermeked az égben még jobban fog szeretni és éretted, valamint családunk minden tagjáért imádkozni fog, hogy egyszer az örök boldogságban viszontlássuk egymást.

Áldott legyen Jézus neve! Ha véretem akarja igazságának és szent hitemnek bizonyosságul, örömmel adom oda. Csak egyet kívánok még: hogy mi, akik annyira szerettük egymást a földön, az örök boldogságban az Isten szeretete egyesítsen. Szerető fiatok: Ignác.”

Ilyen ártatlan embereket gyilkolt le a vörös spanyol forradalom. Helytelenül cselekszik mindenki, aki bármily módon pártolja a szociáldemokráciát.

Házasságot kötött az Úr oltára előtt. Farkas Bálint cipész-rk. és Farkas Margit.

Elhunytak az Urban. Uhrin Jánosné Rácz Teréz 73 éves gyomor-rák, Timár Lajos 27 éves tüdőgümőkór, Kurilla Lajos 62 éves véres agyaguta, Lakatos Lajos 86 éves szívi szivbaj, Mészáros Mihályné Knap Mária 43 éves tüdőgümőkór, Dinya Illés 1 éves 9 hónapos vérhas, öz. Iványi Jánosné Véka Mária 84 éves agykori gyengeség, Szabó M. Mátyás 88 éves szívvelhűdés, Giricz Margit 2 hónapos szivizomfajulás, Kenyeres Gáspár 5 és fél éves vízbefulladás, Gellai János 38 éves szívi szivbaj, Iványi Pálné Bacsa Veronika 45 éves szivizomfajulás, Timár Ferenc 14 hónapos veleszületett gyengeség.

Eljegyzések. Farkas István földműves Timár Margittal, Pintér Illés földműves Uhrin Máriával, Kalmár Ákos tanító Schüsler Mária Irén tanítónővel.

A faluért

Rendkívül érdekes és eredményekben fontos mezőgazdasági „szakgyűlés” zajlott le a napokban a Katolikus Népház mozitermében.

Az endrői Nemzeti Egység Pártjának érdemes vezetői: dr. Tüköry József nagybirtokos, diszelnök, Kalmár Imre elnök és Klinghammer László főtitkár nagyválasztmányi gyűlésre hívták meg nemcsak az endrői választmány 120 tagját, hanem a vármegye jelentősebb helyeinek NEM vezetőseit is.

Június 27-én délelőtt egymásután érkeztek a kiküldöttek Gyuláról, Békéscsabáról, Orosházáról, Szarvasról, Szentendréről, Nagyszénásról, Békéscsútról, Mezőberényből, Kondorosról, Gyomáról és Ujkigyósról, valamint Rajk Endre a Hangya Szövetkezet osztályvezetője, Papp Sándor NEM központi titkár, Vági Márton gépészmérnök, dr. Molnár Sándor a Nemzeti Munkaközpont igazgatója, dr. Piukovich József a Zöldmező Szövetség országos felügyelője és sokan mások.

A választmányi nagygyűlést közbéd előzte meg, amelyen a vendégeken kívül a község összes társadalmi egyesületeinek kiküldöttei megjelentek mintegy 250-en. Az izes, magyaros ételek élvezete után dr. Tüköry József diszelnök Magyarország kormányzóját, dr. Hunya Benő ügyvéd, NEM propaganda-titkár a vendégeket, Papp Sándor a magyar egységen dolgozó gazdatársadalmat, Klinghammer László az ország népszerű miniszterelnökét: dr. Darányi Kálmánt köszöntötte.

Délután 2 órakor érkezett vármegyénk főispánja: vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla nevével, majd vitéz dr. Márky Barna alispán feleségével együtt.

A főispáni párt a községházán az előjáróság élén dr. Sorbán Jenő főszolgabíró üdvözölte, majd Harsányi Böske nyújtott át pompás rózsacsokrot a főispánnak. A közgyűlési teremben Harsányi László főjegyző eszmékben gazdag, lelkes beszédben vázolta a Főispán rendkívül értékes közgazdasági és szociális munkálkodását, s kérte a Főispánné Öméltóságát, hogy odaadó szeretetével, jóságos, megértő támogatásával segítse elő férjének sokoldalú és nagy energiát kívánó munkásságát.

A mély hatást keltő beszéd után a Női-Liga nevében Vörös Klára tanítónő, a Leányegyesület nevében Szabó Eszti, az endrői gazdálányok nevében pedig Kalmár Eszter üdvözölte a főispánné és buzákálász-koszorút nyújtott át neki.

Ricsóy-Uhlarik főispán úgy a maga, mint a felesége nevében hálásan köszönte meg a meleg fogadtatást. Igérte, hogy a jövőben is szeretettel gondol Endrőd szorgalmas gazda népére és a mostoha életsorral küzdő munkáscsaládokra. Forduljanak mindenkor bizalommal hozzá, mindenkit szívesen lát és a lehetőséghez képest támogat, mert főéletcélját abban látja, hogy a kormányzására bízott megye lakosságának fontos közgazdasági, szociális és társadalmi problémáit minden erejével és áldozatos munkával is elősegítse.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a főispáni pár Kalmár Imre községi bírónál és Csernus Mihály apát-plebánusnál, mint az endrői egyházközség fejénél tett

látogatást. Eredetileg több látogatást is tervbe vett a főispán, dr. Tüköry Józsefnél és a falu vezető egyesületeinek elnökeinél de a délutáni endrői és gyomai program zsufoltsága miatt illetők kérésére ezeket későbbre halasztotta.

Vitéz Márky Barna alispán és nejét Tüköry Jessy és Szuromy András káplán, majd dr. Sorbán Jenő és Csernus Mihály üdvözölték.

NAGYGYÜLÉS

A Népház nagy mozitermét színlőgt megöltő hallgatóság előtt délután fél 3 órakor nyitotta meg a NEM endrői elnöke: Kalmár Imre bír. Örömmel köszöntötte a főispán és alispán urakat, akiknek nagyserű munkásságát az egész vármegyében értékes alkotások dicsérik, s akiknek jóindulatu megértését és bőkezű támogatását az endrői nép az inséges esztendőknben különösen tapasztalta, üdvözölte a pesti és vármegyei vendégeket, s felkérte dr. Tüköry József nagybirtokost beszédének megtartására.

A GYÜLÉS CÉLKITÜZÉSEI.

Tüköry logikus, széles politikai látókörre valló beszédben taglalta azokat a fontos és megvalósításra váró mezőgazdasági és szociális kérdéseket, amelyeket még Gömbös Gyula akart végrehajtani, de ennek sajnálatos korai halálával azoknak megvalósítását az ország népe Darányi Kálmán miniszterelnöktől várja és kiváló képességeit, munkabírást, szociális érzékét ismerve, jogosan remélhet is. Tudja azt a miniszterelnök, hogy a magyar nép sorsa a magyar Alföldön dől el és kötelességére indítja arra, hogy az Alföld legfontosabb problémáit; öntözés, utálózat fejlesztés, áru és állatértékesítés, közérdekű munkáalkalmak biztosítása stb. megvalósítsa. Viszont az Alföld magyarságának fokozott mértékben kell arra törekednie, hogy a felénk irányuló kormány-bizalmat egységes munkabekapcsolódással a jövőre is kiérdemeljük és a köz javára kellőképpen kihasználjuk. Végül felkérte a Főispánt, hogy a párt új vezetőinek megbízó-levelét adja át.

A FŐISPÁN BESZÉDE.

— Örömmel jöttem Endrődre és kedves kötelességemnek teszek jeleget, amikor a Nemzeti Egység Párt országos vezérének Darányi Kálmán miniszterelnök úr Jexellenciájának megbízásából a járási és a községi NEM szervezetek vezetőinek átadom a már elfoglalt tisztségükre szóló megbízóleveleket. Átérzem munkájuk fontosságát és tudom, hogy csak az egységes munka és egységes nemzeti közvélemény adja meg az erőt a kormánynak, úgy belpolitikailag, mint külpolitikai tárgyalásai során.

A főispán ezután átadta, G. Nagy László, Kalmár Imre, Kovács Libor, Varju Imre, Orbók József és Uhrin Mihály pedig átették megbízólevelüket, majd Orbók József köszönetet mondott a beléjük helyezett bizalomért és tisztségviselő társai nevében is megígérte, hogy kitartanak a megkezdett uton.

A HÁZIIPAR CÉLJA.

Következett Vági Márton gépészmérnök előadása a háziipar lényegéről és fontosságáról. Hangoztatta, hogy a háziipar nem népmű-

vészet, hanem épen úgy termel, mint más ipar. Tiltakozott az ellen, mintha a háziipar kontárokat nevelne, mert minden inkább távol áll tőle, mint az, hogy az iparosok keresetét rongálja. Ez még abban az esetben sem következik be, amikor a háziipar piacra dolgozik, mert a háziipar által előállított áruk rendszerint annyira speciálisak, hogy azok előállításával az ipar nem nagyon foglalkozik. Végül arról beszélt, hogy a háziipar nem megéheztet akar nyújtani, hanem az üres téli hónapok alatt akarja foglalkoztatni a falusi lakosságot és ezzel lehetőségeit kíván nyújtani arra, hogy nyári keresetüket kiegészítsék és megélhetésüket biztosabb alapokra helyezzék.

A nagyszerű előadáshoz vitéz dr. Ricsóy Uhlarik Béla főispán megjegyezte, hogy a háziipar megindítása és fejlesztése terén szívesen segítségére lesz az endrődieknek, ha kell, anyagilag is támogatja őket, csak forduljanak bizalommal hozzá.

AZ ÖNTÖZÉS MEGSOKSZOROZZA A TERMÉST.

Kienitz Vilmos a gyulai ármentesítő igazgató főmérnöke az alföldöntöztésről tartott mindvégig rendkívül érdekes előadást. Rámulatolt arra, hogy az öntözésnek elsősorban ott kell fejlődnie, ahol a lakosság sűrű, mert itt többtermelésre van szükség és mert az öntözéshez igen sok munkáskéz kell. Előadása további során számadatokkal igazolta, hogy micsoda előnyei vannak az öntözésnek. Tengeriből például az öntözetlen területen 25.32 métermázsza, az öntözött területen 35—40 q tengeri terem katasztrális holdanként. Burgonyából 1 hold öntözött terület 140 q termést, az öntözetlen terület csak 60—70 q termést hoz. A bogárkertészek egy katasztrális hold öntözött területen évenként minimálisan 1500, maximuman 4500 pengő értéket is termelnek. Igaz ugyan, hogy ha mindenki átler az öntözésre, úgy bekothetkezhetik az ugynevezett tultermelés állapota, amikor az értékesítés majdnem lehetetlenné válik, ettől azonban mindaddig nem kell tartanunk, amíg a saját szükségleteinken kívül egész Nyugat- és ÉszakEurópa szükségleteit ki nem elégítettük. Piacunk tehát bőven volna, csak a többtermelés legnagyobb előfeltételét, az öntözést kell megvalósítani.

Dr. Molnár Sándor, a Nemzeti Munkaközpont igazgatója a kormány szociális intézkedéseit ismertette, majd figyelmeztetett a liberális sajtó írkéseire, amelyek szöges ellentétben állanak a nacionalista népi politikával.

A RÉT-JAVÍTÁS FONTOSSÁGA.

Dr. Piukovits József a Zöldmező Szövetség igazgatója az állattenyésztés fejlesztésével kapcsolatban a takarmány termesztés fontosságát fejtegette. A Dunántul gazdája sokkal több pénzt vesz be állatjaiból, mint a tiszántuli gazda, pedig ott nincsennek oly nagy legelők, mint a Tiszántulon. Ez pedig azért van így, mert a rétgazdálkodás ott fejlettebb. Ezt kell megcsinálni az Alföldön is az öntözés bevezetésével. A békésmegyei gazda igen tanulakony. Évről-évre fejlődik nemcsak marhaállománya, de juh tenyésztése is. A trágyát adó és a szántóterület bőségesebb termését biztosító jobb trágyázás kívánja az állatállomány szaporítását, ez pedig a több és jobb takarmányozást. Ezért elsőrangú fontossága — az öntözéssel kapcsolatos jobb rétgazdálkodás.

MARHAHIZLALÓ ISTÁLLÓK AZ ALFÖLDÖN.

Rajk Endre az Országos Hangya Szövetkezet osztályigazgatója a takarmány-termékek legjobb értékesítésének a szervezett hízalást tartja, mint amely a mai állatárak mellett a gazdára nézve a legelőnyösebb. Az állam kereskedelmi szerződésai valószínűvé teszik, hogy nagyobb áruhanástól a közel jövőben nem kell tartani s így a hízalás rentábilis. — Mivel a tiszántuli gazdák kisméretű istállóit legtöbb helyütt nem alkalmasak a jószág szaporítását előidéző hízalásra szövetkezetialapon kell megvalósítani a hízalást. Örömmel jelentheti, hogy az Országos Hangya Központ Békésvármegyében két helyen állít fel a közel jövőben szövetkezeti marhahízaló istállókat. A hallgatóság nagy éljenzése mellett ígérte, hogy megvalósítás esetén az egyik marhahízaló szövetkezeti istállót Endrődre helyezi.

INDITVÁNYOK.

Varju Elek gazdálkodó, a varjasi körzet elnöke az alábbi javaslatokat terjesztette a választmány elé, melyet az egyhangulag elfogadott.

1) „A körösvidék népe mély hálálával adozik Dr. Darányi Kálmán földmívelésügyi miniszter urnak a szikes területek javítása érdekében nyújtott állami kölcsönért. Alázattal kéri vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán urat, mint aki a több termelést eredményező talajjavítási akciót az elmúlt évben megindította, hogy annak folytatását és jelentékeny kiterjesztését hathatós közbenjárásával a Földművelésügyi Miniszter Urnál a f. évre is kieszközölni méltóztassék.”

2) „A tiszántuli falvak és tanyák kigazda és földmives népe alázatos kérelemmel fordul a Nagyméltóságú M. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urhoz, valamint támogatás céljából a Földművelésügyi Miniszter Ur Öexcellenciájához, hogy a 15 éven aluli leventefiák kiképzését az ismétlő iskolák keretében — a köznapi tanítási idő alatt — esetleg tornaóra beállításával — kegyeskedjék végeztetni, s a vasárnapi levante oktatásra csak a 15 éven felüli ifjak rendeltessenek.

Lehetetlen állapot az, hogy vasárnaponkint a gazdálkodásban valamennyi használható fiu-gyermek eltávozzon a tanyáról, amikor a tanya őrzése, jószág gondozása és legeltetése, kisebb munkák végzése feltétlenül szükségessé teszik a kisebb pasztor-gyermek otthon maradását. A családapát fontos ügyek, kötelességek szőlítják a faluba, vagy vásárookra, a tanyát és jószágot őrizet nélkül nem lehet hagyni.

De a levante oktatás alaposabb végzése és megkívánhatóbb több eredménye is sürgeti a 15 éven felüli u. n. „legénytábor” elkülönítését a még zsenge, inkább játékos, könnyebb sportot, mint komoly foglalkozást szerető gyermekektől. Mig ezek a beállított torna-órán könnyen elsajátíthatják a levanteoktatás reájuk vonatkozó anyagát, ugyanakkor a felnőtt legények is szívesebben járnak a levante oktatásra, mert nem gyerekekkel együtt képezik őket.

A választmány elhatározta, hogy ezen indítványt pártoló felterjesztés céljából Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága elé terjeszti, mert a nagyobb ifjak sport-, katonai nevelése és oktatása, valamint a falusi lakosság érdekében feltétlenül kívánatosnak és sürgősen megvalósítandónak tartja a levante kezdő-korhatárnak 15 évre való fel-emelését.

3) Alázattal kéri a választmány a Főispán ur Öméltóságát, hogy a

Endrőd „parlamentje“.

nagy aszályt szenvedő körösöntuli vidék gazdáinak adókedvezményt és vetőmag-juttatást kegyesen kieszközölni méltóztassék.

4) Klinghammer László az endrői gazdakörök indítványát ismerette, melyet a váiasztmány egyhangulag magáévá tett.

„A Nemzeti Egység Pártjának endrői tábora mély alázattal kéri a Nagyméltóságú M. kir. Földművelésügyi Miniszter Ur Ónagyméltóságát, hogy az endrői hid mellé — a Hármaskörös hajózhatóvá tételével kapcsolatban — egy nagyobb állami gabona-magtárt létesíteni, vagy ahhoz, amennyiben községi, esetleg szövetkezeti alapon történne, megfelelő államsegélyt kegyesen juttatni kegyeskedjék.“

E kérelem előterjesztésére küldöttséget szervez, melynek vezetőjéül vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán urat, tagjaival vitéz dr. Márky Barna alispán urat, dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, Csernus Mihály apátplebánost, Kalmár Imre községi bírót, Harsányi László főjegyzőt és a pártvezetőség négy tagját kérte fel.

A Körös hajózás megindításával a magtár létesítése elengedhetetlenül fontos közérdek. Viszont Endrőd község partmenti és központi fekvése, nemcsak 26 000 kat. hold határát, hanem a szomszéd nagy helyek: Kondoros, Turkeve, Mezőtur déli és keleti, Szarvas keleti, Mezőberény nyugati határát tekintve is a gabona-magtár létesítését az endrői hid mellett ajánlják. Annál inkább, mert Endrőd észak-dél-kelet-nyugati irányban kövesúttal rendelkezik.

Elhatározta a nagyválasztmány, hogy az akció felkarolása érdekében megkeresi Endrőd község képviselőtestületét is, hogy e fontos közgazdasági kérdés megoldását sürgősen indítsa meg.“

Főispán nagy figyelemmel hallgatta a javaslatokat és készséggel ígérte jóindulatu támogatását azok megvalósítása érdekében.

Végül Kalmár Imre elnök mondott köszönetet a nagyjártékú, minden egyoldalú pártpolitikai szempontmellőző szakszerű előadásokért. Reméli, hogy Endrőd népe kelően mérlegeli a kitünő felvilágosításokat, azokat megszívleli és odaadó lelkes munkájával, egységes erőfeszítéssel önmaga hasznára megvalósítja. A gyűlés a főispán és alispán lelkes éltetésével a Himnusz elénekkelésével ért véget.

„A gyermeké a jövő“

A magyar jövő érdekében szükség van minden magyar gyermekre, pedig a magyar gyermekeknek fele nem éri meg az egyéves kort! — Tennünk kell tehát valamit hogy ne engedjük gyermekeinket idő előtt elpusztulni. A sok gyilkos kór között legtöbb áldozatot az úgynevezett „nyári béthurut“ követeli. Ezt a bajt pedig meg lehet előzni. A legkisebb bajnál is orvosi segítséget kell igénybe venni, pár napos késés már egy magyar élet pusztulását jelentheti. Minden kis magyar élet megmentése érdekében a szülők az Isten ajándékát, jövő reménységünket: a magyar gyermeket a legkisebb baj esetén és különösen nyáron azonnal mutassák meg orvosnak. Minden megmentett magyar élet egy lépéssel visz bennünket a magyar „Feltámadás“ felé. Segítsünk tehát mindnyájan mielőbb megérni ezt a magyar feltámadást!

Dr. SORBÁN JENŐ
főszolgabíró,

A képviselőtestület június 25-én rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés tárgysorozata a jövő évi költségvetésre való előkészület színezetét hordotta magán, mert sok fontos kérdés szerepelt benne, melyeknek megoldását részben a közóhaj, részben pedig a felsőbbhatóság rendelkezése sürgeti.

Elsősorban is újjalakította a községi iskolaszéket, melynek tagjaivá a következő három év tartamára Iványi István, Varju Ferenc, Gyuricza Imre, Kalmár Imre, Harsányi László, Kovács Sándor, Kovács Vince, Hornok István, dr. Cseh Józsefné, Kovács Illésné, Duda Lajosné és Kovács Ferencné endrői lakosokat választotta meg. Újjalakította az iparos tanonciskolai felügyelőbizottságot, melynek mandátuma szintén lejárt. Elnökül Csernus Mihályt, tagokul: Kurilla Vince, Vaszkó Lajos, Timár Menyhért iparosokat, Fehérvári Ferenc tanítót és dr. Cseli József orvost választotta meg négy év tartamára.

A főjegyzői lakás építés ügyében a kiküldött bizottságot újabb megfontolásokra és javaslatokra utasította. Az ugari lakosok róm. kat. iskola környékére egy Northon-kut megfúratási költségeire 1000 pengő hozzájárulást szavazott meg az 1939 évi költségvetés terhére és jóváhagyta a nagylaposi iskolának a róm. kat. egyház részére való átadásának feltételeiről szerkesztett és megkötött szerződést.

A Király-és-Batthyányi utcák összekötése tárgyában végleges döntés nem volt hozható, mert a képviselők határozatképes számban ezen tárgyra nézve nem voltak jelen, de az ügy a község és Uhria Ágoston kölcsönös engedékenysége folytán a megvalósulás reményével kecsegtet. Rendezte a közgyűlés a rendőrség ruházatát oly módon, hogy egyik évben nyári, másik évben pedig téli ruhát kapnak, mert az eddigi rendszer alapján juttatott ruhailletmény nem volt megfelelő, miután a téli ruhának négy évenként való juttatása a rendőrség lerongyolódását eredményezte. Az új rendezéssel szemben az évenként való nyári ruha illetmény megszűnt.

Felsőbb rendeletre megállapította a községi közútló-utak jelenlegi hálózatát Orvosolta a körösöntuliaknak régi hid-ügyi panaszát, s e szerint az Iványi-hidat már is helyreállították: a jövő évben pedig megépítik a csejti iskolához vezető uton a hidat és helyreállítják a Szeatmiklószugba vezető mindkét átjárót. Homoki József részére az utasabályozási vonallal levágott telekrész kártalanítására 500 pengőt szavazott meg. A gyümölcsstermelők egyesületébe alapító tagul belépett a község, az iparos dalkörnek pedig 3 éven keresztül 30-30 pengő segélyt juttatott. Gondoskodott az újtelepi szükségjárdának és a templom sikátor járdájának

1938 és 1939 években való kiépítéséről.

Nagy köszönettel vette tudomásul a vármegyei thgi. bizottságnak azt a határozatát, mellyel az endrői egészségvédőház átalakítására és berendezésére a községnek 8000 P. segélyt juttatott, s ezért köszönetet szavazott meg a thgi. bizottságnak, alispán ur Óméltóságának és a tisztii főorvos urnak. Egyben tudomásul vette a Stefániának azt a bejelentését, hogy bizonyos feltételek mellett hajlandó az egészségvédő házba elhelyezni az intézményt.

A piactér burkolása tárgyában a közgyűlés megtette a kezdeményező lépést azzal az elhatározással, hogy évenként külön-külön megállapítandó összeggel megkezdje a piactér szakaszoként való beburkolását, illetve elrendelte, hogy az előjáróság az előirányzott összeget tartalékolja és időnként egy-egy szakaszt kiépíttessen. Utasította arra is az előjáróságot, hogy valamely utépitő céggel a piactér egyszerre való kiburkolása tárgyában lépjen érintkezésbe azzal a feltétellel, ha vállalat hajlandó lenne amortizációs kölcsönt nyújtani a községnek. Az 1938 évre 2000 pengő beállítását határozta el. A körösöntuli hidakhoz szükséges földmunkákra 2500 pengőt szavazott meg. Tudomásul vette a közigazgatási bizottság döntését, mellyel a nagylaposi állomást „Endrői-tanyák“-ra változtatta. Az áprilisi közgyűlésen elfogadott huszvizsgálati szabályrendeletet a felettes hatóság módosítás végett vizsgálta.

A közgyűlés a módosítást, mely a korcsmárosok és italmérők vágóhídi kényszerére vonatkozik, jóváhagyta. A ballai legelő okszerű kihasználása céljából elhatározta, hogy a község birkanyájával szerez és azzal fogja legeltetni a ballai legelőt, miáltal a ballai szénatermes nehékes és drága betakarítása lesz megoldható. A jövő évben 100 drb. anyabirkát szereznek be.

A hivatalos légoltalmi szükségletek felfedezését egy kebelbeli kölcsön felvételével biztosította, melyet 7 év alatt fizet vissza a község a hitelező alapoknak. Megszavazta az országgyűlési választásokkal kapcsolatos katonai beszállásolási költségeket, és elhatározta, hogy 1939 évben a központi-temetőben ravatalozó helységet állít fel. Gondoskodott a középületek hiányainak pótlásáról és elhatározta, hogy a vármegyei állategészségügyi alpból egy Northon kutnak a vágóhídon való felállításához segélyt kér. Elrendelte, hogy a hika istállónak már a múlt évben elhatározott áthelyezésének keresztül vitele céljából a jövő évi költségvetésbe 3700 pengő állítsák be. A kondorostanyai két esküdt fizetését megjavította olyan összeggel, hogy a fizetés a belterületi esküdtkével egyenlő legyen, s utasította az előjáróságot, hogy a nagy drágaságra való tekintettel a szegődményesek megsegítésére családi pótlék juttatására nézve javaslatot dolgozzon ki. Fogyasztási adókezelőnek elmaradt múlt évi 14 pengő jutalékát kiutaltta és Timár Jenő vak

fiának a vakok intézetében való tartását további két évre elvállalta. A kondoros-mezőturi ut hozzájárulásából még fennálló 2000 P. tartozást a jövő évi költségvetés terhére megszavazta. Elrendelte, hogy a hősök szobrán 154 hős halottunk neve, melyek még felvéve nincsenek, kivésszenek. A piac és vásártér rendes karbantartására 250 P-öt szavazott meg. Az özv. Nagy Istvánné-féle ház eladása tárgyában végleges döntés nem történt.

Végül Gyuricza Máté és Sóczó Józsefnek azuric kérelmére, hogy az O. F. B. eljárás során részükre juttatott házhelyek vételárából a község a folyó évben történt végleges megállapítással szemben mutatkozó többletet visszafizesse, nem teljesítette, mert az O. F. B. ítélete erre lehetőséget nem ad és a községet nem kötelezte.

A leventenap

június 20-án zajlott le a községben nagy erkölcsi, de kevesebb anyagi sikerrel. Az erkölcsi sikert biztosították elsősorban derék leventéink, akik hosszas előkészület után tanubizonyosságot tettek nagy készültségükéről és sportszeretetükről. Különösen a lövészetben vívtak ki olyan pozíciót a gyomaiakkal szemben, mely minden elismerést megérdemelt. A sport terén kétségen kívül a gyomai leventék vezettek nagy általánosságban, de ha figyelembe vesszük az endrői tanyarendszert s levente kiképzésnek ebből folyó nehézségeit, azt kell mondanunk, hogy leventéink semmiben sem állnak hátrányosabban. Egyes csoportok pedig, mint a csejti, fölénybe kerültek. A liget egész napon át élénk forgalmat mutatott s hangos volt a levente zenekar muzsikájától. A versenyet megtisztelte megjelenésével Sipossz Ába ezredes vm. testnevelési felügyelő, dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, dr. Tüköry József a levente egyesület díszelnöke és még sokan a helybeli és vidéki társadalomból. A verseny után az idő rosszra fordult és a hosszú hetek óta kifejezett erőfeszítés, előkészület kárba vesztett és anyagilag nagyon lerontotta a sok-sok szeretettel és fáradtsággal megszervezett leventenap eredményét. Zuhogó esőben kellett hirtelen abba hagyni mindent és áthurcolkodni a Népházba, ahol a rossz időjárás ellenére is rengeteg ember folytatta a szabaddan tervezett táncvigalmat és hallgatta a m. kir. honvédség II-ös számú csoportjának kitünő, hazafias, szívet-lelket megrázó gyönyörű műsorát. Maguk a regősök is látták a rendezőség nagy igyekezetét és megígérték, hogy augusztus 29-én, vagy szeptember 5-én megismétlik műsorukat. Erre a „pót-majálisra“ az egyesület az előkészületeket már is megtette, s valószínű, hogy a Legényegylettel karöltve fogja megrendezni ezt az ünnepséget.

FELÜLFIZETTEK: Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán 10, dr. Tüköry József nagybirtokos 50, Csernus Mihály apátplebános 20, dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, Alapy Andor, Schmoll Jenő, Timár Imre v. bíró, Varju Fülöp, Kovács Dániel 10-10, Timár Gyula, vitéz Baranyai István, dr. Cseh József, dr. Timár Sándor, dr. Haviár Gyula, Kaposi Márton, dr. Bartha János, Szabó József, Fülöp János és Zudor János 5-5, Harsányi László, Kovács Libor és dr. Weisz Aladár 3-3, Orbók József 2.50, Walthier György, dr. Tóth István, Bence József, Varju József, Kovács Ferenc, Kovács Sándor, Grósz Sándor 2-2, Kalmár Imre, Varju J. Imre 1-1 és N. N. 1.10 pengőt. A rendezőség hálas köszönetét tolmácsolja a felülfizetésekről. Felhívja a lakosság figyelmét az augusztus 29-i ünnepségre azzal, hogy megjelentetésével és támogatásával a leventezet megvalósítását segíti elő,

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Kedves vendégeket üdvözölt szerény körében Endrőd népe. Két-száz éve immár, hogy mai helyén ujjáépült községünk, s most volt első alkalma, hogy vármegyénk Főispánjának és Alispánjának illusztris Hitvestársait vendégül tisztelhesse. A község lakossága önmaga kitüntető megbecsülését látta abban, hogy képviselőjénél: Kalmár Imre községi bírónál, s a vármegye legnagyobb katolikus egyházközsége vezetőjénél: Csernus Mihály apátplebánosnál látogatást tett a főispáni és alispáni pár. Olyan népszerű és a közigazgatás népszerűsítését kiváltó aktus volt, amelyet csak két oly különlegesen nagyszerű és a mai idők kívánalmait átérző, vezetésre hivatott férfialttól várhattunk, mint vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán és vitéz dr. Márky Barna alispán. A Méltóságos Asszonyok közvetlen szeretetreméltósága feledhetetlen emléket hagyott lakosságunk szívében. Isten áldását kérjük Reájuk áldozatos figyelmességükért azért, hogy kitüntető látogatásuk Endrődön ne az utolsó legyen.

Alispánunk szabadságon. Vitéz dr. Márky Barna alispán e hó elején hat heti szabadságra ment. Mint halljuk, alispánunk Karlsbadba utazott, hogy orvosai tanácsára ott három heti kurát tartson.

Egyházmegyei Főtanfelügyelők is „meglepetésszerűen” nálunk tartózkodott két napig. A polgári iskolát látogatta meg s elnökölt a magánvizsgálatokon. Az elemi iskolai tanárok irigykednek a tanárikarra, hogy dr. Beóthy György apát, főtanfelügyelő ur a vizsgálatok után jött, s őket nem tüntette ki felügyeleti látogatásával. Remélik, hogy a jövő tanévben mély tisztelettel és örömmel köszönhetik!

Elek Lajos miniszteri tanácsos, gyulai pénzügyigazgató az elmúlt napokban Endrődön tartózkodott és a főispán kérésére személyesen vizsgálta meg a körsöntuli aszályos területeket. A hivatalos szemle után akként nyilatkozott a Pénzügyigazgató ur, hogy „kétségtelenül nagyon szomorú és sajnálatraméltó vészhelyzetet talált a község északi részén. Sok gazdának még a vetőmagja sem terem meg”. Reméljük, hogy a kért adócsökkentés nem marad el a kársújtotta gazdák részére.

Kinevezések. A kormányzó dr. Röttler István vármegyei tiszti főorvost és Ringbauer Károly kir. tanfelügyelőt a VI., Orbók József endrői igazgatótanítót a VII. fizetési osztályba nevezte ki. Az előléptetésekhez gratulálunk!

Kinevezés. Mezőberény érdekes és közszeretettel álló plebánosát Gáspár István szentszéki bírót a Pápa Ószentsége pápai titkos kamarássá nevezte ki. Az endrői katolikusok is szeretettel köszöntik a legmagasabb helyről kitüntetett plebános urat, mert még ma is szívesen gondolnak a barátságos és jólelkű régi endrői káplánra.

Jubileum. Huszonöt éve immár, amikor gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspök endrői káplánna nevezte ki Erdődy-Bakacs Iván újmisést. A rendkívül szerény, kedves modoru káplánt az öregebb endrődiek ma is emlegetik és nagy örömmel hallották, hogy a most már biharkeresztesi plebános és érseki tanácsos Szent Péter és Pál apostolok ünnepén tartotta huszonöt éves évfordulóját pappászenteletésének. A kézenvezetői tisztet és szentbeszédet a jubiláns régi jó barátja: Csernus Mihály apátplebános látta el. Jelen voltak az ünnepi szentmisén Mellau Márton prelátus, apostoli kormányzó helynök, Boros Bertalan ny. ezredes, tábori főesperes, Pálóczy János nagyszénási plebános, Székely János bedői gk. plebános, dr. Zih Károly főszolgabíró, dr. Frankó Endre ny. főszolgabíró, egyházközségi világi elnök, s a biharkeresztesi járás közhivatali és társadalmi vezetői. Az ünnepi szentmisén az országshírű debreceni Szent László-énekkar nagy precizitással latin misét énekelt. Nagyszámú küldöttség tisztegelése után 200 terítékes közebedet rendezett Biharkeresztes népe a közszeretettel álló plebános tiszteletére, amelyen számos felköszöntő hangzott el. A hívek értékes ajándékokkal lepték meg jószágos lelkipásztorukat, aki megihatott lélekkel fogadta és köszönte a valláskülönbség nélkül megnyilvánult általános ünneplést.

Nagy magyar nótáest lesz f. évi augusztus hó 15-én, melyet a község tisztviselőikara és az iparos dalkör vállalva és együttesen rendez a jegyzői árva ház és a dalkör nemes céljaira. A hangversenyt a dalkör kitűnő dalszámait, magánszámokat töltik ki és fénypontja lesz Murgács Kálmánnak az országshírű dalköltőnek személyes szereplése, aki a múlt évben is magával ragadta a hallgatóság szívét szebbnél szebb dalainak, irredenta nótáinak előadásával.

Tanévzáró halvacsa a Népházban. Az endrői polgári iskola tanárikara és az elemi iskolák tanerői a tanév sikeres befejezése öröme a szokásos tanévvégi összejövetelüket — pompásan sikerült halvacsa keretében — a Népházban rendezték meg. Endrőd intelligens közönsége teljes számban résztvett a „pedagógusok baráti összejövetelén” és „jeles” érdemjegyvel honorálták a tanítónénik háztartásani tudományát, akik Nádhera Lászlóné igazgatásával olyan halászlét és rostonsült fogast és harcsát készítettek, amelyre még most is büszkeséggel gondol a halásztársaság elnöke, s amelyre a tarjáni nemes kadart és olasz rizlinget express-iramban nemes vetélkedéssel öntözgették nemcsak a deresedőhaju öreg urak, de még az ártatlan tanító-kisasszonyok is. Természetesen a gyakorlati oktatáson épültek és buzdultak a vendégek is, s a tökéletes elsajátítás érdekében „az ismétlés”-t, mint a „tananyag-közlés” célravezető módszerét kérték leckéül felvenni.

Kartelt csináltak az endrői géptulajdonosok. Az endrői gazdák között nagy visszataszást keltett a géptulajdonosok azon megállapodása hogy 10%-on alul nem csépelnek.

Tavaly, amikor 13—14 pengős áron kelt az új buza, 9%-ért végezték a cséplést. Amikor most tehát az üzemyanyag drágulását bőven fedezi a többlet, még 18 pengőn felül van az új buza ár, 1% növekedést kérnek, holott Endrőd nagy részén fele buza sem terem, mint tavaly, s így a gazdák két oldalról is kárt szenvednek. Itt az ideje, hogy a régi gazdák példájára az ifjabb endrői gazdák is szövetkezzenek és 10-20 gazda vegyen 1-1 cséplőgépet. A hajtó traktor végezheti a mélyebb szántást, tehát a több termelést is elősegíti. Hat-nyolc év alatt letörleszthetik a gép árát.

Eladó az okányi-Schwarz-féle ballai birtok. A napokban Endrődön járt Fábián Béla képviselő és Harsányi László főjegyzőnek felajánlotta megvételre a ballai Schwarz-féle 400 katasztrális holdas birtokot. A közeli napokban szakértő bizottság tekinti meg az eladó birtokot, s annak véleménye alapján indítja meg Harsányi a vásárlók toborzását.

Parcellázás. Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár nagyobb uradalom eladását vállalta el. A pénzügyi mészemenő olcsó kölcsönt nyújt a vevőknek és a körülményekhez viszonyítva igen méltányos áron juttatja nekik a parcellázásra kerülő földbirtokot. Kitűnő alkalom és lehetőség, hogy a sokgyermekes, dolgozni szerető endrői gazdák újabb földvásárlás lehetőségéhez juthatnak. Jelentkezni és érdeklődni lehet minden délelőtti vitéz Baranyai István igazgatónál.

Új malom. — Mint halljuk, az Endrői Kereskedelmi Rt. a ridegvárosi malomát a nagyaposi-ujtelepre viszi át. Az építkezés hamarosan megindul.

Spanyol munkások külön munkácai építik fel a lerombolt teplotokat. A granadai munkások munkaadók nevében levelet intéztek Parradoy Garcia érsekhez, amelyben tudatják, hogy a munkaadók hetenként egy nap külön szabadságot engedélyeztek számukra a vasárnapon kívül, hogy ezen idő alatt helyrehozhassák a lerombolt teplotokat.

Igy halt meg egy spanyol mártír. A matorai plebánost a vörös hatóságok halálra ítélték és amikor már a katonák fegyvere előtt állott, amikor éppen tüzelni akartak, kezével intett és szólni akart. A plebános így szólt a kivégzést vezető tiszthez: „Testvérem, inielőtt ezek megölnek, engedje meg nekem, hogy barátaimat megöleljem.” Aztán odament a katonákhoz, mindegyiket külön-külön átölelte és végül ezeket mondta: „Testvéreim, az én vallásom a szeretet és megbocsátás vallása. Ezért öltek át benneteket ebben az utolsó pillanatban és nagy szeretettel gondolok rátok. Később talán lelkiismeret furdalást kaptok, amiért engem megöltetek, ne felejtsetek el, hogy én benneteket átöleltem és hogy megbocsátottam nektek. Köszönöm nektek, hogy megszereztétek nekem a mártírság nagy kegyelmét.” Aztán visszatért helyére és vezényelt: „Kész vagyok és most löjjetek.” Összekulcsolta kezeit, szemét az égre emelte és gyilkosaiért mondott imával az ajkán esett össze.

Nagy vasuti szerencsétlenség történt Vecsesen. Kedden éjjel a Ferencvárosi pályaudvarról elindult tehervonat egy része leszakadt. Az ugyanezen sín páron fuó szegedi szerényvonat vezetője a zuhogó esőben nem vette észre a lassan guruló szerelvényt és teljes sebességgel beleszaladt abba. A mozdonynak nem történt baja, de az ezt követő paklikocsi és első kocsi pozdorjává tört. Két halott és tíz sebesülte van a szörnyű szerencsétlenségnek.

Amerika (USA) várható buza-termése. A július 1-i állapotra vonatkozó magánbecslések szerint az Egyesült Államok idei termése őszi búzából 649 millió bushelre tehető a június 1-i 659, az április 1-i 665 millió bushel hivatalos becsléssel szemben. A múlt évi termés őszi búzából 519 millió bushel volt. Tavaszai búzából 243 (június 1-én 239 és július 1-én hivatalos becslés szerint 100.4) millió bushel termésre számítanak.

Az európai fajok születési statisztikája. A legújabb adatok szerint Európa germán és latin népeinél a születések száma állandóan kevesbedik. Ezzel szemben a szláv népek erősen szaporodnak. 1810-ben Európát 31.6% germán, 33.7% latin és 34.7% szláv lakta. 1910-ben a helyzet a következő volt. 34% germán, 24.3% latin és 41.7% szláv. 1930-ban a germánok százaléka 30-ra esett vissza, a latinoké 24.4, a szlávoké 45.6%-ra nőtt. Ha a fejlődés nem változik, akkor 1960-ban Európát 26.9% germán, 22.3% latin és 50.8% szláv fogja lakni.

Pappá szenteltek egy híres svájci politikust. A „Sainte Marie de la Pierre-qui-Vire” bencés apátságban most szentelte pappá Besson freiburgi püspök Egnest Perriert, a neves svájci politikust. A nagy ünnepeken igen sokan résztvettek a svájci szellemi és politikai életből is, többek között Musy volt szövetségi elnök. Perrier 1932-ben hagyta ott a politikát, hogy pappá legyen. Mint államférfit, nagyon szerették és ő volt a svájci szövetségi tanács helyettes elnöke. A következő évben ő lett volna a svájci elnök. Hogy a nemzetközi életben is nagybecsülték, mutatja, hogy annakidején a szellemi leszerelési bizottság elnökének akarták a Népszövetségben megválasztani. Érdekes megemlíteni, hogy ugyanakkor szentelték pappá Philippe de Soucy bárót, akinek ikertestvére röviddel ezelőtt a citeauxi trappistákhoz lépett be.

Községi és egyház költségvetés. Mindkét közület vezetői erős iramban dolgoznak, hogy a jövő évi költségvetést megállapítsák. Az egyházközség képviselőtestülete július 8-án már letárgyalta az egyházi, elemi és polgári iskolai költségvetéseket. Bár az építések rendkívüli kiadásokat eredményeznek, az adókulcs marad a régi. A fedezet nélküli hiányokat kölcsön útján biztosítja az egyházközség. A községi költségvetés is tárgyalásra vár. Mint illetékes helyről értesültünk, a tavalyi 50%-os pótdadót az idén sem haladja túl a tervezet, bár itt is több beruházás és alkotás többlet kiadása jelentkezik.

Közgazdasági hírek

Júniusban 4.6 millió, az év első felében 74.7 millió pengő kiviteli többletet ért el a magyar külkereskedelem

Behozatalunk a múlt évhez képest alig változott, kivitelünk ellenben 77 millió pengővel növekedett — Az agrárcikkek emelkedő exportjának köszönhető a kitünő eredmény.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint június hónapban a behozatal értéke 40.5 millió pengő volt (1936. év június hónapjában 34.7 millió pengő), a kivitel értéke pedig 45.1 (37.3) millió pengőt tett, az e havi külkereskedelmi mérleg tehát 4.6 (2.6) millió pengő kiviteli többlettel zárult.

Az 1937. év első felében behozatalunk értéke 218.5 (219.6) millió pengőt, kivitelünk értéke pedig 293.2 (216.1) millió pengőt tett. A külkereskedelmi mérleg az 1936. első féltévi 3.5 millió pengős passzívummal szemben az 1937. év megfelelő időszakában 74.7 millió pengős kiviteli többletet mutat.

Az 1937. év első felében a behozatalban az előző év megfelelő időszakához képest nagy mértékben csökkent a tengeri, a korpa, a nyers

és ócskavas és a nyers ásványolaj forgalma, viszont nagyobb emelkedési mutat a nyersbőr, a nyers fémek és a bardsolt és fűrészelt fa behozatala,

Kiviteli cikkekünk közül nagy mértékben emelkedett a forgalom: búzából az Olaszországba (942.273 q), az Ausztriába (801.782 q) és Svájcba (614.750 q), rozsból az Ausztriába (612.611 q), tengeriből a Németországba (711.827 q), szarvasmarhából az Olaszországba (48.772 darab), a Németországba (10.850 darab), a lóhere- és lucernamagból a Németországba (62.088 q), az Olaszországba (15.700 q) irányuló kivitel folytán. Nagyobb csökkenést mutat a friss hus kivitele a németországi, a disznósir és szalonna kivitele pedig a nagybritaniai forgalom megszűnése miatt és a sertés kivitele az ausztriai forgalomban.

Közgazdasági rövid hírek

Olaszországban rizskiviteli tilalom van. — Olasz-jugoszláv gazdasági tárgyalások folynak. — Erősen drágul a külföldön a buza és a tengeri. — 45.000 vagon eladó gabonája van Jugoszláviának. — Sertéseket szállítunk Ausztriának idegenforgalmi schillingek ellenében. — 17 millió dinárral növekedett Jugoszlávia magyarországi kivitele. — A kormány minél nagyobb szabadságot igyekszik biztosítani magának buzafellegeink külföldi értékesítésénél. — Döntés előtt a buza határidőzlet megindítása. — Megindult a borkivitel, főbb piacunk újra Svájc és Németország. — Kitünő a méztermés. Magasabb exportárakat várnak a termelők. — Az exportcikkek minőségi ellenőrzésére öt körzetet létesített a Külkereskedelmi Hivatal minden kamara székhelyén. — Jelentős mértékben emelkedett háziipari kivitelünk. — 30 százalékkal csökkent Jugoszlávia buzatermése. — Megindultak a buzaeladások Ausztria felé, 25 schilling a legkisebb eladási ár. — Milánóban maximumáltak a marhaárakat.

Beiratások a felső mezőgazdasági iskolákba. A felső kereskedelmi iskolák mintájára szervezett, hasonló minősítési jogokkal és érettségivel rendelkező békéscsabai, budapesti, gyöngyösi, kecskeméti és orosházi felső mezőgazdasági iskolákba szeptember hó 7-éig lehet felvételre jelentkezni. A 17-ik életévét még be nem töltött, négy közép- vagy polgári iskolai osztályt végzett tanulók számíthatnak felvételre. Részletesebb tájékoztatást az iskolák igazgatói küldenek.

A tiszavidéki buza régi hírnevét és becsületét akarják visszazerezni a mőkői alföldi gazdákállításon. A Csanád-Arad-Torontálmegyei Gazdasági Egyesület ez évben fennállásának 75-ik évfordulóját ünnepli. A jubileumi ünnepség alkalmából Makón szeptember 5-től 12-ig mezőgazdasági és tenyészkiallítást és vásárt rendez, amellyel az egész Alföld agrikulturáját felöleli és bemutatja. A kiállításon a külkereskedelmi Hivatal, a Duna-Tisza-közti Mezőgazdasági Kamara, a Mezőhegyesi Állami Uradalom is részt vesznek. A kiállítással kapcsolatos Ünnepi Hét programján a Csanádmegyében élő német, román, tót és szerb nemzetiségek népművészete is felvonul s a kiállításnak ebből a szempontból megkülönböztetett érdekessége lesz. A kiállítás rendező irodája Makón a Hagymaházban működik.

Menetrend: 1937. május 22-től október 2-ig. (79. 72. old.)

Budapest keleti pu.—Gyoma—Békéscsaba—Gyula.

	i	Mezőtúrról	6.00	9.00	12.40*	14.40	17.10**	21.40
Budapest	i							
Gyoma	é	6.30	10.21	11.57	15.24	17.36	20.39	2.21
Gyoma	i	6.31	10.28	11.58	15.31	17.37	20.49	2.31
Bcsaba	é	7.29	11.18	12.36	16.21	18.15	21.39	3.20
Bcsaba	i	7.40	11.23	13.29	16.33	18.30	21.47	3.32
Gyula	é	8.06	11.50	13.55	17.00	18.52	22.09	3.51

Gyula—Békéscsaba—Gyoma—Budapest keleti pu.

	i							
Gyula	i	3.52	6.58	—	12.12	15.45	17.44	21.27
Bcsaba	é	4.12	7.25	—	12.35	16.06	18.10	21.46
Bcsaba	i	4.48	7.42	11.19	13.26	16.22	18.32	22.22
Gyoma	é	5.34	8.19	11.56	14.20	16.58	19.26	23.24
Gyoma	i	5.41	8.20	11.59	14.30	16.59	19.29	23.33
Budapest	é	10.30	10.55	14.50	19.20	19.50	Mezőtúrrig	4.50

Vastag számok gyorsvonat, dőlt számok sebesvonat.

* Szolnokig gyorsvonat, ** Szolnokig sebesvonat

Állatjáványok megelőzése.

Állattenyésztési és állategészségügyi szakértők számtalanszor hangsúlyozzák, minden fertőtlenítésnél többet ér, ha az állat tiszta ólat és megfelelően változatos, a szervezete felépítéséhez szükséges anyagokat tartalmazó eleséget kap. Ilyen esetben, — mondják a szakértők, — hacsak be nem hurcolják kívülről a betegséget, semmi szükség a fertőtlenítő szerekre.

A fertőtlenítés és a tisztogatás egymást kiegészíti. A magyar szellem leleményessége megtalálta azt a módot, amely összeköti a tisztogatást a fertőtlenítéssel, idő-, munka-, sőt költség-többlet nélkül is.

Magyarországon nemrég gyártják a klóros fertőtlenítőszeret. Ezek nagyon olcsó és könnyen kezelhető folyadékok, amelynek beszerzése nem jelent nagy anyagi terhet a gazdának. Állategészségügyi célra ezek közül legtöbbször nátriumhipokloritot használnak. Ennek az az előnye az állattenyésztésben eddig használt szerekkel szemben, hogy aktív klórtartalma megöli az apró élősdiket s elpusztítja az elszaporodott baktériumokat, szabad lúgtartalma pedig tisztít és fehérit, a tisztaságot fokozza.

A gödöllői baromfitenyésztő kísérleti tanegység egyik vezetőjétől azt hallottuk, hogy a nátriumhipoklorit fokozza a tisztaságot és baktériummentességet idéz elő a felületeken, a kekrecek talaján s a vele felsurrolt faalkatrészekben. A nátriumhipoklorit tisztogatás gyors, mert ez a vegyszer igen gyorsan oldja a szennyeződésekkel, megbízható, mert aktív klórja megsemmisíti a baktériumokat és költségmegtakarítást jelent. Egyrészt ugyanis olcsóbb, mint az eddig tisztogatásra használt legolcsóbb szer, másrészt nem szükséges hozzá melegvíz, sőt nem is jó, ha meleg vízbe oldják, mert a klórtartalmából ezzel veszít. Megtudtuk, hogy a kecskeméti, kaposvári és gödöllői baromfitenyésztési telepen kívül ezzel fertőtlenít az állatorvosi főiskola is, különösen sebészeti osztályán, a székesfehérvári és debreceni közvágóhid, a Dunántúli Gazdák Egyesülése Győrben és még nagyon sok mértékadó intézmény.

Ha az állatállományban olyan egészségügyi viszonyokat teremtünk, a tisztaság fokozásával és a fertőzések megelőzésével, amilyen biztonságot a klóros fertőtlenítés nyújt, akkor nyugodtan nézhetjük, hogyan közeledik a járvány a falunk elé, — az a mi gazdaságunk kapujánál bizonyosan megtorpan.

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt., Endrőd
Fióktintézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.

Népházi Szövetkezetben kitünő friss árúkat olcsón kap.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugárutcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett Décs-páskumon 2000 négyszögöl szántó. Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szép ékszerszert
Jó orát
Mezőtúron és
Endrődön

Gruber ad!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztárgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jóállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt
magas piaci áron
VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

uján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén. Orvosi vizsgálat nincs! Legkisebb havi díj 50 fillér.

Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
Walthier György

Főmunkatárs:
Csernus Mihály

Kongorécz János könyvnyomdája
Törökszentmiklós, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér
Megjelenik minden hónap 15-én.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Egy halott király élő keze

Az a körmenet, melyet minden év augusztus huszadikán tart Magyarország fővárosa, Európa legcsodálatosabb és legszínesebb egyházi és világi ünnepélye, Magyarország összes méltóságai részvesznek az óriási menetben — de nemcsak ők, hanem Magyarország minden vidékéről valók, színesebbnél színesebb és pompásabbnál pompásabb népviseleiben, Püspökök, apácák, matyóruhás férfiak és nők, rohamsisakos katonák, munkások, falusiak, követik egymást több kilométeres sorban.

És a hosszú menet közepén, ahol a kormányzó, a hercegprimás, a püspöki kar és a miniszterek haladnak, pompás baldachin alatt vörös bársonypárnán bepólyált jobbkezet visznek. A magyarok első királyának jobbkezeit. Összeszáradt csonk ez, de még ép és romlatlan rajta a hus és a bőr. Éppen kilencszáz éves a magyarság egyik legnagyobb nemzeti kincse. Ez a kéz azé a királyé volt, aki népét kiragadta a pogányság babonái közül és az Egyház aklába vezette, az üdvösség révébe. Ez a kéz világot épített egy régi világ romjain. Füstös áldozati kövek helyén székesegyházakat és kolostorokat emelt, egyik kezében kard volt, másik kezében főpásztori bot: térített, harcolt, keresztelt.

Harcolnia kellett életében és harcolnia kellett halála után, — az az elszáradt kemény ököl vezette nemzetét egy évezred zivataraiban keresztül. Amit ez a kéz alkotott az ma is élő valóság és a tömeg, amely utána hömpölyög a világvárosi Budapest széles uccáin keresztül, jól tudja ezt.

Különös és hosszú kalandokon ment át Szent István megmaradt jobbkeze, a legszentebb magyar ereklye. Az éppen kilencszáz évvel ezelőtt meghalt királyt Székesfehérvárott temették el, 1038-ban. 1083-ban, amikor a nagy királyt szentté avatták és sirját felnyitották, egy Mercurius nevű főnemes bámulattal és megrettenéssel látta, hogy a kéz egészen ép. Kiemelte a sírból és magával

vitte vidéki birtokára az épségben maradt jobbkezt. Az ereklye őrzésére kápolnát emelt, de Szent László magyar király, akinek fülébe jutott a csodálatos ereklye híre, visszavitette azt Székesfehérvárra, Mercurius birtokán pedig megalapította a dicsőséges Szent Jobb otlétének emlékére a Szentjobb apátságot, amelynek egészen különleges helyzete van a magyarországi monostorok között. Felváltva őrizték az ereklyét hol itt, hol újra Székesfehérvárott; ahonnan a török hódoltság sötét emlékü napjaiban szinte lopva szállították a kar részét Lembergbe, a kézfejét Raguzába. Csak sokkal később 1771-ben került vissza hazájába a nagy király földi maradványa: Mária Terézia királynő helyezte el a budai királyi palota várkápolnájában. Azóta itthon van a nagy király keze, a magyarjai között.

Ritka és mélységes szimbólum ez a fekete kiszáradt kéz, amely azé az emberé volt, aki Európa egyik utolsó pogány nemzetét megtanította a békesség és szeretet vallására. Megszelidített egy vad és kalandos fajtát, amelynek vakmerő lovasai bebarangolták a félvilágot. A német félföldön és Itáliában okkal énekeltek a hívők a zsolozsmát: „a magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!”

Ezt a fékezhetetlen csupa katonából álló nemzetet vezette ez a jobbkezt a békesség és a kultúra útjára, ezt a népet illesztette be a keresztény Európa nagy kulturközösségébe. Ha majd az Eucharisztikus Kongresszus és a Szent István Év alkalmából a hívők milliós tömege látogatja meg Budapestet, meglátja majd, hová jutott ez a nemzet a Szent Jobb biztos égi vezérelte mellett a haladás és kultúra útján. Távoli rokonai még most is borsátrákban laknak a szeles steppéken; a magyarok virágzó kultúrát teremtettek, képzőművészetük, tudásaik, építészeik és sportembereik az egész világon híresek. Az uton, amely a borsátrákban a Bazilika árnyékos és áhítatos fonságú kupolájáig vezetett, ott ragyogott a magyarság sorsa fölött szent királyának őriző szeme,

A Kormányzó Szolnokon

Az alföldi Bizottság aug. 17-én országos nagygyűlést tartott Szolnokon, amelyen az Alföld öntözési terve került tárgyalás alá. A nagyfontosságú gyűlésen megjelent vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója is, aki nagy figyelemmel és lelkes éljenzéssel fogadott beszédben fejtegette az öntözési program nagy jelentőségét és azokat a közgazdasági fejlődést előidézhető lehetőségeket, amelyek a 14 éves öntözési terv végrehajtása után az Alföld ma-

gyarságának új hatalmas gazdasági élet kifejlődését jelentik.

A nagygyűlésen Kállay Miklós, az Országos Öntözési Hivatal elnöke, Lampl Hugó miniszteri tanácsos, Ereky Károly és más felszólalók ismertették az alföldi öntözés szociális, népegészségügyi és fuvarpolitikai problémáit. Vármegyénkben vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán és Beliczay Géza vezetésével többen résztvettek az országos jelentőségű nagygyűlésen.

SIKKASZTÓK

Vallástalan újságok, demagóg népámitók állandó maszlagja volt évtizedeken át az egyház támadása azzal, hogy a „sötétséget”, a középkori butaságot terjeszti. A „nadrágos emberek” szabadkőműves páholyai, a megtévesztett és szervezett munkásság szociáldemokrata és kommunista, valamint újabb „nyilas” és „kaszás” szervezetei a felvilágosodás és boldogabb jövő célgere alatt kezdték és folytatják tekinély és társadalmi rendet felforogató munkáikat a világ minden országában.

És mi az eredmény? Kit igazol az idő?

Egy statisztikai megállapítás igazolja, hogy „a bűnözési hajlam újrasszerű emelkedése világjelenség”.

Gyilkosság, öngyilkosság, lopás, rablás, rágalmazás, a fajtalanág különféle nemei töltik meg az újságok nagy részét. Pedig tíz és százszoros azon bűnesetek száma, amelyek nem jutnak nyilvánosságra.

Azt is megállapítja az említett statisztika, hogy a törvény által üldözendő bűnök között leggyakoribb a sikkasztások száma. A békebeli Nagy-Magyarországon 3200 sikkasztót ítéltek el évenként, a kis Csonka-Magyarországon pedig 4500-at. Komolyan számolni kell a bíróságok és börtönök szaporításának terével.

A haladás és felvilágosodás korszakának szomorú gyümölcsei ezek.

Az istentelen írők nagyképszerűséggel „bűnözési körtünetnek” állítják be e gyászos eseteket, amelyek „várátlanul szakadtak az emberiség nyakába, s amelyeknek ellenszerét még nem sikerült feltalálni”!

Pedig ha már hisznek a kétvezredes egyház krisztusi tanításának, a mindennapi élet eseményeiből láthatnák, hogy „ahol az embe-

rek nem fordítanak háttal Istennek, vallásnak, lelkiismeretnek és jóerkölcsnek, ott nagyon gyér a bűnesetek száma.

Igenis megvan az ellenszer. Maga Krisztus hozta! Az alapos lelkiismeretvizsgálat, a hibák, bűnök belátása, tökéletes megbánás, a férfiasan komoly erősfogadás és mindezek után Krisztustól nyert megbízás és hatalom alkalmazásával a bűnök megbocsátása és a lelkekbe térő Krisztus kegyelmi erejének segítése az egyetlen ellenszer a bűnözések elfajulása és terjedése ellen.

Felelősség Isten előtt, a vallás talajából fejlődő kötelességérzet a Teremtő, önmaga és felebarátja iránt adja a jellemes, becsületes, megbízható és kötelességteljesítő emberek millióit a világnak.

Visszont a börtönök lakói tanúsítják, hogy akkor zuhantak a becsületesség és bűnözés mocsarába, amikor háttal fordítottak az Ur istennek és erkölcsi törvényeinek.

Vissza Krisztushoz! Ez az egyetlen gyógyír és mentő-szer!

Tartsd meg a tíz parancsot és megszűnnek a gyilkosságok (5. parancs), a lopás és sikkasztások (7. parancs), a rágalmazások és hazug gyalázkodások (8. parancs), a házasságtörések, magzat elhajtások és védekezések (6. parancs).

Ez a valóság. Az egyház javított, iskolákat, nevelőintézeteket, menhelyeket és kórházakat állított az egész világon, a hitetlen politikai és társadalmi irányzatok pedig „a bíróságok és börtönök szaporítására gondolnak”!

Ez a különbség a „sötét” egyház és a „felvilágosodott” vallástalan-ság között.

Az élet a legnagyobb tanítómes-ter, csak figyeljünk!

KATOLIKUS AKCIÓ

Tartsunk nagy kilencedet!

Az endrői egyházközség júniusi közgyűlése nagy lelkesedéssel határozta el, hogy szeptember hónaptól kezdődőleg a jövő év május haváig bezárólag — minden hó első vasárnapján közös szentgyónást és szentáldozást az Eucharisztikus Világkongresszus sikeréért.

Testvérek! *Elérkezett a kezdés ideje:* szeptember hava.

Isten fölséges áldását csak megújított tiszta lélekkel tudjuk kikönyörögni.

Nem tudunk valamennyien résztvenni a világraszóló budapesti nagy ünnepségeken, tevékeny munkánkkal nem dolgozhatunk annak sikerén a központban, de Isten előtt kedvesebbé, nemzetünk erkölcsi újjászülésére hatékonyabbá tehetjük a szent évet, ha lélekben mi is előkészülünk és lelki egységben hódolunk milliókkal együtt az Eucharisztikus Jézus előtt.

Bármilyen elfoglaltságunk van is, havonként egy órácskát áldozunk az élet és idő Urának!

Akik résztvesznek, azok járuljanak szeptember első péntekjén, vagy első szombatján, vagy első vasárnapján a szentgyónáshoz és valamennyien járuljanak együtt a közös szentáldozáshoz szeptember 5-én, a hó első vasárnapján!

Minden hónap első vasárnapján megismételjük ezt a jövő év májusáig, amikor a kongresszusi főünnepségek lesznek.

Amikor az egész országban dicséretes buzgósággal készülnek a katolikus hívek milliói a világkongresszusra, nem maradhat hátra Endrőd katolikus népe sem!

Őseink jeles buzgósága, öntudatos vallásos élete az utódokat is megmozdításra és tevékeny katolikus munkára serkenti.

Férfiak! Nők! Öregek! Ifjak! Irjátok be neveteket Jézus Szentséges Szívébe, hogy Tőle áldást, irgalmat és békét nyerjeteek mindmagatok, mint csonka —

hazánk elárvult népének!

Endrődiek! Figyeljete!

Évek óta szokássá vált községünkben, hogy az endrői gazda és mezőgazdasági munkásnép — a legfőbb mezei munkák: az aratás, cséplés befejeztével: Szent István első magyar király ünnepén — egész háznépével, tömegesen az Isten házába vonul hálát adni a minden áldás és kegyelem osztogatójának: a Teremtő és Gondviselő Uristennek.

E szép és jóságos, Istennek tetsző, emberhez illő áhitatcselekvésre hívjuk fel most Endrőd lakosságát, birtokosait, munkásait, iparosait, az összes társadalmi egyesületek tagjait egyaránt.

A hálaadó ünnepély délelőtt fél 10 órakor nagymisével kezdődik, amelyet fél 11 órakor a polgári iskola nagytermében ünnepi nagygyűlés követ.

Ez alkalommal jutalmazásban részesítjük azokat a sokgyermekes

édesanyákat, akik 1927 óta legalább 5 (öt) gyermek életrehozásával gazdagították a magyar nemzet satnyuló életfáját.

A honalapító „apostol-király“ emlékének szebben nem hódolhatunk, minthogy a megbecsülés és segítő szeretet koszoruját fonjuk azon magyar anyák feje fölé, akiket sem az élet mostohasága, sem a divatos önző bünyözés, sem a gyermek neveléssel járó sok gond és aggodalom nem tudott eltéríteni az isten-áldotta anyaság verejtékes, de tisztességes, lélek megnyugtató és nemzeti ajándékot adó utjáról.

A hálaadó szentmisére és ünnepségre szeretettel meghívunk mindnyájukat!

Jöjjetek el minél többen!
Endrőd, 1937. aug. 12-én

CSERNUS MIHÁLY ALAPY ANDOR
apátplebános, a Vörös-gyógyszerész,
kereszt-fiókegyelet a Stefánia-Szövetség
elnöke elnöke

UTASÍTÁS

Az egyházközségek részére, az 1938. évi Eucharisztikus Világkongresszus budapesti ünnepségein résztvenni szándékozó hívek toborzására és az ezzel kapcsolatos teendőkre.

1.) Az egyházmegyei Eucharisztikus bizottságok utasításai szerint az egyházközségek kebelén belül megalakult „Eucharisztikus Helyi Bizottság“-ok egyik főfeladata a kongresszus előkészítésében és zavartalan lebonyolításában való lelki-

ismeretes és tevékeny közreműködés.

Ezen előkészítésben való közreműködés kiterjed:

- a) A jelentkezésre való felszólításra,
- b) a jelentkezők toborzására (toborzólap kiadása, kitöltése, felülvizsgálata, stb.)
- c) a Toborzólap kitöltése útján jelentkezők adatainak megfelelő kimutatásokba való összefoglalására, felterjesztésére.
- d) a résztvevők jelentkezése és a

Kongresszus megtartásának időpontja közötti időben bekövetkező változások (pl. jelentkezők visszalépése, ezek helyére újabb jelentkezők toborzásának lehetősége, stb.) nyilván tartása és a Kongresszus rendezőségével való közlése.

2.) A részvételre jelentkezett személyeknek a Kongresszus ünnepségeire való felszállításával kapcsolatos teendőkre az Euch. Helyi Bizottságok később fognak utasításokat kapni.

A Világkongresszusra felutazók összeírása Endrődön szeptember hónapban kezdődik. — 50%-os vasúti kedvezmény biztosítva. —

Istentiszteleti havirend

Augusztus 20-án közös szentgyónáshoz és szentáldozáshoz járulnak azok a sokgyermekes anyák, férjükkal és gyermekeikkel együtt, akiket az évenként szokásos jutalmazásban részesítenek. Ugyanekkor délelőtt fél 10 órakor szentmisét mondunk a polyákalmi „Szent István kápolnában“. Augusztus 22-én a varjasi iskolában, augusztus 29-én a csejti és öregkerti kápolnás-iskolákban mutatunk be szentmiséket. Szeptember 5-én közös szentáldozással kezdjük a nagykilencedet, elegendő jelentkezés esetén szeptember 8-án zárandoklatot vezetünk a mátraverebélyi szentkúthoz, szeptember 12-én szentmisét mutatunk be az öregkerti kápolnás iskolában. Az Oltáregyesület augusztus 22-én, d. u. fél 4 órakor, az Eucharisztikus Férfi-Liga szeptember 4-én d. u. fél 6 órakor, a Leányegyesületek és Szivgárdisták szeptember 2-án, d. u. fél 6., a Jézus Szíve Szövetség augusztus 29-én, d. e. fél 9 órakor tartja havi összejövetelét, illetve végzik havi szentáldozásukat.

KÖZGYŰLÉS!

A Katolikus Akció helyi nagybizottsága augusztus 29-én, délelőtt 9 órakor nagygyűlést tart a polgári iskolában. Az összes szakosztályok tagjai pontosan jelenjenek meg!

CSERNUS MIHÁLY
apátplebános

Kitüntetett munkások. A földművelésügyi miniszter három évtizedet meghaladó hűséges szolgálata elismerésül Tautucz Sándor és Felföldi József gazdasági munkást elismerő oklevéllel és fejenként 80 pengővel jutalmazta meg. A kitüntetést Kozma György főispán fogja átadni. — Kanizsai Tamás mint inas 40 év óta hűségesen szolgálja Biletzky Ede ny. tábornokot, Lorenz Anna pedig 37 év óta Töpler Kálmán ny. polgármester, kormányfőtanácsost. A belügyminiszter mindkettőt 100–100 pengő pénzzalajutalommal és diszoklevéllel tüntette ki. A kitüntetéseket Höggyészi Pál főispán adta át ünnepélyes keretekben.

A Budapesti Kongresszus nagy manifesztáció lesz az istentelenség elleni harcban

Két nap előtt érkezett Budapestre Dasonville francia jezsuita atya, nagyobb francia társasággal. P. Dasonville a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a kongresszus előkészítő bizottságának munkájáról és többek között ezeket mondta a Nemzeti Újság munkatársának:

— Az Eucharisztikus Kongresszus alap gondolatát Franciaország katolikus körei a legteljesebb mértékben átérzik. Emellett Franciaországban rendkívüli érdeklődéssel fogadták Serédi biboros-hercegprimásnak azt a nagyszabású gondolatát is, hogy a budapesti kongresszus grandiózus manifesztáció lesz a kommunizmus és az istentelenség elleni harcban. Ez a manifesztáció voltaképpen egy misztikus pozitivum szembeállítását a fenyegető kommunizmus misztikájával. Ez egészen és teljesen katolikus ötlet, melyet Franciaországban nagy szerienn megértének. Különösen felkelti a franciák érdeklődését a materializmus és kommunizmus elleni szellemi propaganda említése. Az a tény, hogy Magyarországon az előkészítő évben misszió, triduumok alapozzák meg a kongresszus lelki értelmét, rendkívül tetszésre talált Franciaországban, ahol ebben az évben követni fogják a példát és nagy érdeklődéssel várják a tudósításokat ezekről a fejleményekről. Franciaországban ma már a nagy tömegek is előnyösen ismerik Magyarországot.

— Budapesti benyomásaim abban foglalhatók össze, hogy bízom a kongresszus sikerében, mert nagy szerű organizátorok kezében van. Nem akarok túlzásba esni, de mintha most nagyobb prosperitást látnék a fővárosban, mintha kevesebb volna a nyomor. A magyar állapotok mindenestre kitünően konszolidáltak, ezt észreveszi az egyszerű szemlélő is.

— Hogy a francia katolikus életéről beszéljek, csak a legutóbbi három manifesztációt kell megemlítenem. Az elmúlt három hét leforgása alatt három nagyszabású esemény történt. Az egyik a lisieuxi bazilika felszentelése, az ottani eucharisztikus kongresszus, amelyen Pacelli biboros, államtitkár emlékezetes nagy beszédet tartotta; a másik a francia katolikus munkásszakszervezetek 50 éves jubileumának ünnepe, ahol megmutatkozott annak a szervezetnek minden ereje: a harmadik a keresztény ifjúságmozgalom a JOC nagy kongresszusa, ahová az előző évekhez viszonyítva rengeteg fiatal ember jött el. 80–85 ezer fiatal férfi volt a Parc des Princes esti manifesztációján. A különböző iparok képviselői diszruhákban vagy munkaruhájukban szerszámaikkal jöttek el. A bányászok formaruháikban, a takácsok orsóikkal vonultak fel. Az oltár díszítése egész nap folyt, este pedig felejthetetlen látványban volt részük a résztvevőknek és szemlélőknek egyaránt, amikor fokozatosan oltották el a lámpákat és az Oltáriszentség megjelenésére kigyuladt a kereszt s az világított egyedül.

— Franciaország tehát megérti, mi készül 1938-ban Magyarországon és már most teljes szívvvel és lélekkel ott áll a magyarok mellett.

Községi közgyűlés

Folyó évi július hó 16-án ismét rendkívüli közgyűlést tartott, melyen fontos és a jövő évi költségvetést érintő ügyeket tárgyalt.

A varjasi levante gyakorló tér céljaira Katona Lajostól megfelelő területet bérelt s ezzel azt célozta, hogy a nagylaposi levante kötelesek közelebb legyenek a kiképzési helyhez.

A szövetkezeti minta hizó-marhastálló céljaira kedvező feltételek mellett átengedte elvileg a jelenlegi bikaistállót és elhatározta a bikaistállónak a telekparton való felépítését. Ez a határozat nagy horde-rejű és községre nézve rendkívüli előnyöket biztosít, mert erre a célra a megyének bármely más községe díjtalanul adott volna telket és támogatást, míg a jelen esetben a község 4500 pengő tértitést kap a szövetkezettől. Azokat a gazdasági és erkölcsi előnyöket pedig, melyeket ez a minta hízaló a község közönségének nyújtani fog, egyelőre felbecsülni sem lehet.

Véglegesen döntött a főjegyzői lakásnak elhelyezése, illetve felépítése tárgyában és elfogadta a szakértő mérnök legutóbbi tervezetét,

mely szerint a főjegyzői lakás a csendőrlaktanya helyén szerény, de izléses kivitelben 16.000 P-ért felépíthető lesz.

Jóváhagyta a Duda János trafikkossal kötött telekhasználati szerződést, bizottságot küldött ki a Ballai legelő vételárának mielőbbi kifizetésére nézve teendő javaslat céljából és azért is, hogy a Dr. Fábrián Béla által eladásra felkínált ballai 400 holdas birtok ügyében állást foglaljon.

Jóváhagyta a testnevelési alap, iparos tanonciskola, községi iskola, továbbképző gazdasági iskola és a kisdud ododák jövő évi költségvetéseit, melyek általában az eddigi kereteket nem haladják túl.

A községi szegődményeseknek a drágaságra való tekintettel részben fizetés emelést, részben pedig családi pótlékot engedélyezett.

Jóváhagyta az özv. Nagy Istvánné féle kocsorhegyi ház eladását s megállapította a folyó évi elsőfélévi közös kamatkulcsot.

Tudomásul vette a tüzoltó testület jövő évi költségvetését és az Oroszországban tartózkodó Mészáros Frigyes községi illetőségét.

Nagy Magyar nótaest

és hangverseny lesz folyó hó 22-én a községi ligetben, népünnepély egybe kötve, a községi jegyzők és tisztviselők és az iparos dalkör együttes rendezésében. Az ünnepségen szerepelni fog a nagyhirű Murgács Kálmán dalköltő és művészi táncceal fogja szórakoztatni a közönséget Farkas Irén táncitanító és táncművész. Az iparos dalkör az országos verseny számaival fogja jólismert gyakorlottságát és művészi színvonalát bemutatni. A hangverseny es-

te nyolc órakor kezdődik ugyan, de ezt megelőzőleg már délután fél háromtól érdekes népünnepély fog lezajlani a ligeti sport pályán, ahol is a tréfás mókák serege mellett jótékony célú sátrakban talál majd a szórakozó közönség kielégítést. Felkéri a rendezőség a műpártoló közönséget, hogy a nemes cél érdekében náluk megjelenő gyűjtőket szeretettel és jó szívvel támogassa, mert minden fillér nemes és jól megérdemelt helyre fog jutni.

Községünk ifjúsága

nevezetesen a Katolikus Legényegylet és a Levante Egyesület szintén karöltve hívják fel a figyelmet mozgó és eleven életükre a szeptember hó 5-én rendezendő ifjúsági nappal. Ezen a napon egyuttal a szórakozáson kívül az ifjúság az Ur Isten iránt köteles hála is gondol elsősorban és az egész ünnepség a magyar gazda ifju Istenfélelmé, egymásiránti szeretete jegyében fog lefolyni. Ezt fogja dokumentálni az a körülmény, hogy az ifjúsági nap az Isten házában fog kezdődni, délután pedig jelképes felvonulásokkal fogja ábrázolni a magyar föld népének küzdelmes egész évi életét és csak azután, a késő délutáni órákban kerül sor a szórakoztató órákra. Az esti órákat a hazaszeretet és az ősi magyar dal művelésének szánja a program, melyben hathatósan közre fog működni a magyar kir. honvédség II. számú regős csapata, amely a multkor is feledhetetlen élvezetet nyújtott a községre.

Iskolai hírek:

A polgári iskolában a beiratások szeptember hó 2-án délelőtt lesznek.

Aki első ízben iratkozik a polgári iskolába 1) utolsó iskolai bizonyítványát, 2) keresztiévelét, 3) újraoltási bizonyítványát hozza magával. Az iskola volt növendékei csak tanulmányi értesítő könyvecskéjüket tartoznak beadni.

A polgári iskolában tandij- és mellékdíjak címén 40, a másvallású tanulók 69 pengőt fizetnek a tanulók. A tandij havonként is fizethető. Szegénysorsu, példás magaviseletű és legalább jó előmenetelű tanulók tandijkedvezményt kaphatnak.

A tanévet szeptember hó 3-án nyitjuk meg.

A rendszeres tanítás szeptember hó 4-én kezdődik.

A javítóvizsgálatokat augusztus hó 31-én délelőtt 8 órakor tartjuk.

A különbözőzeti és felvételi vizsgálatok pedig szeptember hó 1-én délelőtt 8 órakor történnék.

E helyen is figyelmeztetjük a szülőket és tanulóinkat a tanév megnyitásának idejére, a beiratkozásra, mert az iskolai tankönyvszegélyzöböl a beiratkozás sorrendjében és a ráutaltság alapján fognak tankönyveket kölcsön kapni.

ENDRÖDI NÉPESEDÉSI ADATOK

július 15- augusztus 15-ig. Keresztesség szentségében részesültek: Gonda Borbála háztartásbeli fia Elek, Gubucz Imre földműves leánya Eszter Margit, Timár Antal földműves fia Lajos Mihály, Dávid Vince földműves fia Vince István, Farkasinczki Imre földműves leánya Margit Mária, Gács Imre földműves leánya Erzsébet, Kondor Gyula nyomdász leánya Margit Edit, Tóth Imre munkás fia Imre Vince, Kovács Mihály munkás fia Tibor István, Cserenyecz Vince földműves leánya Margit, Timár Lajos földműves fia Lajos, Gellai Imre földműves fia Imre, Gyetvai András csizmadia fia András Vendel, Szebelédi Rozália háztartásbeli leánya Margit Viktória, Nagy Pál napszámos leánya Ilona, Oláh András földműves leánya Irma Gizella, Bogár Benedek földműves fia Benedek, Bula Vince földműves fia Dániel Ede, Timár Sándor konyhakertész fia Ödön György, Timár Máté földműves fia László Péter, Németh Vince földműves leánya Magdolna Ilona, Hegedűs Gergely földműves leánya Margit Veronika, Hornok Máté földműves fia Máté Lajos, Hornok József földműves fia József, Szosznyék Rezső géplakatos fia László Rezső, Bálint István földműves fia László Imre.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt Farkas István rk. földműves és Timár Margit rk., Hegedűs Pál rk. csizmadia és Takács Margit rk., Dógi Antal rk. zenész és Lakatos Mária rk., Pintér Illés rk. földműves és Uhrin Mária Terézia rk.

Elhunytak az Úrban Czmarkó Imre 61 éves gyomorrák, Dinye Antal 26 éves tüdőgümőkór, Timár György 69 éves májdagánaf. Pelyva Jánosné Almási Ania 76 éves vesebaj, Papp Imre 68 éves agyvérzés, Dógi Jánosné Horváth Mária 62 éves szervszívbjaj, Nyilas Antalné Kurilla Róza 30 éves tüdőgümőkór, Csahóczi Veronika 4 és fél hónapos heveny bélhurut, özv. Szabó Józsefné Vaszkó Veronika 69 éves szervi szívbjaj, Varju Margit 17 éves tüdőlob, Szabó Lajos 5 hónapos veleszületett gyengeség, Gubucz József 10 hónapos heveny bélhurut, Giricz Imrené Árvai Borbála 78 éves agkori gyengeség, Gellai Imre 9 óra koraszülöttség, özv. Uhrin Jánosné Czikkely Veronika 69 éves agyszélhűdés, Pintér Józsefné Timár Veronika 67 éves gyomorrák, özv. Szmola Vincéné Liziczai Anna 78 éves gyomorrák, Kiss Mihály 82 éves szervi szívbjaj, Timár Lajos 6 napos veleszületett gyengeség, Dógi Zoltán 30 éves tüdőgümőkór, özv. Krausz Sámuelné Streba Mária 60 éves gyomorrák, Giricz Bálintné Sóczó Veronika 57 éves agyszélhűdés, Laposnyik Pál 59 éves szervi szívbjaj, Bula Dániel 17 napos rängögörccs.

Eljegyzések. Hanyecz György földműves Timár Máriaival, Pintér Imre földműves Timár Ilonával, Timár József földműves Timár Gabrielle Elzáival, Buza István csizmadia Giricz Terézszel, Galambos Imre földműves Vaszkó Brigittával. Tóth Vilmos földműves Vaszkó Eszterrel, Sáfár János géplakatos Hunya Jolánnal, Hegedűs Menyhért máv. pályamunkás Varga Monikával, Buza Sándor földműves Timár Margittal, Hangya János földműves Novák Mária Magdolnáival, Novák Lajos földműves Zabizon Margittal, Kovács Péter cipész Tóth Irénnel, Sztahó Lajos földműves Koloh Margittal, Hornok Elek földműves Hegedűs Valériával, Dinya Bálint földm. Varju Mária Magdolnáival.

Népművelés

Békésmegye Törvényhatósági Iskolánküüli Népművelési Bizottsága f. évi július hó 15-én tartotta nyári közgyűlést Gyulán, a vármegyeháza kis tanácstermében, vitéz dr. Pánczé József vm. főjegyző elnökele alatt, a bizottsági tagok feltűnő nagy érdeklődése mellett. Tantó József vm. népműv. titkár részletesen ismertette elsősorban a bizottság XV. évi működését, vagyis az 1936/37. tanévi tevékenységről való beszámolót.

Az évi beszámoló jelentés után ismertette a titkár a 3 évi népművelési idöszakról szóló beszámoló jelentést s ezen idő alatt elért eredményeket. Mindkét beszámoló jelentést a bizottság nagy meglegedéssel, örömmel veszi tudomásul, kifejezést adván annak, hogy az ilyen nagy célkitűzésekkel irányított népművelési munkásságnak ugy a nemzetre, mint az országra nézve jöhatása a közeljövöben érezhető lesz. Bizottság dr. vitéz Márky Barna alispán, Ringbauer Károly tanügyi tanácsosnak, valamint dr. vitéz Ricsoy Uhrarik Béla főispán urnak a népművelés lelkes támogatásáért, végül Tantó József vm. népműv. titkárnak elévülhetetlen érdemeiért és kiváló munkálkodásáért elismerését és köszönetét fejezi ki. Elhatározta a bizottság azt, hogy a gyulai áll. kórház által az ősz folyamán rendezendő egészségügyi kiállításán résztvesz s a grafikonokat elkészíteti. A könyvtárhálózat kiépítése céljából közkönyvtárakat szerez be. Végül jelentés tétetett arról, hogy a Vkm. számvizsgáló a bizottság vagyonekezelését megvizsgálta s mintaszerűnek találta.

Tovább tart a spanyol vörösök véres terrorja

Azokról a területekről, amelyek lassankint a nemzeti Spanyolország kezére kerülnek, egymásután érkeznek a jelentések a vörös terrorizmusról. Legutóbb 37 község sorsa derült ki. Mind a harminchétben a templomokat és kápolnákat megszenteltelennítették, az összes kegyeseket, valamennyi értékes művészit alkotást elrabolták, vagy összerombolták. Harminc községben egy-egy papot, leginkább a plebánost meggyilkolták. Tíz községben több papot és szerzetest végeztek ki. Paraledában egy 62 éves öreg papot negyven lövéssel végeztek ki, ezt megelőzően pedig réttentésen megkínózták. Vlade la Casaban az egyik papnak megengedték, hogy öreg anyjától előbb elbucsúzzon. Amikor anyja és fia utolsó alkalommal átölelték egymást, a hóhérok sortüzet adtak, úgyhogy mind a kette holtan buktak le. Az anya 76 éves volt. Borzalmas tragédia játszódott le Montbellfranban, az avilai tartományban is. Damiano Gomez plebánost kiráncigálták lakásából és egy teherautóra tették. Azután a Puerti del Pico-i magaslakra vitték, ahol a vörös front első vonala fekszik. Itt a papot kidobták az autóból, ekkor eltörte a lábát. Amikor a szegény áldozat a földön feküdt, a katonák elkezdtek mulatozni. Miután a sebesült panaszzai kényelmetlenek voltak számukra, belezúgtak, hogy legurult a mélységbe. A véres holttest azután célpontul szolgált.

Épül a nagylaposi iskola

A nagylapos-ujtelepi munkáskörzet lakosainak régi vágya valósul meg néhány hónap alatt: — felépül új kápolna-iskolájuk.

Endrőd község vezetősége bölcsen átgondolva azt, hogy az építési államsegély az egyház útján könnyebben biztosítható, s hogy a lakosság nagyobb adó terhelését elkerülje, átadta megépítésre és fenntartásra az egyházközségnek a tervezett nagylaposi új iskolát. S mert hosszú éveken át mentesül az iskola fenntartási kiadásoktól, s másrészt a tanító fizetési államsegélye is csak ekként nyerhetett kedvező megoldást, törvényes kötelezettsége tudatában Harsányi László főjegyző javaslatára 2000 pengőt helyezett kilátásba az endrődi egyházközségnek, ha felépíti az iskolát.

Hónapokon keresztül sokszor koptatta a Miniszterium küszöbét Csernus Mihály apátplebános az építési államsegély megnyeréseért, s bár a királyi Tanfelügyelői-hivatal pártólón terjesztette fel az egyházközség kérelmét, mégis úgy látszott, hogy

csak 1938-ban nyer kedvező elintézetést a kérelem.

Endrőd népe azonban most is kivételes szerencsében részesült. Dr. Ricsóy-Uhlarik Béla, vármegyénk főispánja, aki több ízben megtisztelte községünket magas látogatásával és jólisméri a nagylaposi ujttelep nehéz szociális viszonyait és fontos kultúr-szükségeit, különleges jóindulattal ajánlotta kérésünket a Vallás- és Közoktatásügyi miniszter ur nagybecsű figyelmébe.

Az eredmény ez: Dr. Hóman Bálint kultuszminiszter értesítette főispánunkat, majd a tanfelügyelőiséget, hogy a nagylaposi iskola építésére még a folyó évben 8000 pengő államsegélyt adományoz azzal a feltétellel, hogy az építendő iskolának még a folyó év őszén tető alá kell jutnia.

Endrőd község és a nagylaposi munkásnép mélyszégyen hálával gondol szeretett főispánjára a nagyértékű adomány kieszközléséért. — Isten áldja érte!

Földvásárlási lehetőség kínálkozik az endrődiek számára

Ugyanis a Schwarc-féle ballai 400 m. holdas birtokot megvételre ajánlották fel Endrőd községnek és lakosságának. A legfőbb kikötés az, hogy komoly venni szándékozók az egész birtokot lejegyezzék. A birtok azonnal átvehető művelésre.

Egyezkedési vételár 1200 P. öles holdanként 300 P. Azonnal fizetni kell, vagy megfelelő bankgaranciát kell nyújtani, mely esetben legalább 10 éves hitelt kaphatnak az ilyen vevők. Közéleti adatokat, felvilágosításokat a községi főjegyző készséggel nyújt.

Magunk részéről csak annyit jegyzünk meg, hogy felette üdvös volna, ha az endrődiek újabb föld-

területhez tudnának jutni, mellyel az itthoni földelaprózódás némileg csökkenne. Épen azért meg kell fontolni és ragadni az alkalmat mindazoknak, akik a mai időben földet tudnak vásárolni annál is inkább, mert eladó f. hó 25-re tisztában akar lenni azzal, hogy lehet-e az endrődiekre számítani.

Venni szándékozókra pedig ajánljuk, hogy összefogva, szervezkedve együttesen járjanak el, hogy a legkedvezőbb feltételeket elérhessék.

Bármilyen nagyságu parcellák jegyezhetők.

(Méltányos árendeméeny mellett remélhető a lejegyzés. Szerk.)

Los Angeles

városi tanácsa egy amerikai hírszolgálati iroda jelentése szerint nemrégiben két óra hosszat tanakodott azon, hogy tudnak-e a kutyák olvasni. Mivel pedig a fogas kérdést eldönteni nem tudták, a városi tanács ülését elnapolta. A nagy vitatkozás azzal a rendelettel kapcsolatban foglalkoztatta a városi tanácsot, hogy a kutyák, kakasok, macskák, kanári madarak és szamarak este 6 és reggel 10 óra között kötelesek nyugodtan maradni. Brian Brainard városi tanácsstag erre megkérdezte: „Tudnak-e a kutyák olvasni, ha pedig nem tudnak, honnan tudják meg, hogy mikor nem szabad ugatniok?”

**Ne szégyeld katolikus hitedet!
Hordjad a kongresszusi jelvényt!**

Argentínában erősödik a katolicizmus

Az argentiniai legfelsőbb bíróság intézkedésére a keresztelést az összes bírósági tárgyalótermekben kifüggesztik. Buenos Aires tartomány kormányzója elrendelte, hogy az összes állami iskolákban ugyancsak ki kell tenni a keresztelést. A pénzügygyűjtés után szerzik meg hozzá.

A kereszténység helyzete Japánban. Egy híres japán tudós, dr. Kagava nagyon reményteljesnek itéli a kereszténység helyzetét Japánban. A keresztények száma az utolsó évtizedben megkétszereződött Japánban. Az utóbbi időben igen nagy számmal tértek meg magas hivatalokat viselő állami tisztviselők és a nemesi rend tagjai.

TERE-FERE

KOCSORHEGYI: Jó reggelt adjon az Uristen atyafiak.

TÖBBEN: Neked is testvér.

CSEJTI: Mi a baja a homlokodnak, honnan van rajta az a nagy dudor?

KOCSORHEGYI: Egy kis eszme-cserénk vót az asszonnyal, oszt nyujtófával odabökött.

CSEJTI: Mégis min témáztatok ecsém?

KOCSORHEGYI: Az asszony hangosan olvasta az Új Nemzedéket. Egyszer csak odaér, hogy aszondja, hogy a házasság egy csendes rév, ahol két hajó összetáncolozik. Én aztán meggondolatlanul azt találtam mondani, hogy akkor én egy csatahajóval találkoztam az oltár előtt. Erre az asszony felcsattant és bizonyosságot tett arról, hogy ő csak egy „dorbedőrömbölő”.

CSEJTI: Megezik az jobb házaknál is ecsém. A multkor elmondtam az asszonynak, hogy ujság szerint behozták a nők egyenjogúságát a férjekkel. Hát majdnem kilökött, oszt azt mondta, hogy ő bizony tovább is ur akar maradni a háznál. Ez a mai modern élet. Ez ellen nehéz tenni.

VARJASI: No azért vannak bátor emberek is. Az egyik tanító urat példánakokáért felköltötte a felesége, hogy ébredjen fel, mert azt álmodta, hogy egér van a szobájában. A tanító ur azonban nem ugrott a parancsra, hanem nagy nyugodtan azt felelte, hogy „ne zavardj asszony, hanem álmodj hozzá egy macskát is és aludj tovább!”

MIRHÓI: Ugy látszik, a tanító urnak nagy gyakorlata van a nőnevelésben, mint az én szomszédomnak a köhögésben.

VARJASI: Tán a Timár szomszédról van szó, mert úgy tudom, hogy arrafelé ő a beteg?!

MIRHÓI: Jól pedzed cimborá. Elgyütt hozzá az öreg doktor, oszt azt mondta neki, hogy „úgy látom Timár bácsi, használt az orvosságom, mert most már könnyebben köhög”!? Igen, felelte az öreg, mert egész éjszaka gyakoroltam.

UGARI: Jó kedve lehetett az öregnek, hogy még a betegágyban is viccel. De jól teszi. Nevetve könnyebb elviselni a bajt. Mifelénk is jót neveltünk a napokban egy viccelő atyafin. A legényfia pénzt kért tőle, hogy megcsináltatja a fogát a Timár doktorral. Az öreg magyar azonban sajnálta a pénzt, oszt azt tanácsolta a fiának, hogy kössön rá madzagot a fájós fogára, akassza a zsineret az ajtókilincse, majd ő aztán jól becsapja. Hát amikor édesapámnak fáj a foga, maga se ment doktorhoz, hanem csak így „laikusan huzta ki”? kérdezte a fiú. De így ám! felelte nagy önérzettel az öreg.

„Nem is egy fogat, de legalább százat így huztam ki.” És csak csodálkozott, amikor a fia a szemeközé nevetett, és azt mondta neki,

hogy arra már én is kíváncsi vagyok, hogy miként huzatott édesapám száz fogat, amikor csak 32 foga vót. Az egész környék nevelte a százfogu ember elszólását.

GYOMAVÉGI: Ez majdnem olyan vót, mint ahogy az egyik patikárus dicsérte a hajnövesztő szerét. A vevő aggodalmasan kérdezte, hogy vajjon használni fog-e a csodaszer? De még mennyire, mondta a ravasz mérgekverő. A multkor az egyik Nagysága vett egy üveggel a szerből, hogy kopasz férjét meglepje. Amikor átadták neki az üveget, női kíváncsiságból ki akarta huzni a dugót, hogy a szer illatát megismerje. Mivel azonban a dugó nehezen jött ki, a fogával segített. És az a csoda történt, hogy az ajakra csapódott folyadéktól két hét alatt kinőtt az asszony szakála. Persze a vevő rögtön bedült.

MIRHÓI: Mint az egyik endrődi tekintetes ur. Amikor az apátur hazajött Hajduszoboszlóról, tréfából azt mondta, hogy husz évet fiatalodott. Nosza a társaság egyik tagja, aki nagyon szeretné, ha rajkó futkosna a szép nagy lakásban, feleségestül együtt autóbuszra ült és meg sem állt Szoboszlóig. Hogy osztán használna-e a fürdő, azt csak Hanyecz anyakönyvvezető ur tudná majd igazolni!?

CSEJTI: Jaj barátom, a tehetséget nehéz megszerezni, arra születni kell. Az egyszeri tanár is azt írta az egyik diák szüleinek, hogy semmiképen sem boldogul a fiúval, vigyék haza és adják inasnak. — Látod, papa, már a multkor is megmondtam, hogy milyen tehetségtelen a tanár ur. Egy fiúval sem boldogul, hát akkor hogy tanít százat?

ZUGI: Jó hangulatotok van, betyárok. Látszik, hogy jó esőnk vót, lesz kukorica. Hát csak ne is hagyjon el a jó Isten bennünket ezután se. Elég azonban már a tréfából, következünk a templom felé, hiv a nagyharang. (Elmennek).

Egy nem mindennapi álmény

Különös és páratlanul álló élményről számol be egy afrikautazó úti emlékeinek során:

„Mikor átutaztam Délafrikán — írja — egy alkalommal egy templomba léptem, ahol különös látványban volt részem. A szószéken pap állt, aki prédikációját jelbeszéddel mondotta. Hallgatósága csupa süketnémából állt. A templomban hallott csend uralkodott. A különös prédikáció mintegy negyven percig tartott, mert hiszen jelbeszéddel hosszabb ideig tartanak a kifejezések. Képzeliék el: 40 percet ilyen tökéletes koncentrációba eltölteni, figyelve az isteni igéket!”

Az utazó aztán később megtudta, hogy P. T. L. Gill volt a néma szónok, aki megtanulta a jelbeszédet, hogy a süketnémáknak prédikálni tudjon. Egyházközségének süketnéma tagjait az ország minden részéből gyűjti össze és lelki gyakorlatot is tartott már ilyen módon számukra,

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Apostoli Kormányzónk szabadságon. Dr. Lindenberger János apostoli kormányzó több heti pihenésre Németországba utazott. Mint ismeretes, Főpásztorunk a csonka-egyházmegye kormányzásán kívül az ország egyik legnagyobb és legnehezebb munkát kívánó egyházközségének: a közel 25.000 lelket számláló debreceni plebániának is pásztora. Két olyan teljes lefoglaltságot és kivételes energiát kívánó munkaterület, amelyet Istentől kapott rendkívül képességeivel csak Főpásztorunk bír és tud ellátni. Az idejének bémálási körut azonban megkívánja, hogy még az ő vasidegzete és fizikuma is pihenjen néhány hetet. Kellemszerűt kíván Óméltóságának az egész endrői katolikusosság.

Mi ujság a vármegyén? Dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán rövid szabadságra nevével együtt külföldre utazott. Utjokban meglátogatják a Németországban dolgozó magyar mezőgazdasági munkásokat.

Dr. vitéz Márky Barna alispán nyári pihenőjéről visszatért és átvette hivatala vezetését. Örömmel halljuk, hogy alispánunk egészségének nagyon előnyösen használt „a karlsbádi üdülés”.

Békésvármegye törvényhatósága rendezti az idején pusztaszeri emlékűnépet. Korábbi szép szokás szerint, minden esztendőben más-más vármegye rendez emlékűnépet a pusztaszeri Árpád-szobornál. A bizottság az idén Békésvármegye vezetését kérte az ünnepség megrendezésére. Márky alispán és Pánczél főjegyző állnak élén a rendezőbizottságnak. A járásból dr. Sorbán Jenő főszolgabíró vezetésével többen résztvesznek.

Egyházmegyei hírek. A csonka nagyváradai egyházmegye főpásztoraként Kalmár József Árpád endrői káplánt Ujkigyósról, s helyére Révész István orosházi káplánt helyezte. A nagybeteg és nyugalomba készülő érdemes ujkigyósi plebános, egykori endrői káplán: Kovács Márton szentszéki bíró, plebános utódául Takács Dénes budapesti karkáplánt, Derecskére plebánossá Riegel Géza füzesgyarmati lelkészt nevezte ki a főpásztor. Dávid Béla Tótkomlósról lelkészül, Ancsin György Békéscsábára, Holecz István Szarvasra és Regős András Kondorosra mint lelkész helyettes nyert beosztást.

Százhuszezer pengőt sikkasztott a budapesti Schenker-féle szállítmányozási cég Lindner László nevű tisztviselője. — A cég csak 5000 pengő eltulajdonításával vádolta tisztviselőjét, aki önmaga ismerte be az óriási összeg eltulajdonítását. Micsoda hatalmas vagyonu vállalat lehet, ahol észrevétlenül el lehet sibiolni 120.000 pengőt.

A napraforgó-mag készleteket mázsánszámban november hóban 20-, decemberben 21 pengős áron veszi meg a Futura Budapesten átvéve. A termelők nagyon vigyáznak az aszárral és forgatással, nehogy megdohosodjon, ami jelentős értékvesztést jelentene.

„Felvétel a Márta Diákotthonba. A budapesti IX. Liliom-utca 13 sz. alatti Márta Mater Diákotthonban megüresedett helyekre az 1937/38. tanévre szóló felvételi kérvények augusztus 25-ig beadhatók. Pályázhatnak oly szegény sorsu, példás viseletű és jó előmenetelű egyetemi és főiskolai hallgatók, akik tanulmányukat Budapesten végzik. A szobák 2—6 személyesek. A város közepén az egyetemhez közelfekvő szép kertes otthonban, ahol külön tanuló, társalgó és fogadószoba, fürdő, zuhanyozó, fűtés és gázrendszerrel, tornaszert és telefon szolgálják a hallgatók kényelmét, a bentlakás díjtalan. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt postán is (bélyeges válaszboríték mellékelendő) az otthon igazgatója. Személyesen reggel 8—9 óra között. Telefon: 13-77-49.”

Asszony párbaj. A debreceni piacon Keszler Jánosné 42 éves, hajdusámsoni lakos vásárlás közben összeszóvalkozott Szabó Ferencné debreceni asszonnyal. Nem épen épületes szidalmazások után vak dühvel rohantak egymásra, tépték, marták, harapdálták egymást. Az előhívott rendőrök félórás küzdelem után tudták szétválasztani a két vérző amazont, akiket most a debreceni kórházban ápolnak husz napon tul gyógyuló sérüléseikkel.

Naponként három ezer büntetés. Az osztrák fővárosban a hatóságok évenként 3.5 millió büntetést szabnak ki. Ezek nagyrésze természetesen csak apróbb kihágásokból származó büntetés. Vannak bécsiék, akik már hetvenedik, nyolcvanadik büntetésnél tartanak. A rendőrség nyilvántartójába naponként átlag három ezer büntetést vezetnek be.

Bádoggá változott az arany. Huszár László báró, a híres Afrika-utazó mellesleg kitűnő és szenvedélyes billiárdjátékos is, aki gyakran látható a miskolci kávéházakban a zöldasztal körül. Tegnap este is késő éjszakáig billiárdozott s a nagy melegen letette kabátját az egyik szék támlájára. Amikor azután a játék után kabátjába nyult aranycigaretta-tárcájáért, hogy rágyújtson, elhűlte észre, hogy arany cigaretta-tárcá helyett, egy ócska bádogdobozt emel ki a kabátzsebből. Valaki elcserélte az ezerpengős aranytárcát az értéktelen dobozzal. Huszár László báró bejelentette az esetet a rendőrségen, ahol most keresik a szórákozott „cserélőt.”

Katakombakereszténység. A texasi (U. S. A.) határvidékről jelentik, hogy időről-időre Mexiko és az Egyesült Államok között lévő folyóban, a Rio Grandeban amerikai papok éjszakánként mexikói gyermekeket keresztelnek. P. Amancius Manubens a Fort Hancock-i misszionárius, aki 30 missziós állomást lát el, különösen akkor lovagol végig a folyó mentén, amikor magas a víz állás. A tulsó parton az éjszakában eidugott helyeken ugyancsak lóháton várnak a hívő mexikóiak és adóti jelre a folyó közepére úsztatnak lovaikkal. Az újszülött gyermekeket az amerikai páter a folyó közepén kereszteli meg, mert így nem történik határsértés s egyik kormány sem szólhat ellene.

Egy ausztráliai néger hőstette. A Port Darwin-i (Ausztrália) lepra-állomásra nemrégiben egy súlyosan beteg benszüllött néger érkezett meg, aki a hátán egy fehér orvost hozott. Kilenc hónapig cipelte a földrészbelsejéből, a legelhagyatottabb vidékről a leprától inficiált szerencsétlen fehér orvost, amíg végre sikerült Port Darwinba eljutnia. Ezen idő alatt természetesen őt magát is megfertőzte a szörnyű betegség. Ez az ausztráliai néger egy missziós állomáson ismerte meg a kereszténységet s mikor megkérdezték, hogy miért vállalkozott ilyen óriási nagy utra, azt felelte: „Nem szóval, hanem tettekkel kell szeretni.”

Letartóztattak egy bábát. Ma délelőtt előállították a rendőrségre Baumgarten Józsefné 60 éves szülésznőt, akit azzal gyanúsítanak, hogy tiltott műtetet végzett Krajnovics Jánosnén, aki öt nap óta súlyos betegen fekszik az Uj Szent János-kórházban. Krajnovicsné elárulta, hogy 25 pengőt adott a bábának. Baumgartenné azzal védekezett, hogy Krajnovics Jánosné azzal kényszerítette őt a műtet elvégzésére, hogy ellenkező esetben öngyilkos lesz. A bábát letartóztatták.

Kegyelmet kapott a püspök gyilkosa. Borowoi kommunista vezető 1918-ban saját kezével gyilkolta meg Szentpétervárott Wenjamin ortodox püspököt. Ezért a telteért magas kitüntetést kapott és hosszú ideig Szibériában vezető állásban volt. Borowoi néhány évvel ezelőtt meggyilkolta feleségét, egy ismert kommunista nőt és ezért őt évi börtönre ítélték. Nem sokkal később, visszaemlékezve „nagy szolgálataira” Szentpétervárott, kegyelmet kapott és Stalin most a belügyi népbiztonságnál a vallási ügyek osztályának élére állította.

Halálos hajókatasztrófa a Tiszán. Súlyos hajószerecséltenség történt csütörtökre virradó éjszaka a Tiszán, Törökbecse alatt. A Princessa Jelizaveta személygőzös éjféltől 3 órakor indult el a törökbecsei hajóállomásra. Alig egy kilométernyire az állomástól a Tisza erősen elkanyarodik. Amikor a hajó a kanyarhoz ért, kormányosa az utolsó pillanatban vette csak észre, hogy előtte keresztben egy vontatógőzös halad. Az alacsony víz állás miatt gondolni sem lehetett kerülésre és a személygőzös teljes erővel nekirohant a vontatógőzősnek, amelyen hatalmas léket ütött. Pillanatok múltán a vontatógőzös süllyedni

kezdett. A gőzös fedélzetén 12 matróz, három asszony és egy gyermek volt. A süllyedő hajó matrózai egymásután ugrottak a vízbe. Gajda György matróz felesége kisgyermekével a karján akarta vízbe vetni magát, de férje odaugrott, elvette tőle a gyermeket s ő ugrott vele. Az apának és a többi matróznak sikerült partot érni, illetve a személygőzös mentőcsónakja felszedte őket, de Gajdáné a hullámokba veszett. A vontatógőzös, melynek neve Bánát — 12 perc leforgása alatt elsüllyedt.

Iparosnaggyűlés Békéscsabán. A békésvármegyei ipartestületek körzeti szövetsége iparosnaggyűlést rendezett Békéscsabán Kovács Mihály körzeti elnök vezetésével. A naggyűlés első szónoka Pap József kormányfőtanácsos, az IPOK elnöke volt, aki vázolta az iparosság helyzetét és annak a reménynek adott kifejezést, hogy a kormányzat segítségével rendezik az égető problémákat. Sürgette a kontárkérdés megoldását és annak a reménynek adott kifejezést, hogy az iparosok arcképes igazolvánnyal való ellátásával a kontárkérdés magától megoldódik. Bejelentette, hogy augusztus végén Nagykanizsán tartandó országos iparoskongresszuson ismételtén a kormányzat elé terjesztik az iparospanaszokat és kívánásokat.

Zarándokok szörnyű autóbussz-katasztrófiája Franciaországban. Bucsjáró zarándokok szörnyű autóbusszszerecséltenségéről érkezett hír a középfranciaországi Ardeche Lalousve bucjsujárhelyről. A szerecséltenségnek három halálos áldozata és tizenöt súlyos sebesültje van. Egy autóbussz, amelyen harminc zarándok utazott, az egyik hegyszorosban ki akart kerülni egy szembejövő kocsit s eközben lezuhant a huszonöt méter magas hegylejtőn. Zuhánás közben az autóbussz utasai kiestek a kocsiból és a szikláknak zuhantak. Három utas a kocsiban maradt és a hatalmas járművel együtt zuhant a mélységbe. Ez a három utas holtan került elő a pozdorjává zuzódott kocsi roncsai alól. Több órahosszat tartott, amíg holttestüket a kocsironcsok közül kiásták. A többi utas közül tizenöt szenvedett súlyos sérüléseket. A sebesültek közül többen az állapota életveszélyes.

A világ legnagyobb városai. Az elfoglalt terület nagyságát tekintve RÓMA áll a világ városainak élén, amennyiben kiterjedése 2.058 négyzetkilométer. Utána következnek: Rio de Janeiro 1.164 négyzetkilométerrel, Los Angeles 1.124 négyzetkilométerrel, és ausztráliai Brisbane 997 négyzetkilométerrel és Berlin 883.6 négyzetkilométerrel. A lakosság tekintetében a legújabb statisztikai adatok szerint Newyork a világ legnagyobb városa, amennyiben a legutolsó népszámlálás szerint 7.474.000 lakosa van. A második helyen a japán főváros, Tokio áll 5.875.000 lakossal. (Ha a külvárosokat is hozzászámítjuk, természetesen London állna az első helyen, amennyiben ezekkel együtt 8.475.000 a lélekszáma.) Párisnak 2.934.000 volt a legutóbbi számláláskor a lakossága. Budapest fenti két adata: terület 207 négyzetkilométer, a lakosság 1.051.895.

KÖZGAZDASÁG

Félmillió pengő a juliusi külkereskedelmi mérleg passzivuma

Az idén július hónapjában zárul először a külkereskedelmi mérlegünk passzívummal. Juliusban nevezetesen a behozatal értéke 41.7 millió pengő volt, amivel szemben 41.2 millió pengő értékű árut exportáltunk és így az e havi külkereskedelmi mérleg félmillió pengő behozatali többlettel zárult. A kivitel az idén nem fejlődött olyan arányban, mint a behozatal, aminek főként az az oka, hogy az ipari nyersanyagok behozatala nagyobb mértékben emelkedett, viszont a mezőgazdasági export főként a sertés, a friss hus, a disznózsír és a szalonna kivitelének csökkenése folytán visszaesett.

A csekély passzivum mellett az idei év első hét hónapjának eredménye még mindig igen kedvező. Január—július hónapokban a behozatal 260.2 millió, a kivitel pedig 334.4 millió pengőt tett ki s így a hét hónap külkereskedelmi mérlege a juliusi passzivum betudása mellett is 74.2 millió pengős aktivumot mutat.

A behozatal terén csaknem kizárólag a nyersanyagok importja emelkedett és ezek között első helyen áll a nyersbőr, amelynek behozatala több mint 7 millió pengővel 19.37 millió pengőre emelkedett. Utána következik a nyersfémek behozatala, amelynek értéke csaknem 6 millió pengővel több, mint 15 millió pengőre növekedett fel. A harmadik helyen a faimport áll, amely 4.4 millió pengővel 30.55 millió pengőre gyarapodott. Jelentősen növekedett még a koks, a nyersjuta, a nyerskaucsuk, a vasérc, a mürost és a kikészített prémbőr behozatala, viszont nagyon erősen csökkent az az ásványolaj, valamint a nyers- és ócskavas importja.

A kivitel terén a buza áll az első helyen 44.6 millió pengővel, ami a múlt évvel szemben 13.7 millió pengős emelkedést jelent. A buza árának nagymérvű emelkedését mutatja, hogy mennyiségben a buza kivitel csak 2400 vagonnal növekedett 25.657 vagonra. Rendkívüli mértékben növekedett a rozs- és a tengerikivitel. A rozs alig 400.000 pengőről 15.24 millió pengőre, a tengeri pedig 270.000 pengőről 10.57 millió pengőre szökött fel. A 7 millió pengő értékű liszt kivitel csaknem kétszerese a tavalyi exportnak.

Az állat és állati termékek kivitele nagyon szomorúan alakult, mert a szarvasmarhaexport növekedett ugyan 9 millió pengővel, a sertés-export azonban 4 millió pengővel, a ló kivitel közel 2 millió pengővel, a friss és elkészített hus kivitel közel 12 millió pengővel, a disznózsír és szalonna kivitele pedig 5.54 mil-

lió pengővel volt kisebb, mint a múlt esztendőben. Kisebb visszaesést mutat a baromfi export is, ellenben 2.7 millió pengővel növekedett a vaj, 2.3 millió pengővel a tojás és 4 millió pengővel a toll kivitele. A magkivitel is 6 millió pengővel növekedett ellenben a friss gyümölcs és főzelék 3 millió pengős visszaesést mutat. Lényegesen emelkedett még a maláta, a cukor, a paprika, a szesz, a bor és a fa exportja. Az iparcikkek közül a textiláru kivitele az egész vonalon emelkedést mutat, valamint jelentősen növekedett a vas- és gépexportja, amely 8 millió pengős növekedést mutat, ellenben a villamosági gépek exportja 1 millió pengővel hanyatlott.

Állatállományunk

Az 1935. év február végén az országban az állatállomány fontosabb fajainak létszáma így alakult: 1,920.000 szarvasmarha, 886.000 ló, 4,677.000 sertés, 1,456.000 juh. Ezenkívül még 40.000 kecske, nem egészen négyezer szamár, ezernél több öszvér és 280 ezer házinyul. A baromfiak száma meghaladja a 22.9 milliót, a méhcsaládoké pedig 417.000 volt.

A számok azt jelentik, hogy nálunk 1935-ben ezer kat. holdnyi területre átlag 118 darab szarvasmarha, 54 ló, 288 sertés, 90 juh és 1410 baromfi esett. Országrészek szerint vizsgálva a helyzetet, az tűnik ki, hogy a Dunántul ezer kat. holdnyi területre 149 szarvasmarha esik, holott az Alföldön csak 96, az északi megyékben pedig 107 az átlag, a sertésállományból már a Dunántul átlaga 314, amit azonban nyomon követ az Alföld 303 darabnyi átlaggal. Az északi megyék e tekintetben lényegesen hátrányban vannak, mert itt csak 181 az átlag. — Ló tekintetében azonban a Dunántul ezzel a mértékkel mérve, már az Alföld mögött van, mert a Dunántul átlaga 50, az Alföldé 63, az északi megyéké ellenben csak 45, vagyis a Dunántulénál is gyengébb. A juhállomány tekintetében viszont érthetően az északi vármegyék járnak elől 115 darabban ezer holdankint; az Alföld átlaga 90, a Dunántulé 80. — A baromfiak tenyésztése tekintetében az Alföld vezet. Itt ugyanis az átlag ezer holdankint 1580, a Dunántul 1340, északon pedig 1140 darab.

A Dunántul a marha állományok 71.5 százaléka, az Alföldön 75.9 százaléka, északon annak 72.5 százaléka tén.

Az ökorállomány a Dunántul a legnagyobb, — itt ezer holdnyi szántóterületre 18 ökör esik, az Alföldön ellenben csak 13.3, — érthetően, aránylag itt a legkevesebb a tehén; száz darab szarvasmarha közül a Dunántul 47.2 százalék a tenyész- és fejőstehén, az Alföldön 53.2, az Északon 52 százalék. A Dunántul intenzív szarvasmarhatenyésztésének jele, hogy itt a borjú- és üszőállomány aránylag jóval nagyobb, mint az ország többi részeiben.

Árviz miatt be nem vetett földek adójának részbeni elengedése.

Dr. FABINYI TIHAMÉR m. kir. pénzügyminiszternek 101.602—1937. sz. IX. a. leiratát, a — rendkívül csapadék folytán be nem vetett földek adójának részbeni elengedése ügyében a m. kir. pénzügyminisztérium álláspontját a következőkben szövegezi:

„Az 1936. év őszen és az 1937. év tavaszán a rendkívüli nagymérvű csapadék által okozott árvizek következtében beállott elemi károkkal kapcsolatos adóelengedések tárgyában 1937. május 13-án kelt 62.065—1937. IX. számú leiratomban (lásd Kamarai Értesítő folyó évi 379 lapoldalon) értesítettem a t. Országos Kamarát, hogy az árvizek által a bevetett földek termésében okozott károk megállapított mérvéhez képest a földadónak és járulékainak elengedése iránt intézkedtem. Ebben a leiratomban kifejtettem azt is, hogy az idevonalkozó törvényes rendelkezések szerint a törvényhozás az adóelengedés által a termelési költségeket kívánta csökkenteni.

A kárfevével eljárások során kiküldötteim időközben megállapították, hogy az árvizek folytán be nem vetett földek legnagyobb részben megváltak művelve és így a termelési költségeknél egy tekintélyes része terhelt a gazdát!

A törvény intencióit követve, a károsult gazdák rendkívüli súlyos helyzetére való tekintettel — egészen kivételesen — elrendeltem tehát, hogy az olyan megművelt vagy megművelésre szánt nagyobb összefüggő területet képező földek földadója és járulékaik kétharmad részben elengedjenek, amelyek a rendkívüli csapadék folytán keletkezett árviz (belviz) következtében bevetetők nem voltak!

Az olyan szántóföldeknél azonban, amelyek a vizelőntés hátrányainak időszakonként ki vannak téve és erre a körülményre való tekintettel már alacsonyabb kataszteri osztályba vannak sorozva, földadó elengedésnek helye nincs. Az, hogy az osztályba sorozás a vizelőntések hátrányainak figyelembe vételével történt-e, a községi vagy járási mintatér jegyzékekből megállapítható.

Ez a kivételes rendelkezés azonban csak ott alkalmazandó, ahol a rendkívüli csapadék folytán a földek egyáltalán nem voltak bevetetők. Amennyiben ugyanis a földeket május vagy június havában bevetették, ezek első vetések lévén, az azokban elemi csapások által okozott károk mérvéhez képest a földadó és járulékaik a földadóra vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összeállítására (H. Ö.) 39. §-ának (6.) és (7.) bekezdéseiben foglalt korlátozásokra való tekintet nélkül töröltetnek.

Budapest, 1937. évi július hó

Dr. FABINYI TIHAMÉR s. k. m. kir. pénzügyminiszter.

HIRDETÉSEK

Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T., Endrőd
Fióköntézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

Népházi Szövetkezetben kifizető friss árukat olcsón kap.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugár-utcai háza eladó. — Értekezni lehet vitéz Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett Décs-páskumon 2000 négyszögöl szántó. Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Keresk. Banknál.

Szép ékszer

Jó órákat

Mezőturon és

Endrődön

Gruber ád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, díszlágyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jó állás mellett, saját műhelyemben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron

VÁSÁROL.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

uján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul!

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Walthier György

Főmunkatárs:

Csernus Mihály

Kongorác János könyvnyomdája
I. örökszentmiklósi, Telefonszám: 21.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2.

HIRDETÉSEKET

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Jöj el Szentlélek Úristen!

Nagy vállalkozások, nagy munkák előtt szoktuk a Szentlélek segítségét kérni, mivel kegyelme előtt nincs akadály, segítségével semmi sem nehéz.

Nagy feladat, nagy vállalkozás, nagy cél a lelkek nevelése, a szellem művelése, amely az iskolai év megnyitásával kezdődik.

Most szeptemberben a gyermek, az ifjú, a felnőtt, mind, mind, aki még nevelésre szorul, aki tovább akar haladni, művelődni, megkezdni nevelődés munkáját. A cél az, hogy jobb ember legyen, földi és örökboldogságát eredményesen tudja munkálni.

Oly nagy munka ez, hogy emberi igyekezet nem elég. Itt több kell. Az ismeretközlés még csak jár valamely eredménnyel, de ennél a munkánál is a figyelmet fölébreszteni, az érdeklődést lekötöni, az elvont tárgyat megkedveltetni már nem áll az embernek hatalmában. Az ember velheti a jó magot, ültetheti a csemetét, öntözheti mind a kettőt, a megfogamzás, növekedés már nem az ő munkája, az Felülről jön. Teljesen úgy van ez a nevelésnél is. Mily fontos tehát, hogy tanítók, tanárok, nevelők a Szentlélek felvilágosító, erősítő kegyelmével kezdjék meg az élet önmaguk miatt!

Jöj el Szentlélekisten!

És a nevelés alanya? A gyermekek és az ifjúság? Mennyi a gyarlóság bennük, mily formátlan tömeg még, mennyire pusztá föld, mennyire faragatlan kődarab! A léleknek megvannak a természetes képességei, a test egész berendezésével a lélek szolgálatában áll, de mind a kettő az áteredő bűnkáros következményei alatt nyög. A kötelességteljesítés, a munka még ha tetszetős, kívánatos is, teherszámba megy. Azért nehezen vállalja, könnyen lerázza. Ember itt nem segít, a Szentlélek tüzeinek kell alakítani, dolgozni.

Jöj el Szentlélekisten!

De nemcsak a nevelőn és az ifjúságon múlik minden. A gyermek életében óriási szere-

pet játszanak a szülők és az otthoni környezet. Ha ezek mind az iskola mellé állanak, nagyban megkönnyítik a munkáját. De ha ellene vannak, teljesen tönkreteszik mindazt, amit az iskola és a nevelő a gyermek lelkén épít. Ó, mennyire fontos, hogy együttműködjenek a család és az iskola! Nevelők és a gyermek környe-

zete, ide sorolhatjuk az utcát, a lakást, az összes felnőtteket!

Mennyi javítanivaló van a családon, mennyi kiegészítendő a gyermek környezetében és mily sok erkölcsi szemét az utcán, amelynek pusztulnia kell! A gyermek tiszta levegőben, jó környezetben nevelődik helyesen. Nem csoda, ha az iskola év, a nevelés nagy munkája elején a templomba megyünk és imádkozunk:

Jöj el Szentlélekisten!

Ezzel a reászoruló kisembereken sokat tudunk segíteni.

Munkásügyi kérdések.

Minden gazda szereti, ha minél olcsóbb munkaerő áll rendelkezésére. Be kell azonban látnunk, hogy most, amikor részben a világgiazi helyzet kedvező alakulása következtében, másrészt megboldogult elődöm kormányának működése következtében termény- és állatárak jelentősen emelkedtek, már nem tarthatjuk fenn továbbra is az eddigi alacsony napszámberéket. E tekintetben tehát lépést kell tartanunk a terményárak emelkedésével még ha sokan vannak is, akiknek ez nem tetszik. Ahol azt látjuk, hogy a munkabérékkel bizonyos uzsora folyik a munkásság kárára, ott nem fogunk habozni, hogy megvédjük a munkás érdekeit. Mindezt azzal az őszinteséggel mondtam itt el, amivel tartozom gazdatársaimnak. A mezőgazdasági munkásság jóllétének az emelését fogja szolgálni az a javaslat is, amelyet az ősz folyamán fogunk benyújtani a törvényhozáshoz a mezőgazdasági munkásság öregkori biztosítására vonatkozólag.

Ha azt akarják, hogy az országban a gazdaközönség azt a helyet foglalja el és azt az erőt tudja saját érdekeinek megvédésére kifejteni, amelyet a gazdaközönség megérdemel, akkor tömören álljanak a földművelésügyi miniszter hátamögött és adjanak neki erőt ahhoz, hogy elgondolásait, amelyek elsősorban a gazdák érdekeit szolgálják, valóra is válthassa.*

GYERMEK MOSOLYGÁS

Bartha András verse.

*Ezüstszárnnyon
Száll az átom
S csönd-rózsák hullnak a földre,
Ilyenkor a kis házakban
Gyermekszívek
Omlanak az anyáolbe.*

*Halk igézet
Sír a tépett
Mesedunnás fellegekben,
Ilyenkor a gyermekszívek
Harcra kelnek:
Ki tud imádkozni szebben?..*

*Virágálmok,
Kacagások
Kelnek vadorutra máma,
Csók glóriás gyermekszívek
Andalognak
Új hittel az iskolába.*

Dr. Darányi Kálmán

miniszterelnök-földművelésügyi miniszter beszédei a Hajduságban

A Bocskai István által a Hajduságba telepített hat hajduváros u. n. „hajduhetet” rendezett, melynek megnyitására dr. Darányi Kálmán miniszterelnököt kérték fel

Beszédeiből a következő részeket idézzük:

„Erős, kemény verseny folyik az egész világon és itt a mi szűkreszabott hazánkban is nagy a verseny, tehát szükséges, hogy ebből a versenyből minden gazda kivegye a maga részét. Nekem mint kormányelnöknek, egyúttal mint földművelésügyi miniszternek is, nehéz a helyzetem, mert meg kell találnom az eszközöket, az utakat és módokat a mai nehéz viszonyok között is nagy kérdések megvalósítására.

Az Alföld öntözésre hivatott hivatal a földművelésügyi miniszter felügyelete és ellenőrzése alatt dolgozik, de csak lépésről-lépésre haladva óvatosan és a tapasztalatokat összegyűjtve és felhasználva szabad ezen a téren előbbre menni.

Vasuti tarifa mérséklése.

A vasuti tarifa mérséklése tekintetében a 200 km-nél hosszabb szállításoknál a gabona 34 százalék, a káposzta 32 százalék, a burgonya ugyancsak 34 százalékos vasuti fuvarkedvezményt élvez. A csöves tengeri vasuti szállítási tarifáját az egész országban 20 százalékkal leszállítottuk.

A csövestengeri ára.

A legutóbbi minisztertanács abból kiindulva, hogy ilyen időben szokták lenyomni a csövestengeri árát, elhatározta, hogy egy országos bizottságot létesít, amely figyelemmel kíséri a csövestengeri árának az alakulását. A bizottság minden héten megvizsgálja a csöves

tengeri árakat és a kormány kötelezi a Futurát bizonyos minimális ár tartására, amely legkisebb ár egyelőre 4.80 pengő, amely azonban hetenként változhatik és a szükség szerint emelkedő irányzatot is mutat.

A napraforgómag ára októberre 20, novemberre 21, decemberre 22 pengőben állapított meg Budapestben, ami 16-17 pengős árak felel meg ab gazdaság, vagyis majdnem kétszerese a múltbani árszínvonalnak: Egyik legfontosabb feladatunk az állattenyésztés előmozdítása.

Mezőgazdasági háziipar fejlesztése.

A kormány készséggel támogatja a mezőgazdasági háziiparok fejlesztését, mert e kérdés megoldása egyik tényezője lehet annak, hogy a szegényebb gazdalakosság életszínvonalát felemelhessük. De nemcsak az a fontos, hogy a mezőgazdasági női és férfi háziiparokat téli időben üzze a földművelők lakosság, hanem fontos a háziipari termékek értékesítése. Ez az értékesítés a külkereskedelmi tárgyalásokkal függ össze, mert hisz a háziipari termékek legnagyobb részét kivitel útján értékesíthetjük. Az értékesítés felkarolása szempontjából készséggel állók a gazdaközönség rendelkezésére.

A vidéknek megfelelő ivóvízzel való ellátása érdekében a folyó költségvetésben is nagyobb összeg áll rendelkezésre. Folytatni kívánjuk azt az akciót, hogy az Alföld egyes vidékein szülőotthonokat és napközi otthonokat teremtsünk.

Katolikus akció

Viseljük az Eucharisztikus Világkongresszus jelvényét!

A világkongresszus sikere olyan cél, hogy azt minden becsületes embernek, aki hazája érdekeit, nemzete tekintélyét, Krisztus kegyelmi működését a lelkekben értékeli, kell, hogy szíve vágyával, lelki készségével, áldozatos cselekvésével és közreműködésével szolgálja és elősegítse.

Amikor pedig a kongresszus jelvényét viseljük, ezt a belső nemes vágyat juttatjuk külsőleg is kifejezésre.

Öntudatos katolikus férfi, nő, legény és leány hordja mellén a nagy eszmét kifejezésre juttató jelvényt!

Kapható Endrődön a Népházi Szövetkezetben.

Megkezdjük a nagykilencedet

Szeptember 5-én szokatlanul sok áldozó térdelt az Ur oltára előtt. Felfigyeltek a pásztor felhívására és katolikus lelkük sugallatát követve beálltak az Eucharisztia hadseregébe: imádni, engesztelni és kérni az Oltáriszentségben élő Isten segítségét az Eucharisztikus Világkongresszus sikeréért.

Kilenc hónapon át vonul fel a tábor hűségét és állhatatos kitartását bizonyítani a Megváltó előtt.

Többen elmaradtak elfoglaltság vagy más indokok miatt. Azokat most hívjuk, hogy ne szégyeljenek megvallani az apos-

tolok szent hitét!

Minden első szombaton d. u. 5 órakor végezzük a férfiak gyóntatását. — A nők vasárnap reggel, esetleg más első pén-tekre is gyónhatnak.

Egy évezredben talán egyszer van ilyen alkalom az egész világ színe előtt megvallani Szent István ivadékainak öntudatos katolikus meggyőződését! Endrődiek! Mi se legyünk az utolsók!

Jelentkezünk a szentévre!

A világkongresszus előkészítő bizottsága felhívta az ország katolikus népét, hogy aki résztvesz a budapesti májusi ünnepeken, s ha lakást óhajt, már most szeptember havában jelentse be a plebániái előkészítő bizottságnál.

Szükséges ez azért, mert oly rengeteg látogatója lesz ez alkalommal Budapestnek, hogy csak a legnagyobb utánjárással tudnak szállást biztosítani az érkezőknek.

De azért is kívánatos a bejelentés, mert az államvasutak sem tudnak annyi szerelvényt és vasuti kocsit adni, hogy elégséges legyen a felutazóknak.

Endrődről bár még kevesen jelentkeztek a MÁV-nál 4—500 résztvevőt jelentett be a plebános. — De úgy hisszük, hogy

mert ott igen sok hirtelen gyógyulás történt, nyolcszáz esztendő óta ezrével zarándokol oda. — A forrás mellett Krisztus édesanyjának: a Boldogságos Szűznek tiszteletére díszes templomot emelt a hívő nép, ahová évenként többmint száz-ezer katolikus zarándokol el.

Szeptember nyolcadikán: Kisasszony ünnepén 24.000 bucsus kereste fel a kegyhelyet, köztük 148 endrői katolikus hívő is, akik Csernus Mihály apátplebános és Timár Gyula lelk. vezetésével különvonaton érkeztek Mátraverebélyre — A gyönyörű vidék, a Magyarok nagyszonyjának gyönyörű teploma, az impozáns szentséges körmenet nagy lelki hatással voltak a zarándokokra. Délután Páter Rajner vezetésével és magyarázása mellett megnézték a templom melletti négy forrást, felmentek a közel 400 méter magas hegyen álló „vilany-kereszt”-hez, megnézték a középkori remetek barlangszobáit s a szikla barlangban végzett litánia után ének mellett indultak vissza alföldi falujukba.

a nagy napok varázsa kétszer annyi embert is mozgósít majd. Ha azonban az előzetes bejelentést elmulasztják, nem mehetnek fel a fővárosba.

Az ünnepek idején keresztes gyorsok közlekednek legalább is 50—60 %-os kedvezményvel. Akiknek rokonaik laknak Pesten, azok is jelentkezzenek, hogy a vasuti felutazást biztosíthassuk.

A sok gyermekes anyák jutalmazása

Szent István király napján nagy ünnepe volt Endrőd községnek. Felvonultak azok a sokgyermekes édesanyák, akik 1927 óta, tehát a mai „gyermektelen” vagy egy-két gyermekes időben tíz év alatt legalább öt gyermeknek adtak életet.

Az endrői Stefánia-Szövetség, a Vöröskereszt Egylet, a községi „Zöldkereszt”-segítőegyesület és Csernus Mihály apátplebános adták össze a tekintélyes jutalmat, amelyet kiosztottak a sokgyermekes anyák között.

Az ünnepeken résztvevő a járás agilis és szociális gondolkodású főbírája: dr. Sorbán Jenő, a községi előjáróság teljes számban, Kalmár Imre bíró és Harsányi László főjegyző vezetésével, az egyházközségi képviselőtestület és a társadalmi egyesületek számos tagja.

Csernus Mihály apátplebános megnyitó beszédében a sokgyermekes édesanyák vallás-erkölcsi és hazafias kötelességteljesítő áldozatát méltatta. — Dr. Timár Sándor, a Stefánia-Szövetség orvosa a legnagyobb kincsel adó és nevelő anyák megbecsüléséről tartott értékes beszédet.

Alapj Andor elnök a Stefánia-Szövetség 20—20 pengős jutalmát Szabó Sándorné szül. Hanyecz Juliannának (szült 13 gyermeket, él 7), Hornok Imréné szül. Timár Ilonának (most várja a 8-ik gyermeket), Pelyva Jánosné szül. Majoros Margitnak (7 apró gyermeke él), és Köles Elekné szül. Szmola Veronikának (szült 11 gyermeket, él 9) adományozta.

A Zöldkereszt 100 pengős adományát Harsányi László főjegyző osztotta ki, Soós Sándorné szül. Cserenyecz Veronika (6 apró gyermek), Bela Lajosné szül. Fekécs Anna (5 gyermek), Bela Józsefné szül. Sóczy Viktória (7 gyermek) és Jambrik Lukácsné szül. Giricz Veronika (6 gyermek) között.

A Vöröskereszt jutalmazottjai: Kakas Imréné szül. Giricz Borbála (szült 7 gyermeket, él 6, várja a 8-ikat), Szulyó Vincéné szül. Dinya Franciska (szült 9-et, él 8, várandós), Gyuricza Vincéné (szült és él 8 gyermeke, várandós), Roik

Istvánné szül. Giricz Krisztina (szült 5 gyermeket, várandós), és Anka Györgyné (szült 10-et, él 9 gyermeke). Mindannyian 20—20 pengőt kaptak.

Csernus Mihály apátplebánostól 1—1 mázsa búzát kaptak az alábbiak: Erdősy Imréné szül. Roncsek Erzsébet (5 gyermek), Vaszkó Elekné szül. Timár Terézia (szült 8 at, él 7 gyermek), Özv. Urbán Menyhértné szül. Hornok Mária (szült 9, él 8 gyermek) és Timár Vendelné szül. Giricz Margit (szült 10 gyermeket) és Draho Imréné szül. Bálint Borbála pénz-segélyt.

A sok fiatal anya hálás szívvel és könnyes szemmel mondott köszönetet a jótékony egyesületek vezetőinek.

Az ünnepeket Csernus Mihály szavai zárták be. Csekély az adomány ahhoz a nagy áldozathoz, amelyet a megjutalmazott anyák hoznak becsületüknek, hazájuknak és egyházuknak. Az anya temérdek fáradságát és áldozatos szeretetét csak a jó Isten tudja igazán megfizetni. Az egyesületek adományukkal csak a krisztusi felebaráti szeretetnek kívántak hangot adni ott, ahol arra legnagyobb szükség van, s akik azt legjobban megérdemlik.

A szép ünnepély a himnusz hangjaival ért véget.

Istentiszteleti havirend:

Szeptember 29-től kezdve a téli időrend lép életbe templomunkban.

Vasárnapokon 1/2 8-tól, 10 és 1/4 12 órakor, hétköznapokon reggel 3/4 7-től, 1/4 8 és 8 kor kezdődnek a szentmisék.

Minden szombaton d. u. 3 órakor rózsafüzér imádság, utána énektanítás, majd 4 órakor litánia.

Vasárnap és ünnepeken d. u. 3 órakor vecsernye.

A belterületi beteget és öreget az első hétfőn, a külterületi beteget az első kedden látjuk el szentiségekkel.

Időközben súlyosan megbetegedők bármikor jelenthetők!

Házasságkötések rendszeren a hét első három napján d. u. 2 órakor történhetnek. Ilyenkor stóla fizetés nincs! Más napokon csak rendkívüli esetekben ad engedélyt a plebános. Ez a rendelkezés ősi szokás alapján a vasárnap megszentelése és a böjt megtartása érdekében áll fenn. — Október hónapban minden d. u. 4 órakor rózsafüzért végzünk.

Egyesületi hírek. Szeptember 19-én d. u. 1/2 4 órakor Szent Ferenc III. rendje, szeptember 26-án d. u. 1/2 4 órakor az Oltáregyesület, ugyanezen napon reggel 1/2 9 órakor a Jézus Szíve Szövetség, szeptember 30-án d. u. 5 órakor a Leányegyesületek, okt. 2-án d. u. 5 órakor a Férfi-Liga tartja havi ájtatosságát. — Tagok pontosan jöjjenek!

Külterületi szentmisék. Szeptember 19-én a polyákhalmi és varjasi, szeptember 26-án a csejti és öregkerti, október 10-én az öregkerti és tanítóföldi iskolákban mutatunk be szentmiséket.

A SZŰZANYÁNÁL

Bucsujárás Szent László-csodaforrásához.

Vagy 860 esztendővel ezelőtt történt, hogy Szent László király hadat viselt a betörő kunok ellen. Egy alkalommal a Cserhát egyik gerincén magányosan lovagolt a nagy király, hogy az ütközetre alkalmas teret alaposan megismerje. A közeli völgyben portyázó kun csapatok észrevették és felismerték az egyedül lovagló királyt és nagy rivalgással száguldottak felé paripáikon, hogy az őket annyiszor legyőző hőst végre elfoghassák. Már-már utolérték az őket későn látó fejedelmet, amikor ez más menekülési utat nem látva, a Cserhát egyik széles szakadéknak irányította vágató lovát és Jézus Mária nevét hiva segítségül — szerencsésen átugratott a nagy szakadékon és megmenekült az őt üldözni nem tudó pogány kunoktól. A sziklán két lópatkó nyoma ma is látható. A szikla tövében pedig, ahol a szent király lovának lába lesüppedt, bővizű forrás fakadt. A Mátravidék népe szentként a kitűnő vizű forrást, s

Egyházközségi közgyűlés

Az endrői rk. egyházközségi képviselőtestület augusztus 30-án népes közgyűlést tartott. A nagy érdeklődést a bő tárgysorozat több fontos pontja, különösen pedig a polgári iskolai tanár és elemi iskolai tanító-választások keltették fel.

A pályázók közül az Egyházmegyei Főhatóság 3-át jelölt és képviselőtestület titkos szavazással ezek közül választotta tanárrá Szakmáry Sándort, a tanítóföldi iskolához előléptettként Hornok Piroskát, ennek helyére a Szent Imre-iskolához Parócai Gergelyt, s a megüresedő décspaskumi tanítói állomásra Vörös Klára tanítónőt, aki jeles oklevelét 1930-ban szerezte. A polyákalmi új állásra pedig Szabó Elek eddigi helyettes tanító nyert beválasztást. Jó oklevelét 1932-ben nyerte.

Jóváhagyta a gazdasági bizottság azon előterjesztését, hogy a kondorostanyai-porta helyekből ifj. Fülöp Jánosnak cca 600 négyzet 1.50 pengős egyességáron, s a Csáky-féle iskolánál Gácsi Mihály részére 1000 négyzetet 700 pengőért eladjon.

Örömmel vette tudomásul a község átiratát, melyben közli, hogy a központi temetőben ravatalozót óhajt létesíteni, s annak egy szertárral való bővítéséhez 400 pengővel kész hozzájárulni.

Több kisebb jelentőségű iskolai ügy és épület-tatarozások munkálatainak megszavazása után képviselőtestület tagjai készségüket nyilvánították ahhoz, hogy az Eucharisztikus Szentév sikeréért szeptember első vasárnapjától kezdődőleg minden hónap első vasárnapján a tagok szentgyónás és szentáldozáshoz járulnak a jövő év májusáig bezárólag.

Nagy mehatottsággal fogadta képviselőtestület elnök azon bejelentését, hogy az elemi iskolák érdemes igazgatója: szeptember elsején nyugalomba vonul. Őszinte elismeréssel kívánta honorálni Orbók József igazgató 33 esztendő endrői tanítói működését akkor, amidőn érdemeit jegyzőkönyvben örökítette meg, tiszteletére ünnepi banket rendezését határozta el, s felterjesztésében kérelemmel fordul az Egyházmegyei Főhatósághoz, hogy a kiváló szakembert az igazgatói teendőikkel továbbra is megbízzani kegyeskedjék.

A legközelebbi gyűlését szeptember 24-én tartja a képviselőtestület, amikor is dönteni fog a nagylaposi iskola építésbeadására és két megüresedett tanítói állás betöltéséről.

A községi képviselőtestület

augusztus hó 18-án tartotta ez évi rendes őszi közgyűlést, melyen letárgyalta az 1938. évi költségvetést. A közgyűlés megelégedéssel vette tudomásul, hogy a jövő évi költségvetés dacára a nagymérvű beruházásoknak, nem fog magasabb pótdátot jelenteni. A képviselőtestület a *jövő évi pótdát százalékát 46.5%-ban* állapította meg.

Érdemlegesen döntött a Király és Battyáni utcák összekötése tárgyában és elhatározta, hogy Uhrin Gáspártól a szükséges területet részben cseré, részben készpénz vásárlás útján megszerzi és az utcát még folyó év őszén megnyitja. A cserét a lógerkerti földből eszközli a község s a fennmaradó 3 kis holdat eladta Hunya Zoltánnak,

Véglegesen döntött a régi bikaistálló eladása és az új bikaistállónak a telekparton való felépítése tárgyában. A ballai legelő fásítására 1500 P államkölcsön felvételét, a nagylaposi iskola építésére pedig 2000 P hozzájárulás adományozását határozta el. A vidalázi gondozónő fizetését a drágaságra való tekintettel felemelte.

A róm. kat. egyház részére iskola fenntartási segély címén az 1938. évre 4750 P-öt állít be költségvetésébe.

A csejti iskola, község-ház tetőzetének megjavítására, a telekparti csöszház építésére 1200 P-öt szavazott meg. Az iparos dalkör és a tűzoltó testület által a legutóbbi versenyeken elért kitűnő sikereket elismerőleg tudomásul vette és utasította az előjáróságot, hogy a közgyűlés elismerését érdekében a község elismerését érdekében közölje. Az iparos dalkör részére egyúttal 200 P segélyt is megszavazott. Kovács Etelka férj. Szabó Elek részére 3 hónapi szabadságot engedélyezett.

Folyó hó 11-én tisztújító-székre gyűlt össze a képviselőtestület dr. Sorbán Jenő főszolgabíró Úr elnökle alatt, hogy a Kiss Nagy Sándor nyugalomba vonulásával megüresedett irodatiszti állást véglegesen betöltse. A közgyűlés pontosan 10 órakor kezdődött, ahol is dr. Sorbán Jenő főszolgabíró ismertette, hogy a szabályszerűen meghirdetett pályázatra 6 pályázat érkezett be. A pályázók közül helybeliek voltak ifj. Uhrin Vendel, ifj. Dinya Vilmos, míg négy pályázó vidéki volt. Elnöklő főszolgabíró mind a 6 pályázót jelölte s elrendelte a névszerűt szavazást, melynek eredményeképpen ifj. Uhrin

Vendel 27 szavazatot, ifj. Dinya Vilmos pedig 14 szavazatot kapott. Két képviselő nem élt a szavazati jogával, így elnöklő főszolgabíró ifj. Uhrin Vendel szótöbbséggel megválasztott irodatisztnak jelentette ki. Az ugyan megválasztott irodatiszt a hivatalos esküt nyomban letette s megköszönte a közgyűlésnek a beléje helyezett bizalmat, melyet szorgalmas és lelkiismeretes munkával ígért megjutalmazni.

Az új irodatiszt immár két éve teljesített hasznos szolgálatot Endrőd községnek. Megválasztása alkalmából kívánjuk, hogy fogadalmát meg is tartsa és hivatalát mindenki megelégedésére változatlan szorgalommal és becsületességgel lássa el.

Az Endrői Iparos Dalkör versenyszereplése

Bizakodó szívvel és lelkesedéssel indult az Endrői Iparos Dalkör férfi és vegyeskara a Miskolcra rendezett IV. orsz. iparos dalosversenyre, hogy ott tanujelét adja a magyar akarásnak és Istenáldotta tehetségének.

A versenyműveket Benke Lajos karnagy tanította be azzal a magas színvonalu tudással és rutinnal, amire méltán büszke lehet a Dalkör és aminek csak igen szerény jutalma az elért, országos viszonylatban még mindig előkelő két II. helyezés. Csupán a szerencse forgandóságán mulott, hogy el nem érték a senki által el nem nyert I. díj elnyeréséhez szükséges még két pontot, mikor is a rádió hullámain keresztül győzdhetünk volna meg arról, hogy táradozásukat teljes siker koronázta.

Végtelenül kedves és megkapó jelenség volt a csupafiatallányokból és fiúkból álló vegyeskar is. A kivétel nélkül fehér ruhába öltözött lányok kellemes megjelenésükkel és kedves vidámságukkal szinte egycsapásra megnyerték nemcsak a verseny hallgatóságának, de a város közönségének rokonszenvét is. A versenyt követő napon Lillafüredre rándult ki a társaság, ahonnan a természet szépségeinek feledhetetlen emlékeit hozták magukkal.

A versenyműveket egy héttel a verseny után a Tisztviselői karral karöltve rendezett Murgács hangverseny keretében hallhattuk tőlük előadni, amit igen szép közönség hallgatott és jutalmazott megérdemelt tapsokkal.

E sorok keretében akarjuk

a Dalkör köszönetét tolmácsolni Csernus Mihály apát úrnak kitüntető erkölcsi és tekintélyes összegű anyagi támogatásáért, továbbá Endrőd község nagyközönségének szíves érdeklődéséért és támogatásáért.

Isten áldása legyen velük gyönyörű hazafias és jellemnevelő munkájukban.

Pusztaszeri Árpád-ünnepély

Negyvenegy éve annak, hogy a pusztaszeri ezredévi emlékműnél a „Pusztaszeri Árpád-Egyesület” minden év szeptember-havának első vasárnapján ünnepélyt rendez a honalapító Vezér emlékére. E kezdetben Szeged és környékére terjedő ünnepség a világháború után nagyot nyert jelentőségében, s amikor a dr. Tóth Imre kormányfőtanácsos elnökle és dr. Hunyadi János ügyvéd főtitkársága mellett szépen virágzó egyesület azt az üdvös eszmét valószínűsítette meg, hogy évenként mind a más és más vármegye rendezi az ünnepséget, azóta ez országos jelentőségűvé vált, ahová messze vidékek magyarjai seregenek össze-hódolni a nagy fejedelemnek és álmódzni a dicső magyar multon.

Az idén Békésvármegye Törvényhatósági Bizottságát érte az a kitüntetés, hogy az Egyesület felkérte az ünnepség rendezésére. A vármegye alispánja szabadságon lévén, megbízásából dr. vitéz Pánczél József vármegyei főjegyző és dr. Sorbán Jenő gyomai főszolgabíró toborozták a törvényhatóságot képviselő küldöttséget, melyet Pánczél főjegyző vezetett. Sajnálatos, hogy a különböző járások beigérkezett delegátusai nagyjórészt elmaradtak, s csak a dr. Sorbán Jenő főbíró által megszervezett 30 tagú küldöttség mentette meg a vármegye hírnevét.

Délelőtt 10 órakor szentmisével kezdődött az ünnepély, melynek végzetével dr. Halász Pál püspöki tanácsos emlékedett hangu szentbeszédében foglalkozott a nagy nap jelentőségével. Majd dr. Tóth Imre elnök köszöntötte a hazafias érzéstől duzzadó szíves szavakkal a mintegy 6000 számban összesereglett magyarokat. Ételkhatást váltott ki az óriási tömegtől egy gyulai levente lelkesen előadott szaválata, amelyet Csernus Mihály apátplébánosnak, a Törvényhatóság megbízásából elmondott ünnepi beszéde követett. A hazafias érzéstől izzó, s a hallgatóságot elragadó beszédeit gyakran szakította félbe a nagy közönség lelkes éljenzése és viharos tapsa. A szép rendben és fegyelmezett hangulatban lefolyt ünnepség végén az egyesületek helyezték el koszorúikat az emlékművön. Vármegyénk nevében dr. vitéz Pánczél József koszorúzza meg az emlékművet rövid, de igen nagyhatású beszéd kíséretében. Az ünnepélyt többszáz terítékes díszbéd követte, amelyen dr. Tóth Imre elnök, dr. Széchenyi István közjegyző, dr. Csérghó Gyula Csongrád vármegye alispánja és Csernus Mihály apátplébános mondtak köszöntöket.

Lakodalmi meghívókat

olcsón és szép kivitelben készít a
HUNGÁRIA-NYOMDA
Gyoma, Kossuth Lajos utca 66 sz.

Árpád emlékére

Pusztaszeren elmondotta:
CSERNUS MIHÁLY.

Gróf Széchenyi István bölcs tanítása, hogy „minden, ami a hazafiakat összehozza, még ha legcsekélyebb ok lenne is, hasznos és jó, s áldott következményei számlálhatatlanok.”

Dicséret és elismerés illeti tehát a „Pusztaszeri Árpád-Egyesületet”, hogy évről-évre ide gyűjti a magyarság ezreit az ország minden részéből, hogy e szép emlékműnél a magyarság első nagy fejedelme dicső alakjánál, az ősi szép, boldog idők fátylának fellebbentésével önmagára ismerjen, egymásra találjon a magyar.

A történelem igazolja, hogy az isteni gondviselés a nemzetek bölcsőjéhez kiváló férfiakat rendelt, akik ragyogó szellemi képességeikkel, követésre vonzó példás életükkel, kivételes egyéni tulajdonaikkal irányítói, szervezői és védelmezői voltak a világ néptengerében csecsemőkort élő nemzetüknek, fajtájuknak.

A Duna-Tisza táján elfoglalt és megszervezett új állam bölcsőjéhez a IX. század végén Árpád vezért állította a magyarok Istene, akinek diadalmas emlékoszlopánál a letűnt régi dicsőség vakító sugaraitól bódultan, csodálkozva állunk mi, a gyötrelmes jelen és bizonytalan jövő fáradt, megtépett, csüggedt magyarjai.

Hódolattal nézünk a magyar hős elődök nagyszerű alakjára, aki rendkívüli egyéniségével, bámulatosan fejlett politikai érzékével, kiváló szervező és összetartó erejével létrehozta azt, hogy a külön törzsekben élő, szerteszt kalandozó magyarság politikai és katonai egységbe olvadt és meghajtotta kemény szíftya-fejét a központi fejedelmi hatalom parancsszava előtt. Nem kisebb érdeme az sem, hogy a nemzeti létfenntartás érdekében a véráldozattal szerzett honi földhöz való szívós ragaszkodás és annak megőrzésére nevelte addig kóbor népét.

A híres pusztaszeri törvényszerzés pedig világosan bizonyítja, hogy Árpád vezér világosan gondolkozó hatalmas uralkodói egyéniség volt.

Nagy történet-tudósunk: Hóman Bálint állapítja meg, hogy a honszerzésben és a törzsek letelepítésében érvényesült céltudatos tervszerűség: Árpád kiváló stratégiai képességeit bizonyítja, s csak ennek köszönhető, hogy a szintén nyugat felé törekvő besenyők, ukok és kunok támadásai ellen később is sikerrel tudtak védekezni harcos elődeink.

A nemzet négy legerősebb leg-

népesebb törzsét — a gazdasági szempontból előnyösebb dunántúli kulturáltabb vidéken telepítette le Árpád vezér, amely cselekedete számolt elsősorban a katonai célszerűséggel: minél távolabb helyezni a nép zömét a keleti elleségnek hirtelen támadásaitól, s így időt nyerni a védősereg szervezésére, de kedvező világot vet a magyar nép vezéreinek fejlett szellemi képességeire is, mert „a dunántúli településben a magyarok tudatos nyugatra törekvésének egyik legbiztosabb jelét kell látnunk,” s ez által az addigi keleti érdekkörtől: a bizanci befolyástól való teljes szakadás, s a szomszédos műveltebb keresztény népekkel való békés és harci érintkezés — mielőbb megértelte a magyarságnak a nyugati keresztény kultúrközösséghez való csatlakozását: s megvalósulásra segítette Szent István gyönyörű alkotását: az ezerév viharait kiálló: keresztény magyar királyságot.

E csodás elődök szerény konturjai is a faji büszkeség és önbecsülés érzelmeit dagasztják keblünkben, másrészt azonban kemény vádlói a trianoni sivár magyar jelen tékozló fiainak.

A hős elődök sirtakánál, a régi fényét gyújtott új szövétnek halvány fényt vet a Kárpátok ormára, a délvidék lankáira, Erdély bércseire. — De pislogva alszik ki megint, mert e tájakra nem magyar szellő táplálja tüzet, Árpád országának kétharmad részén nem győzelmi magyar ének száll a magyarok Istene felé, a véráztatta magyar tájakon idegen náció az ur és elnyomott kisebbség, megcsufolt rabszolga Árpád ivadéka.

Ha a költő szerint „csak törpe nép felejlheti el ős nagyságát,” az is igaz, hogy a pusztaszeri emlékezés, a multon való üres rágódás nem elégítheti ki a komoly férfiút. És igaza van a legnagyobb magyarnak is, hogy „a haza jelen sebeinek és szennyeinek el nem ismerése a vakság és tudatlanság jele, s nem teljesíti hazafiúi kötelességét józanul az, aki a hiányt és csorbát látva, egyszersmind tehetsége szerint nem törekszik segíteni azokon.”

A gyógyításhoz ismerni kell a betegség fáját, minőségét és a veszélyes kór okozóját is.

Általános emberi gyöngeség, hogy kendőzni szeretjük gyarlóságainkat. De itt a hős fejedelm emlékművénél nincs ennek semmi célja. Vagy megelégszünk a trianoni csonkoldus kenyérével, akkor pedig nincs helye ünnepségnek, vagy ha feltámadásról álmodozunk, akkor nyissuk meg a tisztánlátás zsilipjeit, sodrával tárja elénk a

a szomorú jelen bajait és hibáit, hogy észretérve és okulva előkészíthessük a szebb magyar jövődőt.

Mi a tény? Átvészelve tatártörökdelést, függetlenségi harcokat — 1914-ig, nagyszerűen fejlődő hatalmas nemzet volt a magyar. A kiegyezés utáni félszázados béke alatt hazája hatalmas kulturális és gazdasági fejlődésnek indult. Királya olyan kiváló reprezentánsa volt az országnak, hogy az egész világ tisztelettel övezte.

1918 október végén pár hét alatt darabokra hullott az ezeréves nagymultu ország. Koronás királyát 1921-ben ezeréves dicső multunk arculütésével, vitézi voltunk megcsufolásával és a teljes megaláztatás szégyenpirjával rablánccon kellett fogásra adnunk az ellenséges hatalmaknak.

Állítom és az u. n. „győző-államoknak” odakiáltom az igazság tényét, hogy a katasztrófát előidéző világháboruban a magyart nem győzték le!

1918 október végén egyetlen ellenséges katona nem állott a haza szent földjén!

Ugyanakkor Románia és Szerbia feldult, meghódított területek voltak „Csehszlovákia pedig az idők méhében várta az entente bábaktól — Masaryk keresztapasága mellett — a „koraszülést.”

Állításomat igazolja az 1918. okt. 27-én kötött páduai fegyverszüneti egyezmény is, mely az országok határait jelölte ki demarkacionális vonalnak a békekötésig.

Mi okozta tehát a szörnyű fordulatot, hogy legyőzés nélkül, meghódítás nélkül néhány hét alatt elvesztetük és megszállásra juttattuk az ország nagyobb részét, olyan népektől, amelyek mindig félve rettegték, a világháború alatt is keservesen ismerték meg a magyar kard erejét és a fellobbanó magyar vitézség diadalmas haditényeit.

Megtehetném, de a hely és alkalom mellőzni kéri, hogy Árpád örökségének: Nagymagyarországnak koporsójához tetemre hívjam elsősorban a szabadkőműves páholyok irányítása és a nagytökés idegen fajzoldjában álló liberális demokrata és internacionalista sajtot, mely félévszázados destruktív működésével narkotizálta és hajlékonyá tette a magyar közvéleményt a nem mindig egészséges, inkább destruktív nyugati eszmeáramlatok (materializmus, atheizmus, pacifizmus, stb.) megfontolás nélküli követésére. De tehetném azért is, mert a világháború utolsó hónapjaiban különösen kiélezett demoralizáló

cikkeivel hatékonyan elősegítette a politikai front összeomlását, s az ezt követő katonai erők felbomlását.

Nem kívánom zavarni csendes síri álmukat, vagy megtépnézni babérait a háborús idők politikai vezéreinek sem, akik közül egy sem mert vagy tudott a nemzeti függetlenség és pacifizmus jelszava alatt élreugró, s a páduai egyezmény aláírását megtagadó Károlyi Mihálylyal a kellő pillanatban szembefordulni és annak bomlasztó, s a korona porbadobásával minden nemzeti értéket elsöpörő botor irányzatát ellensúlyozni.

A hazafias lelkiismeret és felelősségérzet mardosására bizom a szociáldemokrata és kommunista táborban élő keresztény gyázmagyarokat is, akik a nemzetközi idegen eszméktől elbódulva felrobbantották a nemzeti erő kifejtés szilárd bástyáját, a katonai, politikai és társadalmi rend, közbiztonság gátjait.

Árpád emlékével szégyenpirral kell bevallanunk, hogy nem idegen hadsereg győzte le a magyart, hanem önmaga volt sírásója ezevéves nemzeti nagyságának.

A diagnózis tehát az, hogy az átkos magyar széthúzás, politikai gyűlölködés és a nemzetközi irányzat előretörése bontotta meg a nemzet egységét, forgatta fel ősi alappilléreit és társadalmi rendjét, döntötte porba az ország nagyságát és fejlődését jelentő szent koronát és ezzel kiütötte a kardot a magyarság kezéből éppen a legválságosabb órákban.

Ennek megállapítása után a gyógyítás módja is nyilvánvaló.

Az utolsó évek kétségtelenül a gazdasági reorganizáció biztató jeleit mutatják, de még mindig tudatosabb, gyorsabb és általánosabb közgazdasági és szociális alkotások megvalósítását várja a nemzet zöme. — Nyomorgó, nélkülöző magyarok satnya ivadéka nehezen tudják magukat felküzdeni a Kárpátok bércseire!

A belső gazdasági fellendülést nyomon kövesse, sőt előzze meg a keresztény közszellem és erkölcs ápolása családban, közületekben és törvényalkotásban.

A statisztika szerint évenként több magzat pusztul el a magyar anyák méhében, mint a világháború gyilkos offenzíváiban. — Dedk Ferenc egykoron azzal kifogásolta a katonai létszámmelést, hogy „a magyar anyák évenként csak egyszer szülnek!” Nemzeti szerencsétlenségünk, hogy a magyar anyák óriási tömege egy életén át szül egy, vagy kettő,

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Halálozás. Heilinger József szentszéki bíró, újrízi plebános szeptember 8-án Debrecenben elhunyt. Halálával értékes, kitűnő lelkipásztort veszített a csonka-egyházmege, — aki a megszállásig igazgatója volt a nagyváradi tanfőképzőintézetnek. — Az elhunyt földi maradványait testvére: Szentes Károly, Gyula város főjegyzője és polgármesterhelyettese Gyula városra szállította, hogy ott szülei sírja mellett várja a boldog feltámadást. A temetésen résztvett dr. vitéz Ricsóy Uhárik Béla főispán, Gyula város számos előkelő polgára, s az egyházmege lelkipásztori karából igen sokan. A szertartást az elhunyt gyermekbarátja: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó végezte nagy segédlettel.

Vármegyei közgyűlés. Békés-vármegyei Törvényhatósági Bizottsága szeptember 18-án tartja a folyó évi harmadik közgyűlését. Az 58 pontból álló tárgyszorozaton szerepel a vármegye jövő évi költségvetése. A folyó évi 1.488.189 pengővel szemben 1938-ra 1.356.645 pengő a bevétel előirányzati összege. A vármegyei pótladból fedezendő hiány 730.671 pengő. — A vármegye legnagyobb bevételi összege:

743.823 pengő a községi közmunkákból és 445.737 pengő az utadóból folyik be.

Közgazdasági szakgyűlés Békéscsabán. A Nemzeti Egység Pártja békéscsabai körzete szeptember 19-én d. u. 2 órakor gazdasági közgyűlést tart a békéscsabai Kisbirtokos-Szövetség székházában. — Országos nevű előadókat hívott meg a Vezetőség, akik a kisgazda- és földmunkásréteget érdeklő fontos kérdésekről tartanak előadást. A nagygyűlésen dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán és dr. Bud János v. miniszter, Békéscsaba képviselője is részt vesznek.

Arany-lakodalom. Az endrői egyházközség országos híru kántora: Ujházy Miklós és neje: Csoór Ida urasszony szeptember 14-én ünnepelték házasságuknak ötven éves évfordulóját. Titokban, csöndben akarták megülni a szép ünnepet a jubileumok, a hívek azonban valahogyan megsejtették, s a templomban nagyszámu hívőssereg imádkozott a jó „Kántor bácsiért és Iduka néniért.” A jubileumi szentmisét Csernus Mihály apátplebános végezte, aki mélyen átértett, szárnyaló beszédben köszöntötte a jubiléum házaspárt. — A hívek közül igen sokan szentáldozásuk

érdemeit ajánlották fel értük. Az árva-organán Fölföldy Béla káplán játszott és zengő baritonján egy Ujházy-féle üdvözlő-énekek lepte meg Miklós bácsit. Szentmise után a tantestület nevében Orbók József igazgató üdvözölte az araylakodalmasokat, s a kisiskolások, akiket a kántor bácsi annyi sok szép énekre oktatott, egész virágerdőt zúdítottak rájuk. Délben szűk családi-körben ebéd volt az öreg kántorlakban. A jubiléum menyasszony oly serényen forgott a tűzhely és a vendégszál körül, hogy a fiatalok is megirigyelhették volna. Csernus Mihály apátplebános köszöntötte az egyházközség nevében a jubiléum kántort, Krisztus öreg szolgáját, s kívánta, hogy egykoron, valamikor a gyémánt menyegző után, amikor Isten maga elé szőllija hű szolgáját, lelke organáján az örök Te Deum-ot zengje!

Egy előkelő lengyel diplomata belépett a jezsuita rendbe. Lengyelországban nagy feltűnést keltett, hogy Lubomirski Henrik herceg, lengyel diplomata belépett a jezsuita rendbe és már meg is kezdte ujoncévét Kalisch-ban. — Lubomirski Henrik herceg édesatyja Lengyelország nagykövete volt Amerikában. Fia, a mostani jezsuita, egész 1930-ig a londoni lengyel követségnél volt diplomata. Utána visszahívták és Varsóban a lengyel

külgyminisztériumban töltött be magasabb hivatalt. Egyik előadója volt a politikai ügyosztálynak.

Négy éves kisleány szörnyű tűzhalála. Cziko községben Vider Anna 4 esztendő kisleány a takaréktűzhelyen a tüzet piszkálta és egy kipattanó szikra meggyújtotta a ruháját. A gyermek rémülten rohant ki az udvarra, de futás közben egyre jobban lángot fogott a ruhája. Édesanyja utánrohant, amire a kisgyermek ijedében anyja elől is elfutott, ughogy, amikor végre megfogták és a lángokat elfojtották, a szerencsétlen kisleány már harmadfoku égési sebeket szenvedett. Bevitték a szekszárdi kórházba, segíteni azonban már nem lehetett rajta, néhány óra múlva meghalt.

Követésreméltó példa! Érdekes lakodalom volt a napokban Kelebián. Miskolcgy György háromholdas kisgazda tanyáján már hosszú évek óta szolgált Szávaud Margit kelebiai lány és Juhász Mátyás. A fiatalok megszerették egymást, de nem tudtak megesküdni, mert nem volt pénz kelengyére és lakodalomra. Miskolcgy György kisgazda, hogy a fiatalokon segítsen, kis birtoka jövedelméből megtakarított annyit, hogy a lánynak kelengyét, a legénynek ünneplőruhát vásárolt és a lakodalom költségeit is ő fizette. Miskolcgy György olyan példáját adta ezzel a jószívnek, amelyet sokan, akiknek nagyobb birtokuk van, könnyűszerrel követhetnének s akkor nem élnének az alföldön annyian vadházasságban, — mert nincs pénz az esküvőre.

Címváltozás bejelentésénél kérjük az előbbi cím közlését is.

de gyakran egy gyermeket sem! — Ha az elnéptelenedés ilyen ijesztő mérvben folytatódik, husz-harminc év múlva a magyarság létszáma úgy eltörpül a rendkívül szaporodó oláh és szerb nép mellett, hogy nemcsak elrabolt területeit nem szerzi vissza, de még azt sem tudja megtartani, amit Trianon meghagyott neki.

Amikor a kormányzattól a csecsemő- és gyermekvédelem és sok gyermekes családoknak a mainál jelentősebb felkarolását sürgetjük, a haza szent nevében kérjük a magyar szülőket, ne felejtsek el, mivel tartoznak a házasság szentségének és tisztaságának, ne felejtés, hogy számolniuk kell az életet fakasztó Isten áldásának visszautasításáért és gondolják meg, hogy mit vétenek a szegény, megcsontított árva ország ellen, amikor a magyarság ezeréves amugy is megtépett életfájának folytonos galytöréseivel megbénítják az ország fenntartó nemzeti erő fejlődését.

Nem elég keresztény politikát hirdetni, neveléses Árpád és Szent István keresztény államáról, annak feltámadásáról ábrázolni, ha nem szerzünk érvényt Krisztus örökérvényű erkölcsi tanításának: családban, társadalomban és az élet minden megnyilatkozásában.

A mai szociális nyomorúságtól terhes és a kapitalista lelkettlenségektől sulyosított időben nem elég a szó, a frázis, nem segít az idegen eszmék portálása, az ökölrázás. — A

belső erkölcsi, — gazdasági és szociális revízió megvalósítása, s ezáltal a nemzeti életerő növelése érdekében lázas munkába kell állnia a kormányzatnak, politikai, közigazgatási és egyházi szervezeteknek, egyesületek és közületek vezetőinek, sőt a magyar társadalom minden becsületes, konstruktív tagjának, hogy „ahol seb van, gyógyítsunk, ahol elégtelenség van, nyugalmat biztosítsunk, ahol harc van, békét teremtsünk, ahol nincs igazság, igazságot tegyünk, ahol szeretetlenség van, ott Krisztus szeretetével hidaljunk át az ellentéteket.”

Eredmény és értékes alkotás csak ott van, ahol felelősségérzet és lelkiismeretes kötelességteljesítés tudata vezeti a munkás kezeket!

Mutassuk meg a világ hatalmainak, hogy a Duna-Tisza táján él egy ország, melynek pillanatnyi aléltóságát felhasználva évezredes, vérrel szerzett testrészeit gyáva hiénák szétzaggatták, de e népben törhetetlen öserő, kiirthatatlan szabadságszeretet és el nem álltható történelmi öntudat él.

Egy ezeréves kultur-népnek értékes csoportjai nem olvadhatnak bele alsóbbrendű nemzetek posványos hinártavába, nem semmisülhetnek meg idegen népek talmi érdekeiért.

Ennek az országnak minden kapavágásnyi helyét magyar és nem idegen vér öntözte, a magyar földet magyar verejték tette termékeny. Az acélos buza kalásza, Árpád és Szent István magyarjainak véréből, a Kárpátok égbenyuló sugár töl-

gye magyar hősök csontjaiból nőtt ki, s az erdők-mezők vad virágait a magyar szívek sóhaja és könnye füröszötte, s tette illatossá.

Ez a tudat hevítsen és vezessen bennünket, amikor a hét vezér emlékénél önzellen, kiltató nemzetmentő munkára, minden magyar testvérünk átfogó szeretetére és védelmére, a keserű magyar élet megjavítására fogadalmat teszünk.

Szívleljük meg és kövessük Széchenyi István tanácsát: Tegyen mindenki amennyit tehet honáért, földijeért! S aki becsületesebben, elszántabban járandja utolsó leheletéig a hazafiság pályáját, az legyen győztes, diadalmas.

„Amire a nyomorúság tanítja az embert, azt jól megtanulja“ (Jókai). — Nekünk pedig most nagyon is szigorú tanítómesterrünk van!

A puszta szeri találkozó legyen a trianoni magyar lelkek új szerződése, férfias fogadása: tehát a keresztény magyar egység megteremtésére, a magyar föld és magyar faj áldozatos szeretetére, s végeredményben az ország erkölcsi és területi — integritásának helyreállítására!

A mai ünneplés legyen egybeolvadás Krisztus szent hitében, sulyos keresztünk türelmes hordozásában; az isteni Gondviselés segítő irgalmában való erős

bizodalomban. Tizennyolcban eldobtuk Krisztus keresztjét, — a világ sulyosabbat adott érte. „Vissza Krisztushoz!”

Megpróbáltatásában mindig Istenhez tért és ott talált vigaszt és oltalmat a bajaiban mindenkitől elhagyott magyar!

A megfeszített, de győzelmesen feltámadt Krisztus ma is szól a feltámadást váró, kesergő magyarhoz: Gyászos, sőtét éjszakában engem kövess és reám hallgass sorsüldözött szegény népem. Én vagyok az út, igazság, élet Ne menj lidércetek után, ne hallgass hamis prófétákra, szivedtől-lelkedről idegen eszmékre. „Neked út kell, de nem olyan, mely a költő által látott sírhoz vissz, ahol nemzet sülyed el, hanem út, mely a Kárpátokhoz és az Adriához vezet. Neked igazság kell, mely az elrabolt országrészeket együvé tartozóknak ismeri el és érvényesülni hagyja az erőszak helyett Szent István koronájának, a törvényes királyságnak összeforrasztó erejét. Neked élet kell, nem a rabszolgák mostoha élete, hanem megújult magyar élet“ amely ezerév dicső hagyományából táplálkozik és nyer életerőt egy új kor kivirágzásához és a megérdemelt boldogabb jövőd: a szerencsésebb második ezredév boldogságához.

KÖZGAZDASÁG

A világhírű Manítóba-búzával is versenyre kelnek már a békésmegyei nemesített búzafajták

A búzatermelés terén Békésmegye mindig egészen különleges színvonalat jelentett. A háboru alatt azonban hanyatlott a megmunkálás színvonala, a minőséggel szemben pedig a mennyiség került előtérbe. Így nemcsak a háborus években, hanem utána is jó ideig, még a nagy terméshozamú, de liszteszemű, gyenge minőségű búzafajták terjedtek. Időközben Amerika jóminőségű búzával és nagy mennyiségben árasztotta el a világpiacot, ami a hazai búzatermelésnek csaknem a végső veszedelmét jelentette. A nemvárt versenyben a magyar buza alulmaradt és európai piacainkat majdnem teljesen elvesztettük. A földmivelésügyi kormány szakemberei idejében felismerték a helyzetet és rámutattak arra, hogy csak egységes, jó minőségű adó, hazai viszonylatban beváló búzafajták elterjesztésével lehet a bajon segíteni. 1928-ban megkezdődött az egész ország területére kiterjedő tervszerű munka.

Ebbe a munkába kapcsolódott bele Békésvármegye és munkájáról a sikerülten megrendezett búzakiállításokon számolt be. A vármegye céltudatos munkáját nagyban elősegítette az, hogy a földmivelésügyi minisztérium Békéscsabán vegykísérleti és vetőmagvizsgáló intézetet állított fel, amelynek hat évi tervszerűen keresztülvitt kísérleti és vizsgálati munkássága hozzájárult ahhoz, hogy a gazdaközönségnek minőségre és terméshozamra egyaránt olyan nemesített búzafajták állnak rendelkezésére, amelyek országos viszonylatban is megállják helyüket. A legjobban bevált búzafajták ezek voltak: a Bánkúti búzának 5, 1.014, 1.201, 1.205, számú minőségei, a Gazdasági, a Székács 1.055 és a Tiszavidéki. Ezek közül faji tulajdonságaival kitűnt a Bánkúti 1.201, az 1.014 és a Székács 1.055. Mindenesetre ezeknek a legkiválóbb búzafajtáknak a termelésében is rendkívül fontos tényező az éghajlat, az időjárás, a talaj tápanyagkészlete, a talajmunka, az elővetemény, de bátran lehet hinni, hogy ezek a fajták azonos termelési tényezők mellett mindig első helyre kerülnek. Békésvármegye a tervszerű buzánemesítési munka kapcsán búzatermelési katasztert is állított fel. Ennek során megállapították, hogy Békésvármegye a tervszerű buzánemesítési munka kapcsán búzatermelési katasztert is állított fel. Ennek során megállapították, hogy Békésvármegye 196.000 kat. holdon termel búzát s abból 57.000 kat. holdon már 1934-ben is nemesített búzatermelés folyt.

A vármegye vegykísérleti állomása szüntelen tartó vizsgálatot folytat arra nézve, hogy a kiválasztott búzafajták minőségét továbbra is ellenőrizze, ezáltal lehetségessé tegye a további kiválasztást. A külföldön is elismert Hankóczy-féle vizsgálati eljárás tanúsítása szerint ma már a békésmegyei nemesített búzafajták a világhírű Manítóba búzákkal is versenyre kelnek. Sőt a békésmegyei nemesített búzafajták farinogramja lisztkísérleti mértéke olyan eredményt mutat, ami számára előnyt jelent még a Manítóba búzával szemben is. A békésmegyei búzakiállítások sorozata remélhetőleg nem zárult le ezzel a két kiállítással. Országos érdek követeli, hogy most, amikor a minőség kérdése a tőzsdei jegyzés rendjét is korszertüen készűl módosítani, a nemesítés ügyét a korszertüen megrendezett

kiállítások, vagyis az összehasonlítás és az elért eredmények megmérésének általánossá és rendszeressé tétele szolgálja.

Hogyan folyik a telepítés?

Ebben az esztendőben június végéig a kormány, illetőleg a földmivelésügyi minisztérium birtokpolitikai osztálya összesen 18.057 katasztrális hold földet szerzett meg telepítési célokra.

Az elhunyt Frigyes főherceg hitbizományából, melynek most Albrecht főherceg a haszonélvezője, az állam mintegy 4300 holdat vásárolt meg. A magyaróvári birtoktestből 4 000 holdat, Baranyában pedig Sátorhely közelében mintegy 300 holdat. A nyugati határszél közelében lévő birtokok vételára holdankint átlagban 600 pengő volt.

A Magyaróvárhoz és Mosonhoz tartozó birtoktest telepítési célra való felhasználása tekintetében a földmivelésügyi minisztériumban most dolgozzák ki a részletes terveket. Arról van szó, hogy 15 holdas parcellákra hasítják a birtokot és oda az ország különböző vidékeiről telepítenek lehetőleg sokgyermekes földmivészeket. Az ingatlan átadása csak a termés betakarítása után, tehát ősszel lesz, időközben legfeljebb kijelölik a telepeket, akik majd tavasszal átköltözhetnek új otthonukba.

Ugy tervezik, hogy a négyezer holdas ingatlan közepén néhány százholdas állami mintagazdaság létesül. A minisztérium kísérletiügyi intézményeivel és termelési osztályával karöltve ez az állam által kezelt min abirtok kipróbálja, hogy milyen növények termelése a legkifizetőbb.

Ipari és kereskedelmi növénykultúra meghonosítását vették tervbe, ezenkívül pedig az állattenyésztés terén is utbagazítással kívánnak segítségére lenni a telepeseknek. Demonstrálni kívánják, hogy a jólvezetett törpegazdaság 15 katasztrális holdon teljes megélhetést biztosít egy földmives családnak, a pár százholdas középirtok pedig a befektetett termelési költségeken felül megfelelő kamatozást is biztosít.

A lucernalisztról

A lucernaszéna megőrölve teljesen feletethető, abból semmi nem vész kárba és a lucernaliszt nagy fehérjetartalmú póttakarmányt nyújt.

A lucernaliszt értéke megfelelő átlagos minőségű korpának. Weiser István dr. egyetemi tanár előírása szerint a lucernaliszt következő adagolása célszerű:

A mangalicasertést már szopóskorában szoktatjuk a lucernaliszthez, olyan módon, hogy abrakjába annyit keverünk, hogy kezdet-

ben és fejenként naponként 1 dekal fogyasszon, amely mennyiség az elválasztásig 2 dekára emelkedik. A malac további növekedése folyamán fokozatosan 30 százalékig keverhetünk lucernalisztet abrakjába. A maximális napi fejadag sülködő részére 0.5kg. Kocának, a vemhesség első, második hónapjában szinlén 0.5kg-t adhatunk naponként, a harmadik hónapban 0.25 kg-ra csökkentvén az adagot, de a fias kocáknál ismét 0.5 kg-ra emeljük azt. Üres 140—150 kg-os koca 1 kg lucernaliszten és 0.5 kg tengeridarán tartva, jó erőben marad. Napi 0.5 kg-nyi fejadag a maximális adagja a sülködőkannak és a kocának is. Hízósértésnél a maximális fejadag 40 dkg, de ez is csak a hízalás első 2—2.5 hónapjában. Hússértés sonkasülködő takarmányában a lucernaliszt a napi adag 10 százalékát teheti ki, de 25 dekát ne haladja meg.

Fejőstehenek takarmányozásánál 3 kg lucernalisztet adhatunk pácban fejenként és naponként, a korpát helyettesítve. Tejabrakként a következő kétkeverék szolgáljon például:

1. 25 százalék napraforgópogácsa, 45 százalék kukorica, 10 százalék kölesdara, 20 százalék lucernaliszt. E keverékből 1 liter tejre 35 dkg elegendő. Szóval, amely tehén 10 liter tejet ad, annak fenti keverékből 35 kg adandó naponta.

2. 40 százalék lucernaliszt, 40 százalék kukoricadara és 20 százalék napraforgópogácsa, amely keverékből 40 deka elegendő egy liter tejre. Szopós borju abrakjában 20 százalékig, növendéküszőében 30 százalékig emelkedhetik a lucernaliszt mennyisége. Rideg és hízómarha abrakjában is eredményesen használhatjuk a lucernalisztet. Csövestengeridarával keverve kiválóan jut érvényre a lucernaliszt fehérjetartalma.

Gabona és állatpiac.

A zsidó-ünnepek miatt a tőzsdei forgalom ellanyhult. Több napon hivatalos jegyzés nem is történt. A buza ára budapesti paritásában 20.65—21.10 között mozog. A takarmányárpáért 16.50—17 pengőt fizettek. A tiszántúli ótengerit 12.50 es áron vették.

A ferencvárosi sertésvásáron e hónapban néhány filléres áremelkedés történt. 130 kilós, fiatal prima sertésért kg-ként 102—106 fillért adtak. A könnyebb fiatal sertés ára is 90—100 fillér körül mozgott.

Hízott prima tarka marhákért élősulyban kg-ként a gazdaság istállójában visszazámitva — Milanóban, Fiumében, Drezdában 93—100 fillért adtak minőség szerint.

HIRDETÉSEK

EMDRÖD-GYOMAI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T., ENDRÖD

Fiókinézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árúkat olcsón kap.

Özv. Kreznerics Ferencné Sугár-utcai háza eladó. — Értekezni lehet vit. Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetési feltételek mellett Décspáskumon 2000 négyszögöl szántó. Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Szép ékszer
JÓ ÓRÁT
Mezőtúron
és
Endrődön
Gruberád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztárgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jótállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron
VÁSÁROLI!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön. Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!
Legkisebb havi díj 50 fill.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

„HUNGÁRIA” könyvnyomda, Gyoma.
Felelős: WALLACH MIHÁLY

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2.

HIRDETÉSEKET

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

A falu szemüvegén...

Dr. Darányi Kálmán

október 15-én mult el egy éve, amikor új kormányát bemutatta a Nemzeti Egyesség-pártjában. Nyilatkozatában nyomatékosan kijelentette, hogy Gömbös Gyula célkitűzéseit teszi magáévá és a keresztény nemzeti Magyarországnak kíván odaadó munkás szolgája lenni. Egy év telt el azóta, s legnagyobb érték-mérőül szolgálhat az ország népe előtt éppen a napokban elhangzott ellenzéki nyilatkozat, Eckhardt Tibor ajkáról, hogy „nem volna okos dolog megbuktatni a kormányt”. Mit jelent ez? Nem más, mint hogy az ellenzék is látja és elismeri Darányi Kálmán becsületes jószándékát, közgazdasági-, nép és szociális politikai hasznos munkásságát. Darányi Kálmán politikai bölcsesége és tapintata nemcsak a belpolitikában teremtett politikai békét, de jobb és kedvezőbb életfeltételeket teremtett a társadalom minden osztályában. A kormány kereskedelmi tárgyalásai, értékesítési munkálatai levegőhöz és jobb élet-sorshoz juttatták a gabonájából, állataiból szép jövedelemhez jutott kisgazda-társadalmat. A céltudatosan előkészített út és csatorna-építések hatalmas munkálatokat nyújtanak a magyar munkásosztálynak, s a minimális munkabér bevezetése lehetetlenné teszi, hogy a vállalkozók kiuzsorázzák és munka végeztével rongyosan pénz nélkül bocsássák őket vissza nyomortanyájukra. E két osztály vásárló-képessége lehetővé teszi a kisipar fellendülését is. Akik visszagondolnak 1935-re és a mai viszonyokat nézik, lehetetlen, hogy elismeréssel ne adózzanak Darányi nyugodt, meggondolt, de céltudatosan építő kormányzati munkássága látható eredményei előtt. Hisszük

és reméljük, hogy az elkövetkező esztendőök rohamosan fejlesztik az erőre kapott közgazdasági élet felvirágzását.

Főispánságát

két éves évfordulóján a vármegye egész közönsége meleg szeretettel gondolt és köszöntötte kiváló főispánját: vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Bétát.

Egész oldalakat írhatnánk arról a nagystilű közgazdasági és szociális tevékenységről, amelynek megindítója, irányítója és erkölcsi-erőforrása volt főispánunk. Lapunk korlátolt terjedelme miatt csak néhány fontos munkarészletét idézzük. — A magyar lapok nagy cikkeiben írtak arról a legújabb ellenzéki felfedezésről, hogy a tisztántali kisgazdatársadalom legjelentősebb megsegítése a szikesföldeknek díjazás útján leendő megjavításához szükséges kölcsön előteremtése volna. *Ricsóy-Uhlarik Béla főispán már két év óta hatalmas államkölcsönök kieszközlésével segít Békésvármegye kisgazda népén. Minden évben többszáz hold terméketlen szikes-terület lesz termőföldje a 80—83 kilós tiszavidéki búzának. — Keveset szónokol, de annál többet tesz. — Legszebb és legmagasztosabb munkássága azonban szociális vonatkozású. Az 1935. esztendő a nyomor és inség korszaka volt. Különösen Endrődön és a hozzá hasonlóan munkás — tömegű falukban. — Csernus Mihály apátplebános és Harsányi László főjegyző vezetésével megalakult az endrődi „charitás”, hogy a legszükségesebbeket nyújtsa a az irtózatossá váló munkásnépnek és éhező gyermekeiknek. — A falu vagyonosabb rétege — jelentéktelen fukar kisebbség kivételével — meghallotta a kérészt és megnyitotta kamráját. De távolról sem lett volna elegendő, ha nemesszívű főispánunk állandóan nem segített volna bennünket. A gyermek-ébeidítés, ruhaakció, munkaképtelenek segélyezésére, továbbá a napi kenyeret jelentő inség-munkákra megszámíthatatlanul pénz és természetbeni adományt juttatott hozzánk. És tette akkor, amikor mások ránk se néztek, egy fillér segélyt nem küldtek, egy könnyet a nyomorgók szeméből le nem töröltek. Ezért szeretjük és becsüljük nagyon ami áldott-*

lelkü, népszerűető főispánunkat! Isten tartsa és éltesse sokáig közöttünk és vármegyénk magyar népének javára!

Farizeusok.

A napokban a lapok hasábjai élénk cikkeket közöltek a nagy Amerikai köztársaság elnökének: Rooseveltnak világjelentőségű beszédéről. A humanizmus és demokrácia nevében tiltakozott a Kinát megtámadó japánok embertelen hadviselése ellen, akik a hadszíntérről atávvoli városok békés lakosságát bombákkal pusztítják. — Nem védjük a japán eljárást. Minden jogtalanul megindított harc és háború bűnös dolog. Viték az Isten V. parancsa ellen: „Ne ölj!” — A lelkiismeretben felaklatott Elnök úrról egyet szeretnék azonban megkérdezni. Hogy tudta nyugodtan elnézni és tiltakozását beavatkozását elhallgatni, amikor a közeli Mexikóban a papság és a katolikus hívek ezrelt öldösték le, tizezreit dobták börtönökbe és elrabolták templomaikat, egyházi épületeit, iskoláit? Vagy a pogány kínai nép több és értékesebb Elnök Úrnak és a nagy amerikai köztársaságnak, mint a mexikói katolikus nép? — Mi úgy látjuk, hogy a japán hódítás az amerikai bankárok tüzetli profijtját veszélyezteti, az amerikai áruk piacát csökkenti, s ezért fáj a japán támadás. De legalább nyíltan megmondanák ezt, hogy a nép is lássa a hátsó célt és ne öldöznének az emberiség védőjének nemes tógájában!

Az angol-francia

diplomáciának még az utolsó hónapjaik élő spanyol vörös kormányzat didergő hőre fáj. Fel szólították Olaszországot, hogy önkéneseit hívja vissza Frankó tábornok hadseregéből, mert ha nem, akkor ők is segítik a vörösöket. — Milyen igazságos és becsületes eljárást tanusít ez a két európai világ-hatalom?! Azt nem kifogásolták, hogy az orosz szovjet hadseregeket és rengeteg hadiszert küldött a spanyol vörösöknek. Arról nem beszélnek, hogy június óta Franciaország 12.000 önkéntest és nagytömegű hadiszert küldött nekik. Akkor is hallgattak, amikor az orosz spanyol kommunisták 16.000 papot és szerzetest, s legalább 50—60 ezer katolikus spanyolt öldösték le minden bírói eljárás nélkül, vak dühökben, szörnyű kegyetlenséggel. Az nem fáj nekik, hogy a képzőművészet remekeit, a spa-

nyol templomok százait rombolták le, de az már szíven találja őket, amikor Frankó kormányza az elfoglalt részek újjászervezése és a békés fejlődés útjára való indításában nem az angol-francia nagytöket foglalkoztatja, hanem elsőséget ad az őt és népét segítő olasz-német nagyiparnak. — A világháboruban is a szabadkőműves, kozmopolita nagytöke uszította és állította szembe az országokat, most is akkor hangzanak el nagyképű szölamok és fenyegető, háborút kiváltó diplomáciai kijelentések, amikor a gyárak, kartelek érdekeinek sérelméről van szó. Nem a nép, nem az országok boldogulása, hanem a pénz, a haszon biztosítása a fontos. Farizeus banditák, akik száz és száz milliók pusztulása árán akarnak milliókat és milliárdokat keresni!

Gyengeelméjűségre vagy hazaárulásra

vall azon hihetetlen nézet, amelyet egyik vezető politikusunkról hallottunk az elmúlt napokban. Azzal akarta melegeitni a nyilas- és horogkeresztesek propagandáját, hogy „Magyarország a germán és szláv gyűlölet között menthetetlen. Vagy egyik, vagy másik gázolja le és olvasztja magába földjével, fájával együtt. Ha pedig így lesz, akkor mégis jobb a műveltebb németek felé orientálódni”. — Elképed az ember ilyen rövidlátó, meggondolatlan kifejezésre. Gróf Tisza Istvánnak minden nagysága és kiválósága mellett is egyet írunk a terhére, hogy 1918. szeptemberben nyilvánosan kijelentette, hogy elvesztettük a háborút. Akaratán kívül hozzájárult a forradalmárok élrejutásához, mert a nemzet önbizalmát ingatta meg. — De mennyivel szerencsétlenebb a fenn idézett pesszimista nyilatkozat. — Nem ismeri a magyar történelmet az, aki ezer év vérzivatarán keresztül gázoló magyarság szívós, ellenálló erejét kétségbevonja. — És ha nem elég a kilenc millió magyar energiája és vitézsége, miért nem szorgalmazzuk a két megcsontított, de egymással utalt ország Ausztria és Magyarország szorosabb összefogását. — A nagytöke, a gyárak prüszkölnék el-lene, mert félnek az osztrák nagyipartól. A magyar mezőgazdaság azonban várva-várja a vámmentes közösséget. — Teljesen aláírjuk Eckhardt Tibor körmeneti beszédének az erre vonatkozó részét: „A nagy osztrák-magyar monarchia régi formájához vissza nem térhetünk, ezt a konstrukciót azonban az adott körülményekhez simítva, az együttműködésnek még szélesebbé kell válnia”. Egy 17 millió keltős — országot mégsem lesz könnyű elnyelni sem a németnek, sem a szovjetnek. — Viszont a Duna medence legerősebb alakulata volna az új monarchia. A kisantant államokkal szemben pedig ez a legfontosabb! — Ha nemzeti és keresztény politikát csinálunk, nem lesz nehéz a hasonló irányelvű osztrák kormánnyal szövetségre lépni addig, amíg késő nem lesz! Ne pesszimista eszméket dobjunk botorul a nép közé, hanem konstruktív alapon vezessük külpolitikánkat is azon kérdések megoldása felé is, amelyek többek előtt még idegenek, de melyek az ország fennmaradása érdekében elkerülhetetlenül életbevágók.

Katolikus akció

Mit kíván a szent-év tőlünk?

Serédi hercegprinds mondotta a napokban a szentkereszt-i búcsún összesereglett földműves, bányász és munkás tömegeknek, hogy a kettős szentévnek célja „az ember tekintetét az ég felé emelni”. Naponkint kérjük a Miatyánkban a mindennapi kenyeret, egyszer már jusson eszünkbe, hogy „az égi kenyeret is kérjük az Istentől”.

„A közös magyar kenyér és a közös mennyei kenyér egyesítsen, Iartson össze bennünket”.

Első és legfőbb kötelességem tehát vágyakozni, előkészülni és benső odaadással magamhoz venni az Eucharisztiaiban vagyis az Oltárszentségben élő mennyei kenyeret: Krisztus áldott szent testét és véré.

Részveszek a Világkongresszus sikeréért megindított szentkilenced végzésében és minden hó első vasárnapján ott térdelek az áldoztató oltárnál.

Apostolkodom, hogy a templomtól elszakadt katolikus testvéreink elhidegült, elközönösödött lelkében is felkeltsem a Krisztusban való élő hit és vágyódás nemes érzelmeit. Oda vezetem őket az Élet Forrásához, hogy eltikkadt lelkük csatornájába is becsurogjon az életető isteni kegyelem.

Szívesen dolgozom az előkészítő bizottság munkálataiban, hogy a szervezés, megerősítés és lelkesítés nyomán Endrődön gazdagok és szegények között egyformán az Isten békés, boldog országa alakuljon ki.

Viselem a kongresszusi jelvényt: a Krisztus Király vitézségi érmét. De rajta is leszek, hogy az eucharisztikus Király szeretetének megfelelő életet is éljek.

Olvasom és terjesztem a katolikus sajtót, résztveszek az Eucharisztiaival kapcsolatos kulturális előadásokon.

Ha anyagi erőim engedik, felutazom a budapesti májusi eucharisztikus főünnepségekre.

Szent Imre-ünnep

November ötödikén Endrőd község Pátronusának és templomunk Védőszentjének: Szent Imre hercegnek hódol az endrői katolikus lakosság.

Ezerhétzszázharcinca óta ünnepli e napot Endrőd népe, bizonyosságot adván magyar érzelmeiről és katolikus meggyőződéséről.

A köznapi munka megszakad e napon, ünneplőbe öltözik a

falú és aki csak teheti, ezren és ezren jönnek az öregtemplomba: folytatni a falu alapító és templomépítő ősök imalancát: tisztelegni a legnemesebb magyar ifjú: Szent Imre előtt.

Az endrői bucsu elsősorban az ifjúság ünnepe. — Védőszentjük: Szent Imre lelkiületét kívánja e napon magába szívni minden endrői legény és leány. — Tudják, hogy a szent királyfi Krisztus áldott szent kenyerén élt és nevelkedett naggyá, ezért közös szentáldozáshoz járul e napon az endrői ifjúság is. A katonaviselt öreg legények, a leventék, a serdülő ifjak vetélkedve tolongnak az Ur oltára előtt, hogy a mennyei kenyérből tisztaságot, erkölcsi erőt, életenergiát és áldást nyerjenek.

Az ünnep előtti este 1/26 órakor ájtatosságot tartunk Pátrónusunk tiszteletére. — Ugyancsak ekkor megkezdődik a gyóntatás is. Az ünnepen a gyóntatást már reggel 6 órakor kezdjük. — A bucsui szentmise sorrendje a következő: reggel 6 és 1/27 órakor csendes, 1/28 órakor énekes nagymise közös szentáldozással. — Kilenc órakor csendes szentmise, 10 órakor ünnepi szentmisét mutat be dr. Lindenberger János prelátnak, a nagyváradai csonkaegyház-megye apostoli kormányzója. — Szentbeszédet mond dr. Tóth Zoltán dévaványai esperes. Délután 5 órakor a polgári iskola ifjúsága tart ünnepi előadást.

Munkásház szentelés Endrődön

Az endrői egyházközség dicséretreméltó áldozatkészséggel gondoskodott arról, hogy jóéremű szegény munkáshivei az általuk lakott munkásnegyedben megfelelő otthonhoz juszanak, A mirhói iskola közelében megvásárolt ház nemcsak a munkások hazafias egyesületének szolgált lakóhelyül, de itt bonyolította le elmúlt télen a zöldkereszt-szövetség a szegény iskolásgyermekek ebédeltetési akcióját is.

Vármegyénk nemesszivű főispánja látva az akció sikerét és az egyházközség áldozatos cselekményét, 2000 pengős adományával lehetővé tette, hogy e telken az egyházközség tágas kultur-termet és az ebédeltetésre is alkalmas nagyobb helyiséget építsen.

Az építkezés befejezés felé közeleg. Az endrői munkások szeretettel és büszkeséggel nézik az új épületszárnyat, mely

évtizedes vágyakozásukat valószínűsítette meg.

A kibővült „munkás-ház” felszentelését november 5-én egyházmegyénk főpásztora: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó végzi. Az ünnepségen való megjelenését kilátásba helyezte dr. vitéz Ricsóy Uhlarik Béla főispán, dr. vitéz Márky Barna alispán és dr. Sorbán Jenő főszolgabíró is.

Bár munkásaink nagy része még idegenben dolgozik és terezi a télirevalót, az itthoniak mégis lelkesen készülnek házi ünnepségükre.

„Az én házamban nincs helye Önnek!”

Manzoni, az olaszok világhírű írója és költője volt. Mélyesen vallásos, jólelkű, Istenfélő és tiszta erkölcsű ember.

Házában igen gyakran összegyűltek nemcsak barátai, hanem annak a környéknek kiválóságai és nagyurai is. Egy ilyen alkalommal valamelyik előkelőbb hivatalnok az Egyházat szidta.

Manzoni egy darabig csak hallgatta pápaellenes és katolikusellenes kijelentéseit, de aztán csendesen felkelt, kiment az előszobába és behozta az illető úrnak felöltőjét, kabátját és sétabotját. Odavitte neki és így szólt hozzá:

— Engedje meg, uram, hogy udvariasságból feladhassam Önnek a ruháját. Annak ugyanis, aki így beszél az én édesanyámról, a katolikus Anyaszentegyházról, nincsen hely az én házamban.

Nem törődött aztán vele, hogy az illető úr ellenségévé vált. Sőt amikor erre figyelemtették, egész nyugodtan megjegyezte:

— Nincs szükségem azok barátságára, akik az Isten Egyházát nem tisztelik. Az ilyenekben nem bízom. Ha Istenre nem hallgatnak, akkor én reám még kevésbé fognak hallgatni.

Istentiszteletli havirend:

Vasárnap és ünnepnapokon templomban a szentmisék 1/28, 10 és 1/12 órakor kezdődnek.

A külterületi iskolákban a következő napokon mondunk szentmiséket: október 17-én a varjasi és polyákhalmi-, október 24-én az öregkerti és október 31-én a csejti iskolában mutatunk be szentmisét.

November 1-én d.u. 3 órakor gyász-körmenet indul a szarvasvégi és gyoma-végi temető kereszthez, majd a hősök szobrához.

November 2-án reggel 1/29 órakor gyászmisét mondunk a tisztítótűzben szenvedő lelkekért.

November 3-án szerdán a belterületi, november 4-én csütörtökön a külterületi betegeteket látjuk el szentségekkel.

November 4-én d.u. 1/26 órakor ájtatosságot Szent Imre tiszteletére.

November 5-én templombúcsú, nyilvános ünnep munkásünnep.

November 7-én közös szer d

zás az Eucharisztikus Kongresszus sikeréért.

November 14-én szentmisét mondunk az öregkerti és tanítóföldi iskolákban.

Egyesületi hírek: Október 17-én d.u. 4 órakor szent Ferenc III. rendje, október 24-én d.u. 4 órakor az Oltár-egyesület, október 31-én d.e. 1/29 órakor a Jézus Szíve Szövetség csoportvezetői tartják havi összejövetelüket. A Szövetség tagjait külön is felhívjuk a figyelemre, hogy a Szövetség főünnepén Krisztus Király napja: október utolsó vasárnapja, az idén október 31. Lehetőleg minden tag vegyen részt e napon a közös szentáldozáson!

November 4-én d.u. 4 órakor a Leányegyesület és Leány-klub, ugyan- ezen napon d.u. 5 órakor a Férfi-Liga tartja havi ájtatosságát.

Felhívjuk a családmegbízottakat, hogy a „toborzó-lapokat” sürgősen adják be Főföldy Béla segédlelkész urhoz. Takaríts meg havonként 2 pengőt és májusra készen áll az ősz- szeg a budapesti zárandoklatra! Jelvényed van-e már? Viseled-e legalább vasárnapokon? Ha nincs, harminc fillérért vehetsz a Népház Szövetkezet- boljában! Adakoztál-e már a Szent Istvánt ábrázoló színes templomablak- ra? Abbi adj, amit Istentől kaptál!

BÚCSÚZKODÁS...

Irtá: BARTHA ANDRÁS

Ősz van... és kicsiházunk körül Hervad az akácskoszoru,
Kerünkben a haldokló virág
Bánatimlól szomorú.
Sóhaj labdázik könnyeimmel:
Holnap már árva, bús leszek,
Suhanc-idő, kisház, sok virág, —
Ezernyi szépség: Ég veled!

Szivem, mint egy kifosztott szoba,
Főlé csak könnyem hull, szakad,
Mert ősz van és sírva indulnak
Vándor-útra a madarak.
Szél borzolja a sápadt gyöpet,
A holnap láza hullt, fagyos,
Alig éltem, most voltam ifjú,
A vénség már is rántapos.

Se asszonyom, se kicsi házam,
Se jó ruhám, se tűzhelyem,
Csókmuzsikás temetkezések
Stimmolják dallá életem.
Bohócos álmú, költő lettem,
S egyre búsabban éhezek,
Ruhám foltjával a szél játszik
S leperem le az éveket.

Minden, minden elmaradt tőlem!
Lelkemre csak a hit vigyáz!
Csonfajmban a puszták szele
Halálos marsot ciferáz.
Fázom, mert soha nem találtam
E szent fogalmat: szeretet,
Csak az ősz szórt szomjas szívemre
Üdvözlétil sok levelet.

Ősz van... és a deres derében
A fény búcsúdalt hegedül,
Úgy megyek el, — mint az ősz, —
[innen, —

Szegényen, árván, öregül.
S csak a nyárfák néznek utánam,
Csak egy emlék bandukol velem.
Homlokomra csak arám könnyez,
S csak a csókja ég lelkeimen.

Oly nehéz a búcsú, a válás!
Itt minden virág jóbarát!
Minden csillagárnyék az enyém,
Száz szív mondta el panaszát.
Mégis megyek... de ha új köllő
Támad utánam, emberek:
Szeressélek jobban, mint engem
Dédelgetett a lelkeket!

Ősz van... a messzi vizek mentén
Glóriát öltenek a fák,
Rázza-e még halk tavasz vajjon
Duruzsolva rám fényháját? —
Vagy ha az ébredő virágok
Puha főtvenél szél gagyog, —
Lefogják a szépségek előtt
Fáradt szemem az angyalok?

HALOTTAK NAPJÁN

Virágpompába borul a temető. Kigyulladnak a gyertyák piciny lángjai, ünnepi szívből ragyog a halál birodalma. A fejfákat koszorúval ékesítik a szeretők kezek, drága könnyecsek öntözik meg a virágdiszek domboruló sírhalmokat. A sír csendes lakói hallgatag némasággal fogadják a kegyelet megnyilatkozását. Egy-két... tíz év, kitudja mióta alusznak a megszentelt rögök alatt a megdicsőült lelkük mióta örül a jó Isten látásának. Talán még tegnap vagy tavaly ilyenkor ők is virágot hintettek szeretteik sírjára, de jött kéréllhetetlen bizonyossággal a halál és az Isten rendeléséből életet oltó kaszájával a jó Isten kertjéből egy szép virágszálat learatott.

Ma itt, holnap már kitudja mi történik e gyarló emberi testtel. „Mors certa, hora incerta est“ „A halál biztos, de az óra bizonytalan“. A mának örvendő talán már ravatalon fekszik holnap, a szerető gyermek talán utolsó csókját leheli édesanyja mosolygó ajkára, a szerető ifjú talán utolsó ölelésre tárja aráját ölelő karját, a gondterhes apa utolsó intelmét osztja a szeretett gyermekeinek, mert jön a halál és lezárulnak a mosolygó szemek, elnémul az édes szót osztó ajak, elernyed az ölelő kar és nincs tovább földi élet. A testet magába zárja a csendes sírbolt, a lélek pedig megy, hogy számadást adjon Teremtőjének, a jó Istennek.

Bizonytalan az idő. Ma még én kísérem ki barátomat utolsó útjára, holnap engem kísérnek. Ma még én megyek szeretteim sírjához, holnap már az én síromhoz is jönnek, nekem is hozzák a virágkoszorukat. Megvalósul a Teremtő büntető szava: „Ember, porból vagy és porrá lész!“

A hívő lélek előtt ez azonban nem jelenti az elmúlás vagy megsemmisülés kétségbeejtő sötéttségét. A temető kapu az örökkévalóságba, ahová egyformán hivatalos gazdag és szegény, öreg és ifjú.

Ezért ünnep nekünk a halottak napja.

Zarándokoljunk el tehát bizakodó szívvel a temető csendes kertjébe, zarándokoljunk el a hősöknek sírjai helyett hatalmasan kiemelkedő, — azoknak dicsőségét hirdető — emlékműhöz, de képzeletben zarándokoljunk el a messze idegenbe is, ahol idegen földön jeltelen, kopár magyar sírokra hullanak a falevelek. Ezeket a sírhalmokat nem díszíti virágkoszoru, ezekre a sírhalmokra

nem hullanak a szerető hitves, a szerető gyermek, a nélkülözhető árva fájdalom könnyei; ezek elhagyatottak, gondozatlanok. Zarándokok legyünk, imádságos ajku zarándokok, kezünkben lobogjon az ő lelki fényességüket jelképező gyertyácska és kérjük a mindenhatót, hogy

a még talán szenvedő lelkeknek nyissa meg a mennyország kapuit, hogy amiért életükben imádkoztak, az holtuk után megvalósuljon. „Holtom után vezess be, Jézusom a Te országodba!“

Budapest, 1937. okt. 6-án.

Parócy Péter.

Szociális problémák falun

A magyar falu, a háború, vagy még tíz év előtt is úgy élt a köztudatban mint a nyugalomnak, jólétnek, derűs élet-szemléletnek helye. A valóságban, a kicsi hányadot kitevő vagyonos réteg kivételével, a háború előtt is nehéz volt a magyar falusi ember élete. De a kenyere azért úgy-ahogy biztosítva volt. A fölös emberanyag kivándorolt Amerikába, elment a városba napszámosnak, vagy intelligens pályára lépett. A monarchia területén és még messzebb is százzámra találtak munkát a magyar kubikusok.

A háború után egy csapásra megváltozott minden. Az amerikai kivándorlás lehetősége megszűnt, városba ha megy, csak a munkanélküliek létszámát szaporítja, az utódállamok nem engednek be magyar munkást és a tanítatás költségét is hiába kuporgatná össze gyermekei számára, állást úgy sem tud szerezni nekik. A falu napszámos és törpebirtokos rétegét a mindennapi kenyér gondja kinozza, a kiscgazda a holnap miatt aggódik, mert abból a néhány hold földből ő még nagynehezen kihozza a család megélhetését, de mi lesz holnap, ha a gyermekeinek kell majd szétosztani. Négy-öt család megélhetésére már nem futja belőle.

A magyar falunak ezeket az égető szociális problémáit sokan nem tudják, vagy nem akarják észrevenni. Tény, hogy a gyökeres megoldás késik. Olyanok is vannak fölös számmal, akiknek tollát és ajkát nem a falu szerellete tüti át, hanem egyszerűen kiváló alkalomnak látják ezt a kérdést, hogy demagóg jelszavak lelkiismeretlen hangoztatásával saját hatalmi céljaik és politikai érdekeik szolgálatába állítsák.

A katolikus egyház látja a magyar falu problémáit, látja és nem hunyja be a szemét a világnézeti és kulturális problémákon túl a falu gazdasági és szociális problémái fölött sem. Nem hunyja be már csak azért sem, mert a gazdasági és szociális problémák az erkölcsi és kulturális problémákkal szor

ros összefüggésben vannak. A szociális és gazdasági jólétnek egy bizonyos foka elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az egyház a maga vallási és kulturális küldetését eredményesen szolgálhassa.

Ezért sürgeti az Actio Catholica az intézményes segítség munkáját. Ne legyen egyetlen magyar faluban sem éhező ember, rongyos gyerek, hideg családi othlon. Mozduljon meg a társadalom és a tehetősebbek addig ne érezzék jól magukat, amíg egyetlen embertársuk is nélkülöz.

A karitászon tulmenően, azonban az Actio Catholica a falusi munkanélküliség kérdésének hathatós intézkedésekkel való megoldását sürgeti az államhatalom részéről. Esetleges munkaalkalmak elodázzák, de nem oldják meg gyökeresen e fontos kérdést. — Állandóan hangoztatott családvédelmi programjához marad hű, amikor a családi bér kérdésének a mezőgazdasági munkásságnál való bevezetését és általában a többgyermekes családoknak anyagi támogatását jelöli meg a népszaporodás csökkenésének egyik eredményes ellenszeréül.

Az Actio Catholica nem politizál, de a szociális problémák megoldását állandóan sürgeti. Soha nem téveszti szem elől, hogy a magyar falu szociális problémáit pusztán karitással megoldani nem lehet. — Ezért sürget olyan szociális törvényeket, amelyek lehetővé teszik a Quadragesimo anno szellemében a földkérdésnek is egy olyan megoldását, amely sok ezer és ezer nagycsaládu magyar földművest köt hozzá elszakíthatatlanul a magyar földhöz.

A magyar katolikus egyház ezer esztendőn keresztül rengeteg áldozatot hozott a hazáért. A magyarság legégetőbb problémáját a falu válságának megoldásában látja. Nem hallgatja el a szociális bajokat, mert tudja, hogy a falu szociális bajainak orvoslása egyik előfeltétele az erkölcsi bajok meggyógyításának.

Egyesületi ünnepélyek

Beszámoltunk már arról, hogy kiváló tűzoltó-gárdánk az agusztus 15 napján Mezőberényben tartott vármegyei tűzoltóversenyen, kitűnő vezetés

alatt álló, elismert jó hírnévnek örvendő Iparos Dalkörünk pedig az ugyan ezen a napon Miskolcon tartott IV. Országos Iparos dalosversenyen elsőran-

gu, fényes eredményeket értek el.

Október 3-án, d. e. 11 órakor a község ház közgyűlési termében díszgyűlés volt, amelyen Endrőd község társadalmi egyesületei majdnem kivétel nélkül képviselve voltak. Harsányi László főjegyző mondott köszönetet a tűzoltóknak a községnek szerzett dicsőségért és buzdító szavakkal további lelkes és kitartó munkára hívta fel őket. Ezután Kalmár Imre községi bíró átadta a községi képviselőtestület kitüntető határozatát, melyben a képviselőtestület az elismerésen kívül mindenkor hathatós támogatását is megígérte tűzoltótestületnek. A tűzoltók nevében Szabó József parancsnok köszönte meg az üdvözlést.

Délután 3 órakor tűzoltóünnepély volt a sportpályán, este 8 órakor pedig 300 terítékes vacsora a Dalárda és Tűzoltók tiszteletére.

A vacsorán Kovács Ferencz ipartestületi elnök üdvözölte a megjelenteket, főképpen és első sorban a csaknem kizárólagos iparosokból álló tűzoltótestületet és dalárdát. Ezután sorban egymásután hangoztak el a felköszöntők, buzdító és ünnepi beszédek. Csernus Mihály apátplebános, Harsányi László főjegyző, Dévényi Lajos vármegyei tűzrendészeti felügyelő, dr. Libényi Béla ügyvéd és Szabó József voltak az ünnepség kiemelkedő szónokai, köszöntőmondói.

A vacsorát reggelig tartó táncmulatság követte.

„Városok, míg hazamehetek!“

J. Klug, a híres és Magyarországon is imert, nem rég meghalt német vallásos író az egyik könyvében egy kórházi látogatásáról tesz említést.

„Többször voltam abban a kórházban — írja — és mindenkor nagyon épültem az egyik öreg, évek óta ott fekvő, gyógyíthatatlan beteg nénikén. Csak csont és bőr volt. Lesóványodott kezeivel a rózsafüzért szorongatta és pergamentserű ujjai gyorsan mozogtak: imádkozott!“

„Minden alkalommal, amikor elmentem ágya mellett, néhány jó szót szoltam hozzá. Megkérdeztem, hogy miként van? Mindig ugyanazt felelte: „Jól vagyok, kérem. Úgy vagyck, ahogy a jó Isten akarja. Imádkozom és városok, amíg hazamehetek.“

Ez a szó, „hazamehetek“ igen nagy hatással volt rám mindig. Ez az asszony nem szerencsétlenségnek, nem borzasztónak látta a halált, hanem hazamegettelnek. Megtérésnek az atyai házba. És milyen nyugodtságot, sőt boldogságot adott neki ez a felfogás.

Azóta J. Klug, a híres író is hazalért már.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

ORBÓK JÓZSEF

igazgató-tanító tiszteletére, aki szeptember hó 1-vel — saját kérésére, betegsége miatt — nyugalomba vonult, a község és egyesületek vezetői október hó 5-én közvacsorát rendeztek, amelyen Endrőd társadalmának minden rétege megjelent.

Orbók József 33 esztendő pályafutásában mindenkor példaképe volt a lelkes munkát végző nevelőnek, a meleg szívű kartársnak, aki iskolai munkáján felül széleskörű és eredményes társadalmi tevékenységet is fejtett ki.

Nem volt községünkben olyan nemes célkitűzésű megmozdulás, amelyben Orbók József részt ne vett volna.

A Népház nagytermében rendezett banketten az egyházi főhatóság és az egyházközség nevében Csernus Mihály apátplebános köszöntötte az őszinte megbecsülés és elismerés hangján a nyugalomba vonuló igazgató-tanítót. Fehérvári Ferenc kartársai, Hajdu Béla a járási tanítóegyesület, és a gyomai ref. tanítók, Dr. Ringbauer Károly tanügyi tanácsos a tanfelügyelőség, Harsányi László főjegyző a község lakosai, Kovács Ferenc az ipartestület, Varju J. Imre a népszövetségi kisgazdakör, Giricz János az eucharisztikus férfi liga, Alapi Andorné a szeretet asztaltársaság, dr. Hunya Benő barátai nevében üdvözölte az ünnepeltet. Meleg szavakkal üdvözölte még Lovas József felügyelő is. Volt tanítványai nevében Hornok Elek műegyetemi hallgató rótt a lehaláját és szeretetét lendületes beszédben volt tanítója iránt.

Az egyházközség tantestületei értékes, szép emléktárgyakat nyújtottak át Orbók József igazgatónak, aki meghatott, hálás szavakkal köszönte a szeretetteljes ünneplést.

Dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán németországi utjáról október 10-én este Budapestre érkezett. Hétfőn Darányi miniszterelnök kihallgatáson fogadta főispánunkat, aki részletesen beszámol a kormányelnöknek a Németországban dolgozó magyar munkások helyzetéről. Munkásaink ugyanolyan feltételek mellett dolgoznak és élnek, mint a hasonló munkát végző német munkások, s a munkaadók nagyon meg vannak elégedve munkásainkkal. Az magától értetődik, hogy a hatalmas ország munkás viszonyai és körülményei kedvezőbbek, mint a trianoni

csónkaországban. A miniszterelnök nagy figyelemmel és meglepéssel hallgatta a főispán jelentését és fáradozásaiért köszönetet mondott. Főispánunk e hét végén érkezik vissza székhelyére.

Dr. Sorbán Jenő, a gyomai járás közszeretben álló főszolgabírája szabadságáról haza érkezett és hivatala vezetését átvette.

Békésvármegye Törvényhatósági Bizottságának kisgyűlése október 12-én, közigazgatási bizottsága pedig 13-án tartotta havi közgyűlését dr. Márky Barna alispán elnöklétével. A csendes, nyugodt lefolyású gyűlések nagyjából a községek szociális és kulturális ügyeivel foglalkoztak. Nagyobb érdeklődést Endrőd község képviselőtestületének azon határozata keltett, mellyel a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával igénybevett karhatalom elszállásolási költségeinek fedezetére 990 pengőt vett fel a jövő évi költségvetésébe. Ezt az összeget az akkori előjárásig kifizette, szabályszerű fedezetéről azonban csak most kívánt gondoskodni a képviselőtestület. Csernus Mihály apátplebános felszólalása után a kisgyűlés ezt a határozatot feloldotta azzal, hogy a karhatalmat nem a község kérte, így annak költségei sem terhelhetik a községet. Az endrői Northon-kuták furatására beállított költségvetési összegeket nem kifogásolta a kisgyűlés, az államsegély elnyerése céljából azonban külön kérvénynek felterjesztését tartja helyesnek az alispáni hivatalon keresztül a Belügyminisztériumhoz. Az egyes községek iskolafenntartási segélyét az egyházak részére helyeslően hagyta jóvá. A sima, gyors tempóban lefolyt kisgyűlés az alispán éljenzésével 35 perc alatt ért véget.

A községi képviselőtestület folyó hó 8-án döntött a főjegyző lakásra beadott építési pályázatok felett. Beérkezett összesen 8 ajánlat melyek közül kettő nem volt figyelembe vehető, mert szabálytalan és hiányos volt, a többi hat pályázatot, melyek közül a döntés történt Titz András gyulai, Bartoff Mihály gyomai, ifj. Árvai Imre és Tóth Mihály endrői, Lipták János törökszentmiklósi Teván Rezső békéscsabai mesterek, illetve vállalkozók adták be. Herdy Ferenc gyomai géplakatos mester csupán a vízvezeték munkálataira, ifj. Hugyec Pál békés-

csabai mester pedig az asztalos lakatos, mázoló munkákra adott be pályázatot. Legolcsóbb ajánlatot tettek Titz András és Teván Rezső 16189. P. illetve 16185. P. ajánlattal, kik közül a képviselőtestület a munkálatakat egyhangulag Titz András gyulai mesternek ítélte oda.

Az egyházközségi képviselőtestület Csernus Mihály apátplebános elnöklete alatt szeptember 28-án és október 9-én népes közgyűléseket tartott. — Előbbi gyűlésén a nagylapos-ujtelepi iskolához Kovács Imre eddigi helyettes tanítót, a belterületi tanítónői állásra dr. Varga Ferencné Nádhera Anna décspáskumi rendes tanítót, helyére dr. Varga Ferenc ugarai rendes tanítót és az ugarai vegyes, osztatlan iskolához Lacsny István segéd tanítót választotta meg szótöbbséggel. — A második gyűlésen a nagylaposi iskola építését tárgyalta a közgyűlés, de formai okokból az október 16-án délelőtt 11 órakor tartandó gyűlésre halasztotta a döntést. — A megüresedett polgári iskolai tanári állásra Zöld Béla helyettes tanárt választotta meg.

Adó-végrehajtás. Borsodvármegye Közigazgatási Bizottsága báró Radvánszky Kálmán országgyűlési képviselő, sajkazai földbirtokos — összes ingatlan vagyonára és haszonélvezetére 73.413 pengő adóhátralék miatt — elrendelte a végrehajtást. Báró Radvánszky-nak hat község határában összesen 4113 kat. hold birtoka van, amelyen az adóhátralékon kívül 1.200.000 pengős teher van. A földbirtok 1065 kat. hold kiválómínőségű szántó, 2073 hold erdő, 37 hold szőlőből áll, a többi rét és legelő. A báró gazdálkodására jellemző, hogy a folyó évben mindössze 20 hold bevetett terület volt, melynek termését: 76 q búzát a cselédség között osztottak ki. Vetőmag nincs, a szőlő nem terem, mert évek óta nem kapálták. Nemzetgazdasági szempontból üdvös az erélyes és gyors eljárás. Juttassák a megcsönkített magyar földet azoknak, akik azt becsületes hűséggel meg is munkálják.

Botrányokozásért 50 pengő pénzbüntetésre ítélték Frenkel Miklós békéscsabai bankárt. Csicsely Pál csabai vasmunkás lapáttal sujtott Frenkel fejére, mert ez — vallomása szerint — fiatalkorú leányát megrontotta. A lapát eltört Frenkel fején, aki felkapta a lapát nye

lét és visszaütött Csicselyre. A rendőri büntető bíróság Csicselyt 5, Frenkelt 50 pengő pénzbírságra ítélte botrányokozásért.

Tiltott műtét miatt elfitétek dr. Méltó orvost. Dr. Méltó András szarvasi orvos és Majerik Kálmán szigorlóorvos tiltott műtét végrehajtása miatt álltak csütörtökön a gyulai törvényszék Ungvári-tanácsa előtt.

A vád szerint Majerik egy fiatalkorú lányt vitt dr. Méltóhoz. A lány az anyai örömei elöl akart menekülni. Dr. Méltó eleget tett a kérésnek és ezért 90 pengőt vett fel, Majerik pedig két mázsa búzát a közvetítésért.

A bíróság szigorú ítéletet hozott: dr. Méltó Andrást tízhónapi, Majerik Kálmánt, mint bűnsegédet háromhónapi fogházra, a fiatalkorú lányt pedig dorgálásra ítélte.

Az ítélet ellen az ügyész súlyosbításért, a védő a bűnösség megállapítása miatt felebbezett.

Madagaszkárba irányítják a lengyel zsidókat. Varsóból jelentik: A lengyel kormány emigrációs próbatáborokat szervez, amely a zsidóknak Madagaszkárba és Új Kaledoniába leendő emigrációját készíti elő. A táborok három hónapig fognak tartani. A zsidó vezetőférfiak tárgyalásokat kezdenek a francia kormánnyal, amely készséggel felajánlotta a madagaszkári emigrációs lehetőséget.

A mezőgazdaságban nincs munkanélküliség, élénk kereslet a munkapiacra. Dévaványán a mezőgazdasági munkapiac hetek óta élénk. Értesülésünk szerint az öt nagy gazdaságban 601, a közép és kisbirtokon 250, a vidéki gazdaságokban 253. dévaványai munkás dolgozik az őszi munkálatok keretében. Vidékre továbbá 600 munkást kértek, de ezekre a helyekre már nem akadt jelentkező. A férfi napszám 1:50—2 pengő. Akkord munkások napi keresete 2:20, 2:50 pengő.

Kaszaper Ifj. Révész István tüzet akart gyújtani, hogy éltel melegítsen magának. Mivel a nyirkos fa nem akart tüzet fogni, Révész benzint öntött rá. A benzint felrobbant és Révész ruhája is tüzet fogott. A közelben dolgozó munkások siettek a segítségére. Leszaggatták róla ruháit, de Révész még így is súlyos égési sebeket szenvedett.

HA KRISZTUS LENNE A KIRÁLY!

Sok vallásos emder gondolt már arra, hogy milyen más lenne a világ, ha Krisztus szavát követnék az emberek és Krisztus akarata előtt hajolna meg mindenki. Ha Krisztus olyan tekintély lenn, mint amilyen a király.

Ha Krisztus lenne a király a te Ielkedben! Akkor az Ő főparancsa lenne a te törvénykönyved. Akkor az Istent szeretnéd mindenekfelett és az Ő szava döntene minden cselekedetedben. Akkor nem azt néznéd, hogy mit mondanak az emberek rólad, és hogyan tessél azoknak, kiktől valami hasznót vársz. Akkor az embertársad nem vetélytársad lenne az élet boldogságában, hanem felebarátod, akivel megosztanád kenyeredet és örömedet és Ő is megosztaná veled bánatodat. Akkor nem lenne pokol számodra a földi élet, amelynek nemcsak napjait teszi keserűvé a gond, hanem még éjszakáidat is nyugtalanítja a lelkiismeretfurdalás. Akkor igazán az a béke édesítené meg idődet, amelyről oly szépen énekeltek valaha a betlehemi angyalok.

Ha Krisztus lenne a király a családban! Akkor puha fészek lenne a szerény hajlék is, mert ilyené tenné a megértés, az elnézés, a szeretet. Akkor nem a családi házon kívül keresné örömét a férj és nem egymagában szomorkodna a feleség. Akkor nem kellene a gyermekek jövője felől kétségbeesni, mert a száraz kenyér mellett is biztos lenne azok boldogsága és békéje, mert Krisztus adná nekik a békét, amelyet a világ nem adhat. Akkor biztos alapokon nyugodnék a társadalom mert a család az a légtér, amelyből épülete tornyosodik, és ez szilárd lenne és biztonságot adó.

Ha Krisztus lenne a király a társadalomban! Akkor nem lenne osztályharc és nem törne szervezett munkás a polgár ellen és nem állna a polgárság sem bizalmatlanul a földművessel és munkással szemben. Akkor a gazdagnak nem kellene féltennie a vagyontát és a szegényeknek nem kellene irigykednie arra, akinek többje van, mert Krisztus szavára ételt adnának az éhezőknek, befödnek a mezítelneket, letörölnék a könnyeket és a hála jutalmat nyújtana az adakozóknak

Ha Krisztus lenne a király az államban! Akkor nem torzsalkodnának a politikai pártok! Akkor nem iparkodnának a közéleti szereplők lerántani egymást és tönkre tenni egymásnak becsületét és nem von-

nák kétségbe egymás jóakarátát. Akkor nem az erőre és a törvényadta kényszerítésre kellene alapozni a közbiztonságot. Akkor igazságosabb lenne a jövedelmi megosztás és égne a munka a szorgalmas kezek alatt.

Bizony, ha Krisztus lenne a Király, kevesebb lenne a gond és több az öröm! (Szív.)

Isten nélkül boldogtalan az ember

Az istentagadók és istenkáromlók között nem utolsó, sőt egyik első Nietzsche Frigyes, a híres német író és bölcsele. Ez az ember valósággal tajtékzott az Isten ellen és a legmaróbb gúnnyal irt róla. Mégis számos alkalommal elismerte, hogy az Isten nélkül boldogtalan az ember. Egyik munkájában például így irt:

„Éjszaka, amikor sötét van, odalopakodik a modern ember az Isten sirjához. Akkor, amikor őt senki sem látja. Itt aztán megfélemezik fájdalmas könnyeiről és lelke megérzi, hogy mit veszített el és kit temetett el ide!”

Nem vagyunk ott, ahol Nietzsche irtal A világ még nem temette el az Istent, csak sokan szerelnék ezt megtenni. Főképp azok, akik félnek az Istentől, mert bűneik miatt ellentétbe kerültek Vele és élvezetvágyuk, életmódjuk nem egyezik az Isten parancsaival.

Annyi azonban bizonyos, hogy azok az emberek, akik Isten nélkül próbálkoznak élni, nem boldogok. Ők titkon visszasírják az Istent.

Annál boldogabbak lehetünk mi, akik hiszünk az Istenben! Még nyomorunkban és nélkülözéseink között is megmarad számunkra a boldogságnak igazi alapja, amelyet más nem élvezhet, csak a hívő ember.

Endrődi népesedési adatok augusztus 15-től okt. 15-ig.

Kereszttség szentségében részesültek:

Szosznyák Lajos munkás fia Imre, Porupcsánszki Mátyás napszamos fia Tibor Péter, Oláh Máté földműves fia István, Branyiczki Imre gazdálkodó fia László István, Szujó Vendel kovács fia Vendel István, Pohorelesz Bálint munkás leánya Magdolna Ilona, Forgács Pál földműves fia Pál, Straszki Lajos földmunkás fia Lajos István, Farkasinszki Mátyás földmunkás fia Lajos Mátyás, Dinya Lajos földműves fia László, Varga Lajos kovács leánya Eszter Mária, Szekeres Sándor asztalos fia Rezső Ferenc, Hornok Imre földmunkás leánya Ilona, Vaszkó

Lajos földmunkás fia Lajos István, Szurovecz István földmunkás leánya Ilona Etelka, Hunya Elek földműves fia Imre Elek, Tóth Mihály földműves fia Lajos Mihály, Cserép György földmunkás fia Elek, Novák Mihály földmunkás leánya Julianna Margit, Hunya István földműves fia Mátyás Gábor, Kopcsék Péter földműves fia Péter, Sóczó Lajos földműves leánya Margit Etelka, Timár János napszamos fia János, Paróczai Mihály földműves leánya Margit, Kakas Imre földműves fia Lajos, Oláh Lajos földműves fia Lajos János, Büngödsdi Béla eipész-segéd fia Imre, Dógi János zenész fia János, Martinek János földműves fia Gábor Lajos, Paróczai Vendel béres leánya Irma Etelka, Paróczai Lajos hentes fia Ottó Mátyás Mihály, Árvai László Géza asztalos fia László Géza, Varga Sándor földműves leánya Mária, Majoros Imre földműves fia László, Jánosik József cipész fia József István, Gyuricza Mátyás földműves fia Ede, Farkasinszki Lajos szobafestő leánya Etelka, Szurovecz Pál földműves fia Imre Gergely, Oláh Vendel munkás leánya Olga Mária, Pelyva Lajos munkás fia Lajos, Bohrát Imre földműves leánya Magdolna Eszter, Hegedüs János földműves leánya Monika, Juhász Imre földműves fia Imre Máté, Kovács Lajos munkás leánya Irma Ilona, Roncsék Elek munkás fia Elek, Bukva Sándor gazd. cseléd fia Sándor Mihály, Németh Monika leánya Irén Teréz, Tóth János földműves leánya Margit, Valkovszki János molnár fia János László, Bolha Lajos munkás leánya Julianna, Kurilla András földműves leánya Irén, Vaszkó Elek földműves leánya Magdolna Veronika, Erdősi Imre napszamos fia Vince Géza és Gyula Lajos, Babarik Máté munkás leánya Etelka Mária, Szmola István földműves fia István Sándor, Roncsék Gergely földműves leánya Margit, Czikkely Neszte leánya Irén Krisztina, Turcsányi János napszamos leánya Ilona Veronika, Bukva Sándor fia Sándor.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt: Hanyecz György földműves rk. és Timár Mária rk., Galambos Imre földműves rk. és Vaszkó Brigitta rk., Tóth Vilmos földműves rk. és Vaszkó Eszter rk., Pintér Imre földműves rk. és Timár Ilona rk., Buza Sándor földműves rk. és Timár Margit rk., Sáfár János lakatos rk. és Hunya Jolán rk., Hegedüs Menyhért máv pályamunkás rk. és Varga Monika rk., Hangya János földműves rk. és Novák Mária Magdolna rk., Novák Lajos földműves rk. és Zabizon Margit rk., Hornok Elek földműves rk. és Hegedüs Valéria rk., Dinya Bálint földműves rk. és Varju Mária Magdolna rk., Kovács Péter cipész rk. és Tóth Irén rk., Sztahó La-

jos földműves rk. és Koloh Margit Mária rk., Fekécs Gergely földműves rk. és Papp Mária Magdolna rk. Buza Sándor földműves rk. és Bohrát Margit rk. Dinya József Sándor konyhakertész rk. és Hornok Gizella rk. Bagdán Zsigmond kertész ref. és Dinya Piroska rk. Nagy Mihály levente-zenész rk. és Bela Eszter rk. Hunya Mihály földműves rk. és Timár Mária rk. Katona Lajos földműves rk. és Gyebnár Veronika rk. Gyuricza Miklós földműves rk. és Almási Eszter rk. Timár Imre gazd. cseléd rk. és Bradács Mária rk. Timár József földműves rk. és Timár Gabriella rk. Gróf Pál urad. cseléd rk. és Szurovecz Angéla rk. Schwalm György cipész ág. ev. és Szurovecz Mária rk. Paróczai Vilmos földműves rk. és Varga Mária rk. Timár Sándor földműves rk. és Hunya Brigitta rk. Jánosik Vincz földműves rk. és Gellai Regina rk. Vaszkó Imre földműves rk. és Kopcsék Mária rk. Buza István csizmadia rk. és Giricz Teréz rk. Papp József földműves rk. és Hunya Ilona rk. Rácz Miklós földműves rk. és Balog Regina rk.

Elhunytak az Úrban: Dávid Lajos 40 éves tüdőgümőkór, Kajla Mátyás 23 éves szűrés következtében történt elvérzés, Kopcsék Péter 8 napos veleszületett szervi szívbaj, Tóth Imre 37 éves tüdőgümőkór, Látkóczki András 60 éves szervi szívbaj. Orosz István 79 éves véres agyuta. Hanyecz Erzsébet 21 éves vese-gümőkór. Vaszkó Pál 82 éves szívizom elfajulás. Bukva Sándor 2 és fél óra veleszületett gyengeség. Dógi Antal 53 éves szervi szívbaj. Kovács Lajosné Hunya Anna 65 éves tüdőlob. Németh Irén 12 napos hörghurut.

Eljegyzések: Kurilla Miklós földműves Kontra Brigittával — Véger Lajos földműves Fülöp Eleonórával — Kurilla Mihály földműves Porupcsánszki Eszterrel — Matyucz György zenész Kajla Margittal — Kiszely Mátyás földműves Vaszkó Ceciliával — Timár Sándor földműves Timár Franciskával — Uhrin Péter földműves Timár Etelkával — Hegedüs Antal földműves Tóth Veronikával — Zeitler József Irodaszolga Timár Veronikával — Kajla István földműves Tóth Katalinnal — Hornok István földműves Varga Jusztinnával — Turcsányi Miklós földműves Vaszkó Máriával — Török Sándor földműves Timár Margittal — Hegedüs Vendel földműves Gyuricza Viktoriával — Dinya Imre földműves Dinya Etelkával — Szilágyi Lajos földműves Timár Ilonával — Jánosik András földműves Fülöp Juliannával — Szabó Lajos földműves Kulik Jusztinnával — Hegedüs Imre földműves Koloh Teréziával — Mészáros Mátyás földműves Uhrin Eszterrel — Thim István cipész Uhrin Franciskával.

KÖZGAZDASÁG

Védett gazdáink figyelmébe!

FELHÍVÁS!

Az 5000/1937 M. E. sz. rendelet értelmében felhívjuk a védett gazdaadósok, hogy az ezen rendelettel részükre biztosított teherrendezési eljárás céljából bejelentési kötelezettségüknek, a községi előjárásánál, az adóügyi irodában kapható nyomtatvány felhasználásával, lehetőleg még e hó folyamán, de mindenestre november hó 15-ig, saját érdekükben tegyenek eleget, ahol a bővebb felvilágosítást is megkapják.

A tartozások összegére való tekintet nélkül a bejelentést meg kell tenni minden olyan védett birtokosnak, akinek védett birtoka 10. kat. holdnál nem nagyobb, vagy ha nagyobb is, de birtokának kataszteri tiszta jövedelme a házadóalap 30%-ának hozzászámításával a 100 Koronát nem haladja meg.

Bejelentést köteles tenni az is, akinek csupán beltelkes lakóháza van védetté nyilvánítva.

A többi védett birtokosoknak csak akkor kell bejelentést tenni, ha a tartozásaik összege a védett birtokok kataszteri tiszta jövedelmének negyvenszeres szorzatát meghaladják.

Általában mindennemű tartozás bejelentendő, akár van telekkönyvileg bejegyezve a védett ingatlanon, akár nincs.

A teherrendezés abban áll, hogy mindazon gazdaadósoknak, akiknek csupán egy beltelkes lakóházuk, vagy 10 kat. holdnál nem nagyobb védett birtokuk van, továbbá ha a védett birtokuk nagyobb ugyan 10 kat. holdnál, de a birtok kataszteri tiszta jövedelme — ideértve a házadóalap 30%-át is — a 100 Koronát meg nem haladja, a kataszteri tiszta jövedelem negyvenszeres szorzatán belüli eső tartozásaikat olyan hosszú lejáratú kölcsönre kell átalakítani, amelyet az adós évi 4 1/2 os annuitással 50 éven át törleszt.

A többi 1000 kat. holdon aluli védett birtokos pedig könyvadóssági rendezésben részesül.

A bejelentések pontos és gyors kitöltése végett a védettségre vonatkozó összes iratok bemutatandók.

Endrőd, 1937. október hó 9-én.

Községi Előjáróság.

Lucernamag termesztők figyelmébe!

Az angol zöldmező gazdák az alföldi Zöldmező Szövetség úján nagymennyiségű jövő évi termésű lucernamagot kötött le olyan lucernásokból, melyek legalább is 5—6 évesek. Az ezekből származó magvakat a közönséges forgalmi árakkal szemben előrelátólag 50—60 százalékos felárral fogják átvenni azzal a természeteszerű kikötéssel, hogy a magnak garantáltan arankamentesnek kell lenni, és igazolva legyen az a körülmény, hogy a lucernás, mely a termést adta a kívánt feltételeknek megfelel.

A mezőrendőrök utasítva lettek, hogy ezeket a lucernásokat a helyszínen írják össze terület és kor szerint. Minden lucernatulajdonos tehát igyekezzék a való adatokat közölni, már saját érdekében is és azért is, mert hamis adatok bediktálásával ugysem mennek semmire sem, miután minden egyes lucernást az Alföldi Zöldmező Szövetség a helyszínen fog megvizsgálni. De fontos nemzetgazdasági érdek fűződik ahhoz, hogy egy ilyen értékesítési alkalmat jól használjunk ki és kicsinyes ravaszságokkal ne rontsuk el a magyar mezőgazdaság hírnevét.

Búzavetőmag kölcsönt kapott Endrőd község is a Főispán határozat közbenjárása folytán. Igaz, hogy a kiutalt 200 q nincsen arányban a szükséglettel, amely a Körösöntúli részeken a rossz termés miatt mutatkozott, még is több mint 200 kisczarda jutott segítséghez a kölcsönbúza vetőmaggal. Ezek a kisczardák csaknem kivétel nélkül 20 holdon aluliak s alig van köztük olyan, akinek 20 holdon felül, de 30 holdon alul esik a birtoka. Sokan elégedetlenkedtek a vetőmagakció ezidei szűkös mennyiségével. Ez az elégedetlenség nem egészen helytálló, mert illetékes helyről jó előre figyelmeltették az érdekelteket, hogy a kormányzat nincs módjában nagyobb mérvű akciót indítani. Az is bizonyos, hogy a kölcsönbúza maga 15 százalékos kamattal egyáltalában nem lehet jó üzlet egy okos és józanul gondolkodó gazdára nézve, mert szükségletét bankkölcsönrel olcsóbban be tudja szerezni. Mind-ezek dacára meg kell állapítani azt, hogy Főispán Ur újjólag nagy kedvezményben részesítette az endrődieket, mert az egész megye részére kiutalt 10 wagon vetőmagnak 25 százalékát juttatta Endrődre. Mégis akadtak olyan endrői emberek, akik a hatóság nemes cselekedetét beárnyékolni igyekeztek azáltal, hogy egy félrevezetett képviselő kalauzolásával felmentek a Földművelésügyi Minisztériumba és bepanaszolták, hogy a vetőmag igazságtalanul lett kiosztva és abból dr. Tüköri nagy birtokos, meg a 100 holdon felüliek is kaptak.

Ez az állítás első betűjétől az utolsóig szemszedett valótlan és az egész eljárás csak arra jó, hogy az endrődiek becsületén, a hatóság pártatlanságán, rosszakarattól, vagy tájékozatlanságból, vagy — ami legvalószínűbb, — politikai érdekből igazságtalan részt jusszon, és megszégyeníse őket. A fegyver azonban visszafele sült el, mert ez a rágalom visszapatant a deputálókra s hamarosan bíróság előtt fognak felenni rágalmazásukért.

Fábián Béla képviselő ballai 400 hold birtokát hosszal egyezkedés után 12 derék endrői

gazda megvette. Már szántják is és készítik elő a talajt verésre. Amikor ehhez az új honfoglaláshoz szívből kívánjuk az Ur Isten kegyelmét, leszögezzük azt a tényt, hogy az endrődiek még a nehéz időkben is módját tudják ejteni, hogy takarékoságukban, józanágukkal és vasszorgalmukkal önmaguk és családjuk boldogulására terjeszkedni tudjanak. Örvenletes ez a tény, mert a legjobb földbirtok politika mindég a szabadkézből való földszerzés volt.

Közgazdasági rövid hírek.

Ujabb búzaexportról tárgyalunk Ausztriával. — Nyugodt a búzaüzlet, élénk a tengeri kereslet Jugoszláviában. — Németország 5 fillérrel emelte a magyar szedett sertés átvételi árát. — Dánia érdeklődik a magyar búza iránt. — Rövidesen megindulnak a magyar-jugoszláv kereskedelmi tárgyalások. — Aláírás előtt a magyar-belga kereskedelmi szerződéstervezet. — Ez év végéig 40 vagon csirkét szállítunk Németországba. — A búzaár külföldi emelkedése javítja az export kilátásokat. — Elégették az idejű kávétermés 70 százalékát Braziliában. — Olaszország felé megindultak a búzaszállítmányok.

Gabona és állatpiac.

Az európai terménytözsdéken tapasztalható üzletlenség miatt a forgalom nem akar élénkülni. Egy-két napig 10—30 filléres áriaulás előáll, de ugyanugy le is morzsolódik. A fizavideki 80 kilós buza pesti paritásában 21.20 filléres áron kel. Az árpa 16.50—17, a zab 16.70—17.10-es árat ér. A csöves tengeriért budapesti átvételre 7.10—7.20 pengőt fizetnek. Mint halljuk, több vidéki piacon is ezt az árat fizették a magán vásárlók.

Az állatárak nem csökkennek. A kövér sertés szeptember közepé óta 2—4 fillért emelkedett. Darabonként 120—130 kilós fiatal, prima hizókér 106—108 fillért fizettek a ferencvárosi sertésvásáron. A szopósborlu minőség szerint Budapesten 80—120 filléres áron kel.

HIRDETÉSEK

EMDRÖD-GYOMAI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T., ENDRÖD

Fióktüntet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árakat olcsón kap.

Özv. Kreznerics Ferencné Sugár-utcai háza eladó. — Értekezni lehet vit. Baranyai István bankigazgatónál.

Eladó kedvező fizetés feltételek mellett Décspáskumon 2000 négyzetföldi szántó. Érdeklődni lehet: Békéscsabán, a Békésmegyeli Kereskedelmi Banknál.

Szép ékszer
JÓ ÓRÁT
Mezőtúron
és
Endrődön
Gruberád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, diszkláryak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jótállás mellett, saját műhelyben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron
VÁSÁROL!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fill.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

„HUNGÁRIA” könyvnyomda, Gyoma.
Felelős: WALLACH MIHÁLY

MENETREND: 1937. október 2-tól. (79. 72. oldal.)

Budapest keleti pu.—Gyoma—Békéscsaba—Gyula.

Budapest i.	Mzótúrról	6.00	9.00	12.40*	14.40	17.10††	21.40
Gyoma é.		6.30	10.21	11.57	15.24	17.36	20.39
Gyoma i.		6.31	10.28	11.58	15.31	17.37	20.49
Bcsaba é.		7.29	11.18	12.36	16.21	18.15	21.39
Bcsaba i.		7.40	11.23	13.29	16.33	18.30	21.47
Gyula é.		8.06	11.50	13.55	17.00	18.52	22.09

Gyula—Békéscsaba—Gyoma—Budapest keleti pu.

Gyula i.		3.52	6.58	—	12.12	15.45	17.44	21.20
B.-csaba é.		4.12	7.25	—	12.35	16.06	18.10	21.40
B.-csaba i.		4.48	7.42†	11.19	13.26	16.22	18.32	22.22
Gyoma é.		5.34	8.19†	11.56	14.20	16.58	19.26	23.24
Gyoma i.		5.41	8.20†	11.59	14.30	16.59	19.29	23.33
Budapest é.		10.30	10.55†	14.50	19.20	19.50	Mezőturig 4.50	

Vastag számok gyorsvonat, † sebesvonat. *Szolnokig gyorsvonat, †† Szolnokig sebesvonat.

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2.

HIRDETÉSEKET

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

„Falukutatók”

Sohasem hittük volna, hogy a magyar falu oly nagyfokú érdeklődést váltson ki, mint napjainkban látjuk. Boldogboldogtalan a falu válságát, elmaradottságát, silány kultúráját, nyomorát, vezetőinek hibáit keresi-kutatja; „viharsarkok”-ról, embertelen elnyomásról, visszaélésekről regélnek alap nélkül, az igazság súlyos arculütésével.

Eddig csak azt szenvedtük, hogy egy-két képviselőjelölt, akit soha, vagy ritkán láttunk, a választások közeledtével elkövetkezett hozzánk, s maszlagos beszédével, hazug ígérekkel, az emberi szenvedélyek lelkiismeretlen felkorbácsolásával igyekezett szavazókat szerezni magának. Ha sikerült a népbolondítás, akkor a mandátum birtokában vigan él a képviselő ur, a nép pedig lassankint kijózanodva láthatta, hogy az ígért eldorádó nem következik be. Életsorsa nem javult, bajával, panaszával mehetett újra a jegyzőhöz vagy paphoz, akik meghallgatták és a lehetőséghez képest iparkodtak segíteni rajta.

Most azonban könyvek, újságcikkek garmadával jelennek meg a faluról. Hozzá nem értő, kemény kézzel tarják fel a nép sebeit, amely inkább fáj, mint gyógyít, bántó módon tárják fel annak szociális, gazdasági és erkölcsi válságát, nem azért, hogy segítséget nyujtsanak, hanem hogy vádoljanak. A falu népe azonban nem kér ezekből a fogadatlan prókátorokból. Kuruzsló javas aszszonyokra, maguknak népszerűséget, politikai babérokat kereső ismeretlen csodatevőkre nincs szükségünk.

A falu népe ma már nem a régi. Ismeri, tudja jól a maga baját. Van elég esze és szava ahhoz, hogy illetékes helyeken segítséget, orvoslást kérjen. Lát is világosan. Nem felejt el, hogy a gazdasági válság és nyomor négy utóbbi esztendejében kik állottak mellette, kik segítettek, kik juttatták hozzá őket és gyermekeiket a mindennapi falat kenyérhez. Látják azt is, hogy

mi a különbség a háboru előtti és a mai falu külső képe, kulturális haladása között. Azt is tudja, hogy alkotni, létesíteni, építeni nem könnyű dolog és nem megy máról-holnapra. Örömmel érzi, hogy a két évi tűrhető termés, s helyes mezőgazdasági politika befolyása mellett a termény és állatárak megnyugtató emelkedésével elegendet tud tenni polgári kötelezettségeinek, hisz az adó ma sem több, mint a rosztendőben, sőt megindult a föld-vásárlás is, ami kétségtelen jele a gazdasági javulásnak.

Csak a vak nem látja, hogy most nem állnak százával munkát esdve éhező munkás-csoportok a község háza tájékán, mert a megindított közmunkák nyomán kereshet mindenki, aki dolgozni akar.

Arról is meglehetünk győződve, hogy Darányi Kálmán, a magyar kigazdák és földmunkások minisztere, az ország teljesítő képességéhez mér-

ten azt is elérni törekszik, hogy ne csak a ma és a holnap kenyere legyen biztosítva a magyar földmunkásnak, de a holnapután, az öregkori is. Amit pedig Darányi komoly megfontolás után kijelent, azt állni és megvalósítani szokta száz percentig. Eddig ezt tapasztaltuk nála. Ezért hisszünk inkább neki mint a falu népének bizalmát, szavazatát kereső üres marku és ravaszkodó legénykének.

A jó falukutatók tehát csak maradjanak a városokban. Eljék a maguk cinikus, zavaros életét. A mi poharunkba pedig ne töltsenek zagyvalék italt, uripezsgőt igyák meg maguk. Mi megmaradunk a mi bevált kardarkánk mellett. Ne szégyenítsék meg azzal sem a falu népet, hogy az elmaradott, tunya, tehetetlen. Van nekünk magunkhoz való eszünk, azt is tudjuk, hol kell segítséget keresni, hát csak hagyjanak békén minket, mert a fogadatlan prókátorság számláját nem óhajtjuk fizetni. T.

Az Apostoli Kormányzó úr nagyhatású beszédet intézett a jelenlévő munkásokhoz. Beszédjében hangsúlyozta, hogy ezen épületben *Krisztus legyen a házigazda és a krisztusi szeretet legyen úrrá a szívekben*, mert akkor boldog és meglegedett a munkásság. A főispán úr örömet fejezte ki, hogy megint egy középülettel lett több, ahol a munkásság a téli hónapok alatt hazafias szellemben képezheti magát. Reméli, hogy e tága, szép terem valóban ott-hona lesz a felebaráti szeretetnek és a magyar összetartásnak. Csernus Mihály apátplebános hálás köszönetet mondott a Főispán úr Öméltóságának, aki minden alkalmat megragad, hogy a sokat szenvedett munkásokon segítsen. E néma házi kiáltó bizonyítéka lesz mindig a Főispán szociális gondolkodásának és áldozatos szeretetének. A gyermekek szép krizantint csokrot adtak át a megjelent előkelőségeknek. A himnusz éneklésével fejeződött be a szép ünnepély.

HALOTTAK NAPJA

Ma nem üll ki csillog az égre;
Sír, sír a langyos őszi szél,
Virág piheng a kereszteken,
— Mint lány-zsolozsmás gyász-
[babér.

A gyöpsűrös kis halmok között
Nincs hajrá, átok, csók, robot,
Korhadt fejfák alatt pihennek
Az elfáradt, tört vándorok.

Ezernyi gyertya szórja fényét:
Fehér ünnep van, szép, pazar,
Bús pompával remeg a nagy Kert
S hervad a koszorú kazal.

Imádt cipel minden itt járó,
Mert nagy könnyök a szemek,
Itt agg szülő omlik a földre,
Amott egy vészna kis gyerek.

Ki gyermeket, ki anyát sirat,
Ki kedvesét, ki rokonát;
Színes emlékek keresnek meg
Sok füllelt halálpalotát.

S este zúgan a lángcsokrokra,
Minden gyászoló elmegyén;
Csoszogok a sírsáncok között
És sírdogálok csöndesen...

Budapest, 1937. nov. 2.

BARTHA ANDRÁS

Katolikus Munkásház Endrődön

Az endrődi földmunkás és katolikus társadalom régi vágya teljesült, amikor az endrődi rk. egyházközség megértő áldozatkészségével új, állandó Otthont kapott. A megvásárolt Eibenféle ház az elmúlt évek alatt szűknek bizonyult a nagyszámú munkásság befogadására. A munkások helyet adtak Otthonukban a Zöldkereszt gyermekébedeltetési akciójának és az éhező, fázó gyermekek itt kaptak meleg ebédet. Az egyház község tehát szükségesnek tartotta helyisége kibővítését. Dr. vitéz Ricsóy—Uhlarik Béla Békésvármegye főispánjának *anyagi támogatása lehetővé tette az építkezést*. A nyár folyamán tágas kulturtermet, a téli ébedeltetésre is alkalmasabb nyugtermet építetett az egyház. A „Munkás—Otthont” november 5-én Szt. Imre herceg napján

szentelte fel egyházmegyénk főpásztora: dr. LINDENBERGER JÁNOS apostoli kormányzó úr Öméltósága. A felszentelési ünnepélyen résztvevő vármegyénk nemesszívű főispánja, Csernus Mihály apátplebános, Fetzer József esperes-plebános, a községi előjáróság, körök, egyesületek kiküldöttjei. A bensőséges ünnepélyt a gyermekek Krisztus vincit... c. éneke nyitotta meg. A felszentelés befejeztével egy kis leány köszöntötte az Apostoli Kormányzó úr Öméltóságát, egy kis fiú pedig megköszönte a főispán úr jóságát. Németh János munkás köszöntötte a munkásság nevében az Apostoli Kormányzó urat, Faggyas Imre munkás a Főispán úrnak, Gonda István munkás Csernus Mihály apát úrnak és a rk. egyházközség tagjainak mondott köszönetet.

Katolikus akció

Az Eucharisztikus Jézust

köszöntötte és ünnepelte imádatos hódolattal a csonka egyházmegye több ezer főnyi hívőserege november 14-én Gyulán.

Az egyházmegye csaknem minden egyházközségét képviselte kisebb-nagyobb csoport. Különösen meghatározó és felemelő volt az orosz katólikusok impozáns részvétele. Nagyszerűen díszített és keresztel ékesített vonatjuk 150 hittvalló, öntudatos katolikust gördített Gyula városába. Megértették Krisztus hívó szavát és félretéve minden dolgot, egyéni érdeket tüzes lélekkel siettek ország-világ előtt bizonyágot tenni hűségükről a Megváltó iránt. A rossz idő és a gyomai vásár sok endrődöt vissza tartott. Huszonketten vettek részt Kalmár Imre bíró és dr. Tóth Libor jegyző vezetésével.

Az időjárás kedvezőtlen volt akadályozta az ünnepség teljes kifejlődését is, mégis több ezer hívő gyűlt össze a Göndöcs-kert pavillonjába ésszínházába, hogy meghallgassa a nagygyűlés kiváló szónokait. Minden társadalmi osztály szép számban volt képviselve. Ott láttuk a békésmegyei mágnások több illusztris tagját, de sokan megjelentek a munkások, kiszegedők, tisztviselők és iparosok közül is. A vármegye tisztikarát vezeti Ricsoy-Uhlarik Béla főispán, vitéz dr. Márky Barna alispán és dr. Hoffmann Károly főügyész képviselték.

A gyűlést dr. Lindenberger János apostoli kormányzó nyitotta meg. „A mai kietlen, gyűlölködő világban az áldozatos szeretet és igazi béke-ös-forrását: az Eucharisziát kell imádatos hódolattal követni. Csak a Krisztusból táplálkozó lelkektől várhatunk bátor hitvallást, erőteljes cselekvést és követésreméltó erényes életet. Legyünk világító fáklyák, akik a krisztusi igazság és felebaráti szeretet jegyében élünk és dolgozunk“.

A nagy éljenzéssel fogadott megnyitó után dr. Léber János fővárosi szerkesztő mondott mélyenszántó, gondolatokban gazdag beszédet az öntudatos katólikus típusáról. Általános figyelem és gyakori helyeslés kísérte a nagyszerűen kidolgozott és benső meggyőződéssel tartott előadást. Krisztus igaz egyházához tartozni nemcsak legfelemelőbb kitüntetés jelent, de jobb, ne-

mesebb életet és súlyos feladat teljesítését kívánja a valódi katolikus embertől. Krisztus és egyházának ellenségei éberek és minden eszközt felhasználják ellene. Krisztus hitét sem elégséges őrizni a lélek rejtet zugában. Meg kell azt vallani szóval és példával, sőt áldozatos munkát és önfeláldozást is joggal megkívánhat tőlünk, akik nemcsak földi boldogulásunkat, de az örökélet örömeit is — egyházunk irányításával — Krisztustól várjuk és kérjük.

Kovács Sándor püspöki tanácsos, az A. C. országos titkárnak eredeti, az egész közönséget magával ragadó beszéde azt a hatást, sikert és eredményt tárgyazta, amelyet az Eucharisztikus Világkongresszus a katolikus magyarságtól méltán és joggal elvárhat. „Ha lelki, erkölcsi és komoly világnézeti újjászületés nem kíséri a szentév vallásos átélését, akkor hiábavaló minden fáradság, törekvés és ünnepség. Ha a városok és falvak népe komoly megfontolás tárgyává nem teszi azt, hogy amikor az egész világ minden országából — áldozatos utazás és költség mellett — eljönnek tíz és tíz ezrek a katolikus vallás isteni alapítójának: Krisztusnak imádsására, és mi nem járulunk hozzá, s ha nem tanulja meg, hogy neki is, de családjának, társadalmának és közéletének is irányító középpontjává Krisztust és annak örökérvényű tanításait kell tennie, akkor nem érdemeljük meg, hogy Krisztus földi helytartója különleges szeretetből és jóakarattal a világgal összeköttetésével felhívja a világ figyelmét és jóindulatát trianoni csonkaságunk siralmas helyzetére. „Élénk derűtség és gyakori helyeslés között mutatott reá azon gyakorlati kívánságok és katolikus kötelességek megvalósítására, amelyeknek melőzése és elhanyagolása ott rikkolt a magyar katolikus társadalom álmos, közömbös arculatán. Nagy éljenzéssel jutalmazott beszéde után a nyíregyházi közpórház hirneves igazgató-őorvosának, dr. Korompay Károlynak tartalmas, öntudatos hitvallóhoz illő és mély szellemi tudással átszőtt előadását élvezte a mindjobban lelkesülő nagy közönség.

A nagyszerű eucharisztikus ünnepséget vármegyénk kiváló alispánja: dr. vitéz Márky Barna zárta be.

A katolikus egység, testvéries összetartás és egymás megbecsülését, segítségét költötte lelkére a hallgatóságnak. Szilárd jellem, lelkiismeretes kötelességtudás és megbízhatóság, elvhűség és munkaszeretet az Eucharisztia gyümölcse. E kiváló férfi érényeknek megacélozását várja a Világkongresszustól.

A gyűlés után dr. Lindenberger János apostoli kormányzó vezetésével szakadó esőben. katonás zárt sorokban követte az Oltáriszentségben élő Krisztust a hatalmas hívősereg. A tágas templomban felesem fért el a körmenetben résztvevőknek. A kihelyezett Eucharisztia előtt — különkülön mondták el hódolati imájukat a férfiak, nők, legény- és leány-ifjúság. —

A nagyszerű rendezés Tanczik Lajos és a rendezőgárda érdeme.

Katolikus Akció esperesi tanácsának közgyűlése

Fetzer József kerületi esperes október 26-án délután 3 órára hívta össze az espereskerületi tanácsot Endrődre. — Az egyházközségek tanácstagjain kívül résztvettek a gyűlésen az endrői hívek és a kerületi tanítói gyűlésre eljött tanítóság is nagy számban.

Fetzer József elnök megnyitó beszédében az eucharisztikus szentév tennivalót vázolta. — Felhívta a tanácsot, hogy taglalja és készítse elő mindazon munkaprogramot, amelynek elvégzését sürgősnek és fontosnak találja a Kongresszust megelőző hónapokban.

Felhívására részletes beszámolókat ismertettek az egyes plebániák tanácsosai. — Különösen a hitbuzgalmi szakosztályok erőteljes lendülete és munkássága domborodott ki a jelentésekből. — Örvedetes dolog, hogy a különféle hitbuzgalmi egyesületek egyöntetű munkára sorakoznak és alapilléreiül szolgálnak a katolikus akciónak.

Általános volt a panasz, hogy a kongresszuson való részvételre toborozás nagyon lassan halad előre. Nehezíti az eredményt az utazási igazolvány drágasága is. (Azóta olcsóbb lett.)

A gyermekek gyakori áldozásának bevezetését általános kívánság sürgeti. A közönyös, tunya felnőttek felélesztése gyermekeik által remélhető.

Katolikus sajtó gyűlések rendezése is kívánatos. — Enélkül fél-munka minden erőfeszítés. A nép az ismeretlen irónak jobban hisz, mint közvetlen vezetőinek. Vallástalan és közömbös lapok olvasása pedig

hideggé és részvéttelenné teszi.

A triduumok tartásában mértékletet kíván a helyzet valódi ismerete. — Nagyon megsokkoltá és így hatástalanná válik a gyakori ismétlés.

Az esperesi tanácsosok színvonalas hozzászólásait elnöklő esperes összegezte és lankadatlan munkára való felhívással zárta be a közgyűlést.

Esperesi gyűlés. Az endrői esperesi kerület október 26-án tartotta őszi kerületi gyűlését Fetzer József pápai kamarás, esperesplebános elnökletével. — A folyó egyházi és iskolai ügyek lefolyása után Borbás Pál békésszentandrás plebános tartott nagyszerű előadást az Eucharisztikus Szentév hitbuzgalmi feladatairól. A gyűlés után a kerületi papság a központi leányiskolába vonult, ahol résztvett a kerületi tanító-egyesület évi közgyűlésén.

A tanítóság közgyűlését Orbók József igazgató, kerületi elnök vezette. Megnyitó beszédjében élénken megrajzolta a katolikus magyar tanító jövő hivatását. — Világnézeti harcok dúlják az egész világot. — Krisztus egyházának a régi szabadközműves-szociáldemokrata-kommunista csapatokon kívül új és erős ellensége támadt a német egyházellenes propagandában. — A magyar tanító azonban jövőben sem követhet mást, mint a legnagyobb „tanítómestert“: az Ur Jézust. A haza- és a fajszeretet akkor ép és kifogástalan, ha átszővi azt a jellem- és lelkiismeretes életet adó valláserkölcsei felfogás.

Az elnöki megnyitó után Bencze József az énektanítás elméleti-, Benczené Tihanyi Mária pedig a gyakorlati részét mutatta le nagy figyelem és érdeklődés mellett.

Majd Zilahy Sarolta békésszentandrás tanítónő kiválóan tanulságos és megkapó előadása következett: „Hogyan készítem elő növendékeimet az eucharisztikus szentévre“ címmel. A lelkes éljenzéssel fogadott előadást

Privler Pál szarvasi igazgatótanító ismertetése követte az új tanterv anyagáról. — Tanulságos, értékes szakelőadás volt.

Fetzer József esperes-tanfelügyelő záró-beszédében különösen lelkére kötötte a tanítóságnak az új tanterv alapos tanulmányozását és gyakorlati megvalósítását. Ha többet és jobbat akarunk adni ifjúságunknak, tisztában kell lennie minden tanítónak azon utakról és módokról, amelyek révén közelebb férközhet a gyermek lelkéhez. Ezt szolgálja az új tanterv.

Gyűlés után a papság és tanítótestület közös ebédre vonult a Katolikus Népházba, ahol több felköszöntő hangzott el.

Tésztagyúró és asztalterítési verseny a Kultúrházban!

Október 17-én d. u. 4 órakor szívet-lelket gyönyörködtető látványban volt része a megjelent közönségnek. A leányklub tagjai kipirult arccal, csillogó szemmel versenyeztek, hogy ki tud közülök legszebben gyurni és teríteni. Nehéz volt a választás. A győztes a megjelentek szavazata alapján Uhrin Eszter lett, aki egy pár szegedi piros papucsot kapott ajándékba.

Míg a terem egyik felében a gyuróverseny volt, addig a terem többi részében a szebbnél szebb terített asztalok gyönyörködtették a látogatókat.

Mindegyik asztal elárulta azt a szeretetet és buzgalmat, amivel megterítették a leányok. A kiállításon megjelent gyerekek öröme a „nyuszi-asztal” volt, amit Farkasinszky Annus, Korcsok Doris és Koloh Joli terítettek meg sok ötlettel és finom bájjal. Külön dicséretet érdemel a Duda nővérek „Mikulás asztala”, amit békebeli

bőkezűséggel terítették meg „jó” gyermekek részére.

Hangulatos, kedves asztal terített Kovács Magda, aki egy egyszerű magyar paraszt asztalával sok dicséretet kapott. Ugyancsak ötletes és kedves volt Kovács Irén és Kovács Olga „karácsonyi asztala”

A zsűrinek igen nehéz dolga volt. A győztes Kalmár Gizella lett, aki első áldozók részére terített nemes egyszerűséggel de ritka ötletességgel. A legényegylet gyönyörű fém-tálcával jutalmazta a győztest.

A nagy erkölcsi sikert aratott versenyt Magyar Anna szavai fejezték be, aki megköszönte a megjelentek szíves pártfogását és kérte a közönséget, hogy majd a jövőben is jöjjenek el a leányklub versenyeire, s érdeklődésükkel buzdítsák a leányokat, akik be akarják bizonyítani, hogy a „mai” leány is lehet és lesz is jó gazdaszszony.

Közművelődési-előadások

A Vármegyei Népművelési Bizottság endrődi csoportjának munkatervét 1937. november és december havára alábbiakban közöljük.

A helyi csoport titkársága tisztelettel kéri a jelzett körök és egyesületek Vezetőségét, hogy az előadásokat szíveskedjenek helyiségükben kihirdetni, az előadókat fogadni és a hallgatóság rendezését vállalni.

Moziterem

(Kat. Népház) d. u. fél 6 órakor

- Nov. 21. Előadó Csernus Mihály apátplébános.
Kísérő műsor: Polg. isk.
Dec. 5. Előadók: Révész István káplán, Harsányi László főjegyző
Kísérő műsor: Közp. leányisk.
Dec. 17. Előadók: Fölföldy Béla káplán, Dr. Cseh József közs. orvos
Kísérő műsor: Szarvasvégi fiúiskola.

Népszövetségi Kisgazda Kör

Délután fél 6 órakor.

- Nov. 25. Fölföldy Béla káplán, Dr. Csókási Béla tanár
Dec. 9. Révész István káplán, Vörös Béla állatorvos.

Ipartestület

Délután 5 órakor.

- Dec. 12. Szt. István egyénisége: Walthier György polg. isk. igazg.

Nyugdíjas Kör

Délután fél 6 órakor.

- Dec. 2. Orbók József el. isk. igazgató, Dr. Ugrin Nándor orvos

Kat. Polg. Társulat

Délután 6 órakor.

- Dec. 16. Dr. Hanyecz Vince anyakönyvvezető

Főlnővelő Egylet

Délután 5 órakor.

- Nov. 28. Fölföldy Béla káplán, Honti Elek községi p. ellenőr
Dec. 12. Walthier György polg. isk. ig. Dr. Libényi Béla ügyvéd
Dec. 17. Kovács Máttyás e. i. igazgató, Pádár Miklós adóügyi jegyző.

Egységes Munkásotthon

Délután 5 órakor.

- Nov. 21. Fölföldy Béla káplán, Harsányi László főjegyző.
Dec. 5. Orbók József el. isk. igazgató, Dr. Cseh József közs. orvos
Dec. 12. Dr. Csókási Béla polg. isk. tanár.
Dec. 17. Kovács Máttyás e. i. igazgató, Honti Elek község. p. ellenőr.

HONSZ

Délután 6 órakor.

- Nov. 25. Szabó József bankigazgató
Dec. 9. Dr. Cseh József közs. orvos, Orbók József e. i. igazgató

Levente Egyesület

Délután 10 órakor

- Nov. 21. Kovács Máttyás e. i. igazgató
Dec. 5. Fölföldy Béla káplán
Dec. 12. Révész István káplán

Legényegylet

- Nov. 20. Fölföldy Béla káplán, Harsányi László főjegyző
Dec. 4. Fölföldy Béla káplán, Harsányi László főjegyző

- Dec. 18. Harsányi László főjegyző, Fölföldy Béla káplán

Tanítóföldi Iskola

Délután fél 3 órakor.

- Nov. 28. Kovács Máttyás el. isk. igazg., Pádár Miklós jegyző
Dec. 12. Harsányi László főjegyző, Dr. Ugrin Nándor orvos
Kísérő műsor: Tanítóföldi és Gyomavégyi iskolák

Szt. Imre Kör

Délután 4 órakor

- Nov. 21. Paróczai Gergely tanító, Dr. Libényi Béla ügyvéd
Dec. 12. Bányai Ernő tanító, Paróczai Gergely tanító.

Öregszőlői Olvasókör

Délután 4-kor

- Nov. 28. Harsányi László főjegyző, Szabó József bankigazgató.
Dec. 17. Dienes Izrael tanító, Dr. Csókási Béla polg. isk. tanár.

Décspáskumi Kör

Délután 4 kor

- Dec. 5. Szabó Elek tanító, Vörös Béla állatorvos.

Ugari Kör

Délután 4-kor

- Nov. 21. Szabó Elek tanító, Paróczai Gergely tanító.

- Dec. 12. Szuromi András káplán, Dr. Hanyecz Vince anyakönyvvezető.

Peresi Kör

Délután 4-kor

- Nov. 28. Paróczai Gergely tanító, Bányai Ernő tanító.

- Dec. 17. Dienes Izrael tanító, Lacsni István tanító.

Polyákalmi Kör

Délután 4-kor

- Dec. 8. Szabó Elek tanító, Dienes Izrael tanító.

Varjasi Népház

Délután 4-kor

- Dec. 5. Lesniczky József e. i. igazgató, Kovács Imre tanító.

Varjasi Kör

Délután 4-kor

- Nov. 28. Kovács Imre tanító, Lesniczky József e. i. igazgató.

- Dec. 17. Lesniczky István tanító, Lesniczky József e. i. igazgató.

Csejti Kör

- Dec. 12. Lesniczky István tanító, Lesniczky József e. i. igazgató.

Endrődi népesedési adatok

október 15-től nov. 15-ig.

Kereszttség szentségében részesültek:

Gyuricza Gyula férfitiszabó fia Gyula Gergely. Szilágyi Menyhért földműves fia. István Szmola István munkás leánya Mária Terézia. Bordács Mihály munkás fia Mihály János. Gyuricza Lajos földmunkás leánya Gizella Mária. Mészáros Vince földműves fia Vince Miklós. Dávid Vendel földműves fia Vendel István. Hanyecz Imre bognár fia Imre. Jancsó János földműves fia János. Vaszkó János földműves fia János Imre. Nagy Imre földmunkás fia László Lajos és János István. Panyicza Imre cipész leánya Eszter. Takács Lajos ács leánya Mária Magdolna. Dinya Máté földműves fia Máté. Kovács Máttyás igazgató-tanító leánya Erzsébet Ilona. Hornok Imre földműves fia Nándor Béla. Timár János földműves leánya Monika. Frolyó Antal kőművessegéd fia Antal. Draho Imre napszámos leánya Gizella. Bula Gergely földműves fia Gergely. Dávid Imre földmunkás fia Imre. Mészáros Elek földműves fia Elek Imre. Gyuricza János napszámos fia Máttyás István. Mastala Gergely fia Gergely. Dinya Mária háztartásbeli leánya Mária Magdolna. Gyuricza Lajos munkás leánya Eszter Ilona.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt:

Kiszely Máttyás földműves, rk. és Vaszkó Cecília rk., Uhrin Péter földműves, rk. és Timár Etelka Franciska rk., Kajla István földműves, rk. és Tóth Katalin rk., Kurilla Miklós földműves, rk. és Kontra Brigitta rk., Véger Lajos Bálint földműves, rk. és Fülöp Eleonóra rk., Jánosik András földműves, rk. és Fülöp Julianna rk., Kurilla Mihály földműves, rk. és Porupcsánki Eszter rk., Hegedüs Antal földműves, rk. és Tóth Ve-

ronika rk. Matyuc György zenész rk. és Kajla Margit rk., Hegedüs Vendel földműves, rk. és Gyuricza Viktória rk., Timár Sándor földműves, rk. és Timár Franciska rk., Török Sándor földműves, rk. és Timár Margit rk., Hornok István földműves, rk. és Varga Juszina rk., Dinya Imre földműves rk. és Dinya Etelka rk., Kurilla Pál földműves, rk. és Hunya Mária rk., Szilágyi Lajos földműves, rk. és Timár Ilona rk., Turcsányi Miklós földműves, rk. és Vaszkó Mária rk., Hegedüs Gergely földműves, rk. és Hegedüs Erzsébet Viktória rk., Hegedüs Imre földműves, rk. és Koloh Terézia rk., Rocska János földműves, gör. kel. és Nehéz Jolán rk., Timár Imre földműves, rk. és Gellai Jolán rk., Mészáros Mátyás földműves, rk. és Uhrin Eszter rk., Thim István cipész rk. és Uhrin Franciska rk., Szabó Lajos földműves, rk. és Kulik Juszina rk., Jakab Alberti kovácssegéd ref. Hegedüs Katalin rk.

Ethunytak az Úrban:

Csuvár Pál 62 éves, szívbetegség, gyulladás. Hornok János 47 éves, vízbe fulladás. Pelok Emilia 77 éves aggkori gyengeség. Szujó Lajos 29 éves tüdőgümőkór. Timár Elek 39 éves, földbeomlás okozta fulladás. Bohrái Magdolna 5 hetes, bélhurut, Bayer Kálmán 65 éves, gyomorfekély. Kurilla Imréné Almási Veronika 40 éves, szervszívba. Kurilla Istvánné Porupcsánzi Etelka 62 éves, májrák. Bencze Sándor nyug. tanító 86 éves, aggkori sorvadás. Szujó Vendel 2 és fél hónapos, hörgőhurut. Cserenyecz Ilona 22 éves, tüdőgümőkór. Hanyecz Lajos 55 éves, fulladás, Frolyó Antal 2 nap, veleszületett agyvérzés. Vörös Ferencné Schedel Stefánia nyug. tanítónő 56 éves, tüdőrák. Balint Imre 81 éves aggkori gyengeség. Varga Gyula 6 hónapos, tüdőlob. Sipos Menyhértné Harsányi Mária 56 éves, rostonyás tüdőlob. Hegedüs Erzsébet 2 éves 7 hónapos marólug mérgezés.

Eljegyzések:

Mikó Mihály földműves Szmola Irmával. Hegedüs Vince földműves Szabó Etelkával. Köles Elek földműves Fekécs Erzsébet Máriaival. Balázs Lajos földműves Vaszkó Máriaival. Szujó Vince földműves Farkasinszky Annával. Gyuricza István csizmadia Pelyva Etelkával. Duda János földműves Paróczai Katalinnal. Varju Imre földműves Gyuricza Franciskával. Gyerai András napszámos Gyuricza Franciskával. Gonda Gergely napszámos Smiri Etelkával. Timár István földműves Timár Eszterrel. Kiss Károly zenész Jovi Jolánnal.

Nagy választék

Órákban, ékszerekben. Díszórák, díszébredtők, dísztárgyak, szemüvegek.

Javítások szakszerűen és felelősséggel készülnek.

Endrődön (Schwartz-ház)

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Gróf Zichy Aladár v. b. t. t., felsőházi tag, v. király személye körüli miniszter november 16-án szentségekkel megerősített lelkét visszaadta Teremtőjének. Halála súlyos vesztesége nemcsak a magyar katolicizmusnak, melynek egyik kiváló vezérférfia, de az egész magyar közéletnek, ahol fenkölt gondolkodásával, fedhetetlen életével, önzetlen hazafiságával példátadó világító-oszlop volt. — Istennek, hazájának, királyának, népének élt. — Áldott legyen emléke.

Kovács Márton halála. Ujkigyós érdemes, köztisztviselőként álló lelképásztornak koporsóját kísérték okt. 24-én utolsó útjára a nagyváradi csonka-egyházmege főpásztornak dr. Lindenberger János apostoli kormányzó vezetésével vármegyénknek csaknem egész pap-sága és könnyező hiveinek nagy tömege. Endrődről Csernus Mihály apát, Szuromi András káplán és Kovács Libor, az elhunyt iskolatársa vettek részt a temetésen. A régi endrődiek meleg szeretettel gondolnak vissza az egykori tüneményes hangu, népszerű, jó kedélyű endrői káplánra, aki 1900. okt. 1-től 1903. november 30-ig működött általános megelégedésre az endrői nagy egyházközségben. Részvétel osztozunk a kigyósi testvérek nagy bánatában, kik fáradhatatlan vezetőjüket, jóságos, minden áldozatra kész atyjukat veszítették az elhunytban. Jézus legyen irgalmas bírója és örök jutalma!

† **Bencze Sándor.** Fenségesen megható, komor gyászompával kísérte végső útjára okt. 30-án Endrőd népe a mi kedves Sándor bátyánkat. Mély vallásosságtól áthatott, tisztalelkű, egyenes jellemű aggastyán hagyta itt a földi küzdőteret, hogy makulátlan, dolgos élete bevégeztével, megbékült lélekkel szálljon az úr számolyához s tekintsen le a tiz ittmaradt árvára s az őt kivétel nélkül megbecsülő volt tanítványaira és tisztelőire. 47 évi tanítói munkája áldásos eredményeit valóban csak a már öregemberszámba menő régi tanítványai tudják értékelni, akik könnyes szemekkel és mélységes hálával emlékezhetnek meg jószívű volt tanítójukról. Megtestesült eszménye volt ő a küzdő, dolgos katolikus magyar tanítónak. Ifjú tanítói nemzedékünk példát és buzdítást meríthet mintaszerű életéből. Az úr Szent Testéhez való járulás egybetűzte a Férfi liga tagjaival s a róm. kat. egyházközségnek az isteni szeretet virágaitól ékes egyik törzse dől ki sorai kö-

zül. Nemcsak az iskola falai között hanem a társadalmi életben is kivette részét a munkából s nagyszámu családjá felneveltetésének súlyos gondjai csak megedzették munkavágytól izzó, tettekész lelkét. 55 esztendő alatt fogalommal lett neve községünkben s most, amikor kedves tanítónk szinte fiatalos alakját nem láthatjuk többé, elszoruló szívvel gondolunk arra a jó emberre, aki senkinek sem ártott s akitől mindenki csak jóságot és megértést tapasztalhatott.

1851-ben Érsekújváron született. A tanítóképzőt Esztergomban végezte. Jegyzői oklevelet is szerzett. A boszniai hadjárásban mint népfelkelő hadnagy vett részt. A boszniai hadiérem tulajdonosa. Endrődre 1882-ben jött. 1924-ben nyugalmába vonult s egyházi, valamint tanügyi téren szerzett érdemeiért pápai kitüntetésben, valamint a VII. fizetési osztályba való előlépésben részesült.

Az utolsó hónapok keserves szenvedéseit a meggyötört test már nem bírta el. Amikor drága halottunktól bncsut veszünk, kérjük a Mindenhatót, hogy hívó lelke találja meg az égi haza csendes békeességben az örök boldogságot, Sándor bácsi, a viszontlátásra Jézusnál!

† **Özv. Vörös Ferencné.** Özv. Vörös Ferencné szül. Schedel Stefánia nyug. tanítónő hosszas szenvedés után 56 éves korában elhunyt. Két esztendő előtt vonult nyugalmába, 32 évig működött a tanítói pályán, ahol köteleességtudásával, eredményes nevelői munkásságával mindenki megbecsülését és tiszteletét érdemelte ki. Községünk lakosságának osztatlan részvéte kísérte utolsó útjára a nemeslelkű úrasszonyt, akit nagyszámú rokonságán kívül — mint jóságos édesanyjukat Vörös Klára és Olga tanítónők és Vörös Béla állatorvos gyászolják. Nyugodjon békében — a feltámadásig!

Halálozás. Dr. Haviár Gyula szarvasi kir. közjegyzőt november 7-én általános részvét mellett temették Szarvason. A temetésen megjelent dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán és dr. vitéz Márky Barna alispán is. Nemcsak Szarvas, hanem a vármegye is értékes, ktváló fiát veszítette az elhunytban, akit a nagyszámú rokonság mellett — mint édesatyjukat — dr. Haviár Gyula gyomai közjegyző és dr. Haviár Lajos vármegyei tb. főszolgabíró is mélyen gyászolnak.

Arany-lakodalom. Az endrői kispapok egyik legtekintélyesebb alakja az egyházközségi képviselőtestület tagja, a népházi „Kispapok-Kör“ elnöke, a Békésmegyei Gazdasági Egye-

sület és a NEP választmányi tagja: Varju J. Imre november 15-én ünnepelte házasságkötésének ötven éves jubileumát. Gyermekeinek, unokáinak és rokonságának hatalmas serege kíséretében vonult az ősi endrői templomba a közszeretben álló agg-házaspár, ahol Csernus Mihály apátplebános ünnepélyes szentmise keretében áldotta meg őket. A községből igen sokan üdvözölték a jubiláló házaspárt, akik példás mintaképei a bensőséges vallásosságnak, a szorgalmas és takarékos életnek, hazafias köteleességtudásnak és a magyar föld hűségese szeretetének. Isten áldja őket!

Ellenőrzik „a külföldi vendégeket“. Széll József belügyminiszter a napokban hajnali razzia-tartott a főváros Dob-utcai fertályán. Teljes rendőri készütség vonult ki és pár óra alatt minden ház lakóját igazoltatta arról, vajjon törvényes engedéllyel tartózkodik-e magyar földön? A razzia eredménye az volt, hogy 364 egyén ellen indult törvényes eljárás. Széll miniszter képviselőházi bejelentése szerint 3000 egyén a törvényes rendszabályok megkerülésével, szóval engedély nélkül bujkál hosszú időn át Pesten és más városokban. Ezek a legnagyobb részt Galiciából besurrant, nem kívánatos elemek barátaik és ismerőseik közvetítésével az utolsó három év alatt nagy arányú arany, és valuta és értékpapircsempészést üztek mintegy 50 millió pengő eljárási keretben közzgazdasági érdekeinknek súlyos sérelmével. Az ellenőrzést folytatják a jövőben is. A liberális Ruppert Rezső szerint a rendőrségi eljárás „megdöbben-tette“ az országot. Igaza van. A falu népe valóban megdöbben azon, hogy csak most jut eszébe a hatóságoknak kiméletlen szigorral eljárni a valutásiból kaftánosok ellen, amikor már jó néhány milliót kerestek rajtuk. A vidéki hazafias zsidóság saját önérzete és tiszteességes munkássága zavartalan folytatása érdekében is csak örülhet a galíciai sópredék kizsuppolásának.

A tűzharcos törvényjavaslatot letárgyalta és elfogadta a képviselőház. Röder honvédelmi miniszter nagy beszédben ajánlotta elfogadásra a javaslatot, amely „elsősorban a hadsereg zömét alkotó falusi lakosság érdekeit van hivatva szolgálni“.

Az angol-német közlekedés célját kívánja előmozdítani Halifax angol miniszter, aki szerdán Berlinbe érkezett és

ott több napos tanácskozásra ül össze a német államférfikkal. A külföldi sajtó a német gyarmatok visszaadását jelöli meg a béke feltételül. Örülünk ha a háboruban velünk szenvedő szövetségeseink visszakapja kereskedelmi érdekeit szolgáló gyarmatait. De mennyivel jogosabb és méltánylandóbb kívánság a magyarságé, amikor nem külvilágreszéken fekvő gyarmatokat, hanem ezeréves nemzettetéséből leszakított országrészeit követeli vissza. Vagy igazság a diplomatáknál csak 70 milliós szuronyerdőnél kezdődik?!

Ritka fehér vadlibákat lőtt a Hortobágyon egy amerikai menyecske. Nagy boldogsággal vitette a szép zsákmányt a hortobágyi csárdába, de a diadal-mánor nem tartott sokáig, mert nagy „mirgesen“ betoppant oda Szalontai Sándor számadó gulyás és fenhangon kereste a „burkus-vadászt“, aki lelővődözte az ő szép emdeni libáit. A sok idegen vadász nagy kacagása között fizette ki a libák árát pesti paritásban a piruló hölgyecske. Ugy hisszük, nem felejtí el a hortobágyi „vadlibákat“.

Repülőgép katasztrófáját jelenti a belga sajtó. A brüsszel-londoni utasszállító repülőgép Ostende közelében egy gyárkéménybe ütközött, lezuhant és kigyulladt. Valamennyi utasa és a személyzet is szénné égett. Az utasok a hesseni nagyhercegi család tagjaiból és kíséretükből állottak. Londonba készültek Lajos Hermann hesseni herceg esküvőjére.

Darányi Kálmán dr. miniszterelnök Kánya Kálmán külügyminiszter kíséretében a német kormány meghívására Berlinbe utazik a német vadászati kiállítás megnyitására.

Halálos robbanás történt a borsodnádasdi vaslemez-gyárban. Vass József munkás, akinek vigyázatlanságából gyulladt meg a szétrobbant vashordóban visszamaradt benzingáz, azonnal meghalt, három munkás megsebesült.

Véres összeütközés történt Nyirbátorban a bálázó legények és a csendőrség között. Néhány ittias legény ellenszegült és neki támadt a távozást követelő csendőrségnek, akik szorongatott helyzetükben fegyverükhöz nyultak. Két halottja és több sebesültje van a sajnálatos eseménynek. A vizsgálat megindult. Eddigi hírek szerint a legények valamelyike revolverét is használta, mert több revolver golyót találtak a helyiség falában.

Bucusz Endrődön.

Ósi szokás szerint november 5-én, szűz Szent Imre herceg emléknepjén ünnepelte Endrőd község és egyház védőszentjének és temploma patrónusának ünnepét.

A falu megszakította hétköznapi munkáját, ünneplőbe öltözött és igen nagy tömegben vonult hírneves öreg templomába. — Megható jelenet volt, amikor a leventék és ifjak több száz főnyi serege mellett az édesapák és anyák százai ott térdeltek az Úr oltáránál. E reggeli szentmiséken 1050 szentáldozó vette magához az Úr szent testjét.

Az ünnepi nagymisét és szentbeszédet immár régi szokás alapján egyházmegyénk főpásztora: dr. Lindenberger János apostoli kormányzó úr végezte fényes papi segédlettel.

A szentmisén a község előjáróságának és társadalmi egyesületeinek élén jelen volt vármegyénk közszeretben álló főispánja: vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla öméltósága is, ki az endrődi új Munkásház felszentelésére jött el községünkbe.

Szentmise után a „Munkás-Otthon“ felszentelése következett, melyet lapunk más helyen ismertetünk.

Délben az apátplebánus adott ünnepi ebédet az illusztris vendégek tiszteletére, amikorra megérkezett vitéz dr. Márky Barna alispán, dr. Sorbán Jenő főszolgabíró, Vincze Andor számvevőségi főtanácsos, báró Maasburg Alfréd szolgabíró és dr. Mihály Béla vármegyei aljegyző is Hivatalosak voltak a község vezetői egyénei csaknem kivétel nélkül, a Munkás-Otthon elnökségéből pedig Fagyas János és Németh János tagok.

Községünk vendégei délután tértek vissza székhelyükre.

Tudnivalók.

November 21-én d. u. fél 4 órakor Szent Ferenc III. rendje, november 28-án d. e. fél 9-kor a Jézus szíve Szövetség csoportvezetői, d. u. fél 4 órakor az Oltáregyesület tartja havi ájtatosságát szokott helyen.

November 28-án kezdődik az Advent. — Bünbánati idő minden zajos multság mellőzésével.

Az első hajnali szentmisét november 29-én ajánljuk fel az Úrnak.

December 2-án d. u. fél 5 órakor a Leányegyesületek, dec. 4-én fél 5 órakor pedig a Férfi-liga tartja havi ájtatosságát.

Külterületi szentmisék.

November 21-én a varjasi és polyákhalmi, november 28-án a

csejti és öregkerti, december 12-én a tanítóföldi és öregkerti iskolákban mutatunk be szentmiséket.

Adventben a karácsonyi gyónások hétköznaponként reggel 6., vásár- és ünnepnapokon fél 7 órakor kezdődnek.

December 8-án a Szivgárdisták tartanak ünnepélyt. Ugyanekkor lesz gárdista avatás is.

Tisztviselői fizetésrendezést

jelentett be a képviselőház ülésén dr. Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter. Hónapok óta sürgeti ezt különféle gyűléseken az ország tisztviselő tábora.

A napokban az egységspárt-hoz tartozó népházi Kisgazdakör tagjai között is megbeszélésre került a nagyfontosságú kérdés. Tanulság szempontjából összefoglaljuk „az ankét“ eredményét. Szeretnők, ha a pénzügyminiszter is elolvashá, hogy milyen

a kisgazdák véleménye a „fizetés-emelésről.“

„Amikor a terményárak csökkenésével arányosították a tisztviselői járulék, lényegesen nem csökkentek az adók. Ha tehát most fizetés-emelésre gondolnak, ám tegyék, de ne növeljék az „adó-kulcsot“, mondá az egyik gazda.

„Nem tehetünk kifogást a fizetés-rendezés ellen. Ha csökkentették azt a 12 pengős búza, 60—70 filléres sertés és 30—35 filléres vágó-marha árak idején, igazuk van, hogy „helyreigazítást“ kívánnak, amikor mi 60—80 százalékos áremelkedést értünk el terményeink és állatainknál, vetette oda a másik, akinek tisztviselő veje is van.

„Én nem adnék fizetés emelést, döngi a harmadik. Rendezni kellene „az egész tisztviselői skálát“ a háború előtti méltányosabb módon. — Akkor nem voltak éhbérek és mamutjövendelmek. A fizetések ne ugorjanak a magasabb osztályokban, hanem lassan emelkedjenek. — Ki hallott a békében hét—nyolcszáz pengős jövendelmekről, amilyen most az utazási pótlékokkal és napidíjakkal száz és száz öreg méltóságos urnak van.“

„Szeretném tudni, szurja közbe az egyik, hogy most, amikor rendezni akarják a fizetéseket, gondolnak-e a sokgyermekes tisztviselő családokra? Én csak ezeknek juttatnék új pótlékot. A tisztviselő felesége (ha állásban nincs!) kapjon havi 20— az első gyermek 15—, a második 20—, a harmadik 25, a negyedik és a többi 30 pengőt fejenként 20—22 éves

korig. Ez gyökeres javítás volna. A nőtlenek takarékoskodjanak vagy nősüljenek meg.“

Alig volt valaki, aki helyeselte volna az életrevaló, gyakorlati tervet, — amely nemzetvédelmi szempontból is értékes.

Érdemes figyelni kisgazdáink egészséges észjárására! (K.)

Szent Imre ünnepély a polgári iskolában

A Szent Imre polgári fiúiskola 571. sz. Szent Alajos cserkészcsapata folyó hó 5-én d. u. 5 órai kezdettel az egyház védőszentjének, Szent Imre hercegnek, tiszteletére jól sikerült ifjúsági ünnepélyt rendezett a polgáriiskola kulturtermében, melynek műsora a következő volt:

1. Cserkészinduló: Előadta a polgári iskola énekkara.

2. Szent Imre herceg. Irta: Noszlopy Ábá Tihamér. Szavalta: Timár Máté IV. o. cserkész.

3. Ünnepi beszéd. Tartotta: Révész István káplán.

4. Brahms. Magyar tánc. Zongorán előadták: Cseh Ilona és Uhrin Margit IV. o. tanulók.

5. Táborlüznel. Irta: Kutasi Ödön. Előadták a cserkészek.

6. Jézus a táborban. Irta: Sándor Dénes. Szavalta: Szakálos Béla cserkész.

7. Trianon. Irta: Köhalmi Julianna. Személyek: Tündérkirálynő: Uhrin Margit IV. o. t. Kis tündér: Kávay Valéria IV. o. t. Klári: Varju Jozefina IV. o. t. Peti: Gellai Béla IV. o. t. Tündérek. Angyalok.

8. Az első cigaretta. Irta: Gyutay István. Előadta: Tóth Albert cserkész.

9. Magyar tánc. Előadták: Kiszely Magda, Simon Gizella, Orbók Julianna, Timár Ágnes, Hunya Tibor, Papp Sándor, Szedlák Béla, Timár Vince IV. o. tanulók.

10. Apáca István: Szent Imréhez. Benke Lajos: Szűz tiszta lilium. Előadta a polg. isk. énekkara. Karnagy: Benke Lajos zenetanár.

A változatos, ügyes összeállítású műsorból különösen Apáca István: Szent Imréhez és Benke Lajos: Szűz tiszta lilium c. ének emelkedett ki, melyet az iskola énekkara teljes precizitással adott elő. Benke Lajos zenetanár irányításával. Irányító karnagy eredményes, szép munkájáért lelkes ünneplésben részesült.

A műsor kiemeikendő száma volt Révész István káplán ünnepi beszéde, melyben Szent Imrét, mint követendő példá-

képet állította az ifjúság elé, valamint Köhalmi Julianna Trianon c. játéka, mely nagy hatást keltett és mély nyomokat hagyott a lelkekben.

Nagy sikere volt a magyar táncnak is, melyet a szereplő táncosok igaz magyaros lendülettel és teljes ritmusérzéssel adtak elő.

A szépen sikerült előadást dr. Csókási Béla tanár, a cserkészparancsnok rendezte, ki fáradságot nem ismerő, lelkes munkáját megjutalmazva érezhette, mikor látta tanítványai sikeres szereplését és hallotta a hallgatóság fel-feltörő tapsait.

Kedves, szép kis ünnepséggé volt, amelynek mindenegyes szereplője kitelt magáért.

Jézus Szívének emlékeztetője.

Vigillis mainzi érsek egyszerű bodnár mester fia volt. Hogy el ne bizza magát, mindenféle bopnärmunkát, szerzőségeket rajzoltatott szobája falára és felíratta ezt:

— Vigillis, emlékezzél származásodra!

Az érsek, azért tette ezt, hogy soha a kevélység tulságosan magabizóvá ne tegye, hanem alázattal emlékezzék alacsony sorsból való felmagasztalására, melyet csakis az isteni jóságunk köszönhet.

A mai szegény, nyomorult embereknek épp az ellenkezőjére van szükségük. Nincstelen elhagyatottságukban valami biztató és felemelő kell, ami állandóan emlékeztesse magas származásukra: Istentől származtak és az isteni jóság örökösök felettük.

Amikor Jézus Szívének képét szobánk falára tesszük, legyen ez emlékeztető arra, hogy ne csüggedjünk el. Magas összeköttetésünk van akkor is, ha nincs földi pártfogónk, földi összeköttetésünk a hatalmon levőkkel.

A leghatalmasabb Krisztus Király és az Ő Szívének szeretete állandóan velünk van, el nem hagy. Az értünk való szeretet lángjaiban égő Szíve képe állandóan arra emlékeztet:

— Fiam, leányom, ne felejtsetd származásodat! Az én Szívem szeretete szült téged és az el nem hagy soha!

Prohászka püspök mondja:

A sajtó a modern világ idegzete. Eszméket, gondolatokat ez az idegrendszer vezet a tömegbe, a közvéleménybe. A sajtó nagy hatalma irányzatokat tud életre hívni, pártokat tud felszínre tartani és mindent lerombolni és mindent fenntartani. (Össz. munkái, XXI. k. 70. o.)

KÖZGAZDASÁG

A Körösök hajózhatóvá tétele

Az Országos Öntözésügyi Hivatal megbízásából tegnap délután 2 órakor a Békésvármegyei Gazdasági Egyesületben Freytag Ferenc dr. műszaki tanácsos előadást tartott a Körösök hajózhatóvá tételéről és az ezzel kapcsolatos öntözésről.

Freytag Ferenc dr. értékes, tanulmányos, szíves előadását műszaki ábrákkal szemléltette.

A hajózhatóvátétel duzzasztással érhető el, a fölős víz öntözésre használható — mondta Freytag Ferenc. — Csatornázás kell és vízlépcsőket kell építeni. Békésen 2.5 m. vízmélységre van szükség, hogy hajózható legyen a Körös. Három vízlépcsővel egészen a trianoni határig fel lehetne jutni. A Körösök vízhozama elég bőséges, de tárolással is lehetne biztosítani a vízhozamot. A békésszentandrási duzzasztóművet a tervezett minimális 5000 kat. holdat Szarvas és Békésszentandrás környékén bőségesen tudnák ellátni a szükséges vízzel. Az esetleg kiépítendő 110 kilométeres vízlépcsővel pedig 25 000 kat. holdat lehetne öntözni.

Az illusztris előadó ábrákkal és szakszerű magyarázatokkal részletesen ismertette a békésszentandrás duzzasztó mű építési munkálatait. Előreláthatólag csak 1939-ben lenne készen a duzzasztómű, miután csak az árvízlevonulások után lehet majd a munkálatokat folytatni.

Az öntözőművekkel, illetőleg a Körösök hajózhatóvátételével szociális határról is lehet beszélni. Különösen itt, Békés megyében, ahol a legtöbb munkanélküli ember van az országban. Így is mintegy másfélmillió pengő megy kubikus munkabérekre. A kereseti viszonyok javítása, a teheráru olcsóbb szállítása a főcél és az állam érdeke is, hogy ezt a természeti kincset ne hagyja parlagon, hanem tekintse kedvező állami beruházásnak.

A hallgatóság élénk tapsal köszönte meg Freytag Ferenc dr. értékes előadását.

Az előadás után baiczai Beliczey Géza, a Békésvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke köszönte meg a nívós előadást.

Hangoztatta az öntözési kísérleti telepek felállításának szükségességét, hogy ez a beruházás ne vessen kárba, hogy valóban hasznos legyen az öntözésnek. Az öntözéssel olyan tömegtermelés állna elő, különösen a zöldségfélékben, amit nem lehetne csak áron alul értékesíteni. Tehát földolgozó telepekre, konzervgyárakra volna szükség, hogy kellőképpen hasznosítsák a termelők a konyhakerti termékeket.

Dr. Sebők Elek, az öntözési szakosztály elnöke zárószóval kifejezte a dicsőítést annak a kívánságának, hogy az öntözésügyi szakosztály tagjai és az értekezlet

résztvevői tavasszal a békésszentandrás duzzasztóhoz vezető ki-rándulással a valóságban is meg-láthassák a Freytag Ferenc dr. előadásában ismertetett duzzasztóművet, A hallgatóság nagy tetszéssel tett magáévá Sebők Elek dr. javaslatát.

Minőségbúza

a gabonapiac favoritja. Szokványminőségű búzánk kivitele a külföldi terménypiacok és a belföldi áruk között mutatkozó jelentékeny eltérés miatt állandóan akadozik, megindul, azután hirtelen abba-marad, de az acélos, sikerben gazdag minőségbúzáknak állandóan van külföldi vásárlója. Legközelebbi szomszédunk, Ausztria például tekintélyes mennyiségű román búzát vásárolt. Az osztrák mal-mok azonban egyáltalán nem örültek az olcsó román búzáknak, mert a fogyasztók, ha olcsóbban is kapták a lisztet, állandóan panaszkodtak annak silánysága miatt. Az osztrák mal-mok egyedül román búzából nem tudják azt a lisztminőséget kiörölni, amelyhez az osztrák fogyasztók szokva vannak. Az előző évi kísérletezések az argentinai és az orosz búzával sem voltak eredményesek. Csak a magyar minőségbúzából vagy annak keverékéből örölt liszt tudta kielégíteni a fogyasztók igényét. A magyar minőségbúza nélkülözhetetlen. Szüksége van rá minden olyan külföldi mal-moknak, amely valamikor magyar búzából örölt lisztet. Ezek az évről évre tapasztalható jelenségek, minőségbúzáknak ez a szinte versenyen kívül álló helyzete ismétellen arra figyelmeztet, hogy a búzatermelés terén szigorúan követni kell a néhány évvel ezelőtt kijelölt irányt, s magyar rónákon, búzatermelő földjeinken csak azokat a búzafajtákat volna szabad elvetni, amelyek az első díjakat viszik el a nemzetközi búzakiállításokon.

A mezőgazdasági munkásság hármaskívánsága.

Az Országos Mezőgazdasági Kamara munkásosztálya tudvalevően magában foglalja a kamara azon tagjait, akiket országsszerte a mezőgazdasági munkások választói csoportja küldött ki az Országos Mezőgazdasági Kamarába a mezőgazdasági munkásérdekek képviselőjévé. A szakosztály okt. 28-án tartott ülésén foglalkozván a mezőgazdasági munkásság helyzetével megállapította, hogy a mezőgazdasági munkásság a gazdasági válság éveiben a legnagyobb nehézségekkel küzdött. Belátva azonban a gazdák nehéz helyzetét abban a reményben viselte el nehéz sorsát és várt türelemmel legelőbb szociális problémáinak a megoldására, hogy a gazdasági helyzet előbb-utóbb megjavul. Most azonban, miután a mezőgazdaság helyzete némi javulást mutat, a mezőgazdasági munkásság elérkezettnek látja az idejét annak, hogy régi kívánságai megvalósuljanak. A munkásság legelőbb és megvalósulásra megérett problémáit a szakosztály három pontban foglalta össze és pedig: 1. a munkabér szabályozása, 2. a belegápolás rendezése és 3. az öregégi biztosítás meg-

oldása. A munkabér szabályozás kérdésébe nemcsak a legkisebb napszám-bérek megállapítása, hanem az annál sokkal fontosabb részes munkabérek szabályozása tartozik. A belegápolás ügyeinek rendezése viszont magában foglalja a balesetbiztosítás átalánossá tételét is. A kamara igazgatóválasztmány a hármaskívánságot magáévá tette azzal, hogy azt nyomatékosan hangsúlyozni és megvalósítását hatékonyan szorgalmazni fogja.

A minimális baromfiárak szigorú betartása.

A m. kir. Külkereskedelmi Hivatal az exportörökhöz a következő körlevelet intézte:

„Hivatkozással az Ármegállapító Bizottság október hó 30-án megtartott ülésén hozott határozatra felkérjük a t. Cimet, hogy a piacon és ott ahol bevásárlásokat eszközöl, megfelelő nagyságú, cégjelzéssel ellátott táblán, az érvényben lévő minimális árakat, feltűnő megfelelő nagyságú betűkkel tüntesse fel. Amennyiben a tényleges termelői árak magasabbak, mint a minimális árak, úgy a tényleges bevásárlási árak tüntetendők fel.

Ezen rendelkezés mindazon esetekre kötelező, amidőn t. Cim saját maga, vagy pedig állandó megbízottja vásárol. Kétségek esetére — minden bevásárló, akitől a t. Cim árut vesz — t. Cim állandó bevásárlójának tekintendő.

Félreértések elkerülése végett figyelmeztetjük t. Cimet, hogy t. Cim árbe-tartás tekintetében bevásárlóiért felelős. Ezen felelősség alól csak akkor mentesül, ha levéllel tudja igazolni, hogy bevásárlóját írásban kötelezte, legalább a minimális árak betartására és figyelmeztette a be nem tartásból származó következményekre.

A rend kedvéért ismétellen leszöge-zük azt, hogy az árakra vonatkozó rendelkezések nem a gyűjtőjének vagy bevásárlójának fizetett árakra, hanem t. Cim, vagy t. Cim bevásárlója, illetve gyűjtője által a termelők kezéhez fizetett árakra vonatkoznak, tehát azokra az árakra, amelyeket a termelő gazda ténylegesen kap.

Gabona és állatarak.

Az utóbbi napokban ismét lanyha volt a pesti tőzsde. A búza e hét elején két nap alatt 35 fillért, a tengeri 10 fillért esett. Nyolcvan kilós tiszavidéki búzáért 20.80-21.25 fillért adnak pesti átvételre. Az új tengeri 11.20-11.40, árpa 17.—, zab 16.80-as árfolyamon kel.

A sertésvásáron is lanyhaság mutatkozott a november 15-16-i piacokon. Mult hét óra 4 fillért estek az árak. Falusi szedett sertés 120-130 kilós súlyban 104-106, kisebb súlyban 1 pengőért kelt a ferencvárosi sertésvásáron.

Közgazdasági rövid hírek

Budapesten folytatják a magyar-cseh gazdasági tárgyalásokat. — Svédországban fából benzint állítanak elő. — Fontos megbeszélések kezdődnek a gyümölcsstermelés és értékesítés megszervezéséről. — Ujfalpokra helyezik a magyar-olasz áruforgalmat. — Németország mégis átveszi a magyar lőtnyulat. — Magyar külkereskedelmi propaganda bizottság utazik Angliába. — Októberi vajkivitelünk 41 százalékat Anglia vette át. Az angol piacon fizetett ár Budapestre átszámítva 290 pengőnek felel meg. Ilyen magas árak esztendőnk óta nem sikerült elérni az angol piacon.

HIRDETÉSEK

EMDRÖD-GYOMAI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T., ENDRÖD

Fióktintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árakat olcsón kap.

Ha jól akarsz vacsorázni, keresd fel a „népházi kisboltost“.

Nyúlak vételére előjegyzést elfogad a Vadászmaster. (Király-u)

Szép ékszer
JÓ ÓRÁT
Mezőúron
és
Endrődön
Gruberád!

Órák, ékszerek, szemüvegek nagy raktára, disztrgyak. Óra-, ékszerjavítás pontos alkatrészekkel, jólállás mellett, saját műhelyemben.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron
VÁSÁROL!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14-65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havi díj 50 fill.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.“

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

„HUNGÁRIA“ könyvnyomda, Gyoma.
Felelős: WALLACH MIHÁLY

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
WALTHIER GYÖRGY
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Karácsony ünnepén

1937 évvel ezelőtt buzogott fel a kis Bethlehemben a szeretet kuforrása és áradt szét onnan az emberiségre az örök igazság lénye.

E főséges két eszme: szeretet és igazság hiányzott a pogány ókor népének világából és hiányzik ma is a hitetlen világnézetek és mozgalmak törekvéseiből.

Pedig az emberiség testvéri egymásratalálásának alapja és helyes fejlődésének rugója csak e két eszme lehet.

A bethlemi kisded isteni bölcsessége vezette reá az emberiséget az igazság ismeretére és az Ő vallása tette az embereket faj és nemre való tekintet nélkül testvérekké.

Ezért örömnappja a Karácsony az emberiségnek, melyet szörnyű csapások, gyűlölködő társadalmi harcok, soha nem képzelt vérontások, társadalmi igazságtalanságokból fakadó nyomor és inség sujtanak minden felé.

Ez a nap a béke és szeretet reményét váltja ki a szivekből és imára kulcsolja még olyanoknak kezét is, akik tegnap még istentelenségükkel kérkedtek.

Az emberek, akik az év 100-bi napján a pénzt, a hasznót, a bűnös élvezetet hajszolják, vagy a mindennapi kenyérért robotolnak, a Megváltó születésének magasztos ünnepén összekotorják szívük mélyén a még teljesen ki nem veszett jó érzést, s az emberszeretet köntösébe bujtatják, hogy talán öntudatlanul is kövessék a krisztusi szeretet aktív megnyilatkozását.

Csak az a baj, hogy a lelkek mélyén fölgyladt kismécses hamar kialszik, a szeretet virágmagva nem fogan meg a hitetlen, bűnös életmódtól kiasszott, terméktelen, szikes lelki talajban.

És nemcsak az egyének lelkében, hanem a társadalmi mozgalmakban is észlelhetjük a szeretetlenség borzalmas pusztításait.

Egyenlőséget, testvériséget, fajszeretetet hirdetnek, de kor-

látolt, félszeg irányban. Némelyek trónok ledöntésével, mások az oltárok elpusztításával, az értékek jogtalan megszerzésével, vagy hatalmi erőszak durva, kegyetlen uralmával készenek a rend feiforgatására és nézeteik megvalósítására.

Nem veszik észre, hogy „sámsoni babérokra” jutnak, mert a társadalom, a nemzet épülete, melynek oszlopait rengetik, nemcsak ellenségeiket és ellenfeleiket, de önmagukat is a romok alá temethetik.

A szerencsétlenség, hatalmi téboly és balga irányzatok vezetnek őket, azért nem követik a szeretet és mindenkinek jogait elismerő igazság arany elveit.

A világháború pedig keserű felvilágosítást adhatott volna az eltévelyedett embereknek, politikusoknak és civileknek egyaránt.

Katonák mondják, hogy sehol úgy át nem érik a Karácsony békeünnepét, mint a lövészárkokban. Amidőn a rideg gödrökben, véres ütközetek után az ágyúk és gránátok szörnyű dörgését pár órai fegyverszünet váltja fel és rohamra vezénylés helyett „imához” szólít az ünnepi szentmise, mintha tulvilági béke üdvös érzése szállaná meg az eltikkadt sziveket.

És „békében” mégis harcot, letiprást, engesztelhetetlen gyűlölködést terjeszt a háború vérzivatarában „békét” sóvárgó ember!?

E szomorú valóság azt tanítja, hogy nem elég csak karácsonyfát gyujtani és ünneplőbe öltözni vagy szeretet-adományt nyújtani. Aki Krisztus születésének ünnepén valóban a szeretet és igazság szent érzéseit akarja megnyerni és megtartani, az tovább is maradjon Krisztus tanítása és igazsága mellett.

Krisztus nemcsak ünnepi hangulatot és felbuzdulást, hanem bátor, tudatos hitvallást és őszinte, jószándéku követést kíván.

Az ilyeneknek szól az angyali köszöntés: „Béke a jóakaratu embereknek”!

Szűz Mária a mi vezérünk

Létünk egyik célja: *Istent megismerni*. Minden ismeretet olyas valakitől tudunk csak jól elsajátítani, aki maga biztos, jártas azon ismeretágban. Ismerhette-e valaki jobban Istent, mint a Szentséges Szűz? Hiszen a megtestesült Istenembernek Édesanyja volt, karjain hordozta Őt, játszadozott vele mint gyermekkel, majd vele dolgozott, Őt hallgathatta harminc esztendő állandó, bizalmas együttélésében. A Szűzanya teljesen megismerte Jézust, úgy kiismerhette Jézusnak Szívét, ahogyan csak egy jó anya a hozzá bizalommal lévő jó gyermekének szívét kiismerheti.

Isten megismerése *Isten szeretetére* kell, hogy vezessen. Ki az az ember, aki legjobban szerette Istenét? Szűz Mária. Miért? Mert anyja gyermekét — mint büntetlen teremtmény Istenét, szerette Mária Jézust. S ennél nagyobb szeretet el sem képzelhető.

Akit szeretünk, annak akaratát is teljesítjük, vagyis szolgálunk neki. Isten megismerése, szeretete Istennek hűséges szolgálatára vezet. Isten szolgálatában lehet-e tökéletesebb mintaképünk, mint az, aki a legnagyobb kitüntetés pillanatában is e szavakat mondja: „Ime az Úrnak szolgálóleánya!” — Szűz Mária hároméves korától felserdüléséig a jeruzsálemi templomban szolgált Istennek. Utána pedig közvetlenül szolgálta Jézust, mint édesanyja a gyermekét. Érte végezte a házimunkát, Ővé volt minden gondolata, imája, szava, tekintete, cselekedete. Mint Urával haláláig kitartó, hű szolgálója állt a kereszt alatt is. Szolgált Isten akaratának azzal, hogy az ifjú Egyház Édesanyja lett s szolgál most is, minden cselekedetével, mellyel az emberiséget édesanyaként segíti. Mert hiszen Jézus akarata volt, hogy Anyánkká legyen.

Aki ismeri, szereti és szolgálja Istenét, annak végcélja és jutalma nem lehet más, minthogy örökre Istennél legyen s nála élvezzen örök boldogságot. Szűz Mária első helyre jutott e végcélban, hiszen Ő a mennyország Királynéja s mint a katekizmusban is tanuljuk: „Minden angyaloknál és szenteknél följebb való”.

Földi vándorlásunk végcélla és jutalma tehát a mennyi boldogság: az örök üdvösség.

Ezen végcélhoz vezet minket Isten

megismerése, szeretete és szolgálata. S mindezekben legfőbb mintakép, legelső tanítómester a Boldogságos Szűz Mária.

Aki ragaszkodik a Szent Szűzhöz, elmélkedik az Ő életéről, igyekszik példáját követni és segítségért állhatatosan könyörög, annak földi vándorlásában a Szűzanya lesz vezér. Olyan vezére, aki biztosan el is vezet a követőit a dicsőséges végcélhoz: Szent Fia Szívére, az örök boldogság honába. (Szív.)

Kongresszusi himnusz

Győzelemről énekeljen
Napkelet és Napnyugat,
Millió szív összecsejengjen,
Magasztalja az Urat!
Krisztus újra földre szállott,
Vándorlásunk társa lett;
Mert szerette a világot,
Kenyérszínbe rejtett.

Krisztus, kenyér s bor színében,
Ur s király a föld felett:
Forrassz eggyé békességben
Minden népet s nemzetet!

Egykor értünk testet öltött,
Kis gyermekként jött közénk;
A keresztfán vére ömlött
Váltságunknak béreként.
Most az oltár Golgotáján
Ujra itt a drága Vér,
Áldozat az Isten-bárány,
Krisztus teste a kenyér.
Krisztus, kenyér stb...

Zugjon hát a hálaének,
Szálljon völgyön-tengeren:
A szeretet Istenének
Dicsőség és üdv legyen!
Az egész föld legyen oltár,
Virág rajta a szívünk,
Minden dalunk zengő zsoltár,
Tömjénillat a hitünk!
Krisztus, kenyér stb...

István király árva népe,
Te is hajtsd meg homlokod,
Borulj térdre, szórd elébe
Minden gondod, bánatod!
A kereszt volt ezer éven
Reménységed oszlopa:
Most is Krisztus jele legyen
Jobb jövődnek záloga!
Krisztus, kenyér stb...

Te sem lehetsz közömbös a Kongresszussal szemben! Tüntess mellette! Hordjad a kongresszusi jelvényt!

KATOLIKUS AKCIO

Mi készül 1938 májusában a magyar fővárosban?

A világ legnagyobb bucsújárása készül itt. Fölkerekednek a világ legjobbjai, hogy itt nálunk, magyar földön hódoljanak a mi Urunk Jézus-Krisztusnak, akif úgy jelentett be a próféta a világnak, hogy „köz-tünklakó Isten“, igazi „békefejedelem“. Annak emlékeztére történik ez, hogy most lesz kilencszáz esztendeje Szent István királyunk megdicsőülésének; most lesz kilencszáz esztendő fordulója annak, hogy a magyar nép is megnyitotta szívét és befogadta a Megváltót, az Ur Jézus Krisztust.

Ebben a világraszóló bucsújárásban nekünk kell a legelsőeknek lenni! Örökre szégyelnünk kellene a világ népei előtt, ha a hódolók seregében mi lennénk a legkevesebben. Sokan azt hiszik, hogy mi itthon vagyunk, közel vagyunk, hát ráérünk. Nem érünk rá, mert óriási előkészületeket kell tenni. A vasútnak menetrendről, kocsikról, mozdonyokról, mozdonyvezetőkről és fűtőkről kell gondoskodni. A vendéggondozó hivatalnak szállást, fekvőhelyet, ágyat és takarót kell szerezni. A rendezőknek a templommá alakított Városligetben mindenki számára helyet kell biztosítani. De mindezekhez tudnia kell, hogy hányan leszünk. Addig a rendezés óriási munkáját el sem kezdheti.

Már csak december 15-ig lehet jelentkezni a plebánia-hivatalban. A toborzólapra fölírják a plebánián, hogy ki melyik vonattal akar menni, milyen szállást kíván és van-e szüksége ellátásra, vagy arról maga gondoskodik.

Filléres vonatok indulnak az ország minden részéből. Tehát a vasút olcsóvá teszi az utazást, hogy még a szegényebb ember is megjelenhessen a nagy hódolaton.

Végleg lemarad, aki december 15-ig nem jelentkezik! Ne gondolja senki, hogy itt is lehet majd soronkívül jegyet kapni, mint más közönséges kirándulásoknál. Nem lesz jegy, mert nem lesz vagon.

Katolikus magyar testvérek! Siessünk jelentkezni nehogy lemaradjunk.

VISELJÜK BÜSZKÉN a kongresszusi jelvényt! Használjunk kongresszusi levelezőlapot! Imakönyvünkben kongresszusi szentképet!

TUDNIVALÓK:

1.) A Kongresszus 1938. május 26-tól május 30-ig bezárólag tart. Két időszakra oszlik. Az első időszak május 25, 26 és 27-én — a második időszak május 28, 29 és 30-án lesz.

2.) A MÁV 75 %-os vasúti kedvezményt ad a felutazóknak, ha ki-váltják a helyi eucharisztikus megbizottól (Főföldy Béla káplán. Ple-

bánia.) az „utazási igazolványt“ (2.50 P.) a „tagsági jegyet“ (1 P.) és lefizetik a „jelentkezési díjat“ (10 fill.)

3.) Az utazási igazolvány a tagsági jeggyel együttesen jogosít a kongresszusi különvonatokon való utazásra.

4.) Aki egy tagsági jegyet vált, csak az egyik időszak ünnepségeit nézheti meg. Aki két tagsági jegyet vált (2 P-ért) azokkal május 25-től 30-ig minden ünnepségen részt vehet.

5.) Egy személy költségei tehát: 10 fillér jelentkezési díj, 1 P. tagsági jegy (vehet 2 drb. tagsági jegyet is 2 P-ért) és 2.50 P. utazási igazolvány. Összesen: 3.60 P. (Ha két tagsági jegyet vesz: 4.60 pengő) Ehhez jön még az utazás ára, de az igen kedvezményes, mert a MÁV. 75 % os kedvezményt ad. Jövetmenet 3.60 P. a filléres gyors vasúti díja. Nem nagy összeg, résztvehet mindenki, aki Jézus diadal-ünnepén megjelenni akar.

Az igazi Karácsony

Karácsony előestéje van. A tanácsosok hatalmas palotájának egyik fülkéjében gyönyörű Bethlehem ékeskedik. A mogorva kősziklák mögött egy-egy villanykörte ont vörös fényt a tovasiető pásztorokra. A messze távolban igazi nagyváros látszik, aranyos kupolákkal a kelő nap sugaraiban, a barlang szája előtt pedig szikrázó üstökös inog. be-bekacsintva a mosolygó kis Jézuskára.

A két kis apróság ujjongva nézi a szép alkotmányt, melyet maga az édesapa állított össze. Hogy ujjongatja fejét az a kis csacsi a jászoly mellől. A tehénnek még széna is van a szájában.

Kiszaladnak az utcára, úgy szeretnék valakinek megmondani az örömeiket, megmutatni a barlang sok-sok szépségét.

Nincs senki. Anyuka a temető sírboltjában pihen. Apuka pedig a hivatalában dolgozik.

Fölcillan mágis a szemük. Jön a szemét kihordó fia, a „kis rongyos“ Kopolt, szakadozott ruhája miatt maradt rajta e név.

Jött is nemsokára. A két kis árva leste és behívta a csodás Bethlem megtekintésére. Alig mert lépni a fényes márványlépcsőkön s oda volt a csodálkozástól a Bethlehem láttára. A háziur két kicsije csak nézte-nézte, mint gyullad öröme a kis rongyos arca, amikor meglátja a kis báránykákat és a kis csacsit.

Nagy boldogságukban észre sem vették, hogy apuka az ajtóból mosolyogva nézi őket. Csak akkor szakadt meg a kacaj és láрма, ami-

kor kis a rongyos édesanyja sebesen berontott és rákiáltott fiára, hogy kerülsz te ide haszontalan?

Hagyja csak jó asszony, hadd örüljenek a gyerekek, csillapította az édesapa.

A Szüzanya áldja meg jószágáért méltóságos uram, nem való nézni szegény ember fiának az ilyen drága jószágot. De még dolgunk is van sietniünk kell haza. Jöjj Jóska, menjünk!

A kis rongyos fájdalmas pillantást vetett a csodaszép barlangra. Szája elgömbült és elkezdett pityeregni.

— No, ne sirj, — ölelte magához az anyja. Nézd én is vettem valamit. S egy csomó egyszerű báránykát, néhány pásztor figurát és egy püspök süveges embert szedett elő kaskájából.

— Mi is csinálunk Bethlemet? — kérdezte a fiu.

— Estére csinál édesapád. Aztán meggyújtjuk a gyertyát, mesélünk a kis Jézusról, meg énekelünk.

Szivgárda ünnepély

December hó 8-án délután avatták fel az új szivgárdistákat. Az avató beszédet Fetzter József esperes mondotta, aki Jézus Szívének szeretetére, a katolikus ifju kötelességeire buzdította a gárdistákat. Az avatás után a polgári iskola kulturtermében tartották a szivgárdisták kedves, megkapó ünnepséget. Az összes szivgárda-egységek szerepeltek az ünnepségen, így a polgári iskolai, a szarvasvégi fiu-, a központi leány-, a gyomavégi leány-, a mirhói-, a tanítóföldi elemi iskolák szivgárdistái jeleskedtek vallásos tárgyú szindarabok, költemények, énekszámok előadásával. A gárdisták szülei és hozzátartozói szép, lélekemelően kedves ünnepségnek voltak szemtanúi és gyermekeiktől Jézus Szíve szeretetére ösztönzést merithettek.

Jézus szíve boldogít

Egy arab mese mondja el a következőket:

Élt valahol egy Boldog Ember, aki mindenkinek jót tett, mert nagy volt a szíve s maga is boldog volt mindig jöteteiben. Az emberek azonban bolondnak mondták;

— Miért tesz mindig jót ez a boldog? Nem érdemes a hitetlen emberekkel jót tenni.

A Boldog Ember ezen végre is felbosszankodott. De mit tegyen? Szíve jósága sarkalja. Kivágatja szívét egy csodaorvossal és követ tétet a helyébe.

Attól kezdve köszívű lett, rideg és kegyetlen. Mindenki hódolt neki félelemből, de titokban gyűlölték és maga is szerencsétlenné lett. A köly nehéz volt, hogy alig bírta vonszolni, összegörnyedt s végre is belepusztult fájdalmaiba.

Jézus Szíve mindenkit boldogítani akar és tud — csak fogadjuk el azt a szívet, amelyet Ő akar bennünk kialakítani Önszive mintájára. A szerető, nagylelkű, jöttéví szív a szeretetben mindig boldogságot tud feltalálni. De ha nem akarunk szeretni, akkor ne csodáljuk, hogy rideg köszívünkkel nem tudunk a boldogságra sem eljutni.

Jézus Szíve boldogít, azzal, hogy

Édesapa is, anyuka is? — kérdi a fiu csillámló szemekkel.

— Persze, kis bogaram, mind ott leszünk.

A fiu boldogan simult anyjához és megindult vele haza.

A háziur két kis gyermeke szótlanul nézte őket. Mintha elvesztette volna varázsát a fényes barlang. Érzik, hogy hiányzik valami az örömeikből és irigylük azt a szegény, rongyos fiut az édesanyja mellett. Ránéznek atyjukra és megeöbbenve látják, hogy annak is könnyes a szeme. Parányi koruk homályos emlékeiből jó édesanyjuk arca tűnik fel előttük, s amikor atyjukkal ránéznek a drága elhunyt képére, mindhárom elkezdenek zokogni keservesen.

Sem fény, sem pompa nem pótolja az anyai szeretetet.

Künn pedig a Duna partján, egy alacsony viskóból vidám ének hangzik. Édesapa énekel dörmögő hangon a kis Jézuskához, a kis rongyos pedig boldogan kacag édesanyja ölében.

a boldogságra vezető szeretettel tölti meg a mi szívünket is. Tőlünk függ, elfogadjuk-e az Ő Szíve szerinti szeretet lelkületét és az azzal járó nemes emberi boldogságot, vagy pedig elzárjuk előle szívünket.

Tudnivalók

December 19-én d. u. fél 4 órakor Szent Ferenc III. rendje, 26-án az Oltáregyesület, ugyanakkor tartja havi ájtatosságát. Január 1-én d. u. 5 órakor a Férfi-liga, január 2-án d. e. fél 9 órakor a Jézus Szíve Szövetség, január 6-án d. u. 5 óra a Leányegyesületek tartják havi ájtatosságukat.

Az utolsó „Roráté“-t december 23-án mondjuk.

December 24-én vigiliás szigorú böjt.

Karácsony ünnepein a szokásos időben lesznek a szentmisék.

Mindkét ünnepen délután pásztorjáték lesz a Népházban.

December 27-én: szent János evangélista ünnepén borszentelést végzünk a Jézus Szíve oltáránál.

December 31-én d. u. 5 órakor hálaadó ájtatosságát végzünk.

Január 2-án Jézus legszentebb nevének ünnepét üljük.

Figyelem!

Pár nap múlva meggyulnak a karácsonyfák és öröm száll be a magyar családok otthonába. A szeretet és béke hatja át a szülők és gyermekek szívét egyaránt.

Nagy kérdés, hogy örül-e az ünnepségnek Krisztus, akinek születése emlékére öltözik ünneplőbe a keresztény világ sok száz millió hive.

Ünnepel-e a lelked is, vagy büneinek nyomoruságos rongyaiban didereg.

Ha nincs szivedben Krisztus, nem ünnepelhetsz igazán és bensőségesen.

Ne csald a világot és magad!

Az ünneplő ruha nem fedi el a mindentudó Isten előtt lelked piszkát és utálatosságát.

Menj Jézusodhoz, tisztítsd meg lelkedet a bűnbánat nagy szentségében, fogad lelkedbe a megfeszített Jézus megszentelő kegyelmét, hogy szived megbékéljen, megnyugodjon és csillogó szemmel tekinthess a karácsonyi kis Jézusra és a karácsonyfa alatt tisztia lélekkel ünneplő gyermekeidre!

Vármegyei közgyűlés

December 11-én tartotta Békésvármegye Törvényhatósági Bizottsága téli rendes közgyűlését.

Dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán a közgyűlés megnyitása után nagyszabású beszédben ismertette a vármegye közgazdasági, társadalmi és szociális viszonyait. A népes közgyűlés nagy érdeklődéssel hallgatta és gyakran lelkes eljenzéssel szakította meg a főispán beszédét. Különös figyelemmel kísérték a Németországban elhelyezett munkáscsoport kereseti viszonyait. Az akkord-munkák megkezdése előtt a munkások naponként 3—3 1/2, az akkordmunkák bevezetése után (burgonya-, répaszedés stb.) 4—5, 5 1/2 márkát kerestek napi tíz órai munkaidővel. Végeredményben a békésvármegyei munkások közel 300.000 pengőt küldtek és hoztak haza, mint kész megtakarítást.

Megnyugtatóan felelőssége teljes tudatában jelentette ki a főispán, hogy legcsekélyebb nyomát sem látta annak, hogy a magyar munkások között politikai agitáció talált volna utat. Tudomása van arról is, hogy a német birtokosok mindenütt hajlandók ugyanazon munkáscsoportokat jövőre ismét szolgálatukba fogadni, ami a magyar munkások hírnevét és becsületét öregbíti. A kormány ebben az irányban már meg is kezdte a tárgyalásokat.

Meleg szeretettel ismertette a békésvármegyei háziipar megszervezését. Ha a vármegyei tényezők erkölcsileg és anyagilag is felkarolják ezen intézményt, a békésvármegyei példa követendő leendő az egész országban, s a téli munkaalkalom sok családot óv meg az inségtől és könyöradomány elfogadásától.

Általános helyeslés kísérte beszédének azon részét, melyben a kormány legujabb szociális és gazdasági munkatervét ismertette. Öröndetes jelenség, hogy a *minimális munkabér* bevezetésével anyagi megerősödés kíséri a munkaalkalmat felhasználó munkáscsaládok ezreit. Darányi Kálmán most a második korszakos jelentőségű törvényjavaslatot terjeszti be a *mezőgazdasági munkások öregségi biztosításáról*. (Több mint félszázad óta követelte ezt az egész magyar közvélemény, programjukba vették jobb és baloldali kormányok egyformán, mégis most alig egy éves kormányzás után Darányi miniszterelnök valósítja meg ezt. A közeli napokban terjeszti elő kormányunk a *títkos választói jogra vonatkozó törvényjavaslatot is*. (Darányi ebben is szavának állt, mert decemberre ígerte a javaslat betervezését.)

Majd bejelentette, hogy törvényes jogánál fogva több kinevezést eszközölt. Dr. Ikrich Arnold szeghalmi közjegyzőt vármegyei tb. főügyesszé, Bakos József vármegyei másodfőjegyzőt tiszteletbeli főjegyzővé, dr. Laczay Péter szolgabíró-tb. főszolgabíróvá, és több közigazgatási gyakornokot tb. szolgabíróvá.

A hatalmas tapssal és eljenzéssel fogadott beszéd után az alispáni jelentést tárgyalta a közgyűlés. *Tóth György* szarvasi bizottsági tag jó ivóvíz biztosítást kérte a szarvasiak részére. Tildy Zoltán a nyilaskezes mozgalmat telte szóvá, melynek vezeterei úgy viselkednek, mintha a megye vezetősége állna hátuk mögött. E burkolt támadásra a főispán erélyes és méltóságteljes választ adott: „Nem képzelhető el főispán, hogy bármiféle szélsőséges politikai irányzatot kezdeményezzen, vagy támogasson, legyen az akár jobb-, akár baloldali szélsőség, vagy bármiféle osztláypárt, hanem csak azt a

keresztényt, nemzeti, népies és az egész nemzetet magában foglaló haladó magyar politikát, amelyet a kormány már több ízben és világosan leszögezett.

Ha én nem ezt a politikát követném, úgy sem a kormány bizalmából, sem egyéni, becsületes lelkiismeretből nem maradhatnék a helyemen.

Tüntető eljenzés jutalmazta a főispán visszautasító, nyílt beszédét. Több kisebb értékű felszólalás után Márky Barna alispán válaszolt az alispáni jelentéssel kapcsolatos hozzászólásokra, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

Ez után a felsőházi rendes és póttag megválasztására került a sor. A békésvármegyei gyulai bizottsági tagok a rendes tagsági helyre *Béliczey Géza nagybirtokost*, a póttagsági helyre *Harsányi Pál* ref. esperest jelölték.

A vidék több járásából összejött tizenkét tagú járásközi bizottság jogos kifogás tárgyává tette azt, hogy immár harmadizben Békéscsaba és Gyula foglalják el a tagsági állásokat és indokolatlanul mellőzik a vármegye hat járásának képviselői jogosultságát. Felhívták a járások bizottsági tagjait állásfoglalásra és hogy jövőben a *vezetők ebben a tekintetben se nézzék mostoha gyermekeknek a vármegye súlyos terheit arányosan viselő járásokat*, tiltakozásul a póttagságra jelöltet is állították *Csernus Mihály* endrői apát-plebános személyében. Világos, hogy Békéscsaba és Gyula törvényhatósági bizottsági tagjai a hivatalos szervek támogatásával feltétlen többséget jelentenek, így történt azután, hogy *Béliczey Géza* egyhangú megválasztása után *Harsányi Pál* 145, *Csernus Mihály* 57, *Geist Gáspár* 6 és báró *Apor Vilmos* 3 szavazatot kapott. A megye munkás bizottsági tagjai *Csernus* mellett szavaztak.

Ezt követően a megüresedett közigazgatási bizottsági helyeket és a dr. Heinrich Dezső távozásával megüresedett aljegyző-szolgabírói állást töltötte be a közgyűlés.

A többi tárgysorozati tárgyak gyors elintézését nyertek. Megemlítésre méltó, hogy *Gyoma község* 10.000 pengő segélyt és 11.250 P vármegyei kölcsönt kapott közvágóhidjának létesítésére.

Budapesten a Hősök Tere lesz az Eucharisztikus Világkongresszusnak színhelye, amelyet 1938. május 25-én este 6 órakor nyitnak meg és tizenöt méter magas oltárnál celebrálja az eucharisztikus misét a pápa legátusa. A nagy ünnepségekre körülbelül 300.000 ember részvételére számítanak.

Széljegyzetek a beszámolóhoz

Az endrői ember tudja azt, hogy Endrődnek kétféle arculata van. Van neki egy nyári és van neki egy téli arca. Nyáron csendes ez a Körösmenti nagy falu, az emberek csak lézengenek benne, mert egyrészt elnyeli őket a község határában levő több ezer tanya, másrészt pedig a munkások ezrei szerte az országban verítékeznek, munkálkodnak és keresik a télirevalót. Képviseleink valószínűleg tudatában van ennek s ezért választotta beszámolójának megtartására a november 28 napját, amikor már téli arculatot ölt a falu s nyüzsgés, — mozgás jellemzi a község életét. De nemcsak ennek köszönheti a nagyszámu érdeklődőket, sőt egyenesen nem, hanem annak a jól beharangozott hírek, hogy ezen a gyűlésen a Független Kisgazdapárt vezére, *Eckhardt Tibor* is jelen lesz és fontos nyilatkozatokat tesz.

A helyi pártvezetőség üdvözlése után *Dinnyés Lajos* orsz. gy. képviselő szórakoztatta a nagyszámu hallgatóságot több rendbeli jóízű, humoros csemegével. Egy ilyen anekdotával vállalkozott arra, hogy fájdalom és az elégedetlenség érzésének felkeltése nélkül tudásra adja a hallgatónak, hogy a vezér bizony nem jöhet, mert súlyos influenzában fekszik. A beteg menyasszony esetét említette fel, aki betegsége miatt nem tudott eleget tenni legfontosabb menyasszonyi kötelességének, hogy t. i. elmenjen az esküvőre. Azt állította, hogy az endrődieknek *Eckhardt Tibor* a menyasszonya, övele van minden becsületes választó eljegyzve s amikor most — ime — el akar jönni, hogy örök szövetséget kössön Endrőddel, őt is a betegség akadályozta meg s így csak a reménybeli jövőben lehet számítani arra, hogy ez a nagy frigy megtörténhessen. *Dinnyés* képviselő el is érte célját, mert csak a családánknak csendes és zizegő moraja kísérte jól indult és derült szavait s mindössze annyi történi, hogy egyik messziről bejött atyafi így sóhajtott fel:

„Háha osztán nem tanál fekelni abbul a betegágybul...”

Elparentálta az „élharcosokat” érdemen felül és nem is tudtuk eddig, hogy b. e. Gömbös Gyulát ezek az urak tartották a hatalmas és nem az ország közbizalma? Így tanul az ember.

Mondotta azt is, hogy ma a politika kenyérkérdés. Hát ez igaz. Boldog lehet a terület, amelyiknek ilyen őszinte képviselője van.

A műsor következő száma *Kasnya Béla* beszámolója volt, aki ezt a beszámólót mindjárt azzal kezdte a hallgatóság megrökönyödésére, hogy tulajdonképpen nincs miről beszámolni. Ehez a megállapításhoz következetesen alkalmazkodott is, mert mindazok, akik ott jelen voltak hallottak egyebet, sok beszédet, de nem beszámólót. A hosszú időt, amelyet választóitól elvett, nagyrésztben meglepetéssel töltötte ki, de ugyanakkor nem felejtkezett meg súlyosan vádolni is. Kint az is elbeszéléséből, hogy jó rádió összeköttetése van Endrőddel annak dacára, hogy nem igen láttuk itt forogni. Minderről tud és jól van értesítve arról az elégedetlenségről, amely működését kíséri. Azt a magatartását, hogy kerülésben s különösen Endrődön nem sokszor volt, azzal a váddal fordította ki sarkából, hogy most, amikor gyakrabban kijár a tanyákra, ezt róják fel bűnéül. Arra pedig,

hogy az illetékes helyet és a jobb közönséget nem keressi különösképpen, pedig nem restelle kimondani, hogy az „urak” körében nem forog — azzal válaszolt, hogy az urak szálljanak le a nép közé s akkor ott megfogják találni? A jóérzésű embereket megrökönytetette „az őszinteségnek” ez az újabb rohama és sokan azt a következtelést vonták le ebből a nyilatkozatból, hogy hamarosan bizonyára választás lesz, mert ilyenkor szoktak a jelölt urak efféléket beszélni. Meghökkenett pedig azért, mert az endrői intelligenciára egy ilyen általánosító vád nem fér fel. Azon is sokan gondolkodnak, hogy apró helyi vonatkozású ügyek kapcsán nem tartózkodott attól, hogy a főjegyzőt és közigazgatást — úgy csendesen és szépen — kiterítse, mert a köztudomásulag nyílt eszű és fejű endrődiek ismerik az utját, hogy hol kell a községi közigazgatás ellen panaszkodni.

Meglepte a hallgatóságot az a vakmerő bejelentés, hogy az egy szobás házak adóörlési ügye innen, Endrődről indult ki és pedig a legközelebbi beszámolóban kifolyólag. Voltak olyanok, akik nem restellek ennek utána járni s megtudták, hogy az *egyszobás házak adóinak törlése még a múlt év tavaszán megtörtént*, amikor pedig *Kasnya* képviselő ur semmiféle beszámólót nem tartott és azelőtt sem. A *hátralékok rendezése* pedig beszámolójának idején szintén elintéztet dolog volt s ezeknek kivitele *f. év első hónapjában történt meg*, nem is említtve azt, hogy ezeknek a törléseknek egyébként is törvényes jogalapjuk van és hogy ezekre a munkálatokra *Endrőd község előjárósága* már 1935. év őszén felkészült, a szükséges intézkedéseket megtette és a *törlési kimutatásokat már 1936. március havában betervezte*. Éppen ezek miatt különösen hatott az a melegség és nyájltság, amellyel *Fabinyi Pénzügyminiszter* Urnak hálás köszönetét írt — Endrődön — nyilvánította az ellenzéki képviselő.

Érzelemben ehhez az epizódhoz csatlakozik az a másik megállapítás, ami szintén csodálkozást és meglepődést váltott ki a jó endrődiekből, amikor kijelentette, hogy *Darányi Kálmán* Miniszterelnök Urat, „ők — a Független Kisgazdapártiak tartják méltóságában, mert saját pártja már régen elítelte volna az utból. Eddig úgy tudtuk, hogy a kormányha többség bizalma tartja vagy bukítja. Most *Kasnya* azt akarja elhárítani velünk szegény, tudatlan falusiakkal, hogy ott kicsiny 30 tagot számláló párt tartja Darányit a többség ellen. Mindenesetre jó azt tudni és tudomásul is kell venni, hogy a Független Kisgazdapárt a kormány mellett harcol, mert legalább tisztában leszünk azzal, hogy nincs célja a további szeretetlenségnek és széhhúzásnak azért, mert valaki N.E.P. jelvényt hord, vagy Független Kisgazdának vallja magát.

A továbbiakban megtisztelte a Horog-, Kaszás és Kapáskereszteket azzal, hogy az élharcosokat közéjük sorozta és hoszasan tárta fel a különböző keresztetek intim titkait s nem resteltette egy vonatkozásba hozni a helyisajtót a Horogkeresztet sajtóval.

Vagy *Tán* az fáj, hogy néhányszor rámutatott sikertelen politikai működésére?

Végül majdnem papi funkcióval fejezte be előadását, miután egészen

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

megremegve a szereletről kezdett beszélni, de akar hogy erőlködött, nem tudott ennek az érzelmnek megfelelő magasságára emelkedni, valószínűleg ezért, mert mindazok a dolgok, állítások, amelyeket beszédében az „urakra“, községi igazgatásra felhozott, ebben az emelkedésben őt és szónoki képességét érezhetőleg gátolták és a hirdett nagy szeretetnek zálogául odadobta szívét — a font húst — hogy miután egyebet adni nem tud, azt használják az endrődiek jó egészséggel.

Vásárhelyi József következett a programmon, aki debreceni ember és főrendi-házi tag. Ő igenis cáfolta Kasnyát és állította, hogy van miről beszámolni. Be is számolt egy marék merész adattal közgazdasági helyzetünk szomorú helyzetéről és kuszáltságáról, a kartelekről. Aki a beszédjét jól megfigyelte, ismét azt az következtetést vonta le, hogy mégis csak választás lesz és hogy Vásárhelyi Ur a főrendiházból az alsóházba készül!

Végezetül egy szerkesztő ur szólott röviden. Röviden azért, mert az emberek már csüstül igyekeztek ki fele a kapukon. Sietett hát a mondanivalójával, amelyben tudtul adta az endrődi választóknak, azt a tényi, hogy a Független Kisgazdapártban szám felett foglalnak helyet a jogász emberek s igyekezett kimagyarázni, hogy ez a helyes állapot, jogászra is szükség van, mert a magyar ember jogász nélkül (értsd: per nélkül) megélni nem tud. Ez az ur vállalta magára, hogy azt a nyilatkozatot, amelyet Eckhardt Tibor volt hivatott megtenni a trónkérdésben, ő tegye meg. Erre a nyilatkozatra, amely köntörfalazásnál egyéb nem volt, csak annyit válaszol az endrődi polgárság, hogy a királykérdést nem lehet ködbe burkolni, mert a királyi hatalom ebből már régen kristálytisztán kiemelkedett és szent István koronájának fényessége állította ezt a ködöt s az endrődiek szívében ki-törőhatalennül besugárzott, mert az endrődi értelmes választópolgárok nem köntörfalaznak, hanem követelik és várják haza — a királyt és vele az ország jobb jövőjét!

Itélt a bíróság. Megdőbentő, szegényletes kettős gyilkosság történt községünkben a folyó évben. Az egész ország összes lapjai hozták gyalázatunkat. A legénygyilkos csak két és fél évet, az apagyilkos Hanyecz Lajos 15 évet kapott. A sok magzat „eltűnések“ után nem is olyan feltűnő. Ha az atya és anya sajnálja az életet parányi magzatától, miért becsülje a gyermek a szülő életét többre? Lám az Isten büntetése!

Murgács Kálmán. A községünkben jólismert és gyönyörű nótái révén közkedvelt dalköltő és zeneszerző kiadta összes verseit és nótaszövegeit, melyeket saját maga szerzett „Lelkem Hullámai“ címen. Az izléses és szép kiállítású kötet körülbelül 1 hónapja hagyta el a sajtót és máris országSZerte nagy sikert aratott. A vers kötetben rátalálunk a nótáiból már megismert igazi mély érzésekre, nemes és tisztá érzelmekre, mint az anyai szeretet, az izzó hazafiság, a vig és szomorú élményekre, — az egyszerűségre. A kötet a Jegyzék Országos Árvaház Egyesülete adta ki (Budapest, Üllői-út 31.), de beszerezhető magánál a szerzőnél is (Budapest, József ucca 26.) Bolti ára 3 pengő, akik a szerzőtől szerzik be, 2 pengőért kapják.

Dr. Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás nagy beszédet mondott a Szent István Akadémia ünnepi közgyűlésén, melyet Pázmány Péter halálának 300 éves évfordulójának megünneplésére tartott. „Akkor munkáljuk — mondotta az ország főpapja — legbiztosabban a nemzet javát és országunk integritásának visszaállítását, ha Szent István és Pázmány Péter szellemében a magyar polgárok legnagyobb részét összefogó keresztény alapon biztosítjuk a nemzet politikai egységét és ezen a legeggyetemesebb és legbiztosabb alapon keressük a nemzetközi kapcsolatokat is.“ „Az egyház nem politizál. Azonban annak magyar tagjai az isteni és egyház törvények keretein belül ép úgy politizálhatnak, mint bármely más magyar állampolgár! A politizálás — felfogásom szerint — azt jelenti, hogy a köz javára vezető sokféle ut közül ők is szabadon választhatnak!“ „A török járom alul a kereszténység mentette meg Magyarországot, épúgy most is a kereszténységben van legbiztosabb reményünk. A nagy Pázmány példája és hagyományainkhoz hiven Szent István vallásosságát és vallásos hazafiságát kövessük.“

Diszpolgárrá választotta Doboz község dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispánt. A község képviselőtestülete jegyzőkönyvében örökölte meg azt a sok jót, amelyhez Doboz a főispán jóindulatából jutott. A falu nagy gazdasági, szociális és kulturális fejlődésnek indult a főispán támogatásával. A vármegye népe őszinte örömmel látja főispánunk értékes munkásságának legújabb elismerését és gratulál Doboz község képviselőtestületének bölcs elhatározásához.

Delbos francia külügyminiszter járja a kisantant fővárosait, hogy a közép-európai francia befolyást erősítse és a német-olasz erőszódest visszatartsa. A katolikus Varsó nem nagyon becélte a szovjet-barát franciát. Románia szokásához hiven viszontszolgálatot és anyagi támogatást kért. Belgrád nem akarja feláldozni Csehország kedvéért értékes gazdasági kapcsolatait Olasz és Németországgal. Prága remeg és Berlinnek akar „biztonsági szerződést kötni“, mert a szovjet haderejét nem látja eléggé erősnek. Franciaország pedig messze van. A szerb diákok nagy tüntetést rendeztek Delbos mellett. A tüntetés vérbe fulladt, egy diák meg is halt.

Mussolini szakított a „genfi sóhivatallal“: a győző államok menstvárával: a Népszövetséggel. Eddig nekünk se sok hasznunk volt belőle.

Kelet. Amíg az európai diplomaták utazgatnak és vége-hosszan tanácskoznak, Japán keleten legázolta a világ legnagyobb birodalmát: Kinát. Már a fővárost is elfoglalta. Úgy véljük, ez csak egy pihenő állomása lesz. A kétszáz milliós Japán 5—10 év múlva valóban „a sárga veszedelmet“ jelentheti. Ázsiában nem sokáig „gyarmatosítanak“ az európai nagyhatalmak.

Tanulságok. A magyar munkás-ság nagy pártfogója, Bornemissza Géza iparügyi miniszter az elmúlt napokban résztvett a komlói bányásztemplom felszentelésén. Fel-emelő látvány, amikor a munkások

filléreiből épült szenthely szentelési ünnepségén megjelenik a munkások minisztere is. Az egyházi szertartás után nagyhatású beszédet mondott Bornemissza miniszter, mely tarul-ságul szolgálhat az ország összes munkásának is. „Három templom van e téren — mondotta többek között. — Egyik a most felszentelt Isten háza, amely hitet és vallásos-ságot önt belénk, hogy Isten tőké-letes teremtményéhez méltóan éljünk, a második az iskola, a tudomány és hazaszeretet temploma, a harmadik pedig a tárna, a becsületes munka temploma. Ha a munkások továbbra is áldozatos lélekkel járnak e három templomba, akkor szolgál-ják legjobban a maguk, családjuk és nemzetük érdekeit.“

Hóman Bálint kultuszminiszter is a magyarság kulturális fejlődését jelentő és általános elismerést érdemlő adatokat sorolt fel egyik képviselőházi beszédében. Az elmúlt öt év alatt 1819 tanterem és tanítói lakás épült az országban. 1127 analfabéta-tanfolyam 36 000-re csökkentette az irni-olvasni nem tudók számát. Az utolsó 2 év alatt 385 új tanítót rendszeresíttek. Megcáfol-hatatlan adatok azok ellen, akik hamis beállításal azt terjesztik, hogy a kormány télenül nézi a bajokat. Vajjon e hirhedt nagyszájuk felét is végezték volna e?

Békésmegyében legtöbb tanuló a katolikus iskolákba jár. Hát ennyi katolikus van a vármegyében? Azt hittük, hogy törpe kisebbségben vagyunk. Legalább is egyesek fé-lénk meghunynyászokdása ezt hitette el sokakkal.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. Endrőd, tudomására hozza a gazdaközönségnek, hogy a báró Huszár Lászlóné féle póhalmi bir-tok eladását megkezdette. Méltá yos árak és kedvező feltételek! Érdeklődők forduljanak az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár-hoz, hol viléz Baranyai István ügyv. igazgató minden felvilágosítást megad.

Munkásház szentelés. Az endrődi Földmívelő és Munkásegylet ujonnan épült agytermét december 19-én déli fél 12 óra-ór szenteli meg Csernus Mihály apát-plebános. Az ünnepségre hivatalosak nemcsak a helybeli munkás és kis gazdakörök, de kilátásba helyezte eljövételét a járás közszeretben álló főszolgabirája; dr. Sorbán Jenő is.

A kondorosi templom hajójának és szentélyének kifestése befejezést nyart. Főföldy Mihály festő-művész, saját tervei szerint, a magyar szentek életét ábrázoló 4 fal-festménnyel díszítette a templom belvilágát. A szép művészi festmények általános tetszést arattak és szakértői vélemény szerint is, úgy tervezés mint megoldás szempont-jából elsőrangú művészi alkotások.

Körösladányban Szeplőtelen Fogantatás-ünnepén ünnepelték templomuk bucsuját. Az esős idő nem akadályozta a híveket, hogy szép számban ne jelenjenek meg. Igen sokan járultak a szentgyónáshoz is. Az ünnepi szentmisét fényes segéd-lettel Csernus Mihály apátplebános, a szentbeszédet Felzer József pápai kamarás, esperes mondotta. Délben az egyházközség vezetősége „bucsu-ebéden“ vett részt Fehér Lajos pápai kamarás, esperes híres asztalánál.

A képviselőtestület

november hó 19-én több fontos tárgyban rendkívüli közgyűlést tartott. Így elsősorban elhatározta, hogy a folyamatban levő főjegyzői lakás és bikaistálló építési költségeinek hiányzó részét a törzsvagyon alap tulajdonát képező részvények értékesítéséből fedezi. Ezzel a határozattal azt óhajtotta elérni, hogy ezek az építkezések ne vonjanak maguk után pótdó emelést.

Kondorostanyaiaknak azt a kérel-mét, hogy özv. Iványi Jánosné föld-jétől kezdődőleg a békési határ felé a község gyalog mezsgyét nyisson, elutasította, mert ebben a tárgyban az előző közgyűlésen már állást foglalt a képviselőtestület olyképpen, hogy amennyiben érdekelték a szük-séges területet 50 filléres négyszög-ölenkénti áron felajánlják, rendes dűlőutat fog nyitni. Kk. Zrena Lu-kács illetőségét nem ismerte el, mert hozzátartozói csaknem négy évtizede innen elköltöztek. Hornok János kondorostanyai lakosnak haszonbér-fizetés halasztást engedélyezett. Az üresedésben levő két irnoki állást január 1-től ideiglenesen helyettes utján betölteni rendelte.

A tehénjárasi díjakkal még min-dig hátralékban van 12 egyén s minthogy ezek ismételt felszólítás és sürgetés dacára hátralékaikat nem rendezték, a képviselőtestület utasít-totta az előjáróságot, hogy a költ-ségeket peres uton hajtsa be. Tu-domásulvette a közgyűlés, hogy a téli tüzelőanyag beszerzését az elő-járóság zárt versenytárgyalás utján az Endrődi Kereskedelmi Rt. és özv. Vaszkó Albertné helybeli fakeske-dőktől eszközli. Az iparostanoncis-kolai tanító óra—többletdíjait meg-szavazta és az új ugari utnál feles-legesen visszamaradt területek el-adásához elvileg hozzájárult.

Tudomásulvette a közgyűlés a gyulai kir. törvényszéknek Balogh Istvánné sz. Timár Etel kisajátítási ügyében hozott határozatát s egyben a szükséges fedezetről gondosko-dott.

*

December 14-én tisztújító gyűlést tartott Endrőd község képviselő-testülete dr. Sorbán Jenő elnöklésé-vel, melyen a nyugalomba vonuló Makkay József helyére ifj. Dinya Vilmos eddigi kisegítőt helyettesi-tette be a képviselőtestület.

Templom búcsú. Békésszent-andráson november 30-án, Szent András apostol ünnepén tartották meg a hívek nagy tömegének jelen-étében a templom búcsú napját. Őszinte sajnálkozással értesültünk, hogy egyházmegyénk főpásztora: dr. Lindenberger János apostoli kor-mányzó letelgsége miatt nem utaz-hatott le a bucsuünnepségre. A szent-miséét Felzer József pápai kamarás vezegzte, aki egyuttal mélyen átgön-dolt, nagyszerű szentbeszédben méltatta az ünnep jelentőségét.

Külterületi szentmisék

December 1-én a varjasi és po-lyákhalmi iskolákban, december 26-án az öregkerti és csejti iskolákban, január 9-én az öregkerti és tanító-földi iskolákban mutatunk be szent-miséket. A távolabbi iskolákban csak akkor, ha az ut javulása ese-tén kocsi-val kimehetünk.

HIMNUSZ

A BUDAPESTI EUCHARISZTIKUS VILÁGKONGRESSZUSRA. *

Im, a boldog Jeruzsálem
Már kitarja ajtaját,
Messiást vár szent örömben
S lelkét hála hatja át:
Diadalmi éneket zeng
Bánatföld szép városa,
Szívet ígér és e szó szent,
Melyet meg nem tör soha.
Kik az Urért lánggal égtek
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

Kik lélekben mennybe vágytok,
Ime, itt a szent határ,
A mennyország néz reátok,
Jézus áldott szíve vár.
Millió oltár füstjét hozza
Együvé e pillanat,
Száz nép ajkán szent hozanna
S az egek megnyílnak.
Kik az Urért lánggal égtek,
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

Mintha édes álom volna...
Boldogan nézd, ős Buda!
A hitélet ostromol ma,
Nem pogányok bős hada,
Szent folyamnak partja síkján
Ünnepórát tart az Ur,
Szent kegyéről biztosítván,
Szent faladnál elvonul.
Kik az Urért lánggal égtek,
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

* Zenésítés fenntartva.

Köztünk jár az Égi Bárány,
Rejtve kenyérszin alatt,
Kiket megvett vére árán,
Szent lábához hullanak...
S a világnak négy égtája,
Ős hegyeknek hajlatin
Összehajlik védve rája,
Mint virágos baldachin.
Kik az Urért lánggal égtek,
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

Jámor lelkek táborának
Megjelent a Szent Titok,
A mindenség szent Urának
Térdet-fejet hajtsatok.
Drága áldás, mit szívünk nyert,
Zengjen hálánk szent dala,
Aldja Jézust a világ, mert
Boldoggá lett általa.
Kik az Urért lánggal égtek,
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

Fenndobogjon már a szived,
Gondgyötörte, árva nép
És magasztald a szent évet,
A dicsőség ünnepét,
Mert veled van a Megváltó,
A tiéd a győzelem,
Örömdalra kelni méltó,
Magasztald Őt szüntelen.
Kik az Urért lánggal égtek,
Minden népek, nemzetek,
Az Oltári Nagy Szentségnek
Dicsőséget zengjétek!

UJHÁZI MIKLÓS
endrői főkéntor

Földanyó jósága

(A pitypang terjedése.)

Szélanyó új ruhát vett leányainak.
Forgóka fodrosra varratta meg. Mi-
kor kész lett, Forgóka egyszerre
nagyon hiu lett. Örömben táncra
perdült. Rá-rá lépett szegény kis
pitypangra. A magja kiszóródott.
Hogy-hogy nem, ráhullottak Forgó-
ka ruhájára. Forgóka le akarta ráz-
ni magáról a magokat. El is érte
célját. A figyelmetlen kis magok
másfelé néztek és Forgóka lehullaj-
totta őket. Amikor leestek megis-
merkedtek földanyóval. Földanyó
szállást adott nekik. Befogadta őket,
jól érezték magukat és kihajtottak.
Igy lett pitypang a mező disze.
Milyen jó az lsten, bölcsen rendezett
el mindent.

Egy fa regéje

Éppen tavaszka uralkodása alatt
láttam világot. Sokszor szenvedésben
volt részem. Tavaszka úgy lebegett
felettem, mint egy tündér. Egy szép
napon megérintett varázspálcájával.
Rügyezni kezdtem. Üde zöld leve-
leket hajtottam. Egyszer aztán nap-
apó lépett a trónra. Sugarainak nagy
részét reám bocsátotta. Azt hittem
kiszáradok. Az égyűrűim is sovány-
nyabbak lettek. Mikor beköszöntött
az ős, nagyon sanyaru sorsom lett.
A leveleket, amelyeket felneveltem,
megvédtem, elszakította ölelésre ki-
tárt karjaimból. Akkor én szemé-
imet felemeltem az égre. Fohászt
mondtam az egek urának. Ahhoz,
aki minden veszélyben megsegített.
Meg is segített, elküldötte télapót
és kabátot szabott csupasz, tehetet-

len ágaimra. Ezalatt a bunda alatt
pompásan átaludtam a telet.

A mező ősszel

A mező minden szomorú és ki-
halt. A rét elvesztette üde zöld szí-
nét. Bizonyosan az ős a zöldfesté-
ket mind az új buzára festette. De
ni-ni ott egy ökörnyal lengedezik
felfelé az égboltozat felé. Biztosan
rajta utazik egy kis pók. A rét szé-
lén levő fák is szomorúan bólogat-
nak. A nyári napsugár kifakította
lombruhájukat olyanra, amilyen az ő
színe. Faanyó még ezeket a levele-
ket is féltő gonddal ölelte magához.
Mig egy biborvörös hajlalon meg-
érkezett szélurfi a család háborga-
tója. Édes szóval csalogatta, hivo-
gatta táncolni a faleveleket. A fale-
velek kezdtek hinni a csábitásnak.
Faanyó hallani sem akart róla. Mig
egyszer a falevelek elszöktek tán-
colni. Keringőt táncolva lejtettek le
a földre. Szélurfi pedig gunyosan
kikacagta őket. Faanyó megsiratta
elvesztett gyermekeit és könnyes
szemmel készült téli álmára.

Az utazó Csöpi

(A vizcsepp utja.)

A kis harmatcseppet ott találjuk
minden virág szirmán. Hogyan ke-
rülhetett oda? Ez csendül mindnyá-
junknak ajkán. Késő ősszel szippant-
totta föl pára alakjában csillogó-
villogó hintáján a napsugár. Fenn
találkoztak sok-sok testvérkéjével.
Felhőnyó egybegyűjtötte őket.
Egyszer csak megtelt a lakás és le-
pottyantak a földre. Volt olyan,
amelyik a hortobágyi halastóba esett.
Mégbámulta az ezüstpikkelyű halakat.
A másik a kéklő Adriába zudult.
Legszerencsésebb volt a kis Csöpi.
Ő a Dunába esett. Mégbámulta fő-
városunk sok szépségét. A citadel-
lát, a királyi palotát az országházat,
a hajókat, csónakokat. Mikor jól
széjjelnézett, elpárolgott. Ahogy fel-
ért, Télapó már várt rá. Elbeszélge-

tett vele. Eközben megdermedt Tél-
apó hideg leheletétől. Télapó öröm-
mel vitte az ajándékot a kristályos
jéggolyót unokájának. Zuzmarácska
eljárta vele. Hogy-hogy nem
egyszer csak kigurult a felhők kapu-
ján. Utközben meleg légáramlat érte
s elolvadt. A Földközi tengerbe esett.
A tengerből elpárolgott és a virág-
szirmra jutott. Ezt olvastam ki a
virágszirmon ülő kis harmatcsepp
szeméből.

Csatlós Gabriella
el. isk. IV. o. tanulóBalai Zsiga levele hívséges
komájához Ugari Mátéhoz

Kedves Egykomám Máté!

Az áldomás után, amelyet Ecz-
hard apánk böcsületire akartunk
elfogyasztani, de aztán nagyszívű
Kasnya testvér bukszája reményé-
ben élvedzünk, két napig az ágyat
nyomtam. Olyan rettentő hascsika-
rásom vót, hogy majd beledöglöttem.
Sokat töprengtem azon, vajjon mitől
ugyan?

Először a borra veték. Zavaros,
no meg savanyu is vót az a kürti
vinkó. Kissé gyanakodva fogtam
hozzá, de aztán eszembe jutott az
öreg Pál sógor óvatossága, aki
itatás előtt meleg üdöben mindig
azt mondta a béresinek, hogy „hal-
lod-e hé, köstöld csak a vizet ab-
ban a vályuban, nem poshadt-e
meg, hogy ihatnak-e belőle a mar-
hák” és csak azután engedte a
drága jószágot itatásra. Hát én is
körülspekuláltam a helyzetet, s
amikor azt láttam, hogy se neked,
se annak a bibic Matyi sógornak
nem árt, hát én is csak ráfanyarod-
tam. Ez hát nem árihatott.

Aztán az a csudásan finom tö-
fött káposzta jutott az eszembe,
amelyet csak az én drága komám-
asszony tud főzni. Erről ugyan it-
thon nem vallottam semmit, mert
lett volna mit hallgatni az anyjuktól.
Amikor ugyanis hozzátok indultam,
még a pitarajtóból is utánnam kiál-
tott, hogy vigyázzik kelmed, nehogy
halálru tömje magát a tötöttel? —
Először felgerjedt bennem a férfi-
virtus, hogy olyan ember vagyok
én, akinek még azt is előírja az
asszony, hogy mit és mennyit egyen?
De aztán a három órás gyaloglás
lehűtött, oszt igazat adtam neki.
Mértékletesség az élet sója, mondja
az öreg kántor, így hát én se et-
tem, csak nyolc bundást. Erre se
veték, hogy ártott volna.

Nagy töprengésembe beleszólt az
asszony, hogy mondjon kend mán
valamit, hogy mit szavalt az Ecz-
hard? Nem vót itt, mondok. Nem-é
fordult felém csodálkozva a Boris.
Hát akkor mi a fészkes nyavalyá-
nak ment kend haza? Hát azt hit-
tük, felelem, hogy ha nem gyűlt az
összel, hát legyün most. De bizony
otthon maradt. Aszondta a Dinnyés,
hogy bétég lett a menyasszony,
már mint az Eczhard. No még ilyen
bolondokat sem láttam, zörögte Bo-
ris, mint kentek. Hát hogy lehet
egy ember mennyasszony. Eddig
mindig völegénynek hitták kendőket
abban a korban. Hát a kiszagdapárti
követ urak olyan hamis nagymeste-
rek, hogy asszonygyá változtatják
a férfibört? Oszt maguk mind be-
vették ezt? Képzem, hogy mit
gondoltak magukról azok a c-ava-
rós eszü pesti urak?! Mert még azt
mögértem, hogy Eczhard völegény,
oszt menyasszonyt keres. De hát van
őneki hitesszonya is, választóke-
rüllete is, háts csak nem akar kettős
házasságot elkövetni?! Nem érted
te asszony, intettem le ökelmét. A
nép kegyeül értette a Dinnyés a

völegény alatt. Ugyan ne tökélet-
lenkedjenek, vágott vissza Boris.
Látszik, hogy ebéd után vótak, oszt
nehezen fogott a tök fejük. Kér-
dezze meg Kasnyát, ha találkozik
vele, hogy lehet-e másik asszonyt
szerezni, amíg a törvény el nem
szakítja őket. Ő pesti ember, meg-
oszt sok mindent tapasztalt majd
megfelel kendnek, mondá nagy fő-
lénygel oldalbordám. Hát oszt miről
számolt be a Kasnya? — kérdé
nagy kíváncsisággal tovább. Hát
aszondta, hogy ő nem tud beszám-
molni semmiről. Helyettük elvégez
mindent a Darányi, mert a Darányi
nem az egységes párt minszterelnő-
ke, hanem az övéké. Hát most már
nem csudálom, hogy fáj kendnek a
hasa, röhögött nagyokat Boris. Ilyen
balga embereket még sosem lát-
tam. Összebeszélnek nekik minden-
féle bolondgombát, szépen beve-
szik, áldomás isznak rá, oszt fáj a
hasuk.

Hát ugy megszapult édes egyko-
mám ez a nyelves asszonyszemély,
hogy egész beleizzadtam. De talán
ez segített, mert mindjárt könnyeb-
ben éreztem magamat.

Azóta is sokat járatom az eszém
a vasárnapi szavalatokon. Rá is
gyűttem valamire. Azt mondták,
hogy Eczhard beteg. Két nap mul-
va meg azt olvasom, hogy össze-
akasztotta a patkót a Hóman mi-
niszterrel. Vagyis fennvölt az or-
szágházban, ott viaskodott, tehát
komolyan beteg nem volt. Oszt em-
lékszel-e rá, hogy többen kérdez-
tük, hogy hol van hát a Tildi, ha
már a vezér nem jött? Azt mondták,
az is beteg. A manó látott
ilyent, hogy mind belebetegszik, ha
Kasnya hívja Endrődre őket. Hát
iszen igazat mondott az egykori
tábornok az altiszteikre, hogy töb-
bét ér egy egészséges számar, mint
egy beteg oroszlán, de azért ne
tartsanak bennünket utóvégre min-
denkinek, hogy hozzánk bárki jön
is, nekünk tetundrák.

Hanem a szív ajánlásnak ugyan-
csak felhördültek a balai szomszéd-
ok, amikor elmondtam, hogy Kas-
nyától azt kaptuk. Aszonták, hogy
ők ugyan egyszerű zsellér emberek,
de az ócskapiacra még sem vesz-
nek uraságotól levetett ünneplő
ruhát. Kasnya is vót már tudomisen
hány kerületben, elvitte a szíve
egyik pártból a másikba, nagyon
kimerülhetett és megfásulhatott már
az „a font hus” ilyen sokféle poli-
tikai szerelemben. Hát csak tártsa
meg magának és régi politikai ked-
veseinek. Így beszéltek az atyafiak.
De azt is mondták, hogy ha jövőre
még programolnak, okosabb em-
bert küldenek tanulásra a faluba,
mert én mindent beveszek, oszt ugy
járok, mint az egyszerű falusi cse-
léd, akif városi gazdája elküldött
a mézáróshoz, hogy van-e borju-
lába? Ozt mikor visszament, azt
mondta, hogy nem tudja, mert csiz-
ma vót a lábán. Szegény a mézáró-
ros lábán kereste a borjulábat. Meg
is sértődtem erre a gorombaságra,
oszt kimondtam nekik. Én szenvedek,
gyalogolok, hallgatom azt a se-
füle-se farka, végnélküli szavalato-
kat, belebetegszem a nagy áldozat-
ba, oszt a végin olyan számarnak
mondanak, hogy nem tudom, hol
van a borju lába. Hát édes egyko-
mám, ez a becsületes kiszagda fi-
zottsége a mai időben. És ezt mind
az átkos kormányoknak köszön-
nefjük. No de majd megsegít ben-
nünket a Kasnya?!

Addig is, míg találkozunk, agyba-
főbe tisztel régi cimborád: Zsiga.

KÖZGAZDASÁG

Gazdahét

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) gazdahetet tartott Budapesten. A magyar mezőgazdasági életnek csaknem minden fontosabb kérdésével foglalkoztak a gyűlésen nagy számban megjelent gazda vezérek.

A népies gazdálkodás fejlesztésére elengedhetetlenül fontosnak tartják a téli gazdasági tanfolyam megszervezését minden járásban.

Sürgették a tejkérdés országos megoldását, a mezőgazdaság adóterheinek arányos csökkentését, a gabona minőségi értékesítésének bevezetését, a gabona tárházak létesítését, a megindult csatornázási és öntözési munkálatok fokozatos kiterjesztését, a mezőgazdasági termény és állat-értékesítés további fejlesztését.

Elevenbe vágó kérdések. Közéről érint minden gazdálkodót, kicsinyt és nagyot egyaránt.

Bennünket, endrődieket legközelebről a gabona magtár kérdése érint. A Körös hajózhatóvá tételével községünk jövő fejlődésének lételemét jelenti a rakodó és ezzel kapcsolatban a gabona-magtár létesítése.

Főispánunk ígérte, hogy készséggel támogatja községünket jogos és méltányos kérdésének megvalósításában.

Lássunk a dologhoz, nehogy el-késsünk!

Gabona és állatárak

Az elmúlt héten nagyon lanyha volt a gabona piac. Csak a tengeri vásárlásnál mutatkozott némi érdeklődés. Hét végén valamit emelkedtek az árak, de még mindig 30-40 fillérrel alacsonyabbak, mint egy hónap előtt vásárolták. A 80 kilós tiszavidéki buzáért Pesten 21⁻, 21³⁰ fillért fizettek, amely ár nagylaposi berakás mellett helyben 19.60 fillérnek felel meg. — Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár gabonavásárló üzeme ennyit fizetett mázsánként.

Januárban Svájcba megindul a buza kivitele, talán némi javulást várhatunk ettől. Az árpa 15.50—17, a zab 16.30—16.80-as, a tengeri morzsolva pesti állomáson 11.80—12 pengős áron kelt.

Az állatvásár dec. 13-án élénknek mutatkozott, mert nagyobb tételben vásároltak a Németországba szállítók. Dec. 17-től január 3-ig megszűnik a szedett sertések kiszállítása, ezen a két hét alatt áresésre lehetünk elkészülve. Falusi kisgazdák szedett sertéséiért prima minőségben 1.02—1.04, másodrendűeket 1.—1.02 fillérért vásároltak a ferencvárosi sertésvásáron.

A borjувásár élénk volt. A prima borjúért 1.12—1.10 fillért is fizettek.

Az Endrődi Gyümölcsstermelő Egyesület

f. hó 5-én népes rendkívüli közgyűlést tartott, melyen megjelent Gally János vm. gyümölcsstermelési intéző és Pajor György a gyomai gazdasági iskola igazgatója. A gyűlés célja elsősorban is a gyümölcsfák téli védekezésének megbeszélése és megszervezése volt. Gally János intéző értékes és a hallgatók figyelmét állandóan lekötő előadást tartott, melyben megvilágította a f. évben bekövetkezett nehéz helyzetet, melynek következménye volt, hogy a gyümölcsösök a védekezés dacára is folyó évben nem tudtak produkálni. Rámutatott arra, hogy a védekezési munkálatok nem estek és nem veszték kárba, miután ha azokat nem cselekedték volna, a fák még lombjaikat is elvesztették volna a rendkívül nagy mértékben fellépett betegségek és rovarok miatt. Részletesen ismertette a gyümölcsösök téli gondjait és határozott utbagazításokat adott a legszükségesebb szervezkedésre.

Pajor György igazgató hasznos és értékes tanácsokat nyújtott az endrődi gyümölcsstermelőknek, melyeket ő már Gyomán mint tapasztalat alapján szerzett. Kitért különösen az aszalásra s összehasonlítást tett a déli és a hazai gyümölcs között. Fejtegette az értékesítési lehetőségeket. Előadását a gyűlés nagy figyelemmel jutalmazta meg.

A Smiri Vince és dr. Varga Ferenc egyesületi pénztáros és titkár lemondása folytán megüresedett tisztségeket betöltötte és egyhangú választással pénztárnokká Hunya Á. Istvánt, titkárrá pedig Honti Elek irodatisztát választotta meg.

Hunya Lajos ügyvezető elnök és Harsányi László elnök hozzászólásai után azzal az elhatározással végződött a gyűlés, hogy egyik közeli kétköznapi estén beható tanácskozáson beszéljék meg a téli védekezés módozatait.

A Békésmegyei Háziipari Szövetség

helyi bizottsága a helybeli „Nep” csoportja és a helybeli Női Liga tagjaiból megalakulva már október hónapban megkezdte működését. Három szakosztályt szervezett.

1. — Tarkahímzés. — Tóth Józsefné vezetése alatt már hét éve dolgoznak hímzőnők. Eleinte csak néhány munkásnővel hímzettek, ma már 87 szépen dolgozó hímzőnőt foglalkoztat. Számuk azonban napról-napra nő.

Az idei szezon októberben kezdődött, de nagyobb tömegben csak a mezei munkák elvégzése után jelentkeztek a munkásnők. Eddig feldolgoztak októbertől 2072 darabot, gyermekruhát és bluzt, amelyért P 830-42 munkadíjat kaptak. Célserűnek tartanánk ezen szineshímzést minél szélesebb rétegre kiterjeszteni, mert ebben az endrődi nők feltűnő kezűgyességgel bírnak.

2. — Fontos volna az állami intézmények (klinikák, kórházak, menhelyek és kincstári ruhák) ruhaszükségeinek elkészítése. Ebben az ügyben a Főispán Ur Öméltósága legmesszebbmenő támogatását meg-

ígérte a munkák tömeges megszerzése és a kielégítő munkadíjak fizetése irányában.

3. — Gyapjupaplan készítést is célul tűztük ki. — Kialakult terveink, hogy kellő befektetést szereve, tömegesen készítsünk olcsó és jóminőségű, finom kidolgozású, igen meleg gyapjupaplanokat s arra helyben, a környéken és Budapesten is szerzünk piacot.

A Főispán Ur Öméltósága a Háziipari Szövetség helybeli csoportjának P 300.— segély kiutalását helyezte kilátásba. Ha ezt az összeget megkapjuk, úgy nagyobb számban megkezdhetjük a munkásnők foglalkoztatását, kiváltképpen az ismétlőiskolás lányok foglalkoztatását, hogy keresetükkel ők is hozzájárulhassanak családjuk téli szükségleteinek fedezéséhez.

Endrődi népesedési adatok nov. 15-dec. 15-ig

Kereszttség szentségében részesültek: Majoros Vince földműves leánya Katalin Erzsébet. Tóth Vilmos fia György Vilmos. Tóth Imre földműves leánya Veronika. Rojik István földműves leánya Irma Piroksa. Timár János munkás leánya Erzsébet. Kiszely Lukács kovács fia Béla László. Szabó Róza háztartásbeli leánya Róza Margit. Bukva János munkás fia János. Dávid Imre földműves fia Géza László. Czikkely István földműves leánya Erzsébet Luca. Farkasinszki János leánya Mária Éva. Hangya Eszter háztartásbeli fia Béla Lajos. Oláh József földműves leánya Gizella Regina. Klinghammer László tanító leánya Ildikó Edit Cecilia. Timár István földműves leánya Margit. Hunya Imre asztalos leánya Katalin Erzsébet. Fekécs József napszámos fia Imre Ede. Ugrin István mérnök leánya Gabriella Mária. Dávid András fia András István.

Házasságot kötöttek az Ur oltára előtt: Köles Elek földműves rk. és Fekécs Erzsébet Mária rk. Szujó Vince földműves rk. és Farkasinszki Anna rk. Gyuricza István csizmadia rk. és Pelyva Etelka rk. Hegedüs Vince földműves rk. és Szabó Etelka rk. Balázs Lajos földműves rk. és Vaszkó Mária rk. Duda János földműves rk. és Paróczai Katalin rk. Mikó Mihály földműves rk. és Szmola Irma rk. Varju Imre földműves rk. és Gyuricza Franciska rk. Gonda Gergely munkás rk. és Smiri Etelka rk. Timár István földműves rk. és Timár Eszter rk. Gyérai András ág. ev. és Gyuricza Franciska rk. Kulik János földműves rk. és Gácsi Veronika rk.

Elhunytak az Urban: Szelei Izidor 59 éves, gyomorrák. Bukva Etelka 58 éves, szervi szívbaj és veselob. Gonda Bálintné Hornok Viktoria 26 éves, tüdőgümőkór. Timár János 66 éves, gyomorrák. Pintér Bálint 10 éves, hörghurut. Gyuricza András 3 hónapos, hörghurut. Drakó Imre 14 éves, önakasztás. Giricz Mihály 81 éves agykori gyengeség. Timár S. István 69 éves, tüdőgümőkór. Mészáros János 69 éves, hashártyalob. Szmola Máté 67 éves, szívtől eredő nehéz légzési roham. Dinya János 73 éves véres agyuta. Timár Irén 23 éves tüdőgümőkór, Timár Ilona 43 éves tüdőgümőkór, Dinya László 3 hónapos bélhurut.

Eljegyzések: Timár János cipész Kurilla Annával, Sipos Imre kubikos Dávid Juliannával, Timár Károly munkás Vaszkó Ilonával, Balázs Mátyás munkás Buza Etelkával, Hegedüs Vince cseléd Fülöp Máriával, Rónai János csendőrtörzsőrmester Knapcsék Máriával, K. Szilágyi Sándor földműves Hanyecz Ilonával.

HIRDETÉSEK

ENDRŐD-GYOMAI
TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.
ENDRŐD

Fiókinlézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal melletti.

Népházi Szövetkezetben kitünő friss árukat olcsón kap.

Ha jól akarsz vacsorázni keress fel a „népházi kisboltost”.

Nyulak vételére előjegyzést elfogad a Vadászmeister (Király-u).

Nagy választék

Órákban, ékszer-
ekben, diszórák,
diszébresztők,
disztárgyak,
szemüvegek

Javítások szakszerűen és felelősség mellett készülnek.

Endrődön
(Schwartz-ház.)

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T. mindenféle

gabonaneműt

magas piaci áron

Vásárol!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd — Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havidíj 50 f.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

Kongorác János könyvnyomdaja
Törökszentmiklós. Telefon 21.